

Jaarstukken 2016

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Leeswijzer.....	3
A. Jaarverslag	4
Kerngegevens	4
Algemene beschouwing.....	5
Beleidsparagrafen.....	6
Beleidsparagraaf 1 Bestuur en dienstverlening.....	6
Beleidsparagraaf 2 Sociaal Domein	8
Beleidsparagraaf 3 Bezuinigingen.....	10
Beleidsparagraaf 4 Investerings.....	11
Programmaverantwoording	14
Programma's 1t/m 10	15
Programma 1 Volkshuisvesting.....	15
Programma 2 Economie.....	21
Programma 3 Bereikbaarheid en mobiliteit	25
Programma 4 Groene leefomgeving en milieu.....	33
Programma 5 Ruimte en cultuurhistorie.....	43
Programma 6 Onderwijs.....	51
Programma 7 Veiligheid	56
Programma 8 Integraal beheer openbare ruimte	61
Programma 9 Cultuur	71
Programma 10 Sport	75
Sociaal domein 11 t/m 14.....	80
Programma 11 Samenleving.....	80
Programma 12 Inwonersondersteuning	88
Programma 13 Opvang en bescherming	97
Programma 14 Inkomen	105
De organisatie 15 t/m 19	111
Programma 15 Raad en raadsgriffie	111
Programma 16 Bestuur en dienstverlening	116
Programma 17A Exploitatie gronden	126
Programma 17B Vastgoedmanagement.....	132
Programma 18 Bedrijfsvoering	136
Programma 19 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	143

Verplichte paragrafen	148
Paragraaf 1 Kapitaalgoederen	148
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	154
Paragraaf 3 Verbonden partijen	161
Paragraaf 4 Lokale heffingen	181
Paragraaf 5 Financiering	183
Paragraaf 6 Grondbeleid	189
B. Jaarrekening	191
1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	191
2. Balans met toelichting	194
2.1 Balansontwikkeling	194
2.2 Balans	197
2.3 Balanstoelichting	199
3. Programmarekening	210
3.1 Programmarekening over begrotingsjaar 2016	210
3.2 Toelichting op programmarekening	212
3.3 Belangrijkste verschillen in de staat van baten en lasten	213
3.4 Incidentele baten en lasten	215
3.5 Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves	218
3.6 Overzicht van reserves	219
3.7 Overzicht van voorzieningen	221
3.8 Onvoorzien	222
3.9 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen	223
3.10 Restantkredieten	224
3.11a SISA Bijlage	225
3.11b DU V&V verantwoording	226
4 Controleverklaring	227
Bijlagen	228
Lijst van afkortingen	228

De jaarstukken 2016 bestaan uit de volgende onderdelen:

Deel A: het jaarverslag, dat bestaat uit de algemene beschouwing, het financieel verslag, de beleids- en verplichte paragrafen en de programmaverantwoordingen.

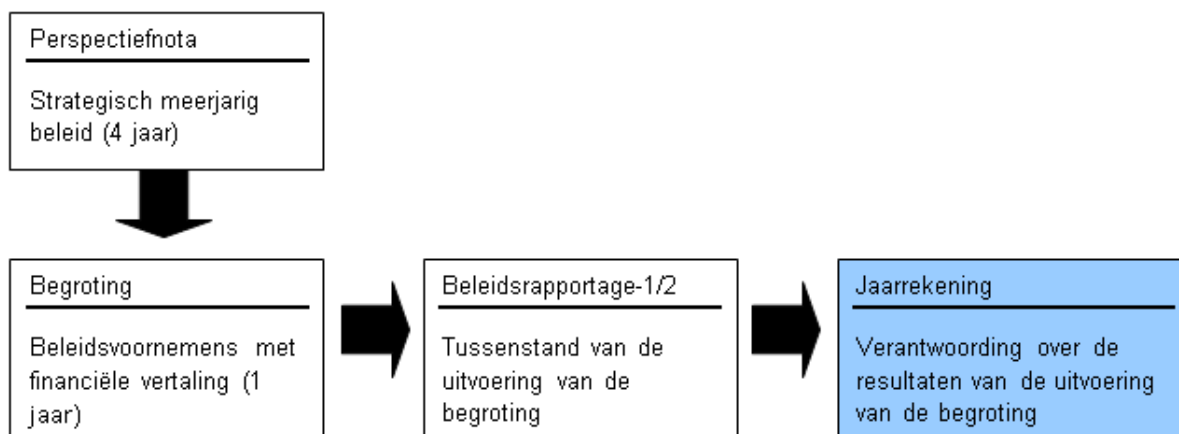
Deel B: de jaarrekening met de balans en de programmarekening

Het derde onderdeel is het bijlagenboek, waarin diverse financiële specificaties zijn opgenomen.

In 2016 is het project Versterken sturend vermogen van de beleidscyclus gestart. De eerste veranderingen zijn in de begroting 2017 doorgevoerd.

Aangezien de jaarrekening volgend is op de begroting zijn de resultaten in deze jaarrekening nog niet zichtbaar.

Naast de gebruikelijke PDF van de jaarrekening is op de site van Zwolle ook een versie van de jaarrekening te vinden die "doorklikbaar" is.

De voortgang rond de grote projecten is te vinden op [Voortgang projecten](#)

Kerngegevens

Kerngegevens	jan'16	jan'17	Zwolle in %	G-27*) in %
Sociale structuur				
0 t/m 14 jaar	23.090	22.969	18	16
15 t/m 34 jaar	34.291	34.478	28	28
35 t/m 64 jaar	49.145	49.312	39	40
65 jaar e.o.	18.367	18.780	15	16
totaal	124.893	125.539	100	100
autochtonen	104.771	104.887	84	75
allochtonen	20.122	20.652	16	25
totaal	124.893	125.539	100	100
alleenstaand	18.751	19.089	36	44
1-ouderhuishouden	3.295	3.495	6	7
2 phh. zonder kinderen	15.293	15.481	28	26
overige huishoudens met kinderen	15.098	14.999	28	22
overige huishoudens zonder kinderen	1.397	1.321	2	1
totaal	53.834	54.385	100	100
% huishoudens onder 105% van het sociaal minimum			9,9	12,5
% van de bevolking (15 jaar tot AOW) arbeidsongeschikt (WIA/WAO/WAZ/Wajong)			7,3	7,6
% van de bevolking (15 jaar tot AOW) in de bijstand (WWB)			4,3	5,3
% personen met heel jaar inkomen met een midden of hoog inkomen			62,0	58,0
Fysieke structuur				
oppervlakte (ha)	11.936	11.936		
woonruimten	55.770	56.368		
% huurwoningen			47	49
% koopwoningen			53	51
Economische structuur				
aantal bedrijfsvestigingen (april 2016)	8.782			
aantal banen (april 2016)	92.135			
netto arbeidsparticipatie (werkzame beroepsbevolking in % van 15-64 jarigen)			69	64
% niet-werkende werkzoekenden in de potentiële beroepsbevolking			10,0	12,0
netto oppervlakte bedrijventerreinen (ha)	566			
v.v.o. kantorenvorraad in m2 (per 1-1-2015)	764.500			
Kwaliteit van bestuur				
opkomstpercentage gemeenteraadsverkiezingen 2014			58,2	48,9

*) tot de G-27-gemeenten behoren:

Alkmaar, Almelo, Amersfoort, Arnhem, Breda, Deventer, Dordrecht, Eindhoven, Emmen, Enschede, Groningen, Haarlem, Heerlen, Helmond, Hengelo, Den Bosch, Leeuwarden, Leiden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Schiedam, Sittard-Geleen, Tilburg, Venlo, Zaanstad en Zwolle

Algemene beschouwing

In de begroting 2016 schreven wij dat we een stad zijn waar het goed wonen en werken is en dat we dat klimaat met inwoners, ondernemers en de regio verder willen versterken. De resultaten van 2016 laten zien dat de kracht van Zwolle op diverse terreinen manifest blijft, dat mede onder invloed van Initiatiefrijke Zwolle veel samenwerking met partners plaatsvindt en initiatieven worden gerealiseerd en dat Zwolle zich verder ontwikkelt tot een regionale en landelijke speler van formaat.

In 2016 hebben wij de regionale bestuurlijke samenwerking verder uitgebouwd via eerder vastgestelde lijnen van economische samenwerking, sociale innovatie en lobby en positionering. De economische agenda met clusters rond agri & food, health en HTSM en vrije tijd is volop in uitvoering. Gezamenlijk is gewerkt aan verbetering van de bereikbaarheid. De lobby rond de N 50 en de aandacht voor de doorstroming op de A28 hebben hun vruchten afgeworpen. Voor de aansluiting economie, arbeidsmarkt en onderwijs is in regionaal verband de human capital agenda ontwikkeld.

De werkgelegenheid is in 2016 gegroeid. Samen met werkgevers en andere partners zijn we erin geslaagd om t.o.v. 2015 meer mensen vanuit de bijstand naar werk te begeleiden. Daar staat tegenover dat meer inwoners afhankelijk geworden zijn van een uitkering en ondersteuning. In het kader van het Werkbedrijf Regio Zwolle is de doelstelling voor de banenafspraken om mensen met een arbeidsbeperking naar werk te begeleiden in 2016 gehaald.

Kenmerkend voor het jaar 2016 is dat hard gewerkt is in variërende samenwerkingsvormen aan de voorbereiding van toekomstige investeringen.

In dit verband moet genoemd worden klimaatadaptatie, energietransitie, ontwikkeling van een innoverend economisch klimaat in de vorm van werklocaties. Daarnaast is in de ruimtelijke ordening een transformatie gaande die in 2018 moet leiden tot de uitvoering van de Omgevingswet. Tevens krijgt de omgevingsvisie vorm.

Op het sociaal domein blijken de sociale wijkteams hun positie in de stad goed in te nemen. Wij zien dat de vraag naar ondersteuning van inwoners die zich melden voor als nog toeneemt.

Voorts is in 2016 de transformatieagenda ontwikkeld die de komende vier jaar ten uitvoer wordt gebracht.

Inmiddels zijn we twee jaar bezig met de uitvoering van de Jeugdwet. In feite vorderen we gestaag. We richten ons op preventie, innovatie en het versterken van de samenhang in de toegang. Toch blijft het spanningsveld tussen transformatie, het zorgverbruik en de beschikbare budgetten

Het centrumgebied is volop in ontwikkeling. De busbrug een essentieel onderdeel in de Spoorzone ontwikkeling zal in 2017 gerealiseerd kunnen worden.

Zoals we bij een geslaagde Koningsdag duidelijk tot uitdrukking kwam, blijft de binnenstad voor Zwolle gezichtsbepalend. In 2016 zijn de bezoekersaantallen toegenomen. Investeren in de binnenstad is structureel nodig. In 2016 zijn vorderingen gemaakt met het ontwikkelen van plannen voor het Broerenkwartier en de oude Vismarkt is gerenoveerd. De Stadkamer aan de Zeven Alleetjes nadert zijn voltooiing en de woningbouw op de oude locatie van het Isala ziekenhuis krijgt vorm. De samenwerking om de cultuurhistorie te accentueren via het Verhaal van Zwolle zal in 2017 resultaat opleveren.

De jaarstukken laten een financieel positief resultaat zien van € 7,8 mln. Daarnaast zijn de economische groei en de effecten van een weer goed functionerende woningmarkt terug te vinden in het positieve resultaat van de MPV (€ 15 mln.).

Deze uitkomsten stellen ons in staat om meer te investeren in de stad, ons voor te bereiden op de toekomst en de activiteiten die in 2016 ter hand zijn genomen te realiseren. Wij willen dat net als in de afgelopen jaren innovatief en gedegen doen en aldus gezamenlijk werken aan een stad en een regio waar welzijn en welvaart elkaar krachtig versterken.

Financiën

Het voordelige resultaat van € 7,8 mln. is het resultaat na verwerking van de beleidsrapportages 2016 en bestaat op hoofdlijnen uit:

• verkoop aandelen Enexis	€ 3,7 mln.
• hogere algemene uitkering gemeentefonds	€ 1,0 mln.
• lagere kosten onderwijshuisvesting	€ 0,8 mln.
• hogere opbrengsten bouwleges	€ 0,5 mln.
• minder beslag op stelposten en post onvoorzien	€ 0,9 mln.
• overige verschillen	€ 0,9 mln.

Voor een meer gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar de programmarekening paragraaf 3.3.

Vergelijken we het resultaat met de oorspronkelijk vastgestelde begroting dan is sprake van een voordeel van € 11,7 mln. Het verschil van € 3,9 mln. is bij de beleidsrapportages al met de algemene concernreserve verrekend.

De cijfers van het sociaal domein zijn gebaseerd op voorlopige cijfers. De eindafrekeningen van de BVO Jeugdzorg en de Regionale Instelling voor Beschermd Wonen (R.I.B.W.) zijn niet op tijd ontvangen om in de jaarrekening te verwerken. Het risico dat de eindafrekeningen afwijken van de voorlopige cijfers wordt afgedekt middels de risicoreserve sociaal domein.

Het eigen vermogen van de gemeente Zwolle bedraagt per 31 december 2016 € 151,7 mln. (inclusief positief rekeningresultaat over 2016 van € 7,8 mln.). Dit is ten opzichte van 2015 een toename van bijna € 27 mln.. Deze toename wordt o.a. verklaard door een gunstig resultaat op de grondexploitaties (door bijv. afname voorziening voor het project Stadshagen) en daarnaast het jaarrekening resultaat over 2016. In de komende jaren zal het eigen vermogen naar verwachting licht dalen. Dit door de inzet van middelen voor het realiseren van investeringen in de stad.

Beleidsparagraaf 1 Bestuur en dienstverlening

Inleiding

In de begroting 2016 schreven we dat het in Zwolle goed wonen en werken is en dat we dat klimaat met inwoners, ondernemers en de regio verder willen versterken. In 2016 is de kracht van Zwolle weer op veel diverse terreinen zichtbaar geworden en heeft Zwolle zich verder ontwikkeld tot een regionale en landelijke speler van formaat. Zeker met de viering van Koningsdag hebben Zwolle en de regio zich uitmuntend gepresenteerd. Op het gebied van regionale samenwerking werkten we op diverse schalen samen. Ook namen we deel aan de proeftuin van het ministerie van Binnenlandse Zaken waarbij ruimte werd geboden om de effectiviteit van onze lichte samenwerking verder te onderzoeken om nog beter te kunnen inspelen op economische opgaven. Voor de vruchten van het programma Initiatiefrijk Zwolle verwijzen we naar de paragraaf bedrijfsvoering. In de paragraaf Bestuur en Dienstverlening doen we verder ook verslag van onze inzet op het gebied van dienstverlening, communicatie en duurzaamheid. Dit zijn programma overschrijdende opgaven waarbij wel als gemeente samen met onze partners ieder vanuit de eigen expertise en verantwoordelijkheid ons inzetten. Als gemeente willen wij faciliterend en dienstverlenend onze partners tegemoet treden, zowel in de stad als daarbuiten.

Regionale samenwerking

In 2016 hebben we als gemeente wederom in diverse regionale samenwerkingsverbanden geparticipeerd. Deze samenwerking is van belang voor het realiseren van onze Zwolse en regionale opgaven. De GGD, de Veiligheidsregio en de Regionale omgevingsdienst zijn hier voorbeelden van die in de diverse begrotingsprogramma's verder aan de orde komen. In regio Zwolle verband werken twintig gemeenten in vier provincies, in quadrupel helix verband samen met het bedrijfsleven, onderwijs- en onderzoeksinstituten. Een regio met een rijk verleden en met een mooie toekomst. We zijn economisch één van de best presterende regio's van Nederland. Met onze cultuur van gemeenschappelijkheid (samenwerken), gunnen en groeien zijn we een sterke en dynamische regio en dat willen we ook blijven, met oog voor mens en omgeving. Met het provinciale rapport Kracht van Oost NL hebben we in 2016 waardevolle informatie gekregen over de economische kracht en positionering van onze regio, ook in relatie tot andere omliggende regio's. Dit rapport zal in 2017 nog nader geanalyseerd worden om vervolgstappen te bepalen.

Het afgelopen jaar hebben we onze succesvolle bestuurlijke samenwerking verder uitgebouwd via de eerder vastgestelde lijnen van economische samenwerking, sociale innovatie en lobby en positionering. De economische agenda met clusters rond Agri & Food, Health en HTSM en Vrijetijd is volop in uitvoering. Verbetering van de bereikbaarheid van de Regio Zwolle van en naar de Randstad en het noorden staat hoog op de agenda. Zo heeft lobby rond de N50 onlangs succes opgeleverd en wordt regionaal ook sterk ingezet op verbetering van de doorstroming van de A28. Voor de aansluiting van economie, arbeidsmarkt en onderwijs is een regionale Human Capital Agenda opgesteld die tijdens de regio Zwolle dag door alle partijen is bekrachtigd.

Uit een groot aantal deelnemende regio's is medio 2016 de regio Zwolle door het ministerie van Binnenlandse Zaken geselecteerd als een van de 6 proeftuinen om de aanbevelingen over regionale samenwerking uit het kabinetsrapport 'Maak Verschil' daadwerkelijk in de praktijk te toetsen. We werken in breed verband (overheden, onderwijs, ondernemers) sinds september hieraan. Een drietal sessies - over de Human Capital Agenda, over regionale gebiedsgerichte aanpak en over effectieve regionale samenwerking (met griffiers en secretarissen) - heeft inmiddels plaatsgevonden. Op basis van de hoofdvraag 'Hoe kunnen we de lichte en flexibele vorm van samenwerking behouden en tegelijkertijd bestuurlijk, organisatorisch en financieel meer slagkracht ontwikkelen' is langs een aantal lijnen een opbrengst geschetst; dan gaat het om de werkwijze en structuur van de regio (lichtheid behouden), ambitie en urgentie (noodzaak tot verbindende en uitdagende agenda, ook in het licht van de Kracht van Oost), geen democratisch deficit maar wel noodzaak tot versterken van de betrokkenheid van raden en staten (beleidscyclus, meer onderlinge uitwisseling) en effectieve regionale samenwerking, blijven investeren in de menselijke factor (leiderschap, intervisie, uitvoeringsslagkracht) en voortzetten van de gezamenlijke lobby activiteiten. Daarnaast is bundeling van financiën gewenst maar dit vraagt nog nadere verdieping. Diverse wetenschappers zijn gelieerd voor reflectie gedurende het proces. De opbrengst levert input op voor 'Den Haag' in aanloop naar verkiezingen/formatie maar nadrukkelijk ook leerpunten voor de regio om verder te kunnen doorontwikkelen. U bent hierover onlangs separaat geïnformeerd.

Veel van onze samenwerking vindt plaats in regio Zwolle verband. Daarnaast werken we nog samen in Zwolle Kampen Netwerkstad verband. De al langdurig bestaande ZKN samenwerking heeft goede resultaten geboekt en de gezamenlijke agenda heeft veelvuldig tot cofinanciering geleid. Het schaalniveau is nu langzaam verschoven naar onder meer de regio Zwolle. In ZKN verband is het afgelopen jaar nog gewerkt aan het programma Mobiliteit en Bereikbaarheid (Beter Benutten) en Sterke Steden.

Zo blijkt dat we ook in 2016 geopereerd hebben op verschillende schalen, dat past ook bij de noodzaak om adaptief en flexibel te zijn. We hebben afgelopen jaar ook mogelijkheden voor samenwerking met omliggende steden als Apeldoorn en Deventer verkend. Daarnaast zijn we als Zwolle vertegenwoordigd in de VNG commissie Europa & Internationaal en hebben van daaruit namens de Nederlandse gemeenten zitting in het Comité van de Regio's. Hiermee versterken we ook als (regio) Zwolle onze Europese informatiepositie.

Dienstverlening en passende regels

In onze rol als gemeentelijke dienstverlener is het van belang dat inwoners en ondernemers ons gemakkelijk kunnen vinden en snel worden geholpen. En dat zij de ruimte krijgen voor het nemen van initiatieven en voor het opzetten en doorontwikkelen van ondernemingen. Dat vereist van ons inlevingsvermogen, passende regels en het leveren van maatwerk.

In september 2015 heeft u de nieuwe visie op dienstverlening besproken. Kernbegrippen daarin zijn gastvrij en op maat. Onze informatie, producten en diensten bieden we bij voorkeur digitaal aan. Deze visie bouwt voort op het coalitieakkoord 2014-2018, waarin als ambitieniveau is aangegeven dat de dienstverlening van de gemeente aan ondernemers en inwoners van hoog niveau is. We streven ernaar bij de top van dienstverlenende gemeenten te horen

Onze ambities voor 2016 hebben we op basis van de nieuwe visie in de begroting 2016 vertaald in concrete doelstellingen en de inspanningen en activiteiten die daarvoor nodig zijn. De resultaten die in 2016 zijn bereikt vindt u in deze jaarrekening terug in de programma's 2, 5, 12, 14 en vooral 16.

Duurzaamheid

In Zwolle is duurzaamheid in 2020 de normaalste zaak van de wereld, omdat het voor inwoners, instellingen en bedrijven gemakkelijk is gebruik te maken van en bij te dragen aan een lokaal aanbod van duurzame producten, activiteiten en diensten. Dit leidt tot een gezonde leefstijl, sterke sociale infrastructuur, veerkrachtige economie en goede leefomgevingskwaliteit. Met dit doel is de Agenda Duurzaamheid van de gemeente Zwolle op 24 augustus 2015 door uw raad vastgesteld.

Duurzaamheid is geen programma op zich, maar bevordert een duurzame aanpak van de bestaande programma's in de gemeentelijke begroting. De Agenda Duurzaamheid heeft een agenderende functie voor de andere beleidsterreinen. Essentieel voor deze integrale aanpak is het eigenaarschap in het college en de ambtelijke organisatie. De verantwoordelijkheid voor het realiseren van de doelen ligt niet bij één wethouder Duurzaamheid; collegebreed wordt de verantwoordelijkheid gedeeld om uitvoering te geven aan duurzaamheidsambities op elk terrein (zoals sport, onderwijs en energie).

In de 2016 is in de volle breedte van de Agenda Duurzaamheid voortgang geboekt. Zo is met scholen gewerkt aan een integraal huisvestingsplan, waarin duurzaamheid een plek heeft gekregen en heeft een aantal scholen maatregelen getroffen. Ook sportverenigingen hebben scans laten uitvoeren naar verduurzamingsmaatregelen. Een aantal van hen is overgegaan tot uitvoering. Op het gebied van stadslandbouw is voortgang geboekt. De Stadslandbouwnijverheid Zwolle wordt ondersteund, het tijdelijk gebruik van 30 hectare bij Berkum voor biologische teelt. En ook initiatieven in het kader van Ruimte voor de Vecht en Dijklanden worden gefaciliteerd. Op het gebied van mobiliteit en duurzaamheid is voortgang geboekt. Na Leiden en Groningen kent Zwolle het hoogste fietsgebruik voor lokale verplaatsingen (> 40%). De fietsstimuleringsacties zijn eind 2016 gestart binnen Beter Benutten. Tot slot is voor de grote agendapunten Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulaire economie gewerkt aan een investeringsplan in het kader van de Perspectievennota 2018-2021.

Communicatie

De samenleving verandert en daarmee ook de rol van de overheid in de lokale samenleving. Steeds vaker is de gemeente een van de betrokken partners in de aanpak van maatschappelijke problemen en niet de initiator. Dat vraagt om een andere wijze van communiceren met onze inwoners, bijvoorbeeld de aanpak van de mogelijke komst van een asielzoekerscentrum.

Daarbij hebben we actief gebruik gemaakt van OBI4wan om de sentimenten in de stad goed in beeld te hebben en daarop met onze communicatie in te kunnen spelen. Met deze tool kan de organisatie - onder regie van communicatie en het klantencontactcentrum - de webcare en monitoring van sociale media nog beter oppakken. De organisatie maakt in toenemende mate gebruik van social media. Uiteraard houden we ook aandacht voor andere vormen van communicatie; waar dat effectiever is benaderen we onze inwoners mondeling en/of schriftelijk.

In 2016 hebben we onderzoek gedaan naar het bereik van de digitale Wijzer voor tablet. Dat bleek gering en daarom hebben we besloten de productie van de tabletversie stop te zetten en is er een Zwolle app voor de smartphone ontwikkeld. Met deze app wordt alle informatie op onze website ontsloten. Onder de kop Nieuws zijn alle nieuwsberichten en de voormalige Wijzerberichten te vinden. Ook de toeristische informatie van Zwolle Tourist Info is via de Zwolle app voor bezoekers makkelijk vindbaar.

Beleidsparagraaf 2 Sociaal Domein

Transformatieagenda sociaal domein

In juli 2016 is de transformatieagenda sociaal domein vastgesteld. Daarmee is een nieuwe fase ingegaan. Waar eerder de nadruk lag op transitie om de nieuwe taken per 1 januari 2015 goed uit te voeren, gaan we nu een stap verder in het ontwikkelen van vernieuwende aanpakken waarmee de eigen kracht van inwoners wordt versterkt en zetten we extra in op preventie, waardoor zwaardere problematiek voorkomen kan worden.

In de transformatieagenda wordt gefocust op vijf transformatiethema's, die in de tweede helft van 2016 nader zijn uitgewerkt:

1. Samenkracht van mensen
2. Integrale (gezins)aanpak
3. Passend wonen met zorg
4. Samenhang en samenwerking in de toegang
5. (Arbeids)participatie en bijstand

In 2016 zijn vooral voorbereidende werkzaamheden gedaan om de transformatie te realiseren. In de komende tijd zullen die verder worden gerealiseerd en zullen de resultaten daarvan zichtbaar worden. In de tussentijd is hard gewerkt om - met de beperkte ervaringen uit 2015 - de inwoners die dat nodig hadden zo goed mogelijk te ondersteunen. Daarnaast zijn binnen de lopende werkzaamheden al stappen gezet om de zelfredzaamheid en participatie van inwoners te versterken. Deze worden beschreven in de programma's 11 tot en met 14.

Hieronder gaan we in op enkele onderwerpen die in de begroting 2016 als focuspunten zijn benoemd.

Sociaal Wijkteam

Ook in 2016 werd het sociaal wijkteam (SWT) door inwoners goed gevonden. Daardoor is de werkdruk in 2016 hoog gebleven. Intussen zijn achterstanden door de vele herbeoordelingen weggewerkt en de administratieve problemen met PGB's zo veel mogelijk opgelost. Daardoor is meer ruimte ontstaan voor de kerntaken van het sociaal wijkteam. Intussen is ook in 2016 geïnvesteerd in de inhoudelijke en methodische ontwikkeling van de medewerkers van de sociale wijkteams. We hebben dit gedaan in samenwerking met onze hogescholen VIAA en Windesheim en de ROC's Deltion en Landstede.

Bijzondere aandacht is geschonken aan de onderwijsinstellingen en huisartsen in Zwolle. Deze partijen/partners spelen een belangrijk rol bij kinderen en jongeren die mogelijk extra ondersteuning en begeleiding nodig hebben. Doel was deze "toegangen" beter geïntegreerd en/of afgestemd te krijgen. Dat heeft nu al tot goede effecten geleid en de samenwerking in de toegangen zal in de komende jaren verder worden geïntensiveerd, onder meer door sociaal werkers van het SWT aan huisartsenpraktijken te koppelen.

In de loop van 2016 is het besef gegroeid dat de tijdelijke organisatorische constructie van het sociaal wijkteam een goed toekomstbestendige ontwikkeling in de weg stond. Daarom is in september met externe ondersteuning een onderzoek gestart naar de meest wenselijke positionering. Dit traject is in december 2016 afgerond en inmiddels hebben wij een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd, waarin wordt voorgesteld het SWT binnen de gemeentelijke organisatie te positioneren.

Partnerschap in het sociaal domein

Veel van wat binnen het sociaal domein is bereikt, is het resultaat van constructieve samenwerking tussen betrokken professionals en organisaties. Tegen de achtergrond van afnemende financiële middelen en soms toenemende vraag, is partnerschap noodzakelijk. Vaak lukt dat goed, veelal is het intensief met elkaar werken en soms ook kost het moeite om de verschillende belangen van partners bij elkaar te brengen. Ook in de komende jaren zal de ingezette transformatie een goed partnerschap vergen om de ingezette veranderingen samen te realiseren.

Effectieve regionale samenwerking

Onze gemeente participeert in meerdere regionale samenwerkingsverbanden, soms wettelijk voorgeschreven in andere gevallen een eigen initiatief. Op het terrein van economische samenwerking en de samenwerking op het terrein van arbeidsmarkt en werkgelegenheid is sprake van veel dynamiek en betrokkenheid. Deze samenwerking omvat vergeleken met andere samenwerkingsverbanden een groot aantal gemeenten. Deze samenwerking heeft zich in 2016 opnieuw effectief getoond.

De samenwerking op het terrein van de jeugdzorg IJsselland is onderwerp van evaluatie geweest. Dit heeft in december 2016 geleid tot het aantrekken van een kwartiermaker samenwerking Jeugdzorg IJsselland. Deze kwartiermaker zal adviseren hoe de samenwerking in de komende jaren het beste vorm kan krijgen.

Binnen de Wmo valt onderscheid te maken tussen "beschermd wonen" en de overige taken zoals huishoudelijk hulp, hulpmiddelen, vervoer, dagbesteding en individuele begeleiding. In geval van beschermd wonen is Zwolle centrumgemeente van een regio die loopt van Hardenberg tot Putten (IJssel-Vecht en Noord Veluwe). Deze "voorgeschreven" samenwerking is in 2016 effectief en constructief geweest. In geval van de "overige Wmo-taken" heeft de regio IJssel-Vecht besloten tot het aanstellen van een regionaal coördinator. Deze coördinator heeft zich gericht op:

- Afstemmen verhouding met het zorgkantoor verantwoordelijk voor de Wlz.
- Gezamenlijk inkopen c.q. gezamenlijk ontwikkelen van een inkoopstrategie (met aandacht voor administratieve lastenverlichting).
- Delen van kennis en inzichten t.b.v. de lokale beleidskeuzes.
- Inventariseren en voorbereiden van de regionale aanbesteding maatwerkvervoer.

Sturings- en verantwoordingsinformatie

Een goede werking van het sociaal domein in al zijn verantwoordelijkheidslagen, staat of valt met adequate (horizontale en verticale) sturings- en verantwoordingsinformatie. Deels ligt hier een wettelijke verplichting aan ten grondslag, deels wordt de noodzaak en behoefte bepaald door de verschillende verantwoordelijkheidslagen in onze gemeente en in onze regionale samenwerkingsverbanden.

In 2016 is enerzijds gewerkt aan integratie van de monitor(s) in de reguliere begrotings- en beleidscyclus en anderzijds aan een tot een op doelgroep gelaagde uitwerking van de monitor(s). Naast bovengenoemde monitor(s) is er in 2016 gewerkt aan de doorontwikkeling "inzicht in de kwaliteit van de stad". Daarbij moet gedacht worden aan het verder aanvullen van het "buurt voor buurt onderzoek" en het combineren van deze gegevens met informatie van bijvoorbeeld de GGD. Hier zijn bijvoorbeeld een wijkgezondheidsprofiel stadsdeel Oost en een stadsbrede jeugdindex uit voort gekomen.

Een dergelijk inzicht in onze stad draagt bij aan gefundeerde politieke keuzes, een effectieve inzet van de beschikbare budgetten en uiteindelijk in een doeltreffende(r) ondersteuning en zorg voor onze inwoners die deze (tijdelijk) nodig hebben. Bij het vormgeven van vernieuwende aanpakken bij de transformatie hebben we ook aandacht besteed aan de wijze waarop de effecten daarvan gemonitord kunnen worden, zodat we snel kunnen bijsturen als dat nodig blijkt.

Financieel resultaat 2016

Het totaal tekort in het Sociaal domein t.o.v. rijksbudgetten bedraagt in 2016 € 5,3 mln., dit is exclusief het netto tekort van € 3,2 mln. op bijstandsverlening. Zodra we zicht kregen op dit tekort hebben we hier direct op geanticipeerd door extra budget beschikbaar te stellen, dit wordt hieronder nader toegelicht. Daardoor is het eindresultaat 2016 op het Sociaal domein 0,2 mln.

De genoemde afwijking van 5,3 mln. ten opzichte van de rijksbudgetten is ontstaan door de volgende voor- en nadelen:

Jeugd	€ 1,9 mln. nadeel
Participatie	€ 2,9 mln. nadeel
Diah	€ 1,0 mln. nadeel
Beschermd wonen	€ 0,6 mln. nadeel
Totaal nadeel	€ 6,4 mln.

Samenleving	€ 0,4 mln. voordeel
Inkomen	€ 0,4 mln. voordeel
Overige, divers	€ 0,3 mln. voordeel
Totaal voordeel	€ 1,1 mln.

De belangrijkste oorzaken van deze verschillen hebben te maken met een grotere dan verwachte vraag naar ondersteuning. Het tekort bij Participatie betreft een structureel tekort op Wezo en activering. Dit wordt bij de programma's nader toegelicht. In financiële zin betekenen deze afwijkingen het volgende:

- Het resultaat op Inkomen van € 0,4 mln. voordelig valt vrij in het jaarrekeningresultaat, omdat deze via de algemene middelen wordt gefinancierd. Vooruitlopend op deze rijksvergoeding zijn deze kosten al gemaakt en betaald uit de algemene middelen (Berap 1). Hierdoor valt dit resultaat nu vrij. Het bruto tekort op bijstandsverlening van ca. € 4,7 mln. wordt voor ca. € 1,5 mln. vergoed via de Vangnetregeling, waardoor het netto tekort op € 3,2 mln. uitkomt. Dit is in Berap 1 al verantwoord.
- Het resultaat Beschermd wonen van € 0,6 mln. nadelig ten opzichte van het gedecentraliseerd rijksbudget is in Berap 2 2016 al verantwoord voor € 586.000. Eind 2015 is er een reserve Beschermd wonen ingesteld met een bedrag van ruim € 1,6 mln. Om het tekort van € 45.000 te dekken is dit bedrag bij de jaarrekening 2016 onttrokken aan de reserve Beschermd wonen. Na beide onttrekkingen (€ 586.000 + € 45.000) bedraagt deze reserve per 1 januari 2017 nog ca. € 1 mln.
- De resultaten van de overige producten worden via de reserve Sociaal Domein gefinancierd. Het totaal resultaat op deze producten (dus excl. Inkomen en Beschermd Wonen) ten opzichte van de rijksbudgetten bedraagt € 5,1 mln. nadelig. Vanuit de algemene middelen is in de begroting 2016 al € 4,3 mln. toegevoegd. De overige benodigde € 0,8 mln. wordt bij de jaarrekening 2016 onttrokken uit de reserve Sociaal Domein. Deze onttrekking van € 0,8 mln. bestaat uit een al door de raad goedgekeurde onttrekking van € 0,6 mln. voor de regionale inkoop jeugdzorg en € 0,2 mln. aanvullend als eindresultaat 2016 op Sociaal Domein.

De reserve Sociaal Domein bedroeg per 1 januari 2016 € 8,6 mln. en na onttrekking per 1 januari 2017 dus nog € 7,8 mln. Deze stand van de reserve per 1 januari 2017 is voldoende, aangezien de risicoberekening een minimaal benodigde reserve van € 4,9 mln. aangeeft.

Rechtmatigheid, accountantsverklaring

De accountant zal naar verwachting net als vorig jaar de PGB-uitgaven als onzeker aanmerken omdat de SVB haar processen pas eind 2016 op orde leek te hebben. Aangezien Zwolle centrumgemeente is, zijn de PGB budgetten bij met name Beschermd Wonen en bij Jeugd relatief hoog. Het totaal PGB budget bedraagt ca. 22 mln. Dit overstijgt de maximum ondergrens voor onzekerheden (ca. 15 mln.). Hierdoor verstrekt onze accountant naar verwachting wederom een verklaring met beperking, net als over 2015. Dit geldt naar verwachting voor veel gemeenten.

Beleidsparagraaf 3 Bezuinigingen

In onderstaand overzicht wordt een beeld gegeven van de genomen besluiten tot bezuiniging. Deze zijn in de begroting verwerkt, waarbij de post 'Nog toe te delen Sociaal Domein' bij begrotingsbehandeling 2017 nader is ingevuld en derhalve geen invloed heeft op de jaarrekening. Daarnaast is op de bedrijfsvoering van de gemeente € 15,5 mln. bezuinigd.

Beleidsmatige bezuinigingen o.b.v. besluitvorming t/m PPN 2017-2020 (maart 2017)

(bedragen cumulatief x € 1.000)	Besloten t/m 2015				Besloten vanaf 2016			
	t/m 2015	2016	2017-2019	Totaal besloten t/m 2015	Per 2016	2017 2020	Totaal besloten vanaf 2016	Totaal besloten vanaf 2012 t/m 2016
Volkshuisvesting	65			65				65
Economie	414			414				414
Algemeen mobiliteitsbeleid/bereikbaarheid	317	640		957		190		1.147
Groen en milieu	120			120				120
Ruimte en cultuurhistorie	286			286				286
Leefbaarheid en welzijn	1.275			1.275				1.275
Onderwijs en jeugd	1.311	50		1.361		275		1.636
Veiligheid	456			456		295		751
Integraal beheer openbare ruimte	1.832	300	700	2.832				2.832
Sociaal economische zelfredzaamheid	55			55				55
Cultuur	2.680	150	670	3.500				3.500
Sport	643	310	520	1.443				1.443
Gezondheid en zorg	2.371			2.371				2.371
Raad	162			162				162
Bestuur en dienstverlening	1.114	50		1.164				1.164
Vastgoedmanagement	345			345				345
Samenleving (per 2015)	375			375				375
Inwonersondersteuning (per 2015)	0	500		500				500
Opvang en Bescherming (per 2015)	79			79				79
Inkomen (per 2015)	500			500				500
Nog toe te delen aan programma's Sociaal Domein	0		6.500	6.500				6.500
Totaal programma's	14.400	2.000	8.390	24.760		760		25.520
Financieel-technische en overige mutaties								
Wijziging rentesystematiek				400				400
Parkeren: doorbelasting hogere forfaitaire BTW				100				100
Afval: doorbelasting hogere forfaitaire BTW				835				835
Afval: dividend ROVA volledig t.g.v. alg. middelen				435				435
Riolering: doorbelasting hogere forfaitaire BTW				281				281
Riolering: doorbelasting onderhoud stedelijk water				65				65
Totaal financieel-technisch en overig				2.116				2.116
				0				
Totaal bezuinigingen beleidsinhoudelijk				26.876				27.636

Beleidsparagraaf 4 Investerings

Inleiding

In deze beleidsparagraaf wordt inzicht gegeven in het verloop van de investeringen in 2016 en 2017 en de gevolgen daarvan voor 2018-2020. Deze paragraaf wordt steeds bij de begroting cq. jaarrekening geactualiseerd en geeft daarmee een voortschrijdend inzicht in het verloop van de investeringen.

Het gaat om de investeringen exclusief de investering in de grondexploitatie.

De investeringen worden in deze paragraaf integraal in beeld gebracht waarbij de toe- en afname van de investeringsomvang, het verloop in jaarschijven, de verhouding eigen middelen/derden etc. inzichtelijk wordt gemaakt.

Tevens gaan we in deze paragraaf in op het Stadsontwikkelfonds en besteden wij aandacht aan het EMU-saldo en de wet HOF.

De investeringen zijn onderverdeeld in:

- A. Voorgenomen projecten waarvoor middelen zijn gereserveerd, maar waarover nog besluitvorming moet plaats vinden in de loop van 2017 of later (inclusief nog vrije middelen t.b.v. bestedingsvoornemens in reserves)
- B. Lopende projecten waarover t/m december 2016 besluitvorming heeft plaats gevonden
- C. Vervangingsinvesteringen.

A: Voorgenomen projecten PPN waarvoor nog besluitvorming (raadsbesluit) plaats moet vinden:

Voorgenomen investeringen PPN (investeringsbedrag)	Gemeentelijke investering 2017	Resterend 2018 – 2020	Externe middelen	Totaal	Go / no go moment
Binnenstad (1)	600.000			600.000	2017
Spoorzone (2)	3.500.000		ja	950.000	2017
Campus Windesheim looproute (3)		445.000		445.000	n.t.b.
Extra impuls sociale woningbouw(4)	1.000.000			1.000.000	2017

In de PPN 2018-2021 zijn diverse investeringsprojecten opgenomen, die na besluitvorming, vanaf de begroting 2018 in de beleidsparagraaf investeringen worden opgenomen

Toelichting op de voorgenomen investeringen

1. Binnenstad
Bij de perspectiefnota 2017-2020 hebben wij binnen de reserve incidentele bestedingen € 2 mln. geoormerkt voor de binnenstad. Hiervan wordt € 400.000 in 2017 benut voor het aantrekken van een binnenstadmanager en voor capaciteit voor begeleiding van initiatieven (cofinanciering) en uitwerking van visies en programma's.(zie bestedingsvoorstel) In de loop van 2017 presenteren wij de strategische agenda binnenstad. Daarin worden voorstellen gedaan voor de resterende € 600.000 voor de jaarschijf 2017. De resterende € 1 mln. maakt onderdeel van het investeringsprogramma zoals opgenomen in de PPN 2018-2021.
2. Spoorzone
Bij de PPN 2017-2020 hebben we aangegeven dat er twee ontwikkelingen zijn (fietsparkeren en gebiedsontwikkeling) die in 2016/2017 om een investeringsbesluit vragen. Over de gebiedsontwikkeling is inmiddels een raadsbesluit genomen. Het fietsparkeren vraagt naar verwachting een extra investering van € 3,5 mln. De investering kan worden gefinancierd uit het beschikbare gestelde jaarlijkse budget voor Spoorzone. Naar verwachting zal medio 2017 een bestedingsvoorstel aan de raad worden voorgelegd. Over de verdere voortgang van het project Spoorzone verwijzen wij u naar voortgangsrapportage van de projecten, waarin tevens de voortgangsrapportage van de bestuursovereenkomst Spoorzone is opgenomen.
3. Looproute Campus-Windesheim:
Bij de berap 2016/1 is het budget teruggebracht naar € 445.000. In afwachting van verdere uitwerking houden we dit bedrag in reserve. De Hogeschool Windesheim ontwikkelt een masterplan vastgoed waarin ook de mogelijkheden van huisvesting in Hanzeland worden gezien. Indien de plannen bijdragen aan de gebiedsontwikkeling Hanzeland dan zullen wij beoordelen of cofinanciering uit het stadsontwikkelfonds wenselijk is.
4. Extra impuls sociale woningbouw
Bij de PPN 2017-2020 is besloten een stelpost van € 1mln. binnen de reserve meerjarige investeringen voor de extra impuls sociale woningbouw. Daarbij is aangegeven dat we:
 - Deze stelpost binnen het traject "Extra impuls sociale woningbouw" willen benutten ter dekking van eventuele gemeentelijke financiële bijdragen ten behoeve van projecten met een onderscheidend en/of innovatief karakter (definitie en voorwaarden nader te bepalen) of die projecten die in belangrijke mate bijdragen aan oplossing van het huisvestingsvraagstuk in de stad. Met inzet van het budget lossen we knelpunten

- Per project naast een go/no go besluit door college een afweging maken voor een eventuele financiële bijdrage op basis van vooraf benoemde voorwaarden. Daarnaast gaan we in overleg met de provincie en HMO om mogelijke bijdragen vanuit deze partijen (cofinanciering) te bespreken. Tot slot maken we, waar mogelijk, gebruik van de subsidieregeling vanuit het Rijk inzake huisvesting Statushouders. Wij werken aan een informatienota voor de raad die eind 2016 wordt gepresenteerd. In de nota wordt informatie verschaft over de volgende zaken: welke locaties worden ontwikkeld, hoeveel woningen (welke categorie), welke kosten en welke gemeentelijke bijdrage per locatie en hoe de communicatie (met buurt en betrokkenen). Met betrekking tot de verschillende, toekomstige projecten is de afspraak dat college de gemeenteraad informeert over deze projecten op de geijkte momenten binnen de reguliere beleidscyclus.

B: Lopende projecten:

Onder deze categorie vallen de investeringskredieten (exclusief de grondexploitaties) waarover de raad al een besluit heeft genomen. Deze projecten worden gestart of zijn al in uitvoering. De investeringen vinden gefaseerd over meerdere jaren plaats in zogenoemde jaarschijven.

Per 31/12/2015 staat er in totaal € 216,1 mln. aan restantkredieten uit. Dit saldo is gedurende 2016 aangevuld met nieuwe kredieten van genomen raadsbesluiten (€ 29,0 mln.) voor o.a. de volgende grote investeringen: Binnenstad, N35 fietsbrug, versnellingsactie sociale huur, Diezerstraat 80-82, ICT etc. Dit geeft een investeringsruimte in 2016 van € 245,1 mln.. In 2016 waren de werkelijke investeringsuitgaven € 66,5 mln. en is voor € 3,3 mln. aan lopende kredieten afgesloten. Per saldo resteert per 31/12/2016 € 175,3 mln. aan restantkredieten.

De investeringsuitgaven waren voor 2016 (bij de begrotingsopstelling per 1-7) geraamd op € 115 mln. In werkelijkheid is € 66,5 mln. uitgegeven. De lagere uitgaven zijn vooral het gevolg van het in de tijd doorschuiven van een aantal grote projecten.

De financiering van de restantkredieten ad € 175,3 bestaat voor € 85,6 mln. uit reserveonttrekkingen, € 27,4 uit bijdragen van derden en € 62,3 wordt geactiveerd en via jaarlijkse rente en afschrijving binnen de programma's gedekt.

In de toelichting op de programma's wordt een specificatie en toelichting gegeven op de resterende en nieuwe kredieten.

Relevante ontwikkelingen lopende projecten:

Hieronder wordt een aantal specifieke projecten toegelicht in verband met het wijzigen van de projectopzet cq. nieuwe ontwikkelingen. De voortgang cq. afwijkingen op projecten worden eveneens toegelicht in de voortgangsrapportage projecten (<http://bit.ly/PnCOSY>) en de Beleidsrapportage 1 2016.

Voortgang investeringsbesluit Spoorzone:

Aan de hand van de rapportage "Stad en Spoor verbonden" van 9 april 2013, die wordt gedragen door de samenwerkingspartners provincie Overijssel, NS Stations en ProRail, is het Investeringsvoorstel Spoorzone opgesteld. Hierover heeft de gemeenteraad op 30 september 2013 een besluit genomen en daarbij een krediet van € 100,6 beschikbaar gesteld. Deze investering wordt gedekt door bijdragen van: de provincie Overijssel van € 45 mln, de gemeente van € 45 mln, het ministerie van I&M van € 8,4 mln (fietsparkeren) en derden van € 2,2 mln. De gemeentelijke bijdrage wordt gedekt door vanaf 2015 structureel € 3 mln. per jaar uit te trekken.

De investeringsvoorstellen worden gefaseerd voorgelegd aan de raad. Per planelement zal op basis van een programma met kostenraming en risicoberekening een kredietvoorstel worden gedaan.

Overeenkomstig de motie van 30 september 2013 over de projectbeheersing, aangenomen bij behandeling van de krediet aanvraag van de Spoorzone, zal voor het project Spoorzone een aparte verantwoording via voortgangsrapportages plaatsvinden. De raad heeft op 10 maart 2014 kennis genomen van het integrale plan van aanpak en de wijze van uitvoering en beheersing, inclusief de afdoening van de op 30 september 2013 aangenomen motie.

In elk voor- en najaar wordt gerapporteerd, als onderdeel van de reguliere cyclus en bij de jaarrekening wordt aparte aandacht besteed bij de accountantscontrole. Voor de laatste voortgang wordt verwezen naar de voortgangsrapportage projecten.

C: Vervangingsinvesteringen

Vanwege (economische) veroudering, slijtage worden jaarlijks vervangingsinvesteringen gedaan om bijvoorbeeld de veiligheid, de bedrijfsvoering etc. te waarborgen. Een deel van de vervangingsinvesteringen loopt via de daarvoor ingestelde onderhoudsreserves, voor het andere deel worden investeringskredieten aangevraagd, waarvan de lasten gedekt zijn uit de jaarlijks te ramen vervangingsbudgetten. De vervangingsinvesteringen hebben in hoofdzaak betrekking op het beheer in de openbare ruimte, onderwijshuisvesting en de bedrijfsvoering.

De vervangingsinvesteringen maken onderdeel uit van de lopende projecten en zijn integraal onder onderdeel B opgenomen

Stadsontwikkelfonds

Omdat wij de samenleving uitnodigen om de stad op een toekomstbestendige manier te (helpen)ontwikkelen is in het coalitieakkoord de werking van het bestaande stadsontwikkelfonds verruimd. Met het fonds wordt beoogd een financiële bijdrage te leveren aan grote en kleine initiatieven die samen de stad tot bloei brengen. Daarmee creëren we een hefboom voor investeringen van onze partners.

Doelstelling van het fonds is het (tussentijds) mogelijk maken van initiatieven en projecten die een bijdrage leveren aan de sociale, economische en/of fysieke ontwikkeling van (delen van) de stad. Het stadsontwikkelfonds bevat ongeoordeelde middelen, opdat gedurende het gehele jaar besluiten door de raad kunnen worden genomen, waardoor flexibel kan worden ingespeeld op kansen die zich voordoen.

De verwachting is dat de diversiteit aan initiatieven groot zal zijn. Als richtlijn om middelen beschikbaar te stellen gelden de volgende criteria:

- Het initiatief op sociaal, economisch en/of fysiek gebied dient de ontwikkeling van de stad en past binnen de gemeentelijke ambities zoals neergelegd in de vier agenda's van het coalitieakkoord.
- Het initiatief levert rendement op voor een groot deel van de stad
- Het initiatief kan verdere ontwikkelingen in de stad aanjagen.
- Het initiatief is binnen een jaar uitvoerbaar.
- De financiële bijdrage van de gemeente aan het initiatief bedraagt in principe maximaal 50% van het totaal (inclusief gemeentelijke uitvoeringskosten). Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de initiatiefnemer het grootste deel van de kosten voor zijn/haar rekening neemt. Het college kan gelet op het belang van een initiatief voorstellen doen om van dit percentage af te wijken.
- Het betreft investeringsprojecten die met cofinanciering van mede overheden (doorgaans provincie en eu) gerealiseerd kunnen worden en passen binnen de ambities van Zwolle.

Opdat ook kleine initiatieven, waarvan de gemeentelijke bijdrage kleiner is dan € 15.000 gehonoreerd kunnen worden, zonderen we een deel van het Stadsontwikkelfonds af ter waarde van € 150.000. Tevens stemmen wij de bestedingen af met het budget burgercontacten in het kader van initiatiefrijk Zwolle.

Bij de PPN worden potentiële projecten zoveel mogelijk aangegeven. Er is geen sprake van voorbeslag. Om kansen die zich voordoen te kunnen benutten, kan het college ook tussentijds voorstellen aan de raad doen, waarbij dekking via het Stadsontwikkelfonds plaats vindt.

Stadsontwikkelfonds	
Stand per 31-12-2016	€ 3.224.000
Toevoegingen obv eerdere besluitvorming:	
• PPN 2017-2020	4.550.000
• Terug storting project Shellterrein/Hornbach	250.000
• Correctie met reserve stadsuitleg	150.000
Geoormerkte gelden o.b.v. raads-/collegebesluiten:	
• Zwolse Hermen	-/- 15.000
• Versnelling sociale woningbouw	-/- 1.119.000
• Restantmiddelen voor kleine initiatieven	-/- 106.000
Totaal vrije ruimte in stadsontwikkelfonds	€ 6.934.000

Bij de PPN 2018-2021 wordt voorgesteld het stadsontwikkelfonds aan te vullen tot € 10 mln.

Wet HOF en EMU-saldo

Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo is macro genormeerd. De rijksoverheid maakt daarover afspraken met het IPO, de VNG en de UvW. Op 28 september 2016 heeft het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (Bofv) plaatsgevonden met het kabinet en de vertegenwoordigers van de decentrale overheden. Er is afgesproken de EMU-tekortnorm voor 2017 vast te stellen op -0,3 % van het bruto binnenlands product (bbp). Deze norm is in lijn met het Financieel akkoord 2013-2017 dat eerder gesloten is tussen kabinet en decentrale overheden.

Er is tevens afgesproken om het overeengekomen collectieve aandeel van de decentrale overheden voor het EMU-saldo niet verder uit te splitsen naar gemeenten, provincies en waterschappen. Dit heeft tot gevolg dat ook voor 2017 geen EMU-referentiewaarde per individuele decentrale overheid wordt vastgesteld.

Individuele gemeenten worden er niet op aangesproken indien sprake is van een meer dan gemiddeld EMU-tekort, wel zijn de gemeenten verplicht een berekening van het tekort in de jaarstukken op te nemen. Voor Zwolle ziet het EMU-saldo er over de jaren 2014 t/m 2016 als volgt uit:

EMU – saldo Zwolle	2014	2015	2016
EMU-tekort / overschot	18	-16	2

Zetten we deze uitkomsten af tegen de in 2015 door het rijk verstrekte indicatieve referentiewaarde EMU-tekort voor Zwolle van - € 17 mln. dan constateren we Zwolle binnen de indicatieve referentiewaarde blijft. Maar ook dat sprake is van een grillig verloop dat grotendeels samenhangt met incidentele ontwikkelingen zoals verkoop aandelen of grondverkoop.

Programma 1 Volkshuisvesting

Beleidsverantwoording

Relevante kaderstellende nota's

- De Zwolse Woonagenda 2013-2017
- Prestatieafspraken met de provincie 2010-2015
- Prestatieafspraken gemeente - woningcorporaties 2014-2017
- Structuurplan Zwolle 2020
- Programma's, overeenkomsten en (ruimtelijke) plannen voor de grotere woningbouwprojecten, bijvoorbeeld Stadshagen

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Keuzevrijheid voor de woonconsument: in ieder woonmilieu is aanbod. Variatie in aanbod, qua prijssegment, koop, sociale-en beleggershuur en woonmilieu. Met dit diverse aanbod binden we verschillende doelgroepen aan de stad		
Streefdoel/indicator		
Toevoegen van netto minimaal 400 woningen per jaar (2013 t/m 2017), waarvan 180 in Stadshagen. Passend bij de marktsituatie keuzes maken, faseren en doseren of aanjagen van projecten.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2015 worden naar verwachting (aug. 2015) tussen de 400 en 450 woningen opgeleverd.	De norm voor de nieuwbouwproductie bedraagt 400 woningen per jaar. Opleveren van 180 woningen in Stadshagen. Opleveren van 220 in overig Zwolle.	in 2016 zijn 521 nieuwbouwwoningen opgeleverd waarvan 239 woningen in Stadshagen.
Streefdoel/indicator		
Keuzevrijheid voor de woonconsument: stimuleren van (collectief) particulier opdrachtgeverschap (CPO). De mogelijkheden van (collectief) particulier opdrachtgeverschap worden vergroot, initiatieven wordt ruimte geboden en worden gefaciliteerd.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Initiatief van Krasse Knarren is in planvoorbereidingsfase.	CPO projecten zoals Krasse Knarren faciliteren. Nieuwe initiatieven stimuleren Voldoende kavels op verschillende locaties en in verschillende prijsklassen blijven aanbieden aan particulieren.	Bestemmingsplanprocedure Krasse Knarrenhof is afgerond. Het project is in aanbouw en wordt naar verwachting medio 2018 opgeleverd. In 2016 zijn, in samenwerking met ZAP, drie stadscap's over zelfbouw/CPO georganiseerd. Er zijn diverse kavels in verschillende prijsklassen beschikbaar voor particulieren o.a. de Plantage in Stadshagen en Oude Mars in Zwolle zuid
Streefdoel/indicator		
We willen een divers aanbod hebben om studenten en jongeren aan de stad kunnen binden. In het nieuwbouwprogramma lag de focus in de afgelopen jaren op realisatie van specifieke studentenhuisvesting. In de periode 2011-2015 is de behoefte van circa 75 studenteneenheden per jaar ingevuld met de grootschalige ontwikkeling van Talentplein. Nieuw behoefteonderzoek is noodzakelijk om de behoefte tot 2025 te bepalen. Hierbij zullen wij ook de behoefte aan betaalbare huisvesting voor jongeren betrekken.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2015 is de derde toren van de studentenhuisvesting aan de Roelenweg/ Pannenkoekendijk van Talentplein opgeleverd.	Norm voor de periode 2016-2025 bepalen door behoefte onderzoek.	Vorbereidingen voor de realisatie van de 4e toren van de studentenhuisvesting op het Talentplein zijn gestart.

Streefdoel/indicator		
Wij willen een grote variatie aan woningen beschikbaar hebben, zodat we verschillende groepen, zoals starters aan de stad kunnen binden. Binnen het nieuwbouwprogramma is voldoende aanbod voor starters. Daarnaast is het voor starters vooral van belang dat er voldoende doorstroming is op de woningmarkt.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Op de woningmarkt in Zwolle is veel aanbod in het goedkope marktsegment. Financiering koopwoningen is gunstig door lage rentestanden. Markt past zich aan op nieuwe hypotheekvoorwaarden. In 2015 is starterslening na uitputting van het budget niet verlengd. Starters die vanwege hoogte van het inkomen of type arbeidscontract niet kunnen kopen zijn aangewezen op de krappe huurmarkt.	Geen	De Zwolse woningmarkt is volledig hersteld. er is voldoende doorstroming op de woningmarkt. Er zijn diverse projecten voor starters opgeleverd in 2016 o.a. • 44 koopappartementen aan de Zerboltstraat/Hogenkampsweg in Dieze • 20 eengezinswoningen in Frankhuis • Betaalbaar wonen in Brecamp Oost

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Wij willen het aanbod van sociale huurwoningen vergroten om voldoende betaalbare woningen voor de mensen met een inkomen tot € 34.000 in de stad beschikbaar te hebben, en daarmee wachtlijsten te verkorten. We willen bevorderen dat sociale huurwoningen voor de laagste inkomens betaalbaar blijven, door uitvoering te geven aan de acties in de betaalbaarheidsagenda waaronder afspraken over de huurverhogingen, passend toewijzen van sociale huurwoningen. We willen bevorderen dat sociale huurwoningen voor de laagste inkomens betaalbaar blijven door samen met de corporaties maatwerk te leveren in situaties waarin door inkomensachteruitgang de woonlastenquote te hoog is t.o.v. het inkomen.

Streefdoel/indicator		
In de periode van 2014 tot 2018 wordt de sociale voorraad uitgebreid met netto 400 woningen door realisatie van extra sociale huurwoningen door de corporaties.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2015 is de samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en deltaWonen (namens de drie corporaties) getekend met afspraken door ontwikkeling van diverse woningbouwprojecten te komen tot een uitbreiding van circa 300 woningen.	Planvoorbereiding voor de (her)ontwikkeling van de separate locaties. Het streven is om de locaties in 2017 in realisatie te brengen.	Planvoorbereiding voor de (her)ontwikkeling van de separate locaties. Het streven is om de locaties in 2017 in realisatie te brengen.
Streefdoel/indicator		
Met de gemeente Kampen en de vier corporaties in de woningmarkt Zwolle-Kampen is in 2015 de Agenda voor Betaalbaar wonen opgesteld. Over de uitwerking van de diverse onderdelen worden in de prestatieafspraken 2016-2019 verdere afspraken gemaakt. Onderdeel van de betaalbaarheidsagenda is dat de huren gematigd stijgen (minder dan wettelijk toegestaan) en het passend toewijzen wordt ingevoerd.		
Nulsituatie	Norm voor 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2015 is de Agenda voor Betaalbaar wonen opgesteld. Afspraken over concrete uitvoering worden vastgelegd in de prestatieafspraken 2016-2019.	Gematigde huurstijging. Invoeren van passend toewijzen in de woonruimteverdeling	In 2016 is uitvoering gegeven aan het woonlastenfonds. • 130 huurders hebben een huurverlaging aangevraagd. Voor 117 huishoudens is deze inmiddels doorgevoerd. • 16 huurders hebben een verhuizing aangevraagd, voor 12 aanvragen is deze inmiddels doorgevoerd. Begin 2017 vindt er een evaluatie plaats van het woonlastenfonds.

Relaties met andere programma's
Programma 14.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Vanuit de woonlastenbenadering duurzaamheid en vermindering van energiekosten stimuleren zodat woonlasten ook op langere termijn betaalbaar blijven.		
Streefdoel/indicator		
In de bestaande woningvoorraad van corporaties zijn alle woningen in 2020 verbeterd naar label B of minimaal 2 labelstappen vooruit gegaan.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
De drie Zwolse corporaties laten in 2013 de snelste en grootste verduurzaming zien, bleek uit een meting in 2014 van Stook-je-rijk, een samenwerking tussen Natuur- en milieufederaties en de Woonbond. In het kader van het energieakkoord moet de energie-index van de sector per jaar 0,06 afnemen. Gemiddeld haalt de sector 0,04. De Zwolse corporaties gemiddeld 0,10 (WOB 0,09, SWZ 0,10 en dW 0,11). Realisatiecijfers 2014: - deltaWonen: 159 woningen met D, E, F en G-label opgewaardeerd naar minimaal label B. - Openbaar Belang: 139 woningen energetisch verbeterd. - SWZ: 416 woningen met D, E, F of G-label zijn opgewaardeerd naar A, B of C-label.	Geen	E-renovaties in uitvoering per corporatie: - Openbaar Belang: 39 woningen opwaarderen naar Label A - SWZ: 437 woningen opwaarderen naar minimaal label C - deltaWonen: 727 woningen opwaarderen naar minimaal label B (een deel van de E-renovaties zal in 2017 opgeleverd worden zoals o.a. Palestrinalaan en Haringvliet)
Streefdoel/indicator		
Met wijkbewoners en stakeholders/ investeerders/ eigenaren in een wijk komen tot gezamenlijke afspraken over duurzaamheid en woonlasten.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
"Het Woonlastenexperiment, hoe een Wijkonderneming kan bijdragen aan woonlastenverlaging in Holtenbroek" is afgerond en heeft geresulteerd in 6 businesscases.	Geen	In Dieze heeft het WijBedrijf Dieze de eerste VVE's van zonnepanelen voorzien en wordt gestaag voortgebouwd. Ook wordt de uitvoering van twee businesscases uit het woonlastenonderzoek Holtenbroek voorbereid. Dat gaat om woningverbetering in samenwerking met de provincie Overijssel en afkoppeling van regenwater (klimaatadaptatie) in samenwerking met Deltares.
Streefdoel/indicator		
In 2020 worden alle nieuwe woningen energie neutraal gebouwd.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Tot aan juli 2015 is aan 379 woningen subsidie verleend voor extra duurzaamheidsmaatregelen bij nieuwbouwwoningen.	Geen	In totaal is er gedurende de looptijd van de regeling voor 451 woningen subsidie verleend voor extra duurzaamheidsmaatregelen bij nieuwbouwwoningen. De subsidieregeling liep van 1 juli 2014 tot eind 2016. (De regeling is inmiddels gesloten omdat het subsidieplafond is bereikt)
Streefdoel/indicator		
In 2020 zijn in 2500 woningen in de particuliere voorraad energiebesparende maatregelen uitgevoerd.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In de periode 2010 tot eind 2014 bij circa 1200 woningen energiebesparende maatregelen ingezet met de het provinciale Energiefonds en de subsidieregeling duurzaamheid particuliere woningen.	Geen	In de periode 2010 tot eind 2016 zijn bij circa 2000 woningen (in 2016 alleen circa 600) energiebesparende maatregelen ingezet waarbij gebruik is gemaakt van het provinciale Energiefonds en de subsidieregeling duurzaamheid particuliere woningen.

Relaties met andere programma's
Programma 4.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Bevorderen van een toename van woonkwaliteit en betaalbaarheid in de bestaande wijken volgens principes van natuurlijke wijkvernieuwing; het vernieuwingsproces verloopt op organische wijze, beheer en ontwikkeling worden samen genomen en het aanboren van de kracht en de eigen investeringen van bewoners komen meer centraal te staan.		
Streefdoel/indicator		
Op basis van de monitoringsuitkomsten van het Buurt voor buurt-onderzoek en het Early Warning wordt gekeken op welke plekken in de stad sprake is van een negatieve score door fysieke kenmerken voor woning en/of woonomgeving. Op die plekken wordt ingezet op de verbetering van de fysieke aspecten van de woning en/of woonomgeving met als doel bij de volgende monitoring tot betere scores te komen.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Uitkomsten Buurt voor buurt en Early warning en de genoemde waarden daarin t.a.v. fysieke aspecten (woningen en woonomgeving). In 2015 zijn uitkomsten geanalyseerd en stadsdeeladviezen opgeleverd.	Geen gegevens.	De onderzoeksresultaten van Buurt voor Buurt 2016 zijn sinds eind 2016 beschikbaar. Begin 2017 vinden de wijkdialogen hierover plaats.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Mensen met een beperking in staat stellen zo lang mogelijk zelfstandig te wonen.		
Streefdoel/indicator		
Met partners in het kader van het programma WWZ038 vormgeven aan de mogelijkheden van mensen met een zorg- en ondersteuningsvraag zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2014 is het programma WWZ038 gestart om de voorbereidingen te treffen voor de invoering van scheiden van wonen en zorg per 2015.	Volgens programma WWZ038	Continuering inzet vrijwilligers en Wijz m.b.t. advies aan huis langer zelfstandig wonen

Relaties met andere programma's
Programma's 11 en 12.

Financiële verantwoording

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; + = voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	1.593	959	1.959	824	1.938	846	20	23	43
Reservemutaties		44	150	536	178	536	-28		-28
Gerealiseerd resultaat	1.593	1.003	2.109	1.360	2.116	1.383	-7	23	15

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Bijzondere doelgroepen	-1	2	1			1
Bestuursdwang	7	-5	1			1
Woningbouwprogrammering	17	20	37	-27		10
Beleid stedelijke vernieuwing		1	1	-1		
Doelgroepenbeleid	-2	5	3			3
Woningexpl.toegel.instellingen						
Totaal	20	23	43	-28		15

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
n.v.t.			

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Woonservicegebieden	152		-135	287	232	55	
Trapjeswoningen Holtenbroek	1.319		104	afgesloten			
Regulering walgebruik woonboten	49		30	19		19	
Versnellingsactie sociale huur	1.406	3.026	288	4.144	2.835	1.309	
Voorbereiding versnellingsactie soc huur	24		1	23		23	
Onderzoek semi-permanent wonen		150	58	92		92	
	2.950	3.176	346	4.565	3.067	1.498	0

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Onderzoek semi-permanent wonen		150 Berap 2016-1	
Versnellingsactie sociale huur		3.026 Berap 2016-1	
	3.176		

Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
Trapjeswoningen Holtenbroek	1.215
	1.215

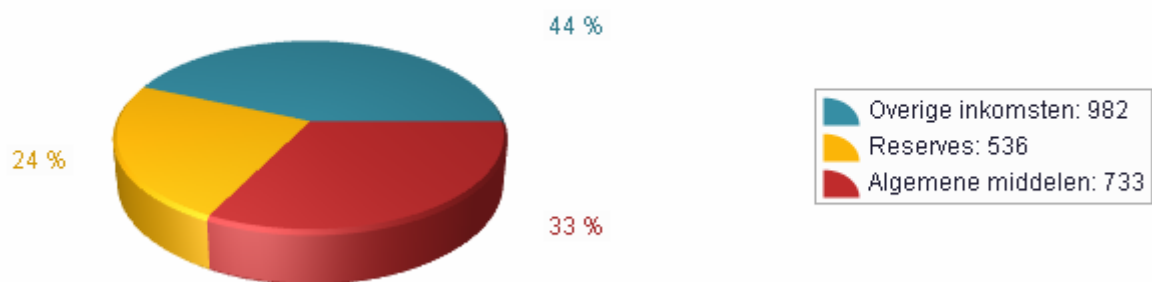
Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

Trapjeswoningen Holtenbroek

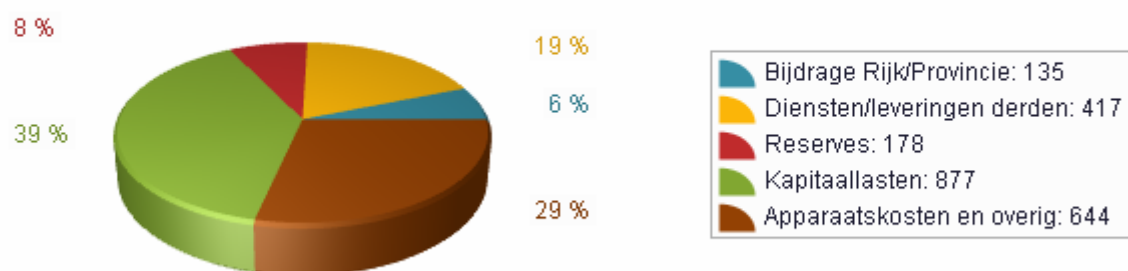
Eind 2016 heeft de afrekening met de woningbouwcorporatie plaats gevonden. Tegenover de lagere kosten ad. € 1.215.000 staat een lagere bijdrage ad. € 1.095.000. Het restant van € 120.000 dat nog beschikbaar is in de reserve nog uit te voeren werken wordt overgeheveld naar de algemene reserve.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Programma 2 Economie

Beleidsverantwoording

Algemeen

Het jaar 2016 was duidelijk een jaar van herstel van de economie. Ook in Zwolle was dit het geval. Zo nam de werkgelegenheid in Zwolle toe tot ruim 92.000 arbeidsplaatsen, een groei van 1,8% ten opzichte van het jaar ervoor. De positie van Zwolle als regionale banenmotor nam hiermee ook toe.

Zwolle was duidelijk ook meer in trek bij de consument en toerist. Het aantal bezoekers en bezoeken steeg meer dan gemiddeld, ook in relatie tot een aantal vergelijkbare steden van Nederland. Wel betreft het alleen nog de cijfers over de 1e helft van 2016. Maar we hebben alle aanleiding te veronderstellen dat de 2e helft van 2016 ook positief was: het aantal overnachtingen in Zwolle in 2016 steeg tot ruim 250.000, een toename van ruim 30% ten opzichte van het jaar 2015. Al met al reden voor optimisme ten aanzien van de economische ontwikkelingen in Zwolle.

Relevante kaderstellende nota's

- Structuurplan Zwolle 2020
- Kadernota bedrijventerreinen
- Kadernota kantoren 2011-2020
- Kadernota detailhandel 2012-2020
- Innovatieagenda The Next Step: Coalition of the Willing in de Regio Zwolle
- Horecavisie 2012-2017 Gastvrij en Vitaal
- Nota evenementenbeleid
- Beleidsnota hotels
- Toeristisch offensief
- Beleidskader Commerciële Vrijtijdsvoorzieningen 2011-2025
- Beleidsregel Bed & Breakfast 2011
- Marketing en acquisitiestrategie werklocaties
- Agenda Duurzaamheid

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Concurrerend vestigingsklimaat voor bedrijven		
Streefdoel/indicator		
De gemeente Zwolle behoort in 2020 tot de 10 meest gastvrije en best presterende gemeenten van Nederland als het gaat om dienstverlening aan inwoners en ondernemers.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
• In 2015 waardeerde het Ondernemerspanel de dienstverlening van Zwolle gemiddeld met een 6,7. Kleinere (MKB) ondernemers weten onvoldoende waarvoor zij bij de gemeente terecht moeten/ kunnen. • Zwolle is in 2013 uitgeroepen tot MKB vriendelijkste stad van Nederland en Zwolle staat in de top 3 van MKB vriendelijkste gemeenten in Overijssel.	Klanttevredenheid 7,2	In 2016 is geen meting verricht. De nieuwe Ondernemerspeiling (conform format KING) is begin 2017 uitgezet Plaats nummer 6 ranglijst grote gemeenten en idem ranglijst Overijssel;
Streefdoel/indicator		
Zorgen voor een voldoende kwantitatief en kwalitatief aanbod van vestigingslocaties.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2014 is op de bedrijventerreinen Hessenpoort en Marslanden bijna 2 hectare bedrijventerrein uitgegeven.	De prognose is 3 hectare uitgifte op gemeentelijke kavels	Er is 1,3 ha, uitgegeven, dit is minder dan verwacht. Voor een groot deel heeft dit te maken met de formele afhandeling van verkopen in 2017. Deze uitgaven tellen echter niet mee bij 2016.
Het leegstandspercentage Zwolse kantoren is circa 19%, gelijk aan het landelijk gemiddelde. Op de totale kantorenvoorraad van ca. 800.000 m ² bedraagt de kwantitatieve leegstand 135.000 m ² .	Streven is om de leegstand in Zwolle onder het landelijk niveau te krijgen	Leegstand in Zwolle is medio 2016 16%. Cijfers over heel 2016 zijn nog niet bekend, evenmin als de landelijke cijfers.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Werkstad voor eigen inwoners en regio		
Streefdoel/indicator		
Jaarlijkse banengroei 0,5%-punt boven landelijk gemiddelde		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
- De verhouding tussen het aantal banen en het aantal inwoners van 15 tot en met 64 jaar is in 2014 107% (107 banen voor 100 inwoners). - De (negatieve) groei van de werkgelegenheid in 2014 was ten opzichte van 2013 -0,6%. Landelijk was de krimp -1,1% - De toename van het aantal vestigingen 2014 ten opzichte van 2013 was 3,7%. Landelijk was de groei 1,9%. - In Zwolle zijn in 2014 ruim 1.300 bedrijven gestart. Het aantal starters is 12,2% van het totaal aantal ondernemingen (nationaal is die verhouding 11,4%).	- De werkgelegenheidsfunctie van Zwolle is in 2016 : 107%. - Groei van de werkgelegenheid 0,5% boven landelijk gemiddelde. - Jaarlijkse groei van aantal bedrijven gelijk aan het landelijk gemiddelde. - Het percentage startende ondernemingen als aandeel in het totaal aantal ondernemingen is minimaal even hoog als het landelijke cijfer.	- werkgelegenheidsfunctie: 110 - groei werkgelegenheid Zwolle 1,8%, landelijk cijfer nog niet bekend - groei aantal vestigingen Zwolle 3,8%, landelijk cijfer nog niet bekend - Zwolle: 11,8%, Nederland 10,7%
Streefdoel/indicator		
Versterken samenwerking onderzoek-onderwijs-ondernemers-overheid		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Vanuit de regionale clusters kunststof, health and care en logistiek is Zwolle betrokken bij - Polymer Science Park (PSP) - Health Innovation Park - Port of Zwolle i.o	Continueren en uitbouwen - PSP - Health Innovation Park - Port of Zwolle	PSP: In 2016 is het aantal partners en leden gegroeid naar 8 respectievelijk 28, verspreid over zeven provincies. Er zijn 23 ondernemers begeleid bij de ontwikkeling van hun innovatie. In 2016 is een aantal grote samenwerkingsverbanden neergezet. Onder de programmalijn 'Plastics go circular' met als doel het verhogen van de inzet van gerecycled kunststoffen zijn dit de proeftuin Recycling – Future Proof Polymers en 3DprintHuge. En onder de programmalijn 'Plastics get smart' waar met slimme producten en processen grondstof en energie wordt bespaard: het Cluster Kunststoffen en Sensoren en Smart Production. Port of Zwolle Profileren en imago van Port of Zwolle verloopt succesvol en is conform fasering inrichting havenbedrijf.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Zwolle: koop- en recreatiecentrum van de regio		
Streefdoel/indicator		
Zwolle in 2020 bij de top tien van meest gastvrije steden van Nederland		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
- In 2014 ontving Zwolle 1.168.000 bezoekers met in totaal 2.500.000 bezoeken. - In 2014 waren de bestedingen per persoon per bezoek 39 euro. - Leegstand van winkels in Zwolle ligt vrijwel op landelijk niveau. - Het aantal overnachtingen in hotels, B&B en campings was was in 2014 172.125 - Toeristisch imago in 2014 is volgens onderzoek van LaGroup 6.5.	- Zwolle heeft in 2016 minimaal 1.370.000 bezoekers met in totaal 2.950.000 bezoeken (volgens het CVO stedenonderzoek). - De binnenstad van Zwolle behoudt in 2016 een stabiele positie in de top 10 van Nederland volgens Van Spronsen onderzoek 'Meest gastvrije stad'. - Leegstand winkels in Zwolle op landelijk niveau. - Aantal overnachtingen 195.000 - Toeristisch imago minimaal op hetzelfde niveau.	- alleen cijfers over 1e helft 2016, 813.000 bezoekers en 1.530.000 bezoeken. - Onderzoek wordt niet meer gedaan 256.490 overnachtingen Zwolle 6,3%, Nederland 7,2% - Het onderzoek wordt om de vier jaar gehouden. In 2018 zal dit weer gebeuren.

Financiële verantwoording

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	2.148	774	2.955	1.881	2.913	5.641	42	3.760	3.802
Reservemutaties		116	263	471	288	431	-24	-40	-64
Gerealiseerd resultaat	2.148	890	3.219	2.352	3.201	6.072	18	3.720	3.738

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Economisch beleid en progr.	5	-5				
Relatiebeheer/Acquisitiebeleid						
Marketing en promotie	23		23	-18	-40	-35
Evenementen	1		1			1
Toeristisch beleid	-1	10	9	-6		3
Economische deelnemingen	-1	3.755	3.754			3.754
Aansluiting onderw/arbeidsmark	15		15			15
Totaal	42	3.760	3.802	-24	-40	3.738

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Economische deelnemingen	3.755	I	In 2016 zijn de aandelen Enexis Holding NV en aandelen Vordering op Enexis BV verkocht. Na afboeking van de deelnemingen heeft de verkoop een netto bedrag opgeleverd van afgerond € 3.725.000. Overige kleine afwijkingen in dividenden als renteopbrengsten hebben een extra bedrag van € 29.000 opgeleverd.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Duurz. versterking Voorst	1.053		120	933	472	461	
Stimuleren Zwolse economie	45	45		90		90	
Digitaal ondernemersloket	42			afgesloten			
Quick scan IJsselhallen	12			afgesloten			
Centrummarkten	24			afgesloten			
Kantorenmarkt economie	125		23	102		102	
Economische ontwikkelingen ZKN	160		100	60		60	
Samenwerking Economie Regio	104		477	-373	-630	257	
Herontwikkeling Weeshuisstraat	9		2	7		7	
Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid	48			48	-103	151	
Transitieteam leegstand	19		6	13		13	
Proces gebiedsontw. Spoorzone	11			11	11		
Voortvarendheid economie		90	80	10		10	
	1.652	135	808	901	-250	1.151	0

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Voortvarendheid economie		90 Berap 2016-2	
Stimulering Zwolse economie		45 Berap 2016-2	
	135		

Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
Digitaal ondernemersloket	42
Quick scan IJsselhallen	12
Centrummarkten	24
	78

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

Samenwerking Economie Regio:

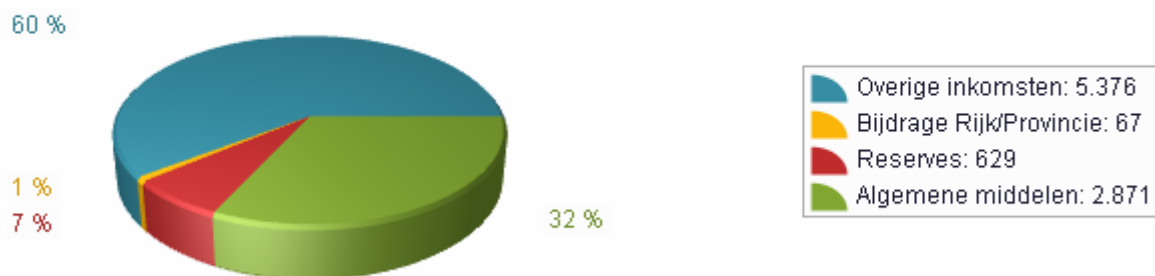
Met ingang van 2016 is de bijdrage per inwoner voor de deelnemende gemeenten van de Regio verhoogd.

Hierdoor is het budget voor het werkplan economie Regio in 2016 naar boven bijgesteld.

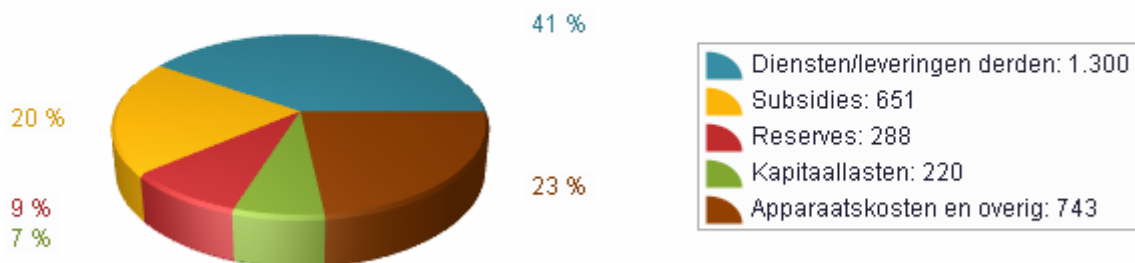
Dit betekent dat de extra uitgaven worden gedekt uit de hogere bijdragen van de deelnemende gemeenten.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Programma 3 Bereikbaarheid en mobiliteit

Beleidsverantwoording

Algemeen

Met het programma Mobiliteit en bereikbaarheid is in 2016 ingezet op het versterken van de bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid van Zwolle. Behalve door het fysiek aanpakken van knelpunten in het verkeers- en vervoerssysteem van de stad, is in 2016 geïnvesteerd in het mobiliteitsgedrag van reizigers. In het kader van het Beter Benutten van de bestaande capaciteit aan auto- en fietsinfrastructuur is in september 2016 bijvoorbeeld gestart met het project SpitsFietsen, gericht op het aanjagen van het fietsgebruik in het woon-werkverkeer. Dit heeft geleid tot meer dan 2.500 deelnemers, waarvan 1.000 overgestapte automobilisten. Meer dan 100 werkgevers in Zwolle en Kampen hebben hun medewerkers gestimuleerd deel te nemen aan dit project. Deelnemers registreren hun fietsritten via een app en krijgen een beloning voor het fietsen naar het werk. Door dit project zijn er ruim 10.000 minder autoritten op de knelpunten geweest.

Het bevorderen van het fietsgebruik is een centraal thema in het mobiliteitsbeleid van de gemeente. Naast het project SpitsFietsen, is in 2016 ook aandacht geweest voor het aantrekkelijker maken van de fietsinfrastructuur. Zowel de Meppelerstraatweg als de Bankastraat zijn aangepast en comfortabeler voor fietsers geworden. Verder is er in de raad besluitvorming geweest over de bouw van een nieuwe fietsbrug over de N35 ter hoogte van Heinoseweg-Oldeneelallee. Met het organiseren van de Fietsweek in september 2016 is de samenwerking met partijen (leveranciers, Fietzersbond, kennisinstellingen, etc.) verstevigd en krijgt deze ook verder vorm in de Fietscommunity rond het project Smart Cycling Cities 2016-2020 als onderdeel van het kennisprogramma Smart Urban Regions of the Future (SURF). Landelijk is het mede op basis van Zwolse inzet gelukt de Tour de Force 2020 met breed draagvlak om te zetten in de landelijke Agenda Fiets 2017-2020.

Met het programma Beter Benutten in de regio Zwolle-Kampen wordt tot 2018 ingezet op verbetering van de reistijd bij knelpuntcorridors en prioritaire gebieden. Het bevorderen van het gebruik van de buitenring van Zwolle is daar onderdeel van. Om de doorstroming van het verkeer op de Zwolse ring te bevorderen, hebben de kruising Middelweg-Zwartewaterallee en de Ceintuurbaan een aantal aanpassingen gekregen. Zo is de toerit Zwolle Noord naar de A28 vanaf de Zwartewaterallee verdubbeld en zijn er twee extra linksafstroken op de kruising Middelweg-Zwartewaterallee in 2016 gerealiseerd. De verkeerslichten op de kruising Middelweg-Ceintuurbaan/Zwartewaterallee en de verkeerslichten ter hoogte van de oprit A28 zijn opnieuw ingesteld zodat ze voor de automobilisten de minste tijdsverlies opleveren.

De gemeente Zwolle heeft de Nationale Verkeersveiligheidsprijs 2016 gewonnen. De consequente inzet op een veilige en comfortabele fietsinfrastructuur heeft daaraan bijgedragen. Ook het bevorderen van verkeersveilig gedrag door kwetsbare verkeersdeelnemers maakt daar onderdeel van uit. In 2016 is opnieuw samen met scholieren op basisscholen en voortgezet onderwijs gewerkt aan aansprekende projecten zoals de Verkeersquiz, het praktisch Verkeersexamen en de Dode hoek-lessen die bijdragen aan verkeersveilig gedrag. Begin 2016 is daarnaast het Handboek Toegankelijkheid Openbare Ruimte vastgesteld. Op basis daarvan zijn knelpunten in beeld gebracht en met gerichte maatregelen opgelost.

Relevante kaderstellende nota's

- Mobiliteitsvisie (2008)
- Actieprogramma mobiliteit (2013)
- Gastvrije en Bereikbare Regio Zwolle-Kampen – Koepeldocument maatregelenpakket BBZKN 2015-2017 (2015)
- Zwolle Fiets! – Agenda Fiets 2015-2020 (2015)
- Beleidsplan Verkeersveiligheid, Verkeersveiligheid Voor Elkaar, 2008-2018 (2008)
- Koersdocument Parkeren, inclusief fietsparkeren (2016)
- Uitwerkingsplannen fietsparkeren, tarieven en financiën, Hanzeland, schilwijken
- Fietsstratenplan Zwolle (2006)

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Duurzaam bereikbare stad: een ieder kan zich verplaatsen en zijn of haar bestemming bereiken.		
Streefdoel/indicator		
Er is keuzevrijheid in vervoermiddel en route conform de Ladder van Verdaas.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
49% van de ritten tot 7,5 kilometer en korter wordt met de fiets gemaakt (bron: CBS). - Zwolle staat in de top vijf van steden met het hoogste aandeel fietsgebruik voor dagelijkse verplaatsingen.	- Percentage van de ritten tot 7,5 kilometer blijft gelijk aan huidige situatie. - Het aandeel verplaatsingen via de fiets naar scholen neemt met 25% toe door het stimuleren van het gebruik van de e-fiets.	- De Agenda Fiets 2015-2020 is uitgevoerd. - Maatregelen in het kader van spits mijden regionaal spoor door studenten in samenwerking met het Rijk en de Provincie Overijssel zijn uitgevoerd, waaronder het bevorderen van e-bike gebruik door een beperkte groep studenten van Windesheim. - Er zijn geen nieuwe cijfers beschikbaar over het percentage ritten tot 7,5 kilometer. 74% van de inwoners is tevreden over het Openbaar Vervoer in Zwolle. - Aanbesteding treinhalt en tunnel Kamperlijn is uitgevoerd, en de bouwvoorbereiding gestart. - Geparticipeerd in voorbereidingen rond tracébesluit capaciteits- en snelheidsverhoging baanvak trein Zwolle-Herfte. - Actief gesprekspartner geweest in project herijking OV-tactiek Provincie Overijssel. - De N35 Zwolle-Wijthmen incl. de fietsbrug bij de Oldeneelallee zijn in 2016 gegund. - Participatie in regionaal project N340, waarbij de verkeerskundige ontwerpen van de knoop A28/N340 zijn aangepast.
Streefdoel/indicator		
De bestemming kan worden bereikt in een betrouwbare reistijd.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Er zijn 5.700 zwaar vertraagde auto- en vrachtritten per jaar in de regio Zwolle-Kampen.	1.850 structurele spitsmijdingen per dag realiseren in de regio Zwolle-Kampen in de periode 2015-2017 en daardoor reductie van 450 zwaar vertraagde ritten van en naar Zwolle in de periode 2015-2017. 10% reistijdwinst van deur-tot-deur realiseren.	- Er is uitvoering gegeven aan het programma Beter Benutten 2015-2017 met maatregelen op het gebied van mobiliteits- en verkeersmanagement, ketenmobiliteit en logistiek en water. Effecten van deze maatregelen komen in het najaar van 2017 beschikbaar. - Infrastructurele maatregelen ter bevordering van de doorstroming van het autoverkeer op de Middelweg-Zwartewaterallee en Ceintuurbaan-A28 afslag Zwolle Noord zijn uitgevoerd - Infrastructurele maatregelen in het kader van fietsstimulering Meppelerstraatweg-Bankastraat zijn uitgevoerd. - Er is uitvoering gegeven aan Koersdocument Monitoring en evaluatie. - De koploeraanpak met partners in de stad en de Regio Zwolle (bedrijven, instellingen, verladers, mobiliteitsaanbieders) is voortgezet. 16 koplopers in 2016 en daarnaast meer dan 20 actieve partijen uit het regionaal bedrijfsleven/onderwijs. - Tot eind 2016 zijn 32 bereikbaarheidsarrangementen/deals gerealiseerd vanuit het bereikbaarheidsfonds, daarnaast 6 deals zonder bereikbaarheidsfonds.
- In totaal minimaal 17 bereikbaarheidsarrangementen in het kader van Beter Benutten in de jaren 2014 en 2015. - Tien koplopers in het kader van de koploeraanpak Beter Benutten in 2015.	- In totaal 32 bereikbaarheidsarrangementen in het kader van Beter Benutten in de periode tot eind 2016. - Zestien koplopers in het kader van Beter Benutten in 2016.	

Streefdoel/indicator		
De bestemming kan veilig worden bereikt.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Zes verkeersdoden en 98 ziekenhuisgewonden (2002).	50% reductie van het aantal verkeersdoden en 34% van het aantal ziekenhuisgewonden in 2020 ten opzichte van 2002.	- Het programma rond educatie en gedragsprojecten voor verkeersveiligheid met Veilig Verkeer Zwolle, basisscholen en voortgezet onderwijs is uitgevoerd (projecten Verkeersexamen, Dode Hoek-cursus, projecten op scholen). - Medio 2016 zijn nieuwe cijfers bekend over verkeersveiligheid. In 2015 waren er twee verkeersdoden en 128 letselongevallen. Het aantal letselongevallen is landelijk toegenomen, ook in Zwolle. - De infra-projecten verkeersveiligheid aan de Hanekamp/Menistenstraat en Zeven Alleetjes/Burg. van Roijensingel zijn uitgevoerd.

Relaties met andere programma's

Project Spoorzone.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Leefbare stad: inwoners en bedrijven ervaren Zwolle als een leefbare en veilige stad.		
Streefdoel/indicator		
Inwoners zijn tevreden over parkeren in Zwolle.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
63% van de inwoners is tevreden over de parkeergelegenheid (2014). 73% van de inwoners is tevreden over de hoeveelheid parkeerruimte (voldoende aanwezig) (2014). - Aantal gereguleerde (vergunninghouders en betaalde) parkeerplaatsen in Zwolle: 7.397. - Parkeren achter slagboom: 2.769. - De betalingsbereidheid bij naheffingen is 96%.	- De tevredenheid van de inwoners blijft gelijk. - Het parkeerareaal is toereikend.	62% van de inwoners is tevreden over de parkeergelegenheid. 74% van de inwoners is tevreden over de hoeveelheid parkeerruimte (voldoende aanwezig). - Een nieuw parkeervergunningstelsel is ingevoerd waarbij de bewoner een parkeervergunning kan aanvragen en muteren. Deze worden geautomatiseerd verwerkt. - Het Koersdocument Parkeren is vastgesteld inclusief een besluit over het langer openhouden van het parkeerdek Noordereiland
Streefdoel/indicator		
In het verkeer ervaart men zo min mogelijk belemmeringen.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
- De openbare ruimte is voor een ieder toegankelijk, passend bij het gebruik van het gebied. 72% van de inwoners van Zwolle is tevreden over het onderhoud van de fietspaden (2014).	- De eisen en voorwaarden zijn per gebied beschreven. - De tevredenheid blijft gelijk.	- De normen (niveaus) van toegankelijkheid van de openbare ruimte zijn in een visie vastgelegd. - Coördinatie en communicatie bij wegwerkzaamheden, incidenten en evenementen is uitgevoerd. - Doorstromingsmaatregelen busvervoer station-binnenstad (inzet verkeersregelaars) zijn gerealiseerd. 70% van de inwoners van Zwolle is tevreden over het onderhoud van de fietspaden.

Streefdoel/indicator

Inwoners en bedrijven ervaren zo min mogelijk overlast van het verkeer.

Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
• Circa 250 vragen uit de wijken en buurten over mobiliteitsonderwerpen in 2014. • 18% van de inwoners geeft aan dat parkeeroverlast vaak voorkomt (2014).	• Minder vragen uit de wijken en buurten in 2016. • Terugdringen van parkeeroverlast. • Er wordt uitvoering gegeven aan vernieuwende vormen van distributie in de stad.	• 20% van de inwoners geeft aan dat parkeeroverlast vaak voorkomt. • Meldingen, vragen en klachten over verkeerssituaties volgens vooraf bepaald kwaliteits- en serviceniveau zijn behandeld. Het aantal klachten is in 2016 afgenomen tot circa 200 en 80% van de klachten is binnen de behandeltermijn afgehandeld. • In contact met bewoners en de overheden aan de Alderstafel Lelystad Airport zijn de belangen van de gemeente Zwolle over de uitbreiding van de luchthaven onder de aandacht gebracht.

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; + = voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	6.361	8.983	13.144	13.540	13.166	13.477	-22	-63	-86
Reservemutaties	3.747	2.943	4.658	8.096	4.776	8.096	-117		-117
Gerealiseerd resultaat	10.108	11.926	17.802	21.636	17.942	21.572	-139	-63	-203

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Parkeerbeleid OW	14		14	-14		
Parkeren exploitatie EC	34	-5	29	-29		
Mobiliteitsbeleid	107	-71	35			35
Verkeers mngt en mobiliteitbeh	-102	11	-92	-75		-167
Infra en verkeersveiligheid	-74	2	-72			-72
Totaal	-22	-63	-86	-117		-203

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Parkeren exploitatie	+29	I	Van het resultaat is (+91) gereserveerd i.v.m. nog uit te voeren aangegane verplichtingen ultimo het boekjaar. Het resterende deel (+29) betreft het voordelig exploitatieresultaat en bestaat uit de volgende posten: • Parkeerinkomsten (-35) De begrote parkeerinkomsten zijn dit jaar niet helemaal behaald. • Parkeerhandhaving: per saldo (0) Hogere inkomsten naheffingen (+40) en hogere kosten parkeercontroleurs (-40) Deze extra kosten en opbrengsten worden voor het grootste deel als volgt verklaard: Door de handhavers op parkeren zijn extra uren ingezet op overlast hangjongeren. Deze extra kosten zijn gecompenseerd door extra inkomsten uit naheffingsaanslagen, aangezien tijdens deze extra uren niet alleen op hangjongeren wordt gelet, maar ook op parkeerovertredingen. • Inkomsten AFAC (+55) De hogere inkomsten vanuit de AFAC betreft voornamelijk de inkomsten uit verkoop van "weesfietsen". Door de inzet van extra medewerkers bij de AFAC in de vorm van werkervaringsplekken, hebben we meer capaciteit gehad om frequent de "weesfietsen" (dat zijn fietsen die lange tijd ongebruikt in de stalling staan) te verwijderen om zoveel mogelijk stallingscapaciteit in de stationsomgeving te houden. Wanneer de eigenaar van de fiets die niet komt ophalen, worden deze fietsen verkocht. Naast dat er meer fietsen zijn verkocht, worden de fietsen ook voor een hogere gemiddelde prijs verkocht. • Overige (+8) Het resterende exploitatieresultaat is een saldering van diverse kleinere exploitatieverschillen
Verkeers management en mobiliteitsbeh.	-167	I	Hogere kosten (-92) in verband met inzet verkeersregelaars op het Stationsplein, vanwege de verkeerssituatie. Storting in reserve nog uit te voeren werken (-75). Dit betreft middelen, die beschikbaar gesteld zijn door het rijk voor o.a. Tour de force en via de algemene uitkering worden ontvangen. (Zie programma 18)
Infrastructuur en verkeersveiligheid	- 72	I	Hogere kosten (-15) voor stimuleringsplan verkeersveiligheid. Hogere inzet (-57) in uren van medewerkers voor diverse onderdelen, verkeersvragen uit de wijken, autoverkeer en voetgangers toegankelijkheid.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Mobiliteitsvisie	25			25		25	
Regionale Bereikbaarheid BREZ *)	582		133	449	449		
Regiotram Zwolle/Toekomst Kamperlijn	10.094	714	849	9.959	3.074	6.885	
Verkeersmanagement en mobiliteitsbeheer							
Beter benutten (2.0)	7.287	150	2.572	4.865	3.802	1.063	
Beter Benutten Spoor	-43	800	80	677	677		
Infra en Verkeersveiligheid							
Doorstroming OV (Verkeersregelaars station)	19	75		94		94	
Hoogw.Openb.Vervoer - doorstroommassen	6.869	-304	1.093	5.472	4.598	874	
Toek. Verkeersontsl.SH	9		9	0			
Kabels & leidingen -opzegg.ovk.	75			afgesloten			
Reconstructie Bajonet	339			339		339	
Herontwikkeling Shell-terrein	1.542		916	626	-153	779	
Hoofd Infrastructuur Stadshagen	4.702	-714	629	3.359	964	2.395	
Meerj-progr Infra Ruimte & Transport (M.I.R.T.)	-21	60	1	38	38		
Bèlvédèrekln VV hfdfietsroute	488		48	440	219	221	
Hanekampaanp ongevallenconc	312		173	139	97	42	
Rooijensingel oversteek	143		136	7	5	2	
Ceintuurbaan fasen 3-4-5	81		95	-14		-14	
Verdubb oprit A28 Zw-Nrd Cbaan		450	454	-4		-4	
Fietsstraat Emmawijk		182	21	161	161		
Fietsontsl SH-Oude Wetering		550		550	550		
N35 fietsbrug		3.833	6	3.827	2.983	844	
Parkeerbeleid Ontwikkeling							
Katwolderplein parkeeraccomodatie	18.424		11.478	6.946	100		6.846
Parkeerbeleid koersdocument	9		9	0			
Fietsenstalling Rodetorenplein	-10			afgesloten			
Actieplan fietspark b-stad		326	12	314		141	173
Parkeerexploitatie Expertisecentrum							
VVI11 Verwijssysteem div.	17		10	afgesloten			
P-beleid en fietsparkeren	300		126	174		174	
2013 Lübeckplein parkeergarage	39		7	afgesloten			
2013-vervanging P-automaten (10X)	17			afgesloten			
Uitw.plan.innov.parkeren	75	50	143	-18	-18		
VVI14 Diezerpoort install.	16		16	afgesloten			
VVI14 Emmawijk install.	31		7	24			24
Kentekenparkeren	306		230	76		24	52
2016-Hanzeland camerasysteem		15		15			15
2016-Lübeckplein cameraserver		17		17			17
2016-Noordereiland camerasyst		37		37			37
2016-N-eiland electraverd.kast		16		16			16
	51.727	6.257	19.253	38.610	17.546	13.884	7.180

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Uitwerkplan innov. park		50 Berap 2016-2	dekking uit kredietproject Koersdocument
Mj-progr Infra Ruimte & Transp		60 Berap 2016-2	dekking ZKN, budget ruimtel. plannen
Beter Benutten Spoor		800 RB 15-2-16	dekking provinciale bijdrage
H.I.S. (hoofdinfra S.H.)		-714 RB 11-1-16	overboeken krediet
Toekomst Kamper Lijn		714 RB 11-1-16	overboeken krediet
Actieplan fietspark b-stad		326 RB 21-3-16	Actieplan fietspark b-stad
N35 fietsbrug		3.833 RB 24-10-16	N35 fietsbrug
Doorstroming OV (verkeersregelaars station)		75 PPN	
Doorstroming OV (lange termyn)		-304 Berap 2016-2	Doorstroming OV (lange termyn)
Beter Benutten (2.0)		150	
Verdubb oprit A28 Zw-Nrd Cbaan		450 RB 21-3-16	Verdubb oprit A28 Zw-Nrd Cbaan
Fietsstraat Emmawijk		182 RB 21-3-16	Fietsstraat Emmawijk
Fietsontsl SH-Oude Wetering		550 RB 21-3-16	Fietsontsl SH-Oude Wetering
2016-Hanzeland camerasysteem		15 Begroting 2016	
2016-Lübeckplein cameraserver		17 Begroting 2016	
2016-Noordereiland camerasyst		37 Begroting 2016	
2016-N-eiland electraverd.kast		16 Begroting 2016	
	6.257		

Specificatie afgesloten krediet:

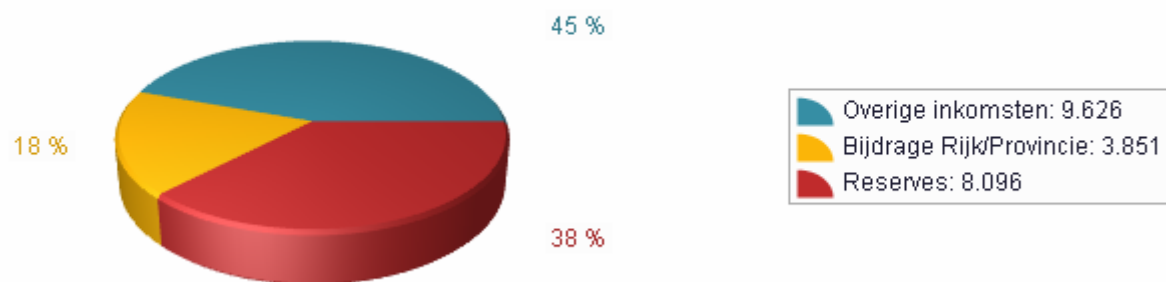
Project	Bedrag
Fietsenstalling Rodetorenplein	-10
Kabels & leidingen -opzegg.ovk.	75
VVI 11 Verwijssysteem Parkeren	7
VVI 13 Lübeckplein Parkeergarage	32
VVI 13 vervanging P-automaten	17
VVI14 Diezerpoort	0
	121

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

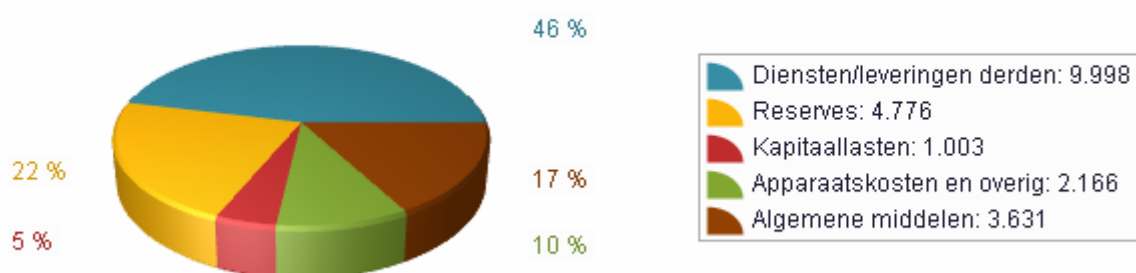
In 2017 zullen de laatste werkzaamheden aan de installaties van het parkeerdek aan de Emmawijk worden uitgevoerd.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Programma 4 Groene leefomgeving en milieu

Beleidsverantwoording

Algemeen

Groen en Recreatie (Ontwikkeling) voor beheer zie Programma Beheer Openbare Ruimte

Beleidsontwikkeling

Stond het jaar 2015 in het teken van de sectorale beleidsontwikkeling met de vaststelling van de Groene Agenda (2015-2025), in 2016 werd vooral gewerkt aan de groene inbreng bij de opstelling van de integrale Omgevingsvisie versie 1.0. Daarnaast was er groene input voor de strategische visie voor de Binnenstad, Klimaatadaptatie(strategie) en de Spoorzone. Op het vlak van landschap werd input geleverd bij de ontwikkeling van de Provinciale Omgevingsvisie en ook aan het nieuwe provinciale Natuurbeleid.

Aangaande de wens te komen tot een zelfstandig opererend netwerk voor Natuur en Milieu Educatie, pakte de ROVA de handschoen op met de aanbidding om de coördinatie taak op zich te nemen.

Beleidsrealisatie

In de Binnenstad is het groen o.a. verbeterd door de herstructurering van het Nijkerkenbolwerk (naast de Spiegel) en door herinrichting van de Badhuiswal. Het plan voor een nieuw groengebied op een deel van de voormalige kwekerij van Stuifbergen is planologisch geregeld middels het eind 2016 genomen Tracé Besluit (TB) spoorverdubbeling Zwolle Herfte. Bij de andere meekoppelkansen, zoals het Hortensiapark/Kynologenclub en de wandelpassage Herfterwetering, zijn stappen gezet. Voor realisatie zal op termijn cofinanciering vereist zijn.

Het Hoogwaterbeschermings-programma (HWBP) de Zwolse Stadsdijken is landschappelijk ingrijpend en de meekoppelkansen (toegankelijke oevers) zijn lastig te realiseren. De verschillende particuliere bedrijvigheid aan de dijk maakt dit bovendien gecompliceerd. Ten tijde van de uitvoeringstermijn vergen de verbeteringen eveneens cofinanciering (vanaf 2019).

Voor het eerst is er een lichte stijging waarneembaar van het percentage bewoners dat vindt dat er te weinig openbaar groen is in de wijken. De stijging is weliswaar marginaal en t.o.v. 2011 is er nog steeds sprake van een daling, toch is het een signaal om in de gaten te houden.

Voor het Zwolse buitengebied waren er vele ontwikkelingen. Zo is de eerste LEADER-subsidie beschikt aan het initiatief voor een stadsboerderij bij Stadshagen (Stadszicht).

Het initiatief "Zwolse Stadslanderijen" (waarin meerdere partners samenwerken zoals BPD, Rabobank, Landschap Overijssel en Warmonderhof) is bij Berkum een pilot gestart met biologische stadslandbouw in de stadsrand op circa 30 hectare die op lange termijn gereserveerd zijn voor woningbouw. Resultaat: meer lokale agrarische producten en een bijna 1 kilometer lang struinpad door de weilanden tussen Berkum en landgoed de Helmhorst.

Voor de potentiële woningbouwlocatie Dijklanden heeft de raad het besluit genomen om tot en met 2026 geen woningbouw te plegen. Hier is een oproep gedaan naar initiatiefnemers voor tijdelijke stadslandbouw (totaal ruim 50 hectare). De "Zwolse Stadslanderijen" is als beste initiatief geselecteerd.

De Gebiedscoöperatie IJsseldelta (gehele buitengebied van Zwolle, Kampen en Zwartewaterland) is in Zwolle uitgebreid met Spoolde en Schelle/Oldeneel. De coöperatie heeft zijn eerste uitvoeringsprogramma 2017 vastgesteld, waarin onder meer een Groene Loper-project in de IJsseldelta. De Groene Loper in Zwolle is nog met een jaar gecontinueerd. Verschillende resultaten zijn zichtbaar geworden, zoals het Bloemenlint.

In het uitvoeringsprogramma Ruimte voor de Vecht (2016-2018) zijn twee Dijkmomenten gerealiseerd. Eén in de vorm van een "Uitspanning" op de dijk bij camping Vecht&Zo en de andere als een kunstobject -Zieleschepen van Cornelius Rogge- tegen de Vechtdijk aan geplaatst ter hoogte van de Anningahof. Tussen beide dijkmomenten ligt een 1,5 km lang laarzenpad in het natuurgebied de Kromme Kolk. Dit pad wordt onderdeel van het wandelommetje Kromme kolk

Geluid, lucht, externe veiligheid

Zwolle is een groeistad. De focus is daarbij gericht op binnenstedelijke ontwikkeling. Zwolle verstedelijkt. Tegelijk heeft de stad de ambitie om gezondheid en vitaliteit te stimuleren. Vanwege forse bezuinigingen in de voorbije jaren op de thema's geluid, lucht en externe veiligheid, is de beschikbare capaciteit beperkt tot de uitvoering van de basistaken, waardoor voldaan kan worden aan landelijke wettelijke plafonds voor milieunormen. In 2017 willen we in beeld brengen wat de juiste verhouding is tussen de benodigde capaciteit (kennis en kunde) en de ambities van de stad op het gebied van gezondheid en vitaliteit.

Bodem / Ondergrond

In 2016 zijn nadere afspraken gemaakt voor het overdragen van bodemtaken naar de RUD.

De Visie op de Ondergrond wordt voor het gebied Zwolle Centraal uitgevoerd middels het Gebiedbeheerplan. Met diverse partijen zijn ook in 2016 afspraken gemaakt over het deelname aan de gebiedsgerichte aanpak, waarvoor partijen hun verantwoordelijkheden afkopen. De potentie voor geothermie wordt in beeld gebracht. Er is een begin gemaakt met het actualiseren van het uitvoeringsprogramma van visie op de ondergrond en de inbedding ervan in de omgevingsvisie. Daarbij is met name gekeken naar de bijdrage van de ondergrond aan de opgaven voor water / klimaat. In diverse projecten, zoals Spoorzone en Breezicht, zijn deze principes ingebracht en worden momenteel concreet gemaakt. Een doorlopende activiteit is de bescherming van de drinkwaterwinning. Met Vitens zijn gesprekken gevoerd over nieuwe afspraken.

Water / Klimaatadaptatie

Op het gebied van water / klimaatadaptatie is de afgelopen jaren veel gebeurd. Na de Deltabeslissingen is geconstateerd dat, in aanvulling op het traditionele waterbeheer (met grootschalige, vaak technische ingrepen), een klimaatbestendige inrichting van de

stad noodzakelijk is, waardoor we als samenleving fysiek en mentaal weerbaar zijn en profiteren van de kansen die een veranderend klimaat biedt: klimaatadaptatie. In en om de stad zijn in aanvulling op het traditionele waterbeheer heel veel kleinschalige maatregelen nodig, zoals blauwgroene structuren, het ontsteden van tuintjes, regentonnen, groene daken, etc. Daarvoor hebben we de hulp van bewoners, bedrijven en (kennis)instellingen nodig.

De afgelopen jaren is Zwolle vooral praktisch aan de slag gegaan met het aanpassen van onze stad aan klimaatverandering (klimaatadaptatie). We hebben met relatief weinig inzet veel bereikt. Er zijn pilots uitgevoerd (Kraanbolwerk, geluidswal etc), er is gedachtegoed ontwikkeld (bijvoorbeeld watercasco), we hebben klimaatadaptatie onder de aandacht gebracht, Zwolle op de kaart gezet en er zijn waardevolle netwerken en samenwerkingsverbanden ontstaan (IJVD, Klimaat Actieve Stad, City Deal). We worden gezien als één van de koplopers. Niet voor niets is Zwolle in 2016 trekker geweest van de landelijke City Deal Klimaatadaptatie. De City Deal partners hebben de ambitie uitgesproken om op nationaal en internationaal niveau te excelleren in hun aanpak voor het klimaatbestendig realiseren en beheren van de stedelijke omgeving met de grootste maatschappelijke meerwaarde voor de samenleving. Tegelijkertijd is klimaatadaptatie ingebracht in projecten als Spoorzone, Breezicht, Spoor Herfte en hebben we onze belangen ingebracht in landelijke beleidsontwikkelingen en uitvoeringsprogramma's zoals het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Samen met provincie en waterschap is het regionale watersysteem verder in beeld gebracht en zijn concepten ontwikkeld als het Watercasco aan de zuidoost zijde van Zwolle.

Zwolle heeft de potentie om onze koploperspositie te verzilveren. Een concreet voorbeeld daarvan is het faciliteren van de ontwikkeling van een Klimaatcampus. In 2016 is gewerkt aan een strategisch document, ter voorbereiding op de bestuurlijke besluiten die in 2017 over onze ambities en prioriteiten genomen moeten worden.

Energie

De aandacht voor Energie en de Energietransitie is in 2016 verder toegenomen, samen met het besef dat een overheid, een gemeente een rol heeft te vervullen in het aanwakken en het versnellen ervan. Er is om die reden in 2016 gewerkt aan een strategisch document, ter voorbereiding op de bestuurlijke besluiten die in 2017 over onze ambities en prioriteiten genomen moeten worden. Tegelijk is gestaag door gewerkt aan de uitvoering van de beleidslijnen die zijn ingezet. Zo is gewerkt aan het verduurzamen van onze eigen gebouwen, onder andere door mee te werken aan een provinciaal traject rondom Esco's. Ook is het thema energie ingebracht in tal van gebiedsontwikkelingen die in de stad gaande zijn. Zoals bijvoorbeeld het project geothermie en de toepassingsmogelijkheden in Hanzeland en de Spoorzone. Verder is ook verder gewerkt aan het ondersteunen van particuliere woningeigenaren bij het verduurzamen van hun woning door ons energieloket Verbeter & Bespaar Zwolle. In 2016 hebben zo'n 600 woningeigenaren maatregelen getroffen. Tot slot is Zwolle dit jaar verkozen tot Solar City 2016.

Relevante kaderstellende nota's

Groen

- Groene Agenda 2015-2025 (2015)
- Structuurvisie Vechtcorridor Noord (2013)
- Uitvoeringsprogramma Nationaal Landschap IJsseldelta 2012-2015 (2012)
- Landschapsonwikkelingsplan Zwolle-Zwartewaterland-Kampen (2010)
- Visie en Uitvoeringsprogramma Noordelijke Stadsrand (2009)
- Masterplan Ruimte voor de Vecht (2009)
- Ontwikkelingsperspectief Nationaal Landschap IJsseldelta (2006)
- Recreatievisie (2004)
- Speelruimte in Zwolle (2000)
- Groenbeleidsplan (1998)
- Ligplaatsenbeleid recreatievaartuigen (1995)
- Buurtweiden en Wijkboerderijen (1993)

Milieu

Geluid

- Handreiking gebiedsgericht werken aan milieu (2008)
- Beleid hogere grenswaarden geluid (2007)
- Geluidsonderzoek gemeentelijke wegen (2010)
- Actieplan geluid gemeente Zwolle 2013-2018

Luchtkwaliteit

- Beleidsregel luchtkwaliteit in ruimtelijke plannen (2005)
- Luchtkwaliteitplan (2007)

Externe Veiligheid

- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2014-2017 (2013)
- Gebiedsgerichte uitwerking Externe Veiligheid (2008)

Energie en duurzaam bouwen

- Beleidsvisie windenergie (2004)

Beleidsvisie duurzaam bouwen (2007)

- Visie op de Ondergrond (2007)
- Interim-taakstellingen energie (2010)
- Programma Implementatie Visie op de Ondergrond (2011)
- Handreiking voor een Zwolse Energieagenda 2014-2016

Water

- Infiltratiebeleid regenwater, vastgesteld door de raad 2006
- Stedelijk Waterplan deel 1: Watervisie, vastgesteld door de raad 2007
- Stedelijk Waterplan deel 2 Analyse en uitvoeringsstrategie, vastgesteld door de raad 2008
- Visie op de Ondergrond, vastgesteld door de raad op 6 oktober 2007
- Programma Implementatie Visie op de Ondergrond, vastgesteld door de raad op 20 juni 2011
- Lange Termijn Perspectief IJssel-Vechtdelta (2013)
- Handelingsperspectief IJssel-Vechtdelta (2013)
- Strategische Wateragenda (2015)

Duurzaamheid

- Visie en programma Zwolle duurzaam (2011)
- Agenda Duurzaamheid (2015)

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten					
Het verbeteren en uitbreiden van het groen in de stad (recreatieve voorzieningen en routes, ecologische waarden en structuren).					
Streefdoel/indicator					
Het bezoek aan stadsparken neemt toe ten opzichte van 2005.					
Nulsituatie	Norm van 2016			Wat is in 2016 gerealiseerd	
In 2005 was het percentage bewoners dat minimaal 1 keer per maand een park bezocht - Wezenlanden 12 % - Engelse werk 17 %	De norm van 2016 is dat het bezoek in ieder geval toeneemt t.o.v. 2005. In de meest recente cijfers van 2012 is die toename al geconstateerd (O&S): - Wezenlanden 17 % - Engelse werk 21 %			Park Wezenlanden: - gestart met bouw Parkpaviljoen - aanleg verbinding Nooterhof met park Wezenlanden; aanbesteding wandelbrug - verkenning afronding natuurontwikkeling Almelose Kanaal in combinatie met regulering walgebruik.	
Streefdoel/indicator					
Het aantal Zwollenaren dat vindt dat er te weinig groen in de eigen woonbuurt is, neemt af t.o.v. 2011.					
Nulsituatie	Norm van 2016			Wat is in 2016 gerealiseerd	
	De norm van 2016 is dat het percentage bewoners vindt dat er te weinig groen is, afneemt t.o.v. 2011 (hieronder de meest recente cijfers O&S uit 2014 en 2016)			- Stadshagen, het eerste onderdeel fietspad over geluidswal Hasselterweg bij Breecamp is gerealiseerd, planvoorbereiding voor het deel bij Breezicht - Diezerpark visie is gereed - De realisatiefase voor de Wijkboerderij Stadshoeve in Stadshagen door de wijk is gestart - Schetsplan inrichting 4 ha waterpark bij Spoorverdubbeling Zwolle Herfte - Schetsplan Hortensiapark bij Spoorverdubbeling Zwolle-Herfte - Meekoppelkansen ingebracht bij Hoogwaterbechermingsprogramma Zwolse Stadsdijken - De Groene Loper Zwolle is nog met anderhalf jaar verlengd (tot medio 2018)? - De Groene Loper IJsseldelta is gestart voor het gehele buitengebied van Zwolle, Zwartewaterland en Kampen. - In de Binnenstad is een start gemaakt van het op meerder plekken realiseren van geveltuinen.	
		2011	2014		2016
Gemiddeld per wijk	17 %	12 %	13 %		
Kamperpoort	61 %	44 %	47 %		
Assendorp	34 %	26 %	27 %		
Indische Buurt	33 %	33 %	22 %		
Dieze-West	29 %	24 %	23 %		
Binnenstad	28 %	28 %	23 %		
Stadshagen	22 %	18 %	18 %		
Berkum	3 %	4 %	5 %		
Aalanden	4 %	4 %	5 %		

Streefdoel/indicator		
De biodiversiteit/natuurwaarde in de stad blijft minimaal gelijk.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
De nulsituatie 2013 is vastgelegd: Floraonderzoek 2008-2012 Faunaonderzoek 2012-2013 Stadsvogelonderzoek 2014 Jaarlijkse Roofvogeltelling	Vergelijking met oudere gegevens wordt gerapporteerd voor onderdelen: Flora (voor 2008) Stadsvogels (voor 2014) Roofvogels (vanaf 2000)	- Ecologische meekoppelkansen spoorverdubbeling Zwolle Herfte 4 ha waterpark planologisch geregeld - Er zijn twee natuurspeelplaatsen aangelegd en planvorming is gestart voor 5 natuurlijke/avontuurlijke speelplekken. - Tijdelijke natuur is onderdeel van de visie Hessenpoort Natuurlijk, plan van aanpak wordt in 2017 opgeleverd. - Gronddepot Stadshagen benut voor tijdelijke natuur (i.s.m. Stichting Avifauna) - Pilot inzaai karakteristieke flora - Aanzet voor het in kaart brengen faunavoorzieningen - Opstart Faunaonderzoek 2017-2018

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Verbeteren van landschap, natuur en recreatieve voorzieningen in het buitengebied rondom de stad.		
Streefdoel/indicator		
Het aantal kilometers vrij liggend fietspad in het buitengebied neemt gemiddeld met 1 km per jaar toe.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Het aantal kilometers vrij liggend recreatief fietspad bedroeg in 2010: 35 km.	In 2016 moet totaal 41 km gerealiseerd zijn.	- realisatie eerste deel van het fietspad op geluidswal Hasselterweg bij Brecamp (1,5 km) - aanbesteding verbreed fietspad op nieuwe dijk bij Westenholte dijk en struipaden in uiterwaarden Ruimte voor de Rivierproject Zwolle bij Westenholte

Streefdoel/indicator		
Het bezoek aan stadsrandgebieden neemt toe ten opzichte van 2005		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Het percentage bewoners dat minimaal één keer per maand een stadsrand bezocht was in 2005: Langs de IJssel 23% Zwarte Water Vecht 14% Herfte Wijkthmen 12%	De norm voor 2016 is dat bezoek aan de stadsranden gelijk blijft of groeit t.o.v. 2005. In het meest recente onderzoek (O&S 2012) zien we een groei: Langs de IJssel 26% Zwarte Water Vecht 20% Herfte Wijkthmen 16%	- Het d.m.v. LEADER-subsidie ondersteunen van het stadslandbouw project Stadszicht (bij de Stadskolk) - Het raadsbesluit over het 10 jaar niet bebouwen van de potentiële woningbouwlocatie Dijklanden en het uitnodigen van ondernemers voor een plan voor tijdelijk stadslandbouwbedrijf op deze plek. - Vanuit het in 2015 gestarte project "Kwaliteitsimpuls routenetwerken" is de Toeristische Opstap Plek verplaatst naar camping Vecht&Zo / Dijkmoment
Na het stoppen van de subsidie van de provincie voor de exploitatie van de Wijkthmenerplas is er een structureel tekort ontstaan bij de exploitatie van de plassen. Het tekort wordt de komende jaren gedekt met een afkoopsom van de provincie en meerjarig incidenteel geld.	Komen tot een (investerings-) voorstel om de exploitatie van de recreatieplassen op termijn kostendekkend te krijgen	

Streefdoel/indicator		
De biodiversiteit in de stadsrand blijft minimaal gelijk.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
De nulsituatie 2013 is vastgelegd: Floraonderzoek 2008-2012 Faunaonderzoek 2012-2013 Jaarlijkse Roofvogeltelling Jaarlijkse Weidevogeltelling	Vergelijking met oudere gegevens wordt gerapporteerd voor onderdelen: Flora (voor 2008) Roofvogels (vanaf 2000) Weidevogels (vanaf 2010)	- Ruimte voor de Rivierprojecten Zwolle zijn qua waterveiligheid gereed. De daaraan gekoppelde natuurontwikkeling is gerealiseerd. Het eindbeheer ligt in handen van RWS. - Inzaai klimaatdijk Stadshagen met karakteristieke flora - Ecologische meekoppelkansen spoorverdubbeling Zwolle Herfte 4 ha waterpark planologisch geregeld. - Planvorming revitalisering rietlanden Holtenbroekerdijk - Inzaaien nieuwe natuur bij Kromme Kolk met karakteristieke flora. - Opstart Faunaonderzoek 2017-2018

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Terugdringen van geluidhinder voor bestaande woningen en het voorkomen van nieuwe geluidhindersituaties		
Streefdoel/indicator		
Voor 11 locaties is de geluidssituatie verbeterd.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Situatie 2013: 11 locaties geluidhinderknelpunten	1 geluidhinderknelpunt aangepakt.	Het geluidhinderknelpunt Grevelingen is nu met het aanbrengen van de beplanting volledig afgerond.
Streefdoel/indicator		
In 2016 voldoen de 3 gezoneerde industrieterreinen aan de vastgestelde geluidzone.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Situatie 2013: 100% van de industrieterreinen voldoet aan de wettelijke norm	100%	Het zonebeheer is zodanig uitgevoerd dat op alle terreinen voldaan wordt.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Zorgen dat de luchtkwaliteit blijvend voldoet aan de maatgevende normen voor stikstofdioxide (NO ₂) en voor fijn stof (PM ₁₀) en bereiken dat de lucht gezond blijft in Zwolle (stad, ommeland en ecologische hoofdstructuur).		
Streefdoel/indicator		
- PM₁₀ voldoet aan jaargemiddelde concentratie 40 ug/m³ vanaf 2011. - PM₁₀ voldoet aan de daggemiddelde concentratie van 50 ug/m³ (max. 35 dagen per jaar overschrijding). - NO₂ voldoet aan jaargemiddelde concentratie 40 ug/m³ vanaf 2015. - Stikstofdepositie op gebieden in de ecologische hoofdstructuur		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Luchtkwaliteit in 2012.	Huidige luchtkwaliteit voldoet aan normen	Luchtkwaliteit voldoet aan de landelijke normen.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Handhaven van de basisveiligheid (voldoen aan normen voor plaatsgebonden risico). Handhaven van een aanvaardbaar groepsrisico.		
Streefdoel/indicator		
- Er bevinden zich geen kwetsbare functies binnen de veiligheidscontour van bedrijven, wegen, spoorwegen, vaarwegen en buisleidingen voor aardgas/gevaarlijke stoffen. - Het groepsrisiconiveau past binnen de grenswaarden van het gebiedstype zoals vastgesteld in het gebiedsgerichte kader Externe Veiligheid - De toename van het groepsrisico op stedelijk niveau is openbaar, verklaarbaar en aanvaard		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Provinciale risicokaart 2012. Risico Register Gevaarlijke Stoffen 2012. Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen		Monitoring risicobronnen en basisveiligheid is op orde.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Zwolle onderschrijft de EU-doelstellingen voor energiebeleid. In 2020 is een reductie van 20% van de uitstoot van CO2 bereikt ten opzichte van 1990 en wordt 20% van de gebruikte energie duurzaam opgewekt.		
Streefdoel/indicator		
CO2-reductie (kton/jaar): Uitstoot in 1990: : 587 kton/jaar, in 2009: 722 kton/jaar, 20% reductie t.o.v. 1990 = 40% reductie t.o.v. 2009 % duurzaam opgewekt: % opgewekt in 2012: 5,6%.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Uitstoot 2009: 722 kton/jaar Duurzame opwek: 5,6 % in 2012	De trend in daling CO2-uitstoot continueren en waar mogelijk versnellen	• Uitvoering Overijsselse aanpak 2.1 voor bestaande woningen, in samenwerking met de Provincie Overijssel (Verbeter & Bespaar), 600 woningen in 2016 zijn verduurzaamd • Inbreng geleverd in actualisatie van het provinciaal programma Nieuwe Energie Overijssel • Begeleiden projectinitiatief windenergie Scania, Windesheim en Blauwvinger Energie • Inbreng geleverd in gebiedsontwikkelingen (Breezicht, Weezenlanden, etc. • Doorgewerkt aan project geothermie (Hanzeland en omgeving) en restwarmte (bedrijventerrein Voorst) • Uitvoering project verduurzaming eigen vastgoedgebouwen. • Solar City 2016 geworden • De Energietransitie is een strategische opgave van het college en raad en daarmee prioritair thema geworden. In 2016 is gewerkt aan de voorbereiding van een investeringsplan in het kader van de PPN 2018-2012

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Meer inwoners, bedrijven en instellingen voelen zich betrokken bij het welzijn van hun buurt of bedrijventerrein. Meer wijken zijn levensloopbestendig, door het aanstichten, ondersteunen of versnellen van collectieve netwerken in de wijken van ondernemende inwoners en inwonende ondernemers die duurzame diensten aanbieden. Burgers en bedrijven zijn gemotiveerd toekomstbestendige keuzes te maken, door het realiseren van (overheids)opdrachten of het ontvangen van financiële prikkels.		
Streefdoel/indicator		
In 2020: • is in 80% van de wijken afspraken over duurzame ontwikkeling van de wijk • is iedere wijk bekend met experimenten voor woonlastenverlaging • zijn 10 zonPV (privé) projecten gerealiseerd voor collectieven (bewoners, sport, kerk, medewerkers bedrijven/instellingen)		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
		In verschillende gebieden zien we ontwikkelingen, in verschillende stadia van uitvoering. Enkele voorbeelden: Op Hessenpoort op het gebied van energie, water en groen. Op Voorst vanuit restwarmte en een initiatief voor windmolens. In Stadshagen vanwege de ontwikkelingen in Breezicht. In de Spoorzone vanwege geothermie, maar ook van uit een initiatief voor zonnepanelen. In Dieze heeft WijBedrijf Dieze dit voorjaar de 1 ^e VVE's van zonnepanelen voorzien en wordt gestaag voortgebouwd, nu ook met particuliere woningverbetering. In Assendorp wordt experiment 'gebiedsgericht werken' voorbereid, met name water en mobiliteit zijn aanleidingen. In Aa-landen wordt geëxperimenteerd met water en energie. Verder zijn concepten voorbereid voor opzetten zonPV-projecten voor collectieven (sport, kerk, medewerkers bedrijven/instellingen)

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Er zijn geen risico's voor de volksgezondheid door bodemverontreiniging.		
Streefdoel/indicator		
Alle spoedlocaties in Zwolle zijn beheerd		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Alle locaties met mogelijke risico's zijn onderzocht	Aanpak resterende spoedlocaties	Resterende spoedlocaties zijn aangepakt.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
De kwaliteit (chemisch, fysisch, biologisch) van bodem en grondwater is geschikt voor de gewenste functies aan maaiveld en in de (diepe) ondergrond. Waaronder de drinkwaterwinning het Engelse werk.		
Streefdoel/indicator		
De principes en doelen van de Visie op de Ondergrond zijn blijvend geïntegreerd in beleid en werkwijze voor bodem en grondwater.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Visie en Programma Ondergrond vastgesteld door raad.	Uitwerking en uitvoering visie en programma ondergrond. Implementatie bodembeleidsplan.	Drinkwaterwinning wordt beschermd, nadere afspraken met Vitens zijn voorbereid in 2016. De principes van de visie op de ondergrond en bodembeleidsplan zijn vertaald naar de diverse projecten en worden daarin toegepast.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
De bodemsaneringsoperatie is betaalbaar en daardoor uitvoerbaar waardoor gewenste ontwikkelingen in de stad niet langer stagneren door bodemverontreiniging.		
Streefdoel/indicator		
Kostenbesparing op de totale bodemsaneringsoperatie in Zwolle		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Met gebiedsgerichte aanpak wordt de bodemsaneringsoperatie in Zwolle Centraal beperkt tot ca. € 20 mln.	Doorontwikkeling gebiedsaanpak (gebiedsbeheerplan) Zwolle Centraal.	Met diverse partijen zijn afspraken gemaakt over het onderbrengen van verantwoordelijkheden in het gebiedbeheerplan (afkoop).

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Een waterveilige en klimaatbestendige stad en omgeving		
Streefdoel/indicator		
De dijken zijn orde, ook voor het regionaal systeem. De ruimtelijke inrichting is afgestemd op het beperken van gevolgen (slachtoffers en schade) van overstromingen en klimaatverandering, wateroverlast, hitte en droogte.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
- Korte termijn (2015) Rond Zwolle worden 4 RvdR projecten uitgevoerd. - Middellange termijn (2030) Nieuwe normering waterveiligheid wordt meegenomen in (HWBP)-projecten. - Water- en ruimtelijke opgaven zijn beperkt geïntegreerd. - Initiatieven vanuit KAS hebben behoefte aan inhoudelijke en proceskennis 3di model om water robuuste inrichting inclusief werking regionaal systeem door te rekenen is gereed	- Projecten Westenholte en Scheller- en Oldeneler waarden gereed. IJsseldelta-zuid (bypass Kampen) en zomerbedverlaging in uitvoering. - Voorkeursvariant voor HWBP-project koploper Zwolle (Voorst en Holtenbroek) bekend. - Verkenning HWBP-project IJssel gestart. - Klimaatadaptatiestrategie. - Visie op een robuust en flexibele regionaal watersysteem.	- De projecten Westenholte, Scheller- en Oldenelerwaarden en zomerbedverlaging zijn voor water(veiligheid) opgeleverd. (IJsseldelta-zuid is in uitvoering.) - Voor HWBP (hoogwater beschermingsprogramma) is op basis van de nieuwe normen bepaald dat de dijken langs de IJssel tussen de schutsluis Zwolle tot Olst moet worden aangepakt. De verkenning en het bepalen op welke wijze dit wordt uitgevoerd wordt de komende twee jaar aangepakt. Voor het traject Stadsdijken zijn de maatregelen uitgewerkt en wordt dit jaar bepaald op welke wijze de dijken worden versterkt. - Met het waterschap WDOD en de provincie Overijssel is met 3di een verkend onderzoek uitgevoerd voor het regionaal watersysteem. - De klimaatadaptatiestrategie start in 2017

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	2.738	700	3.372	1.012	2.909	641	463	-371	92
Reservemutaties	1.212	584	1.493	1.192	1.250	957	243	-235	8
Gerealiseerd resultaat	3.950	1.284	4.864	2.205	4.158	1.598	706	-606	100

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Waterbeleid	54		54	-15		39
Milieu bodem	17		17			17
Bodembeheer	215	-398	-183	383	-183	17
Geluid.Lucht ext.veiligheid	7		7			7
Milieuverg. toez. en handhav.	78	19	97	-75	31	53
Duurzaam stedelijk beheer	-9		-9	-20	-8	-37
Groenbeleid	101	8	109	-30	-75	4
Totaal	463	-371	92	243	-235	100

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Waterbeleid	39	I	Van de € 54 is € 15 is gereserveerd voor een project in Dieze. De uitvoering van dit project vindt in 2017 plaats. Daarnaast zijn er kosten doorberekend aan het ministerie en andere partijen. Hierdoor waren de kosten in 2016 lager.
Bodembeheer	7	I	Bij het opstellen van de begroting is er rekening gehouden met een bedrag ad. € 700 aan afkoopsommen in het kader van het Gebiedsbeheersplan Zwolle Centraal. In werkelijkheid was het bedrag aan afkoopsommen € 398 lager. Hierdoor zijn er minder middelen aan de reserve toegevoegd. Hier tegenover staat dat in 2016 de kosten m.b.t. het Gebiedsbeheersplan € 215 lager waren. De oorzaak is dat door interne onderbezetting er minder projecten in gang zijn gezet
Milieuverg. toez. en handhav.	53	I	De gelden die beschikbaar zijn gesteld om te komen tot de omgevingsdienst zijn voor 2016 niet volledig nodig geweest. Wij stellen voor een bedrag van € 75 te reserveren voor 2017. Het gaat om de kosten automatisering omgevingsdienst die gepland waren in 2016 maar pas in 2017 gemaakt zullen worden.
Groenbeleid	4	I	Voor het project Leader is een bedrag van € 65 nog niet besteed, omdat de LEADER-periode loopt van 2016 tot en met 2020 (en tot zo lang gereserveerd zal zijn). Voor de eerste subsidiebeschikking is inmiddels een bijdrage toegezegd van € 25. Daarnaast is voor Ruimte voor de Vecht een bedrag van € 30 nog onbenut gebleven, dit is gereserveerd voor besteding in 2017 ten behoeve van de planvoorbereiding en projectleiding van de aanleg van 4 ha natuurstroken en weidenpaden in Langenholte. Overige kleine verschillen bedragen per saldo € 4.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Groen				0			
Herinr. Park Weezenlanden	169		-116	285		145	140
Buurtschap IJsselzone	35			afgesloten			
Nrd.Stadsrand / N.L.Y. '07-'13	83			afgesloten			
I.L.G '07-'13	277			afgesloten			
Recr/Toer. Vz. Buitengebied	10		2	8		8	
Schellerdriehoek	106	-106		0			
NLY 2012-2015	1.369		206	1.163		1.163	
Nooterhof-Enexisterrein	-8			afgesloten			
Ruimte voor de Vecht		480	103	377	172	205	
				0			
				0			
Milieu				0			
Ondergrond	651		24	627	-101	728	
Geluidssanering	2.007	-1.738	-199	468		468	
Geluidsscherp Mimosastraat		1.738	297	1.441	1.438	3	
Luchtkwaliteitsplan	19			19		19	
Externe Veiligheid 2011 ev	20	55	27	48		48	
Duurzaam Dieze Oost	378		19	359	-25	384	
Stim.reg.duurz en won.bouwprod	374		194	180		180	
Zwolle Millenniumgemeente	64			64		64	
Gebiedsbeheerplan Zwolle-Centraal	-90	515	317	108	108		
Sanering Thorbeckegracht	28			28		28	
Interreg project Catch		541		541	270	271	
	5.492	1.485	874	5.716	1.862	3.714	140

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Gebiedsbeh.plan ZwolleCentraal		500 Rb 6-1-2014	Gebiedsbeh.plan ZwolleCentraal
Gebiedsbeh.plan ZwolleCentraal		15 BW 8-3-16	Gebiedsbeh.plan ZwolleCentraal
Externe Veiligheid 2011 e.v.		55 Rb 2-12-13	Externe Veiligheid 2011 e.v.
Interreg project Catch		541 BW 23-2-16	Interreg project Catch
Project Schellerdriehoek		-106 Berap 2016-1	Vrijval reserves
Ruimte voor de Vecht		450 RB 4-4-16	Ruimte voor de Vecht
Ruimte voor de Vecht		30 BW 6-12-16	Ruimte voor de Vecht
	1.485		

Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
Buurtschap IJsselzone	35
Nrd.Stadsrand / N.L.Y. '07-'13	83
I.L.G '07-'13	277
Nooterhof-Enexisterrein	-8
	387

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

Herinrichting Park Weezenlanden

Momenteel wordt gewerkt aan de versterking van de verbinding met de Nooterhof door in het verlengde van de wandeltunnel Hortensiaweg een wandelbruggetje aan te leggen (uitvoering loopt). Daarnaast wordt onderzocht of afronding van de natuurontwikkeling in de kanalenzone kan worden gecombineerd met de regulering van het walgebruik (uitvoering winterseizoenen 2017-18). De bouw van het Parkpaviljoen Weezenlanden is gestart en zal naar verwachting voor de zomer 2017 gereed zijn.

NLY 2012-2015

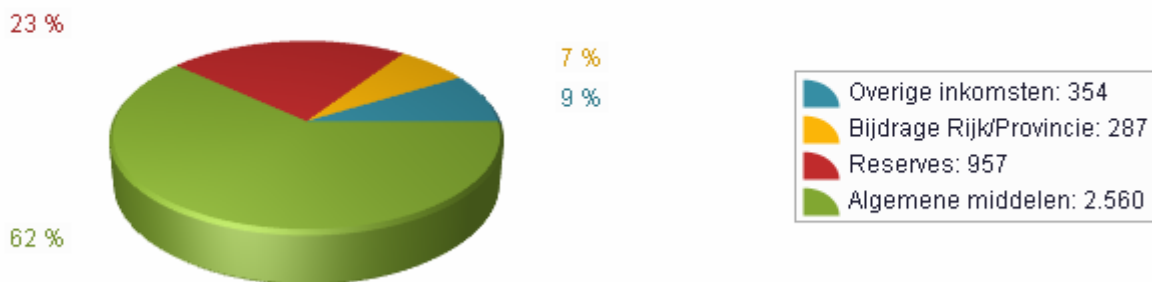
Het fietspad over de wal langs de Hasselterweg (Hasselterpad) is voor de helft aangelegd en wordt dit jaar afgerond. Tevens wordt er gewerkt aan de uitvoering van de aanleg van wandelpad en natuurstroken in Stadsbroek en het herstel van de wetering langs de Ruimzichtweg (realisatie 2017). Mogelijkheden worden verkend voor het benutten van het oude jaagpad langs het Zwarte Water als recreatief wandelpad.

Ruimte voor de Vecht

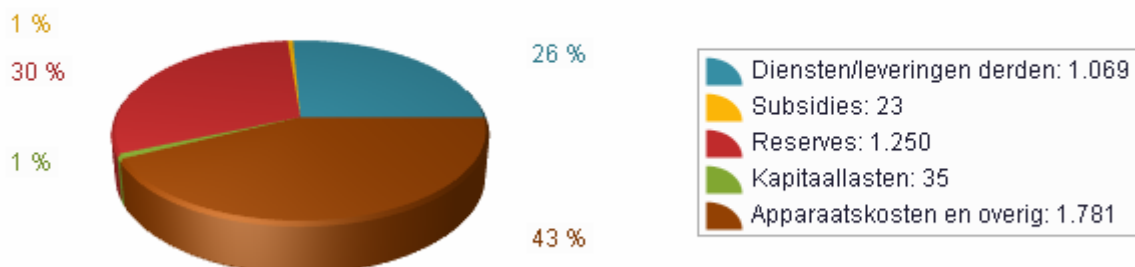
De Dijkmomenten bij Anningahof (Zieleschepen Cornelius Rogge) en het Theehuis bij Vecht&Zo zijn aangelegd. Het herstel van het uitzichtpunt Westerveld wordt voorbereid, alsmede de aanleg van 4 ha natuurstroken en weidepaden in Langenholte.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Programma 5 Ruimte en cultuurhistorie

Beleidsverantwoording

Algemeen

Ruimte

Bij de ontwikkeling van de stad is de kwaliteit van de ruimte en de leefomgeving een belangrijk uitgangspunt. De historische binnenstad, de centrale ligging, de goede bereikbaarheid, de aantrekkelijke woon- en werkgebieden, het voorzieningenniveau en het gevarieerde ommeland vormen de kracht van Zwolle. Met verschillende partijen in de stad bouwen we daarop voort. Onze rol verschuift daarbij. We blijven werken aan stedelijke kaders op hoofdlijnen om zodoende richting te geven aan onze ambities. Het inspelen op de komst van de Omgevingswet en het opstellen van een integrale Omgevingsvisie is daarbij van groot belang. Het gaat steeds meer om de samenhang tussen de verschillende opgaven. Tegelijkertijd sluiten we onze ogen niet voor de actuele opgaven die op meerdere schaalniveaus spelen. We continueren de samenwerking met de verschillende partners in de stad en regio, bijvoorbeeld bij de aanpak van het klimaatvraagstuk, de problematiek van de leegstand en de toekomst van de Spoorzone en de Binnenstad. Bij alles bepalen we steeds welke rol ons het best past en hoe we omgaan met ons RO instrumentarium, zodat we helder kunnen zijn en uitnodigend en flexibel om de stad verder kwalitatief te ontwikkelen.

Erfgoed

Ons erfgoed draagt meetbaar bij aan de aantrekkelijkheid van Zwolle. Mede daarom hebben wij ons beleid, dat is gericht op onderzoek, op duurzame instandhouding en op het vertellen van het verhaal van ons erfgoed, in 2016 gecontinueerd. Monumenteigenaren in Zwolle hebben kunnen rekenen op professionele adviezen en begeleiding van hun plannen en op financiële ondersteuning voor de iets hogere dan reguliere onderhoudskosten aan hun monument als gevolg van detaillering en materiaalgebruik. Bijzondere aandacht is er voor de zorgvuldige restauratie van het kantoorgebouw van de N.V. ElectriciteitsFabriek IJsselcentrale (Zeven Alleetjes 1), naar ontwerp van A.J. van der Steur en M. Meijerink. Rekening houdend met de monumentale kwaliteiten is het gebouw weer geschikt gemaakt voor de GGD IJsselland. Samen met onze partners in het Erfgoedplatform hebben we in 2016 vele avonden met Verhalen over Zwolle georganiseerd. Tijdens de avond met als thema onZichtbaar Zwolle was Waanders In de Broeren tot de laatste stoel gevuld. Ook de archeologische avond over textielloden trok een geïnteresseerd publiek. Open Monumentendag kende ook dit jaar weer veel bezoekers, waarvan de nodige van buiten Zwolle. Met de nieuwe opzet van de dag, waarbij we in samenwerking met Zwollenaren en instanties een divers en kleurrijk activiteitenprogramma neer zetten, willen we een bredere doelgroep bereiken. Onder de Zwolse grond en achter de gevels van historische gebouwen gaat een vaak niet direct zichtbare geschiedenis schuil. In 2016 hebben we de app (on)zichtbaar Zwolle (www.wandelroutezwolle.nl) gepresenteerd. De app bestaat uit een wandelroute met korte en beeldende video's op 15 locaties in de binnenstad. Het is een (landelijk) unieke historische ontdekkingsreis voor jong en oud. De app is ontwikkeld in een samenwerking tussen de gemeente Zwolle, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, bouwhistorische bureau's en IQ media en is mogelijk door een subsidie van de Provincie Overijssel.

In 2016 zijn er verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd en rapporten opgesteld, waaronder een groot aantal vanuit het samenwerkingsverband met onze buurgemeenten (GR Archeologie, zie paragraaf: Verbonden Partijen). In 2016 hebben we in overleg met Brasserie-Wijnbar In Den Hoofdwacht de aangetroffen 15de-eeuwse fundamenteën in de Hoofdwacht (Grote Markt) zichtbaar gemaakt in de vloer door middel van glazen platen en LED verlichting. Daarmee is weer een stukje erfgoed van Zwolle laagdrempelig zichtbaar en beleefbaar geworden. Het jaar 2016 begon direct al met een mooie opgraving aan de Spoelstraat, achter de Statenzaal. Hier werd onder andere een beerput aangetroffen met daarin een hoop vondstmateriaal en zelfs zegels van wijnflessen. Daarnaast gaf de opgraving veel informatie over dit deel van de stad. In februari kon worden gestart met het proefsleuvenonderzoek op het terrein van de Weezenlanden. Na het aantreffen van een grote Middeleeuwse korenberg werden hierbij ook sporen van de azijnmakerij van Heerkens en Schaepman en het oude Rooms-katholieke ziekenhuis opgegraven. In Hasselt konden de restanten van de Veerpoort aan de Kaai worden blootgelegd. Samen met de gemeente Zwartewaterland en de provincie Overijssel is nu een plan gemaakt om de fundamenteën zichtbaar te maken. Om te voldoen aan de nieuwe wettelijke eisen (Erfgoedwet) is de certificering gestart. Dit resulteerde in de opzet van een kwaliteitsmanagementsysteem dat is gemaakt in samenwerking met de gemeenten Deventer en Zutphen. De nodige archeologische onderzoeken zijn uitgewerkt en in rapportagevorm toegankelijk gemaakt. Een voorbeeld is het rapport van het onderzoek op het Kraanbolwerk.

De uitkomsten van inventarisaties naar de Zwolse bouwhistorie en cultuurhistorie hebben we in 2016 verder uitgewerkt. Daarmee komen we tot een afgewogen selectie van panden uit de bouwhistorische inventarisatie van de binnenstad, de inventarisaties van het ruimtelijk erfgoed van de wederopbouw (1940-1965) en de periode van het Interbellum (1915-1940). Daarmee kunnen wij beoordelen welke (top)monumenten aan de gemeentelijke monumentenlijst zullen worden toegevoegd. Na het aanwijzen van de Kregenbuurt als gemeentelijk monument (september 2016) onderzoeken we nu samen met diverse eigenaren en het OEG op welke wijze vooraf meer inzicht kan worden gegeven in wijzigingen met respect voor het bijzondere monument. Een deel daarvan kan zelfs mogelijk vergunningvrij worden uitgevoerd.

De cultuurhistorische waardenkaart is in 2016 verder gedigitaliseerd en uitgebreid, zodat we daar in 2017 een vervolg aan kunnen geven. Tenslotte zijn we gestart met het vormgeven van de bouwhistorische waarderingskaart.

Relevante kaderstellende nota's

- Structuurplan 2020
- Zwolse wateragenda
- Visie Buitengebied
- Ontwikkelingsprogramma en visie binnenstad
- Groenbeleidsplan
- Mobiliteitsvisie
- Welstandsnota
- Beleidsplan voor Monumentenzorg en Archeologie (2000)
- Archeologiebeleid gemeente Zwolle (2008)
- Erfgoedverordening (2010)
- Subsidieverordening Stedelijke Vernieuwing
- Regeling onderzoekskaders archeologie
- Regeling excessieve opgravingskosten Zwolle

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Het verbeteren van de omgevingskwaliteit en het bieden van ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en initiatieven.		
Streefdoel/indicator		
Visie, beleid en werkprocessen afgestemd op de nieuwe Omgevingswetgeving		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
• Maatschappelijke trends en ontwikkelingen en de nieuwe Omgevingswet vragen om een herziening van het Structuurplan • Omgevingswet aangenomen door tweede kamer (invoering 2018)	• Opstellen concept-Omgevingsvisie met gebiedsprofielen • Helder beeld van de maatregelen die nodig zijn om te komen tot een succesvolle implementatie van de Omgevingswet	De voorbereiding van de Omgevingsvisie en de implementatie zijn in volle gang. Omtrent de voortgang verwijzen wij naar de PPN 2018 - 2021.
Streefdoel/indicator		
Stimuleren gebieds- en locatieontwikkeling		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Overzicht bijhouden van de voortgang van de projecten.		Constante activiteit.
Voor de Spoorzone is een bestuursovereenkomst met de Provincie Overijssel gesloten, het plan van aanpak in 2015 geactualiseerd, een Kwaliteitsboek voor het hele gebied en een pve voor de busbrug vastgesteld.	Uitwerken en uitvoeren maatregelen volgens het in het najaar van 2015 vastgestelde geactualiseerde plan van aanpak Spoorzone.	Per 1 januari 2017 is een voortgangsrapportage gepresenteerd.
Vechtcorridor Noord: Structuurvisie vastgesteld.	Vastgesteld bestemmingsplan Vechtcorridor-Noord	Er zijn geen zienswijzen ingediend op bestemmingsplan VCN, dat sinds 4 november 2016 vigeert.
Streefdoel/indicator		
Verbeteren structuur en kwaliteit binnenstad.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Diverse pleinen en straten heringericht en vergunning verleend voor bouwinitiatieven	Uitvoering van het Ontwikkelingsprogramma Binnenstad en de kadernota economisch beleid binnenstad.	In 2016 is gewerkt aan geveltuinenproject Broerenkwartier. Gestart is met de herinrichting van Gasthuisplein en omgeving, plus de Voorstraat. Project Melkmarkt (Primark) is in de laatste fase. Een aantal woningbouwprojecten is voorbereid en/of gestart; aan het Gasthuisplein, de Papenstraat en de Goudsteeg.
Visie binnenstad 2015		In april 2016 is de visie besproken in de raad. Volgend op de visie is een strategische agenda gemaakt. In maart 2017 wordt besluitvorming in de raad voorzien. Ook is er een beeldkwaliteitsplan gemaakt voor de binnenstad en de schil.

Streefdoel/indicator		
Actueel houden van bestemmingsplannen: jaarlijks worden enkele 'oude' plannen vernieuwd.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Gehele grondgebied voorzien van actuele planologische regeling	Drie plannen bebouwde kom geactualiseerd	Dit betreft de bestemmingsplannen Zwolle Zuidoost, Aalanden en Wipstrik.
	Herziening deel buitengebied	
Streefdoel/indicator		
Versterken positie Zwolle in ruimtelijk opzicht en opstellen strategieën voor de toekomstige ontwikkeling en uitwerken perspectief Zwolle deltastad 2.0		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Deltaprogramma IJsselmeer: De wateragenda is vastgesteld en bepaalt de koers voor verder verankering van de deltabeslissingen in gemeentelijk beleid en uitvoering.	Perspectief deltastad 2.0	Zie programma 4.

Relaties met andere programma's

De binnenstad en andere gebieden in Zwolle zijn ook onderdeel van het programma 2. Daarnaast komt het Deltaprogramma en de water- en klimaatopgave aan bod in programma 4. Ook ligt er een relatie met programma 7 (vooral waar het gaat om projecten en de activiteiten in de binnenstad).

De consequenties van de Omgevingswet gelden voor het gehele fysieke domein en niet alleen voor het programma Ruimte en cultuurhistorie. Daarnaast is een en ander terug te vinden in het programma 16 'Bestuur en dienstverlening'.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Duurzaam in stand houden, veiligstellen en zichtbaar maken van cultuurhistorische, monumentale en archeologische waarden in Zwolle.		
Streefdoel/indicator		
Het doen van archeologisch onderzoek in archeologisch waardevolle gebieden; Adequate advisering en begeleiding van monumenteigenaren bij plannen; Cultuurhistorische waarden worden betrokken bij (ruimtelijke) ontwikkelingen; Uitbreiding van de gemeentelijke monumentenlijst; Cultuurhistorische waarden verankeren in bestemmingsplannen; Zichtbaar maken van erfgoed.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Gebieden met een lage archeologische verwachtingswaarde en gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarde zoals aangegeven (laag: 0% en 10%; hoog: 50%, 90% en 100%) op de Archeologische Waarderingskaart Zwolle	- Archeologisch waardevolle gebieden worden opgenomen in nieuwe bestemmingsplannen. - In geval van bodemverstoring in archeologisch waardevolle gebieden vindt overeenkomstig wetgeving en archeologiebeleid archeologisch onderzoek (incl. uitwerking) plaats.	Archeologieparagrafen worden aangeleverd zodra bestemmingsplannen worden herzien In 2016 zijn diverse archeologische onderzoeken uitgevoerd. Er hebben vier opgravingen plaats gevonden, waaronder Diezerstraat 80 (Zara-locatie), Weezenlanden en N340 (Hessenweg). Verder zijn er diverse kleinere Inventariserende Veldonderzoeken archeologische begeleidingen gedaan. Daarnaast hebben onderzoeken plaats gevonden in de buurgemeenten waarmee we een samenwerkingsovereenkomst hebben.
461 beschermde rijksmonumenten *) 340 beschermde gemeentelijke monumenten *) Dit aantal telt complexen als 1 monument. Inclusief de afzonderlijke onderdelen van complexen bedraagt het aantal 533.	25 monumenteigenaren/beheerders worden begeleid bij hun restauratie/verbouwplannen. 20 monumenteigenaren ontvangen een gemeentelijke onderhouds-, restauratie- of kleuronderzoek subsidie. Zwolle doet mee aan Open Monumentendag.	Er zijn in 2016 66 aanvragen voor wijzigingen aan monumenten begeleid. Daarnaast wordt ook geadviseerd over cultuurhistorie en beschermd stadsgezicht bij aanvragen om vergunning. In 2016 zijn 19 aanvragen om subsidies ontvangen waarvan er 16 zijn toegekend. Open Monumentendag had als thema 'Iconen en Symbolen'. Het divers en kleurrijk programma met o.a. opengestelde monumenten, de grootste eendaagse tentoonstelling van Nederland over het Zwolse icoon Herman Brood, Cross-over expositie met iconen over de stadspatroon van Zwolle Michaël en minecraft trokken veel bezoekers.

	Minimaal één publicatie/brochure wordt uitgegeven om Zwollenaren te informeren over ons erfgoed.	Het gratis Monumentenmagazine met veel prachtige artikelen over iconen en symbolen was wederom mede mogelijk door inbreng van sponsors en de belangeloze inzet van auteurs.
Resultaten inventarisaties: archiefonderzoek, veldwerk en input burgerparticipatie.	Aanwijzen van objecten tot gemeentelijk monument in geval van monumentwaardige objecten.	Wij hebben de selectie vanuit de bouwhistorische inventarisatie in de binnenstad, het ruimtelijk erfgoed van de wederopbouw (1940-1965) en de periode van het Interbellum (1915-1940) nader uitgewerkt. Vanuit dit selectieproces zullen wij beoordelen welke (top)monumenten aan de gemeentelijke monumentenlijst worden toegevoegd.
Cultuurhistorische waardenkaart	Verankering van de cultuurhistorische waardenkaart in de bestemmingsplannen	In 2016 hebben wij de resultaten van cultuurhistorische inventarisaties verder uitgewerkt en gedigitaliseerd in een cultuurhistorische waardenkaart. Deze gaat de basis vormen voor de verankering in de planprocessen en bestemmingsplannen.

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	1.650		13.654	10.183	13.391	10.258	263	75	338
Reservemutaties	3.701	196	4.726	2.535	5.094	2.330	-368	-204	-573
Gerealiseerd resultaat	5.350	196	18.380	12.717	18.485	12.588	-105	-129	-234

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Visies, prog. en projecten	285	15	300	-351	-145	-196
Ruimtelijke kaders	-55	48	-7			-7
Monumentenzorg	63	12	74	-14	-59	2
Archeologie	-30	1	-29	-4		-33
Totaal	263	75	338	-368	-204	-234

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Visies, Programma's en projecten	-196	I	Niet alle projecten zijn eind 2016 gerealiseerd (+285) en zullen in 2017 voortgezet worden. In 2016 zijn er nieuwe initiatieven geweest die nog niet afgerond zijn; dit heeft geleid tot reservering van middelen voor uitvoering in 2017 (-155). Het project Binnenstad heeft te maken met een tekort (-172). De oorzaak ligt in het feit dat de toegezegde capaciteitsinzet uit andere budgetten (van 150) achteraf niet goed geregeld was. Daarnaast is op het onderdeel Looproute Station-Binnenstad sprake van meerkosten: de afrekening van de EFRO-subsidie kostte meer uren/inzet en de accountantskosten bleken niet subsidiabel te zijn (-22). Overige kleine verschillen (-2). Niet-bestede middelen van reeds bestaande initiatieven zijn niet onttrokken aan de reserve Nog uit te voeren werken (-145) en blijven gereserveerd voor uitvoering in 2017.
Ruimtelijke kaders	-7	I	Voor het jaarlijks beheer Organisatie Bestemmingsplannen worden kosten gemaakt die niet als zodanig begroot zijn (-27). Deze kosten zijn ook grotendeels weer doorbelast (+22). In 2016 heeft vergoeding plaatsgevonden aan derden inzake planschades (+26) (deze kosten waren niet begroot). Deze kosten zijn volledig verhaald op de initiatiefnemer/projectontwikkelaar. Overige kleine verschillen (2).
Monumentenzorg	2	I	Dit zijn voornamelijk lagere uitgaven i.v.m. openstaande verplichtingen en nog niet bestede middelen in het kader van in uitvoering zijnde projecten. Het betreft projecten (in uitvoering) die meerdere jaren duren en waarvoor de incidentele middelen in de reserve staan

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Monumenten				0			
Excessieve uitgaven archeologie	35		5	30	-50	80	
Subsidies Monumenten ISV	-64	41	47	-70		-70	
Visies, programma's en projecten							
Spoorzone Fase 2	320			320	324	-4	
Spoorzone Uitvoering	92.000		113	91.887	8.551	54.281	29.055
Spoorzone 2	-2.484		8.792	-11.276	-11.276		
Binnenstad	774	1.000	694	1.080	50	1.030	
Herontwikkeling loc. Weezenlanden	275		49	226	91	135	
N 340 / Vechtcorridor	-14			afgesloten			
Diezerpoort fysiek	2.072		60	2.012		2.012	
Herontwikkeling Bachlaan-west	14		10	4		4	
Polymer Science Park	9			9	9		
Kunstroute Tunnel-Binnenstad	19		12	7	7		
Concentratie Rijkshuisvesting	22			22	22		
Kermisexploitatie Locatievoorstel	67	-67		0			
Beeldengroep v.d. Capellen	200			200	100	100	
Verkenning EO Wijers	-8			afgesloten			
Structuurvisie VCN fase 1	6.062		189	5.873	1.362	4.511	
Spooraanpassing Zwolle Herfte	-7	230	185	38	28	10	
Ontwikkeling Dijkstraat-Frieseval	5			5	5		
Herontwikkeling Russenweg e.o.	12			12		12	
Gebiedsontw. IJssel-Vechtdelta	3.607		1.157	2.450	2.450		
Hoogwaterbeschermingsprogramma	26		6	20	20		
Structuurvisie plan van aanpak	146	-129	17	0			
Strat.verkenning Stilohal e.o.	-14	10	23	-27	-27		
Woningbouw Dijklanden	5			5	5		
Ittersumerlanden Noord	14		14	0			
Hof van Thorbecke		131	19	112	96	16	
Actualisering parkeernota	-1	20	26	-7	-3	-4	
Stedenbouwk.visie Diezerpark	-18	10	9	-17	-17		
Broerenkwartier	46	700	264	482		482	
Startnotitie Michaëlskerk e.o.	5	40	10	35	35		
Botermanhaven	10		4	6	6		
Voorbereidingskrediet COA	25	125	208	-58	-58		
Locatie-onderz grote evenement		3		3	3		
Windenergie Voorst		40	40	0			
Zwartewaterzone		25		25	25		
Omgevingsvisie		229	239	-10	-10		
La Diligence woningbouw		5		5	5		
Ruimtelijke kaders							
Bestemm.pl. Buitengebied PPN	38		33	5		5	
Bestemm.pl. Algemeen	6			afgesloten			
Bestemmingsplannen ZOO	363	180	297	246		246	
Bescherming Kreeftenbuurt	9		1	8		8	
Ruimtelijke initiatieven Buitengebied	21			afgesloten			
Herontw Weezenlanden Noord		20	3	17	17		
	103.597	2.613	12.526	93.679	1.770	62.854	29.055

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Binnenstad	1.000 RB	21-3-16	Binnenstad
Kermisexpl.locatievoor	-67 Berap	2016-1	Kermisexpl.locatievoor
Spooraanpassing Zwolle Herfte	180 RB	14-12-15	Spooraanpassing Zwolle Herfte
Spooraanpassing Zwolle Herfte	50 BW	22-3-16	Spooraanpassing Zwolle Herfte
Strat.verkenn.Stilohal e.o.	10 PFO	15-2-16	
Structuurvisie Plan Aanp	-129		Overboeking naar nieuw krediet
Omgevingsvisie	129		
Omgevingsvisie	100 Begroting	2016	
Hof van Thorbecke	131 RB	25-4-16	Hof van Thorbecke
Actualisering parkeernota	20 PFO	30-5-16	
Stedenbouwk visie Diezerpark	10 PFO	15-2-16	
Broerenkwartier	200 BW	14-4-15	Broerenkwartier
Broerenkwartier	500 Berap	2016-1	Broerenkwartier
Startnotitie Michaëlskerk e.o.	40 BW	15-11-16	Startnotitie Michaëlskerk e.o.
Voorb.kred.COA	125 Berap	2016-1	Voorb.kred.COA
Locatie-onderz grote evenement	3 PFO		
Windenergie Voorst	40 BW	25-4-16	Windenergie Voorst
Zwartewaterzone	25 PFO	12-5-16	
La Diligence woningbouw	5 PFO	13-6-16	
Subsidies Monumenten ISV	41 Begroting	2016	
Herontw Weezenlanden Noord	20 PFO	14-12-16	
Actualisering bestemmingspl.	180 Begroting	2016	
	2.613		

Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
N 340 / Vechtcorridor	-14
Verkenning EO Wijers	-8
Bestemm.pl. Algemeen	6
Ruimtelijke initiatieven Buitengebied	21
	5

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

Spoorzone Fase 2

Dit project omvat de scope-interventie in de reizigerstunnel. De financiële afronding van het krediet vindt in 2017 plaats.

Spoorzone Uitvoering+Spoorzone 2

Voor de stand van zaken van het project wordt verwezen naar de voortgangsrapportage Spoorzone per 1 januari 2017.

De bestedingen in 2016 hebben betrekking op de noodzakelijke verwervingen en sloopkosten voor de bouw van de busbrug en het busperron, de voorbereidingskosten van de fysieke deelprojecten (busbrug, busperron, ondergrondse fietsenkelder, openbare ruimte), het opstellen van het Ontwikkelperspectief voor de OV-knoop, de activiteiten in het kader van de gebiedsontwikkeling en het projectmanagement.

Binnenstad

In 2016 is de Visie Binnenstad 2030 vertaald naar een strategische agenda. De strategische agenda wordt op korte termijn aan de raad ter vaststelling voorgelegd. In het kader van het lopende Ontwikkelingsprogramma Binnenstad is een aantal projecten uitgevoerd.

In het Broerenkwartier is in samenwerking met de ondernemers en eigenaren in dat gebied gewerkt aan het verlevendigen van het gebied. Als gevolg daarvan is de leegstand in met name het Eiland sterk verlaagd. Ook is geïnvesteerd in geveltuinjes om het gebied en de aanliggende stegen aantrekkelijker te maken.

Ook elders in de binnenstad is gewerkt aan verbeteringen. Zo zijn op de Eekwal aanpassingen gedaan om het gebied aantrekkelijker te maken. Met de herinrichting van het Gasthuisplein is gestart. Het gebouw van de Primark is gerealiseerd en wordt binnenkort geopend. Voor het ontwerp van een nieuwe voetgangersplattegrond is een prijsvraag gehouden. Het ontwerp wordt binnenkort gepresenteerd.

Herontwikkeling locatie Weezenlanden

Afgelopen jaar is gestart met de bouw van de eerste sociale huurwoningen aan het Groot Wezenland. De ontwerpen voor de grachtenwoningen en appartementengebouwen zijn besproken. De bouw van de eerste woningen start in het eerste kwartaal van 2017.

Het komende jaar worden de extra herinrichtingskosten voor de wijziging van de buslijnen en de extra planontwikkelingskosten in beeld gebracht en wordt een aanvullende krediet aangevraagd.

Diezerpoort Fysiek

In Dieze Oost werken gemeente en woningbouwcorporaties samen aan verbetering van de wijk. In het kader van herstructurering heeft de gemeente ISV gelden gekregen. Hiervan is door de raad € 2,5 mln. gereserveerd voor Dieze Oost voor het aanpakken van de openbare ruimte. Het bestedingsprogramma hiervoor is vastgelegd in het Handboek Openbare Ruimte Dieze Oost. Bij de uitvoering ervan sluit de gemeente in tijd aan op de planning van de corporaties. De plannen van de corporaties lopen door tot 2020.

In 2012 is gestart met herinrichting van twee pleinen: de Geert Groote I en het Simon van Slingelandtplein. Sindsdien zijn de pleinen voor de andere drie vernieuwde flats aan de Geert Grootstraat aangepakt (afgerond 1^e helft 2017) en zijn de voorterreinen bij de gerenoveerde flats aan de Pieter Steynstraat opgeknapt. In 2017 zal het plan voor de herinrichting van de singel, samen gemaakt met bewoners, worden uitgevoerd. Ook de kop van voorzieningszone, zijde Van Schoonhovenstraat, wordt daarin meegenomen.

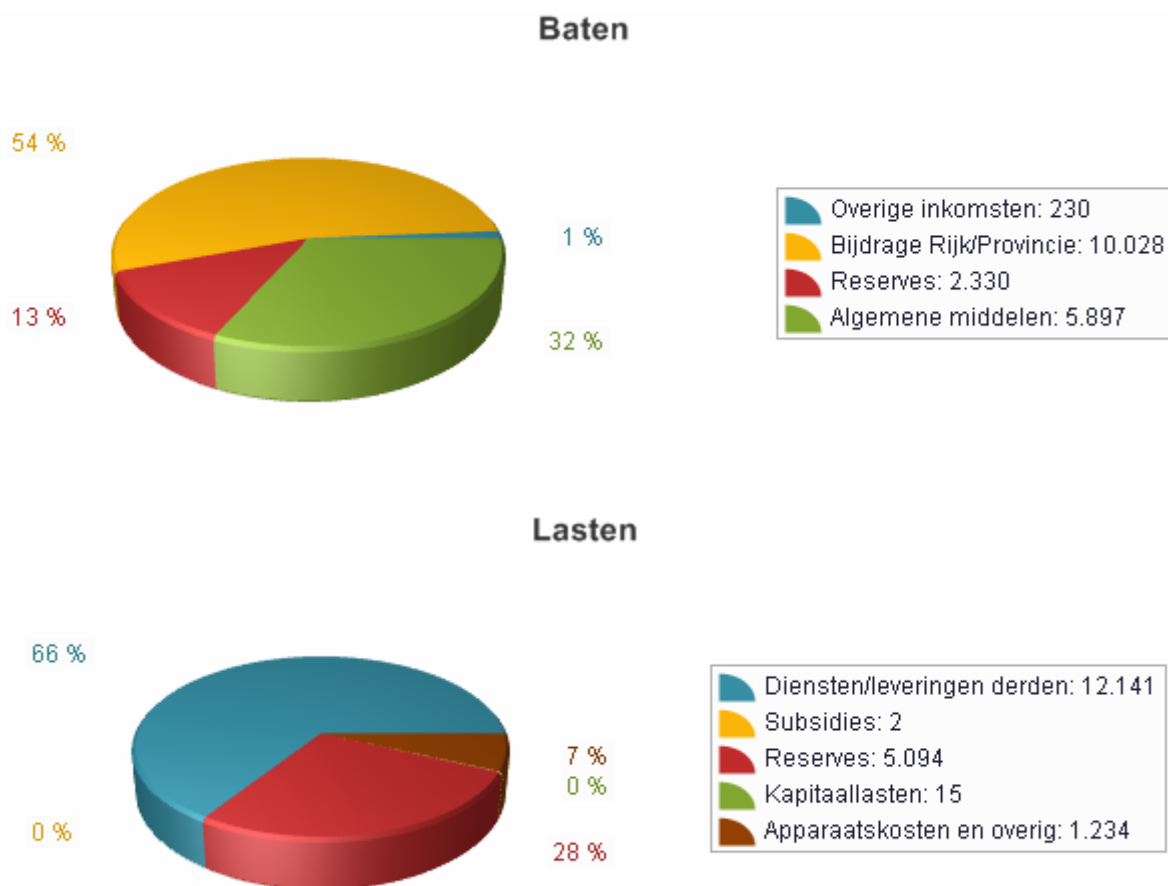
Structuurvisie VCN fase 1

Deze in fase 1 beoogde prestaties zijn vertraagd ingevolge de N340-versobering en strekken zich uit over een langere periode van 2015 (start aanleg struinwaard Kromme Kolk) tot uiterlijk 2023 (oplevering N340 en af te schalen Hessenweg).

Gebiedsontwikkeling IJssel-Vechtdelta

Verskillende projecten hebben van de provincie subsidie ontvangen vanuit het programma Deltaproof ontwikkelen. Het project Pannekoekendijk is gereed. In de andere projecten (Kraanbolwerk, geluidswal Stadshagen, Frankhuis, Hornbach en Weezenlanden) worden de afgesproken maatregelen uitgevoerd.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Programma 6 Onderwijs

Beleidsverantwoording

Algemeen

Zwolle is een onderwijsstad en daar zijn wij trots op. Landelijk steken wij boven andere steden uit met ons onderwijs aanbod. Onze mbo en hbo instellingen scoren met hun opleidingen hoog in de landelijke lijsten als het gaat om kwaliteit van het onderwijs. In 2016 hebben wij samen met de onderwijspartners in Zwolle een uitwerking gegeven aan de Zwolse onderwijsvisie. Uitgewerkt in drie lijnen:

1. *Spelen, leren en werken*: wij willen dat kinderen en jongeren in Zwolle zich positief kunnen ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen en nu en in de toekomst kunnen meedoen. In een doorgaande lijn van spelen, leren en werken.
2. *Maatschappelijke rol van het onderwijs*: wij willen de kracht van scholen in verbinding met stad en wijk zo goed mogelijk benutten. We willen verbinden op maatschappelijke opgaven, maar ook op duurzaam multifunctioneel gebruik van vastgoed en maatschappelijke inzet van geldstromen.
3. *Vakman van de toekomst*: wij willen ook bouwen aan en op het beroepsonderwijs. De rijkdom van 4 Mbo en 4 Hbo instellingen in Zwolle biedt veel kansen. Het verbindt ons met de regionale economie en de arbeidsmarkt.

Samen met de partners maken wij ons hard om te investeren in krachtige doorgaande leerlijnen, het voorkomen van achterstanden en laaggeletterdheid, ouderbetrokkenheid, duurzame scholen, een bruisend studentenleven, het aantrekkelijk zijn voor talenten en de juiste verbinding tussen onderwijs, economie en arbeidsmarkt.

Om deze beloftes na te komen zijn we in 2016 gestart met een aantal zaken die we in 2017 zullen afronden. Dit zijn o.a. het beleid aangaande de voorschoolse voorzieningen en onderwijsachterstanden. Samen met de partners maken wij ons hard voor een breed gedragen beleid en willen we met een aantal pilots in Zwolle dit direct toepassen. Het onderwijshuisvestingsplan wordt opgesteld, hierin hebben wij ook aandacht voor de ontwikkelingen rondom de doorgaande leerlijn, maar ook duurzaamheid is een belangrijk onderdeel hiervan.

Relevante kaderstellende nota's

- Betreft wettelijke taken op grond van Wet Ontwikkelingskansen voor Kwaliteit en Educatie (Wet Oke), Wet op het primair onderwijs, Wet op de expertisecentra, Wet op het voortgezet onderwijs, wet- en regelgeving leerplicht en RMC en de nieuwe Jeugdwet.
- Nota jeugdbeleid 'De toekomst van Zwolle – Samenwerken aan verbeteringen voor de jeugd' (2012)
- Beleidskader 'VVE 2011-2015: Een stevig fundament' (2011)
- Notitie 'Extra rijksmiddelen VVE en schakelklassen' (2012)
- Nota 'Doorontwikkeling van de brede scholen' (2015)
- Meerjarenbeleidsplan voorkomen voortijdig schoolverlaten regio IJssel-Vecht (2013)
- Masterplan Onderwijshuisvesting (inclusief actualisatie, 2011)
- Beleidsplan jeugdhulp (2014)
- Ontwikkelagenda Passend Onderwijs (2017)
- Strategische Onderwijs Agenda 2016-2020 (2016)

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Een geslaagde schoolloopbaan voor alle kinderen en jongeren, zodat ze hun mogelijkheden zoveel mogelijk benutten en hun kansen op de arbeidsmarkt vergroten.		
Streefdoel/indicator		
Het voorkomen en verminderen van onderwijsachterstanden. In 2013 e.v. neemt 100% van de doelgroepkinderen (zie a) deel aan voorzieningen voor- en voorschoolse educatie (VVE). Doelgroepkinderen scoren eind groep 2 gemiddeld op landelijk niveau.		
Nu/situatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
% bereik doelgroepeuters 0-meting 2012: 97% (absoluut: 155) Bron: meting gemeente Zwolle 2013	100%	Bereik doelgroepeuters ligt tussen 95 en 100%.
Score doelgroepkinderen voor taal en rekenen eind groep 2 Bron: Evaluatieonderzoek IJsselgroep 2013	Doelgroepkinderen scoren eind groep 2 gemiddeld op landelijk niveau	De scores zijn niet meer onderzocht in afwachting van nieuw rijksbeleid voor kinderopvang en peuterspeelzaalwerk.

Streefdoel/indicator		
Zoveel mogelijk leerlingen gaan zelfstandig naar school. Voor leerlingen die daarvoor op grond van de Wet Primair Onderwijs, Wet Voortgezet Onderwijs en Wet Expertise Centra in aanmerking komen, is passend vervoer (afgestemd op hun zelfredzaamheid) naar de dichtstbijzijnde school naar onderwijssoort en –richting beschikbaar. Zij maken zoveel mogelijk wel gebruik van regulier vervoer (zie b).		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Peildatum 1-7-2015: • Totaal aantal leerlingen in leerlingenvervoer: 546 (100%) • Aantal leerlingen in aangepast vervoer: 400 (74%) Bron: GWS	Percentage leerlingen naar school met aangepast vervoer daalt of blijft maximaal op niveau 2015.	In september 2016 was het totaal aantal leerlingen in het Leerlingenvervoer 268. Het aantal leerlingen in het aangepast vervoer was 188. Dit is 71% van het totaal. De sterke daling in het Leerlingenvervoer is veroorzaakt door het passende onderwijs en de extra aandacht voor zelfredzaamheid. Aan het einde van 2017 volgt een regionale aanbesteding.
Streefdoel/indicator		
Het voorkomen en verminderen van het aantal voortijdig schoolverlaters (zie c). Jaarlijks daalt het aantal voortijdig schoolverlaters in de regio IJssel Vecht. Ten opzichte van de gemiddelde score van vergelijkbare gemeenten zijn de behaalde resultaten in Zwolle gelijk dan wel beter. In 2016 meldt 95% van de scholen verzuim volgens vastgestelde richtlijnen. Het aantal thuiszitters (leerlingen die ingeschreven staan, maar niet naar school gaan) is in beeld.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
aantal nieuwe vsv-ers (absoluut): voorlopige meting schooljaar 2013-2014: vsv-ers landelijk: 25.969 vsv-ers regio IJsselvecht: 573 vsv-ers Zwolle: 210 meting schooljaar 2011-2012: vsv-ers Zwolle: 2,3% vsv-ers Deventer: 2,0% vsv-ers Arnhem: 3,2% vsv-ers Groningen: 2,8% vsv-ers Maastricht: 3,2%	25.000 560 200	Het aantal vsv-ers daalt nog steeds. Landelijk zijn de cijfers over 2016: 22.948, voor de regio IJsselvecht gaat het om 506 en specifiek voor Zwolle betreft het 194. De percentages zijn als volgt: Zwolle: 2% Deventer: 2% Arnhem: 2,8% Groningen: 2,2% Maastricht: 2,7% Deze cijfers zijn gebaseerd op schooljaar 2014-2015, nieuwere cijfers zijn niet beschikbaar.
% scholen dat schoolverzuim meldt volgens richtlijnen van 2012: 90%	90%	

Toelichting

a. Doelgroepkinderen voor VVE zijn kinderen:

1. die vallen onder de gewichtenregeling basisonderwijs (opleidingsniveau ouders)
2. een taalachterstand in het Nederlands hebben (verzorgende ouder spreekt geen of niet goed Nederlands, taalachterstand peuter kan niet worden verklaard uit een verstandelijke beperking of logopedisch probleem).
3. die te maken hebben met gezinsgerelateerde problemen waardoor ze onvoldoende gestimuleerd worden in hun (taal)ontwikkeling.

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om te streven naar 100% bereik van doelgroepkinderen met VVE. Overigens kunnen ouders niet verplicht worden om hun kind naar een peuterspeelzaal of kinderopvang (met VVE) te sturen. Toch is het bereik in Zwolle hoog. We kunnen daarbij niet exact aangeven hoe groot het bereik is. We weten hoeveel peuters in 2016 een indicatie voor een VVE plek hebben gekregen. We weten ook hoeveel peuters met indicatie daadwerkelijk gebruik maken van een plek in de opvang. We weten echter niet of alle peuters die in 2016 een indicatie kregen, ook daadwerkelijk gebruik maken van de opvang. Over 2016 is geen onderzoek meer gedaan naar het niveau van doelgroepkinderen voor taal en rekenen. De reden is de aankondiging van nieuw rijksbeleid. Uit te voeren onderzoek zou daarbij moeten aansluiten. De aangekondigde beleidswijziging heeft overigens nog lang op zich laten wachten, maar is op hoofdlijnen inmiddels bekend. De monitoring dient daarbij aan te sluiten, waarbij naar verwachting ook niet alleen gekeken zal worden naar achterstanden op het gebied van taal en rekenen, maar b.v. ook op sociaal-emotioneel gebied.

- b. Het leerlingenvervoer is een open einde regeling. Toe- of afname van het beroep op vervoer leidt tot hogere of lagere kosten.
- c. Een voortijdig schoolverlaten is iemand tussen de 12 en 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat. Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo of een mbo-diploma op niveau 2 of hoger.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Het versterken van Zwolle als studie/studentenstad waar studenten graag willen leren, wonen, verblijven en werken.		
Streefdoel/indicator		
In 2016 is het aantal deelnemers aan de Bruisweken minimaal 7.500 studenten.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
aantal deelnemers Bruisweken 2012: 5870.	Minimaal 7.500 studenten	Met 11.128 deelnemers aan de activiteiten in de bruisweek kunnen we stellen dat de aantallen hoger liggen dan ooit tevoren. Er is groei zichtbaar bij de HBO Bruisweek, ook de MBO Bruisdag groeide tot nu toe elk jaar. Het aanvullend programma heeft meer aandacht gekregen, hetgeen heeft geresulteerd in nog meer reuring en hogere bezoekersaantallen.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Effectieve en efficiënte huisvesting van onderwijsinstellingen waar de gemeente Zwolle een zorgplicht voor heeft.		
Streefdoel/indicator		
Nagenoeg alle scholen voldoen aan de wettelijke capaciteitsnormen		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
0-meting 2013: 97%	98%	Dit percentage is in 2016 gerealiseerd.
Streefdoel/indicator		
In 2016 zijn bijna alle scholen gehuisvest in (semi)permanente gebouwen en is het merendeel van de huidige noodgebouwen afgestoten.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
0-meting 2013: 95%	98%	Dit is gerealiseerd. De noodlokalen van de scholen De Paperclip en Het Festival zijn afgestoten. Daarentegen heeft de Koningin Emmaschool wel 3 noodlokalen erbij gekregen en is Het Saffier nog gehuisvest in noodgebouwen, tot 2018, dit wil binnen de gestelde norm.

Financiële verantwoording

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; + = voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	20.876	3.208	27.662	3.223	28.138	4.646	-475	1.423	948
Reservemutaties		24		24	111	50	-111	26	-85
Gerealiseerd resultaat	20.876	3.232	27.662	3.247	28.248	4.696	-586	1.449	863

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Onderwijshuisvestingsbeleid	-545	1.271	726		26	752
Studentenbeleid						
Brede School	107	-43	64	-111		-47
Leerlingenvervoer	162	9	170			170
Beleid bewegingsonderwijs	10	-22	-12			-12
RMC/leerplicht/voortijd school	19	-19				
Gem. onderwijs achterstandbel.	-228	228				
Totaal	-475	1.423	948	-111	26	863

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Onderwijshuisvestingsbeleid	752	I/D	Het positieve resultaat op de baten betreft een schadevergoeding, waar een gelijk bedrag aan lasten tegenover staat; gesaldeerd hebben deze geen invloed op het resultaat. Verder is er een positief resultaat op de lasten, dat bestaat uit een aantal factoren. Er hoefde in 2016 nauwelijks gebruik te worden gemaakt van het budget (voordeel 359) 'plaatsen/verwijderen noodlokalen'. De verwijderingskosten van een noodgebouw in Stadshagen bleken al voldaan bij de toenmalige plaatsing. Het budget voor vandalismeschade was niet volledig nodig (voordeel 100); de uitgaven hierop kunnen van jaar tot jaar fluctueren en zijn afhankelijk van de vernielingen in het betreffende jaar. Het huurbudget was niet in zijn geheel nodig (voordeel 130), omdat de noodlokalen Kon. Emmaschool pas vanaf september 2016 gehuurd hoefden te worden. Verder was het budget voor onderhoudsplannen scholen slechts gedeeltelijk nodig (voordeel 64), omdat de schoolbesturen sinds 2015 zelf verantwoordelijk zijn voor het onderhoud. EC zal uitsluitend nog kosten maken voor het toetsen van de MOP van de schoolbesturen en het budget kan daarom deels structureel vrijvallen. Vrijval zal gemeld worden bij Berap 1 2017.
Brede School	-47	I	Het positieve resultaat op de lasten komt voort uit de per 1 mei 2015 ingetrokken subsidieregeling Stimulering Zwolse Brede Scholen; er is nog geen nieuwe subsidieregeling vastgesteld. Het budgetoverschot op subsidies is in de reserve gestort en wordt in de komende jaren aangewend voor het integrale meerjarenbeleid Brede School, Peuterwerk en Onderwijsachterstandenbeleid.
Leerlingenvervoer	170	I	In het kader van passend onderwijs zijn leerlingen weer naar regulier onderwijs gegaan. Dan kom je niet meer in aanmerking voor leerlingenvervoer. Daarnaast is de verordening gewijzigd en is de grens om te gaan fietsen naar school verlegd van 10 jaar naar 9 jaar. Hierdoor zijn er ook kinderen uit het aangepast vervoer gegaan die zijn gaan fietsen.
Gem. onderwijsachterstande nbeleid	0		De uitgaven op onderwijsachterstandenbeleid worden grotendeels gedekt vanuit meerjarige specifieke Rijksgelden en kunnen daarom over meerdere jaren aangewend worden. Dit verklaart zowel het negatieve resultaat op de lasten als het positieve resultaat op de baten.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Onderwijshuisvesting				0			
openbaar basisonderwijs	3.995	570	1.765	2.800			2.622
waarvan afgesloten				-178			
bijzonder basisonderwijs	5.311	95	152	5.254			5.192
waarvan afgesloten				-62			
openbaar speciaal onderwijs	207	43	69	181			8
waarvan afgesloten				-173			
bijzonder speciaal onderwijs	237		73	164			
waarvan afgesloten				-164			
openbaar voortgezet onderwijs	516	264	238	542			542
bijzonder voortgezet onderwijs	6.077		3.511	2.566			2.566
vrijstaande gymaccommodaties	0	151	138	13			13
	16.343	1.123	5.946	10.943	0	0	10.943

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Onderwijs huisvestingsplan 2016	1.123		
	1.123		

Specificatie afgesloten krediet:

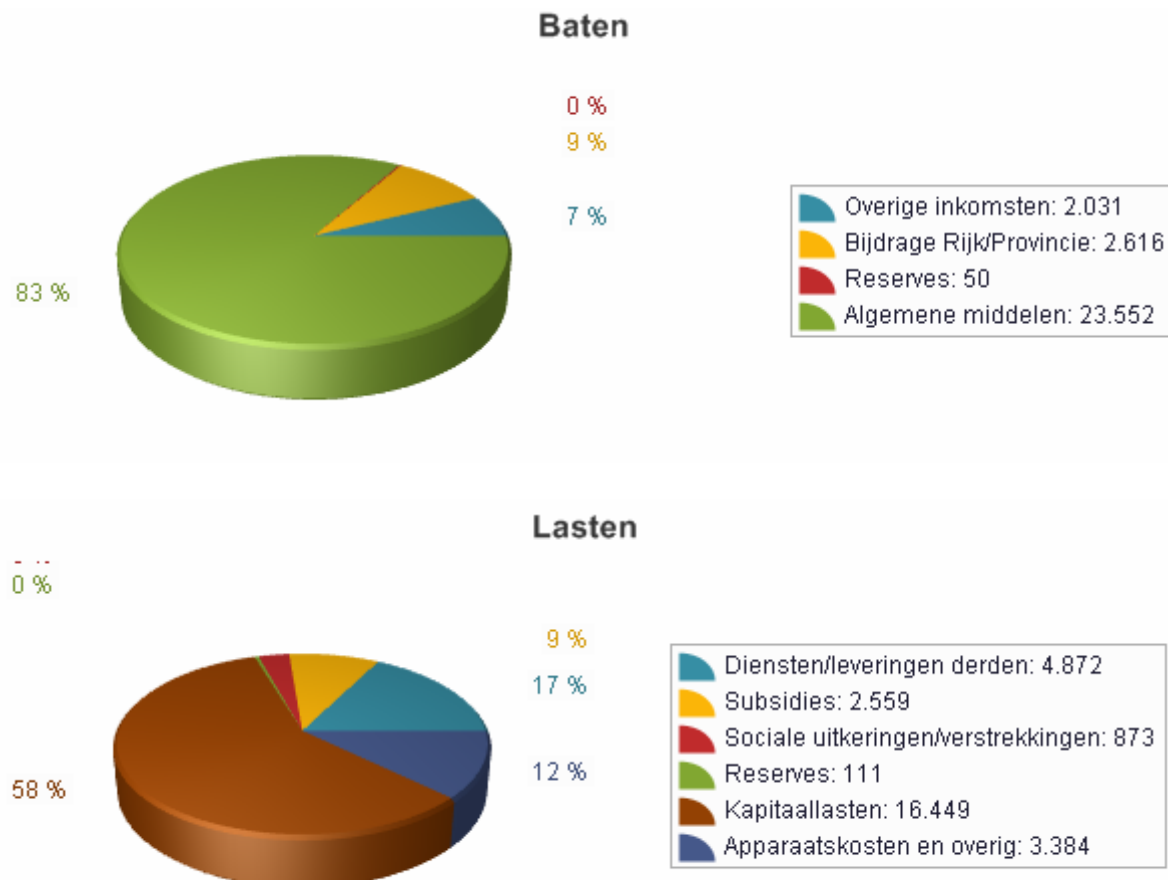
Project	Bedrag
openbaar basisonderwijs	178
byzonder basisonderwijs	62
openbaar speciaal onderwijs	173
byzonder speciaal onderwijs	164
	577

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

Het totaal van nog openstaande kredieten op het programma Onderwijs en Jeugd voor onderwijshuisvesting bedraagt bij het sluiten van de jaarrekening 2016 € 10,94 mln. Onderstaand volgt een opsomming van de grootste posten:

- € 1,46 mln.: de protestants christelijke basisschool De Paperclip in Stadshagen is in het voorjaar van 2016 opgeleverd en in gebruik genomen. De definitieve afrekening zal in het eerste halfjaar van 2017 plaatsvinden;
- € 0,77 mln.: de katholieke basisschool De Boxem in Stadshagen is in het voorjaar van 2016 opgeleverd en in gebruik genomen. de definitieve afrekening zal in het eerste halfjaar van 2017 plaatsvinden;
- € 2,82 mln.: de plannen voor de gereformeerde school Het Saffier in het gebied de Tippe zijn momenteel in voorbereiding. Verwacht wordt dat deze school in 2018/2019 in gebruik kan worden genomen;
- € 0,52 mln.: voor de uitvoering van het IHP voortgezet openbaar onderwijs Van der Capellen staat een voorlopig bedrag geraamd. In 2017 worden de plannen verder uitgewerkt en zal aanvullend krediet nodig zijn;
- € 0,31 mln.: de uitvoering van de verbouwplannen van Talentstad, als onderdeel van het integraal huisvestingsplan van de Landstede-groep, heeft vertraging ondervonden; realisatie is voorzien in 2017/2018.
- € 2,23 mln.: De uitvoering van de verbouwplannen van het CCC, als onderdeel van het integraal huisvestingsplan van de Landstede-groep, heeft vertraging ondervonden; realisatie is voorzien in 2017/2018.
- € 2,25 mln.: dit bedrag is nodig voor het periodiek vervangen van veiligheidsvoorzieningen bij scholen.
- € 0,58 mln.: dit betreft diverse huisvestingsvoorzieningen (o.a. vervangingsinvesteringen, 1^e inrichting meubilair/ olp) t.b.v. verschillende (over het algemeen relatief kleinere) projecten.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Programma 7 Veiligheid

Beleidsverantwoording

Algemeen

In 2016 publiceerde de politie haar gebiedsscan. Daaruit bleek dat de criminaliteit verder daalt (gebaseerd op cijfers t/m 2015). In 2015 zijn ten opzichte van 2012 bijna 2000 minder misdrijven gepleegd. Ook werd in 2016 het buurt-voor-buurt onderzoek gehouden. Inwoners beoordelen de veiligheid met een 7,3 en de leefbaarheid met een 7,5 als rapportcijfer. Deze rapportcijfers ontwikkelden zich de laatste jaren positief. We kunnen concluderen dat zowel de beleefde als werkelijke veiligheid en leefbaarheid zich in Zwolle positief ontwikkelt.

2016 was het tweede jaar waarin we werkten aan de thema's van de veiligheidsvisie 2015-2018. In dit jaarverslag lichten we daarvan een aantal thema's uit aangevuld met andere relevante ontwikkelingen.

Koningsdag was een geweldig evenement waarbij de Koninklijke familie kennismaakte met Zwolle en haar inwoners. Een gebeurtenis waar tussen de 60.000 en 80.000 bezoekers op afkwamen. Tegelijkertijd bracht dit de uitdaging met zich mee om de veiligheid te waarborgen van het Koninkshuis en alle aanwezigen. Samen met professionele partners en vrijwilligers hebben we ons maanden voorbereid en tijdens de dag zelf ingezet om dit te bereiken. Met trots kunnen we rapporteren dat Koningsdag niet alleen feestelijk, maar ook veilig is verlopen.

In wijken en buurten hielden we verder de focus op illegale hennepcultuur, woninginbraken en overlast. In 2016 zagen we een positieve daling van het aantal opgerolde hennepkwekerijen van 22 in 2015 naar 19 in 2016. Elk signaal van illegale hennepcultuur is onderzocht en daar waar nodig zijn bestuurlijke en justitionele interventies uitgevoerd. Het OM bleef inzetten op het afpakken van crimineel verkregen vermogen.

Het aantal woninginbraken nam verder af van 432 in 2015 naar 419 in 2016. Net als voorgaande jaren organiseerden we preventieavonden, voerden actief risicocommunicatie en een persoonsgebonden aanpak voor notoire woninginbrekers. De Algemene Plaatselijke Verordening is voor dit thema op twee punten aangepast. De eerste aanpassing geeft de politie de mogelijkheid om verdachte voertuigen te kunnen controleren op de aanwezigheid van inbrekerswerktuigen. We beogen hiermee inbraken te voorkomen en de pakkans te verhogen. De tweede aanpassing maakt het mogelijk om het Digitaal Opkoop Register in te voeren. Hierdoor zijn opkopers verplicht om gegevens te registreren van het goed dat zij kopen en van de verkoper. We beogen hiermee om heling in algemene zin tegen te gaan en het verkopen van gestolen goederen uit woninginbraken in het bijzonder.

Bewoners ervaren minder overlast, maar het aantal overlastmeldingen steeg van 4.808 in 2015 naar 5.340 in 2016. De vuurwerkoverlast verminderde van 237 naar 144, maar andere vormen van overlast namen toe. Overeenkomstig de landelijke trend nam de overlast van verwarde en/of overspannen personen verder toe van 641 naar 729. Naast de geregistreerde meldingen vroegen we voor het eerst naar de beleefde overlast van verwarde personen in het Buurt-voor-Buurt onderzoek. Daaruit blijkt dat 13% deze vorm van overlast soms of vaak ervaart. Omdat we dit voor het eerst vroegen kunnen we nog geen trend rapporteren. Zowel landelijk als lokaal is er veel aandacht voor dit vraagstuk waarbij talloze actoren op verschillende schaalniveaus zijn betrokken (zie ook programma 13). Vanuit veiligheid participeerden we in bredere verbetertrajecten met bijzondere focus voor wat er nodig is voor casuïstiek op het snijvlak van veiligheid en zorg. In 2017 geven we daaraan verder vervolg. Daarnaast hadden we continu oog voor overlastgevendende personen en groepen en hanteerden daarvoor een specifieke aanpak. Denk hierbij aan overlast dat sommige jeugdgroepen, veelplegers of personen met een onhygiënische leefstijl veroorzaken.

Op het gebied van radicalisering werkten we continu aan onze expertise door het volgen van trainingen, bijwonen van bijeenkomsten en intensieve samenwerking met partners als de politie, het OM, de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid en andere regio's. In 2016 lieten we ook vele professionals trainen die werkzaam zijn in onze wijken en buurten. Zij zijn bewuster geworden op het thema, kunnen signaleren en weten wat ze kunnen doen bij zorgwekkende signalen. Op deze manier versterken we het collectieve signalerend vermogen. Daarnaast investeerden we verder in ons netwerk met de islamitische gemeenschap. We vinden het belangrijk om in verbinding te staan met elkaar, om te weten wat er speelt en om elkaar te versterken. We concludeerden ook dat we beter zicht willen krijgen op jongeren factoren ervaren die van invloed zijn op het ontstaan van radicaler gedachtegoed. Daarom laten we daarnaar in 2017 onderzoek doen.

We bestendigden onze aanpak tegen Outlaw Motorcycle Gangs. Uit een landelijk onderzoek onder burgemeesters bleek dat een meerderheid pleit voor een wettelijk verbod op deze clubs. Dit als een extra maatregel naast de bestaande maatregelen die worden genomen. Vanuit de landelijke aanpak beoogt het Openbaar Ministerie dit verbod te realiseren door civiele procedures. Onze lokale aanpak is in lijn met de landelijke strategie die we in het Landelijk Strategisch Overleg voor de integrale aanpak bepalen. Dit betekent dat we inzetten op strafrechtelijke, bestuursrechtelijke en fiscale maatregelen. Daarnaast voeren we ook gesprekken met de clubs. Een resultaat van deze aanpak is dat in 2016 een clubhuis sloot dat in strijd was met het bestemmingsplan. Dit is bereikt door een bestuursdwangtraject.

We droegen bij aan de nieuwe opzet van het regionale team Bevolkingszorg, waarvan Zwolle deel uitmaakt. Dit team is verantwoordelijk voor de zorg van de bevolking tijdens een ramp of crisis. Denk daarbij aan communicatie, het opvangen van mensen, het registreren van slachtoffers of collectieve rouwverwerking. In 2015 is het proces en de organisatie van Bevolkingszorg geëvalueerd, op basis waarvan we in 2016 werkten aan een nieuwe opzet. Het team dat in 2017 start is compacter en sluit meer aan bij de ernst van de meest voorkomende incidenten en de werkwijzen van de andere hulpdiensten.

We maakten een start met een pilot op het gebied het vrijgeven van sluitingstijden voor de horeca in Zwolle. De raad besloot hiertoe op 4 april 2016 en heeft als beoogd effect het bruisender maken van de (binnen)stad en ruimte bieden aan veranderende uitgaanswensen. Doel van het voorstel is minder regelgeving voor ondernemers, spreiding van huisgaand uitgaanspubliek en een

betere beheersbaarheid van het Zwolse nachtleven. Met deze pilot verwacht de raad inzicht te krijgen in hoeverre deze effecten daadwerkelijk worden bereikt. De pilot duurt een jaar en is gestart per 1 augustus 2016. Halverwege vindt er een tussenevaluatie plaats.

We merken dat het strategisch vermogen op het gebied van veiligheid steeds belangrijker wordt. Dit ontstaat omdat belangrijke samenwerkingspartners zoals het Openbaar Ministerie en de Politie nationaal zijn georganiseerd, nieuwe thema's zoals radicalisering en ondermijning complex van aard zijn en een strategie vragen van meerdere actoren en overheden op verschillende niveaus. Het effectief beïnvloeden van het Zwolse belang in de verschillende beleidsarena's verdient mede door deze ontwikkelingen extra inzet en strategisch handelen. Daarnaast constateerden we dat door de toename van het aantal evenementen en de toename van de complexiteit van het proces de veiligheid bij evenementen onder druk komt te staan. Dit vraagt om een kwaliteitsverbetering en meer capaciteit voor de vergunningverlening APV. We constateerden ook dat het huidige aantal camera's ontoereikend is. Dit komt omdat tijdens uitgaansavonden de daaraan gerelateerde overlast zich uitbreidt naar andere delen in de binnenstad. Het realiseren van cameratoezicht in die gebieden beoogt preventie van de overlast en is een belangrijk hulpmiddel in het kader van effectieve handhaving en opsporing.

Relevante kaderstellende nota's

- Veiligheidsvisie 2015 – 2018
- Meerjarenbeleidsplan Veiligheidsregio IJsselland 2015 – 2018
- Veiligheidsstrategie Oost-Nederland 2015 - 2018

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
We gaan overlast, woninginbraken en hennepkweek tegen en zorgen dat inwoners zich veilig voelen in onze wijken en buurten.		
Streefdoel/indicator		
• Het aantal woninginbraken is in 2018 gedaald naar 380 of minder. • Het aantal jaarlijkse opgerolde hennepkwekerijen is ieder geval gedaald van 25 in 2014 naar 20 in 2018. • Het aantal overlastmeldingen is in 2018 ieder geval niet toegenomen ten opzichte van 2014. • De ervaren overlast is in 2018 ieder geval niet toegenomen ten opzichte van 2014. • Inwoners beoordelen hun veiligheidsgevoel in 2018 met ieder geval een 7. • Inwoners beoordelen hun leefbaarheidsgevoel in 2018 met ieder geval een 7.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
583 woninginbraken in 2014	≤533 woninginbraken in 2015	419 woninginbraken in 2016
25 hennepkwekerijen in 2014	≤24 hennepkwekerijen in 2015	19 opgerolde hennepkwekerijen in 2016
4.598 overlastmeldingen in 2014	≤4.598 overlastmeldingen in 2015	5.340 overlastmeldingen in 2016
1,6 schaa score ervaren overlast in 2015	≤ 1,6 schaa score ervaren overlast in 2015*	1,4 schaa score ervaren overlast in 2016
7,2 rapportcijfer veiligheidsgevoel in 2015	≥ 7,2 rapportcijfer veiligheid in 2015*	7,3 rapportcijfer veiligheid in 2016
7,5 rapportcijfer leefbaarheid in 2015	≥ 7,5 rapportcijfer leefbaarheid in 2015*	7,5 rapportcijfer leefbaarheid in 2016
bron: politie Oost-NL (2015) 'Update Gebiedsscan 2014 Gemeente Zwolle'		
Gemeente Zwolle (2015) 'Buurt-voor-Buurt onderzoek'		
*dit bekijken we op basis van het buurt-voor-buurt onderzoek in 2017		

Relaties met andere programma's

Programma 6.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
We behouden het veiligheidsniveau bij evenementen		
Streefdoel/indicator		
90% of meer van de evenementen verloopt zonder noemenswaardige ordeverstoringen.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Meer dan 90% van de evenementen verloopt zonder noemenswaardige ordeverstoringen.	≥90% evenementen zonder noemenswaardige ordeverstoringen, waarbij organisatoren zelf hun eigen verantwoordelijkheid nemen om dit te realiseren.	De evenementen zijn - inclusief het bijzondere evenement Koningsdag 2016 - zonder noemenswaardige ordeverstoringen verlopen.
De veiligheid tijdens voetbalwedstrijden borgen we met substantiële politie-inzet. (bron: oordeel professionals)	We hebben inzichtelijk of we de veiligheid kunnen waarborgen met minder politie-inzet	Minder politie-inzet was vaak mogelijk door een goede informatiepositie van de politie en PEC Zwolle. De inzet blijft per wedstrijd wel altijd maatwerk. Voorop staat het borgen van de veiligheid.

Relaties met andere programma's

Programma 9.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
We stellen inwoners, ondernemers en organisaties in staat om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen en zorgen dat we deze niet overnemen.		
Streefdoel/indicator		
Inwoners, ondernemers en organisaties nemen hun eigen verantwoordelijkheid en zijn daarin zo nodig door ons gefaciliteerd.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
We faciliteren burgers en ondernemers in hun eigen verantwoordelijkheid binnen een aantal veiligheidsthema's. Denk aan bedrijventerreinen of woninginbraken.	We weten onze ontwikkelkansen in het faciliteren van de eigen verantwoordelijkheid en zijn indien mogelijk begonnen met het aanboren van deze kansen.	We betrokken burgers waar mogelijk en passend. Het betrekken en ondersteunen van burgers in veiligheid is bijvoorbeeld structureel onderdeel van onze aanpak tegen woninginbraken en jongerenoverlast.

Relaties met andere programma's

Programma 2.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
We voorkomen zover mogelijk dat onze inwoners radicaliseren, hebben zicht op diegene die dit wel doen en grijpen in wanneer nodig.		
Streefdoel/indicator		
Uitreizigers en terugkeerders uit jihadistische strijdgebieden hebben we in beeld en daarop geïnterveneerd.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
De aanpak tegen radicalisering is in ontwikkeling.	De aanpak is doorontwikkeld naar integrale, preventieve activiteiten en maatregelen.	We hebben onze deskundigheid verder ontwikkeld, ons netwerk onderhouden en verder uitgebreid. Samen met professionele partners in het sociaal en veiligheidsdomein hebben we met partners in de stad continue aandacht voor het bredere thema polarisatie en extremisme. Daarnaast faciliteerden we de regionale aanpak op dit thema en zijn verbonden met landelijke netwerken.

Relaties met andere programma's

Programma 6.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
We doorbreken de ogenschijnlijke onaantastbaarheid van OMG'S.		
Streefdoel/indicator		
Er zijn geen grote groepen OMG's zichtbaar aanwezig tijdens evenementen en de horeca. OMG's veroorzaken geen overlast.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
De problematiek rondom OMG's is beperkt en beheersbaar.	De problematiek rondom OMG's blijft beperkt en beheersbaar.	We hielden de criminaliteit en overlast van OMG's zo beperkt mogelijk. We sloten een clubhuis middels een bestuursdwangtraject.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
We kennen de effectiviteit van onze veiligheidsinstrumenten en –bevoegdheden.		
Streefdoel/indicator		
We hebben inzichtelijk wat de effectiviteit is van onze veiligheidsinstrumenten.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
We kennen onze veiligheidsinstrumenten en -bevoegdheden.	We zijn toegerust om op gewogen wijze veiligheidsinstrumenten en -bevoegdheden in te zetten.	We informeerden de raad dat uit onze analyse blijkt dat we veiligheidsinstrumenten- en bevoegdheden op zorgvuldige wijze inzetten. De raad voerde daarover het debat en heeft de besproken nota voor kennis aangenomen.

Financiële verantwoording

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; + = voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	11.180	610	10.980	535	11.135	603	-155	68	-87
Reservemutaties				229		288		59	59
Gerealiseerd resultaat	11.180	610	10.980	765	11.135	891	-155	126	-29

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
APV openbare orde	3	-65	-62			-62
Veiligheid	25		25			25
Dierenasiel	2		2			2
Integrale veiligheid	-186	144	-41		59	17
Gebruiksvergunning		-12	-12			-12
Totaal	-155	68	-87		59	-29

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
APV openbare orde	-62	I/D	Voor 2016 bestaat er een tekort op de leges APV OO van circa 50. Er is al lange tijd sprake van een hogere raming van de inkomsten. De afgelopen jaren verwachtten wij dat de inkomsten weer zouden toenemen, maar dit blijkt niet het geval te zijn. Dat de inkomsten niet toenemen kan zijn oorzaak vinden in deregulering van onze APV [bijv. meldingsplichtige in plaats van vergunningsplichtige evenementen en het schrappen van een groot deel van de exploitatievergunning (leges circa € 800,- p/st)] en het achterwege blijven van aanvragen waarvoor aanzienlijke legesbedragen verschuldigd zijn (aanvragen voor het exploiteren van coffeeshops en prostitutiebedrijven).
Integrale veiligheid	17	I	De hogere inkomsten worden gerealiseerd door de rijksbijdrage voor de bommen regeling, bijdrage politie in de vervanging camera's Koningsdag en bijdrage COA. Het bedrag dat het rijk niet vergoed (30% / 27) voor de bommen regeling onttrekken we uit de reserve. De Veiligheidsregio laat net als voorgaande jaren een voordeel zien. De hoogte is nog niet geheel zeker, wij zijn voorlopig uitgegaan van het voordeel uit de laatste rapportage van de Veiligheidsregio. De huidige verwachting van de Veiligheidsregio is dat dit bedrag in ieder geval gerealiseerd gaat worden. Daar staat tegenover de extra kosten door vervanging camera's Koningsdag. De kosten voor Burgernet en RCIV, samen 31 worden net als voorgaande jaren onttrokken aan de reserve. Hiervoor is structureel nog geen budget beschikbaar. Daarnaast zijn er kosten gemaakt voor het versterken lokale aanpak radicalisering samen met de omliggende gemeenten. Hier staat een extra opbrengst tegenover van 110 uit de algemene uitkering.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
n.v.t.							

Specificatie nieuwe krediet:

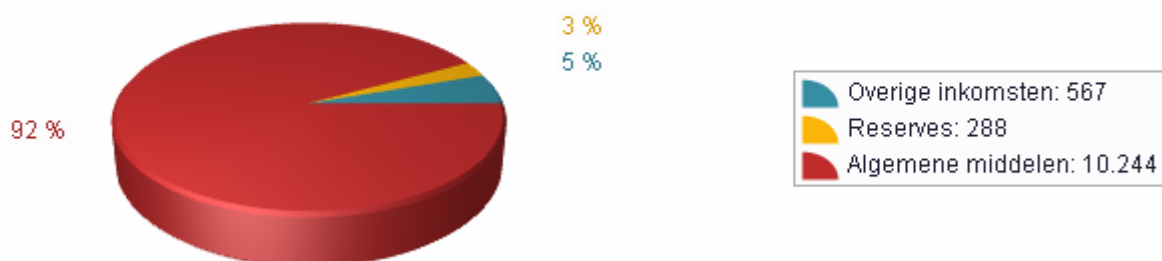
Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
n.v.t.			

Specificatie afgesloten krediet:

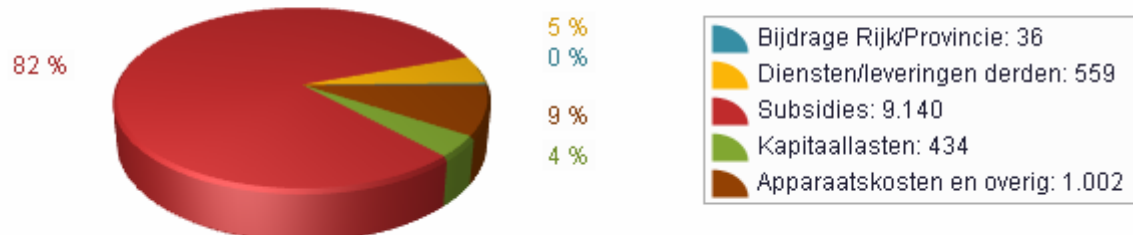
Project	Bedrag
n.v.t.	

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Programma 8 Integraal beheer openbare ruimte

Beleidsverantwoording

Algemeen

De BOR visie, vastgesteld eind 2015, is breed uitgedragen binnen verschillende afdelingen, verwoord in de begroting 2017 en de basis voor het werk in 2016. Deze visie houdt meer dan voorheen rekening met de veranderingen in de maatschappij. We beheren met als doel een openbare ruimte die mensen graag gebruiken, een openbare ruimte die plant en dier de ruimte geeft, een openbare ruimte die het ondernemersklimaat in Zwolle versterkt en een openbare ruimte die kostenbewust wordt onderhouden. Daarbij hanteren we drie nieuwe uitgangspunten, beheren doen we 'toekomstbestendig', 'op maat' en 'samen' met de bewoners, ondernemers en andere partners in de stad.

Terugkijkend op 2016 zijn er de volgende resultaten te melden:

Duurzame en integrale projecten uit het MJOP (meer-jaren-opgave-plan)

We hebben het MJOP opgesteld. In het MJOP staan vervangings- en buitengewoon/groot onderhoud alsook projecten. Zo combineren we (onderhouds) werkzaamheden, die we bovendien koppelen aan andere opgaven. Voor de klimaatopgave staan de hittestresskaart en de waterkaart in het MJOP.

Het MJOP heeft meerdere gezamenlijke projecten opgeleverd zoals de Oude Veerweg waarbij ernstige waterhinder is verholpen in combinatie met werkzaamheden aan het voetpad en het openbare groen. Ook is in samenwerking met bewoners de uitstraling van de Oude Veerweg verbeterd door de inritten te voorzien van hetzelfde bestratingsmateriaal. In het project fietssnelweg Kamperweg hebben we vooruitlopend op de werkzaamheden de aangrenzende watergangen gebaggerd. In het project Meppelerstraatweg hebben we de gres rioolaansluitingen vervangen. Dit geldt ook voor de gres rioolaansluitingen in het grootschalige ombouwproject van Enexis in Assendorp. Zo zetten we onze budgetten zo efficiënt mogelijk in en beperken we de overlast voor omwonenden en bedrijven tot een minimum.

Gemeentelijk Grondstoffenplan: doelstelling 2016 gehaald en hoofdlijnen periode 2017-2020 vastgesteld

De laatste cijfers zijn binnen en daaruit blijkt dat we de doelstelling voor het terugdringen van de hoeveelheid restafval voor de periode 2012-2016 precies hebben gehaald. Een belangrijke maatregel die daaraan heeft bijgedragen is de invoering van omgekeerd inzamelen voor de laagbouw in heel Zwolle. Eind 2016 zijn de hoofdlijnen voor komende vier jaar vastgesteld.

Het aantal initiatieven van bewoners en ondernemers in de stad neemt verder toe

Het stimuleren van initiatieven van bewoners en ondernemers in de openbare ruimte werpt zijn vruchten af. Afgelopen jaar zijn weer groeninitiatieven genomen door bewoners in de wijken. Een in het oog springend voorbeeld is de buurttuin bij revalidatiecentrum De Vogellanden. We hebben ons beleid voor groenadoptie geactualiseerd om bewoners nog beter te ondersteunen. Daarnaast zijn initiatieven ontplooid als het realiseren van beweegtuinen, het Stränd en het gebruik van voormalige brugwachterhuisjes. Voor de komende jaren zetten we in op het nog beter faciliteren van initiatieven in de openbare ruimte.

We hebben geïnvesteerd in de openbare ruimte zodat deze nog beter kan worden gebruikt door de bewoners en bezoekers van de stad

Voorbeelden hiervan zijn aanleg van een combinatie van natuur- en kunstgras op het trapveld bij basisschool De Werkschuit, het beleid om de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mensen met een functiebeperking te verbeteren en de realisatie van een nieuwe locatie voor herinneringsbomen bij het Vegtlusterbos.

We hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan een succesvolle Koningsdag in Zwolle

Samen met onze partners als Rova hebben we voor, tijdens en na Koningsdag hard gewerkt om Koningsdag een succes te laten zijn: Aanpassingen aan de openbare ruimte, afzettingen en omleidingen, schoonmaakwerkzaamheden zijn maar enkele voorbeelden van de inzet die gepleegd is vanuit het beheer van de openbare ruimte.

We hebben op verschillende fronten in de (afval)waterketen wordt nauw samengewerkt

Met het waterschap, 7 gemeenten (Kampen, Zwartewaterland, Staphorst, Dalfsen, Olst-Wijhe, Raalte en Deventer) en Vitens in de afvalwaterketen onder de naam RIVUS (heeft als betekenis beekje, afvoer kanaal). Waarbij we werken aan het beperken van de kosten, het vergroten van de professionaliteit in het operationele beheer, het realiseren van een duurzamere waterketen en het minder kwetsbaar maken van de organisatie van het beheer van de afvalwaterketen.

Het nieuwe GRP 2016 - 2020 is vastgesteld.

We zetten de komende jaren de ingezette koers van de afgelopen jaren voort. Dit heeft geleid tot een rioolstelsel dat goed functioneert en voldoet aan de geldende richtlijnen tegen één van de laagste heffingen in Nederland. Al vele jaren zetten we in op het "just in time" vervangen van de riolering. Het riool wordt niet te vroeg maar ook niet te laat aangepakt. Maar we hebben ook nieuwe uitdagingen, waaronder de klimaatverandering, waarin de kans op wateroverlast en/of droogte toeneemt. Het vraagt van ons om een omslag in denken en doen. Zo vraagt het bijvoorbeeld van overheden om de openbare ruimte anders in te richten om hittestress of schade door wateroverlast te voorkomen.

Ontwikkelingen strooi beleid

In 2016 zijn we gestart met onderzoek naar dynamisch strooien bij winterse gladheid. Kunnen we efficiënter en met minder zout kunnen strooien zonder kwaliteitsverlies? Het eerste resultaat is vermindering van het aantal hoofdroutes door optimalisatie en digitalisering. Daarnaast is gebleken dat de weg lang niet overal dezelfde temperatuur heeft. In dichtbevolkt of bebost gebied is de weg veel warmer dan in het buitengebied of nabij water. Waarom dan wel overal tegelijk en evenveel strooien? Daarom volgt in 2017 de stap van differentiëren.

Ombouw naar Led verlichting

We hebben in 2016 in de wijk AA-landen de openbare verlichting omgebouwd naar LED en het aandeel Led en energiezuinige lampen is gegroeid tot 21 % van de totale openbare verlichting.

Groot onderhoud

Groot onderhoud is uitgevoerd aan de asfaltwegen, waarbij belangrijk verkeerders zoals delen van de Oldeneelallee, Stadshagenallee en Ittersumallee voorzien zijn van een nieuwe asfaltdeklaag, zodat de kwaliteit van deze wegen weer op een voldoende niveau zijn gebracht. Werkzaamheden op deze wegen zijn in de avond en nacht uitgevoerd om de doorstroming en overlast voor de weggebruikers tot een minimum te beperken.

In de herfstvakantie 2016 is onderhoud gepleegd aan een belangrijk onderdeel van de Hofvlietbrug. Er is bewust gekozen voor uitvoering in de herfstvakantie om de impact voor het vaar- en wegverkeer te minimaliseren.

Er zijn voorstellen voorbereid voor de bezuinigingsopgave

In 2016 zijn er voorstellen voorbereid en geïmplementeerd om te komen tot een bezuiniging van totaal € 1 mln. structureel. De komende jaren worden de voorstellen verder geïmplementeerd.

Relevante kaderstellende nota's

- Visie Beheer Openbare Ruimte (BOR) 2015 – 2025 (concept, vaststelling gepland najaar 2015)
- Gemeentelijk Riolerings Plan 2016 – 2020 (concept, vaststelling gepland najaar 2015)
- Marktverordening 2015
- Nieuwe BOR principes met uitgangspunten voor het gesprek met de stad, januari 2015
- Bomenverordening 2013, inclusief Groene Kaart
- Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI) 2012
- Gemeentelijk Grondstoffen Plan 2012 – 2016
- Gemeentelijk Riolerings Plan 2011 – 2015
- Openbaar Verlichtingsplan Binnenstad (van 2005, in 2010 geactualiseerd voor de woonstraten)
- Grasbeheer 2008 – 2017
- De kadernota onderhoud wegen d.d. 2005

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten																				
Het bieden van een openbare ruimte die mensen graag gebruiken																				
Streefdoel/indicator																				
Een uitnodigende openbare ruimte die mensen graag gebruiken zoals, mooie parken, speelterreinen, fietspaden, etc. Hierbij geven we ruimte aan participatie en faciliteren we nieuwe initiatieven. We streven ernaar dat de tevredenheid van de bewoners gelijk blijft of toeneemt.																				
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd																		
Er is groeiende hinder en overlast van flora en fauna.	Verminderen overlast fauna met nadruk op veiligheidsaspecten en volksgezondheid	In 2016 is er extra geïnvesteerd in het bestrijden van de overlast van de eikenprocessierups. Met de regionale partners is onderzoek gedaan naar afstemming bij de bestrijding.																		
Er zijn verschillende participatieprojecten in de openbare ruimte die vermeld staan in de "Doe mee Ideeënkaart". https://zwolle.nl/doemee	Doorontwikkelen faciliteren participatie in het beheer van de openbare ruimte	De werkwijze bij groenadoptie is aangepast. Er zijn onder meer met Rova afspraken gemaakt over de begeleiding van initiatiefnemers. In het Vegtlusterbos is conform de begroting een nieuwe locatie gemaakt voor herinneringsbomen.																		
Voor de grote stadsparken zijn beheerplannen vastgesteld die de kwaliteit van de parken op lange termijn borgt. Voor kleinere parken is dat nog niet uitgewerkt.	Alle parken hebben een beheer die de kwaliteit op lange termijn borgt.	Er wordt voor 27 parken en bossen een beheerplan gemaakt. In 2016 zijn 9 plannen afgerond.																		
Bezettingsgraad Passantenhaven in juli en aug (open: 1/5 – 30/9)	Een bezettingsgraad 44% of meer	De passantenhaven is geëxploiteerd. Het nieuwe havenkantoor is in gebruik genomen. De bezettingcijfers staan in de eerste kolom																		
<table><tr><th>Jaar</th><th>Percentage</th></tr><tr><td>2009</td><td>41 %</td></tr><tr><td>2010</td><td>44 %</td></tr><tr><td>2011</td><td>44 %</td></tr><tr><td>2012</td><td>39 %</td></tr><tr><td>2013</td><td>42 %</td></tr><tr><td>2014</td><td>42 %</td></tr><tr><td>2015</td><td>44 %</td></tr><tr><td>2016</td><td>46 %</td></tr></table>	Jaar	Percentage	2009	41 %	2010	44 %	2011	44 %	2012	39 %	2013	42 %	2014	42 %	2015	44 %	2016	46 %		
Jaar	Percentage																			
2009	41 %																			
2010	44 %																			
2011	44 %																			
2012	39 %																			
2013	42 %																			
2014	42 %																			
2015	44 %																			
2016	46 %																			

Bezuinigingen mbt een openbare ruimte bereiken die mensen graag gebruiken:

60.000: Straatreiniging: de bezuiniging met meer opgavegericht straatvegen is geïmplementeerd.

Relaties met andere programma's

Dit heeft een relatie met de programma's 4, 5 en 11.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Een openbare ruimte die plant en dier de ruimte biedt.		
Streefdoel/indicator		
Op niveau houden van de biodiversiteit; de verscheidenheid van soorten planten en dieren. Zorgdragen voor het welzijn van dieren en zo mogelijk verbeteren van het dierenwelzijn conform de Nota Dierenwelzijn.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2008 is het dierenwelzijnsbeleid vastgesteld en in 2013 geëvalueerd waarbij aandachtspunten zijn geformuleerd.	Versterken samenwerking partners dierenwelzijn t.a.v. hulp dieren in nood, en aanpak zwerfkatten.	Om de samenwerking te verbeteren en de opgave beter in beeld te krijgen hebben wij een rondetafelgesprek gevoerd met de ketenpartners. Hieruit kwam een aantal aandachtspunten naar voren. Tevens hebben wij n.a.v. de motie kosten weekenddiensten dierenartsen hebben wij onderzoek gedaan naar mogelijkheden. Over beide onderwerpen wordt in het tweede kwartaal 2017 een voorstel gedaan.
De biodiversiteit is bekend. Er wordt jaarlijkse een floramonitor uitgevoerd waarmee de biodiversiteit t.a.v. flora wordt gemeten.	De biodiversiteit t.a.v. flora in stand houden en waar mogelijk vergroten	Met Rova is het beheerplan maaaien extensief gras opgesteld, waarin staat welke bermen wanneer en hoe vaak worden gemaaid. De gegevens komen in 2017 ook digitaal beschikbaar voor bewoners. In 2016 is nader onderzocht op welke locaties (o.a. Wijde Aa) grondkerende constructies langs oevers vervangen kunnen worden door een natuurlijk talud.
Het aantal boomziekten neemt toe. Het gaat dan om onder meer de Kastanjebloederziekte, de sterfte van Iepen door de Iepenspinkever en de Essentakkensterfte.	stabiliseren van de huidige situatie	In 2016 is een inventarisatie gemaakt van de impact van de Essentakkensterfte. Vanaf 2017 wordt dit voor de bomen die er slecht aan toe zijn opgenomen in de vervangingsinvesteringen van het MJOP.

Relaties met andere programma's

Dit heeft een relatie met het programma 4.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Het bieden van een openbare ruimte die op een kostenbewuste manier wordt onderhouden en die het ondernemersklimaat in Zwolle versterkt		
Streefdoel/indicator		
Het in stand houden van de bestaande openbare ruimte, waarbij kapitaalvernietiging wordt voorkomen en de beschikbare middelen efficiënt worden ingezet.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
De openbare ruimte voldoet aan het afgesproken kwaliteitsniveau en aan de eisen van veiligheid en functionaliteit.	Het streven is dat de openbare ruimte blijft voldoen aan het gewenste kwaliteitsniveau en aan de eisen van veiligheid en functionaliteit met de inzet van minder middelen.	• Regulier - jaarlijks terugkerend - beheer en onderhoud van: wegen, water, straat - en parkmeubilair, civiele kunstwerken, • artistieke objecten, groen, speeltoestellen, begraafplaatsen, recreatieplassen en sportterreinen, is uitgevoerd. • De gladheidbestrijding is uitgevoerd; routeoptimalisatie is opgestart. • Het MJOP (MeerJarenOpgave Plan) is gebruikt voor het plannen van de (onderhouds) werkzaamheden. Waar mogelijk zijn combinaties uitgevoerd, zoals bij de Oude Veerweg sanering oude gietijzeren waterleiding. • De verordening voor kabels en leidingen (AVOI) is uitgevoerd. • Toezicht op reclame en hondenoverlast in de openbare ruimte is uitgevoerd • Er is een meerjarenvervangingsplan gemaakt voor de woonstraalbomen. Dit plan wordt wijkgericht opgenomen in het MJOP. • Het vervangen van 1.300 m

energieverbruik openbare verlichting
Zwolle

Jaar	aantal lichtpunten	verbruik per lichtpunt per jaar (in Kwh)
1986	12.500	283
1990	14.500	183
2000	20.000	190
2005	22.300	188
2010	23.700	189
2012	24.250	186
2013	24.700	175
2014	25.300	175
2015	25.750	158
2016	26.500	136

Meer LED verlichting en daarmee duurzame sociaal- en verkeersveilige energiezuinige openbare verlichting. Het verbruik per lichtpunt is max 175 Kwh per jaar.

grondkerende constructies a.g.v. veiligheid/functionaliiteit in met name Zwolle Zuid is uitgevoerd.

- De grondafslag bij de Milligerplas is aangepakt.
- Het onderzoek naar de standzekerheid van de kademuren Thorbeckegracht is uitgevoerd, Ca 80% van de houten paalfunderingen voldoet. En ca 20% moet worden aangepakt (NB dit wordt aangepakt vanuit de vervangingsinvesteringen 2017).

In 2016 is de openbare verlichting vervangen voor LED in de Aa-landen en is bij de lampvervanging zoveel mogelijk een LED oplossingen (retrofit) toegepast.

Implementatie LED na 2017 is opgenomen in de energietransitie.

Stand van zaken openbare verlichting per 1-1-2017

13.000	49%	conventioneel licht
8.000	30%	bestaand armatuur met RetrofitLED
5.500	21%	nieuwe LED per 1-1-2017

zie resultaat verbruik in de eerste kolom!

Streefdoel/indicator

Samen met ondernemers staan we voor de taak om de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte op economisch belangrijke locaties in de stad op peil te houden of zelfs te verbeteren, ondanks de bezuinigingen.

Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
De binnenstad behoeft op een aantal locaties groot onderhoud aan de openbare ruimte.	De binnenstad voldoet aan het gewenste beeld.. Met regulier beheer bijdragen aan het uitvoeren ontwikkelingsprogramma binnenstad	Herinrichting en groot onderhoud bolwerken-binnenstad is uitgevoerd (zie toelichting) Verbetering inrichting verharding Pletterstraat is uitgevoerd (zie toelichting)

Streefdoel/indicator

In stand houden van de hoofdinfrastructuur voor een goede bereikbaarheid van de stad.

Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Een aantal afmeervoorzieningen voor beroepsvaart en recreatievaart (3 stuks) hebben hun functionaliteit verloren en moeten worden vervangen	De afmeervoorzieningen voldoen aan de eisen ten aanzien van functionaliteit en veiligheid ten behoeve van de beroeps- als de recreatievaart en vindt ongehinderd plaats (afmeervoorzieningen).	De afmeervoorzieningen voldoen aan de eisen ten aanzien van functionaliteit en veiligheid. Een 3 tal afmeer voorzieningen zijn vervangen
Er is een goed beeld van de kwaliteit van het wegennet door de uitgevoerde inspecties. Een aantal wegen zit onder de norm.	Prioriteit wordt gegeven aan de hoofdinfrastructuur en wegen waar de veiligheid in het geding is	Asfaltonderhoud hoofdinfrastructuur, waaronder de Ceintuurbaan en de Zwartewaterallee is uitgevoerd (zie toelichting)

Streefdoel/indicator

Faciliteren mobiele verkooppunten (standplaatsen van bijv snackwagen)

Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Huidige standplaatsenbeleid.	Actueel beleid	Evaluatie en eventuele actualisatie van het standplaatsenbeleid moet nog worden afgerond.

Bezuinigingen m.b.t. in standhouden van de bestaande openbare ruimte:

- 57.000 Gestopt met periodiek schilderwerk portalen verkeersregelininstallaties en bewegwijzering
Het stoppen met schilderwerk van dit straatmeubilair zal de eerste jaren weinig tot geen zichtbaar effect hebben omdat het schilderwerk op orde is. Na enkele jaren zal het verval langzaam intreden. Op enig moment (5 tot 10 jaar), zal de verflaag zover aangetast zijn dat opnieuw schilderen eventueel incidenteel ingepland kan worden. Dit hebben we gerealiseerd.
- 60.000 De kosten voor VRI's (verkeersregelininstallaties) zijn verlaagd als gevolg van energiezuiniger en onderhoudsvriendelijker installaties.
- 60.000 Structurele meevaller groen: deze bezuiniging is geïmplementeerd.
- 63.000 Voor de displayreclame is een contract afgesloten met een nieuwe partij per 2015 voor 5 jaar. Dit resultaat is structureel.

toelichting activiteiten

Een aantal gecombineerde projecten uit het MJOP

- toepassing alternatieve infiltratie in combinatie met asfaltherstel
- Gasthuisplein, bij reconstructie aanpassing riolering en aanpak vanuit wateroverlastkaart
- Ter Pelkwijkpark, reconstructie verharding en opheffen wateroverlast
- Gruitmeesterlaan, groenreconstructie in combinatie met verharding en afvalinzameling
- Ministerlaan, wortelopdruk verharding in combi met boomaanpassing
- Schipbeek, wortelopdruk verharding in combi met boomaanpassing en afwatering

Gladheidsbestrijding

Vanuit de bezuinigingsopgave ingegeven zijn we in 2016 in samenspraak met de ROVA gestart met onderzoeken of en hoe we met kleinschalige investeringen een effectiever en efficiënter strooi beleid kunnen uitvoeren. Door gebruik te maken van extra meetpunten (temperatuur) verwachten we mogelijkheden om gedifferentieerd strooi beleid (bebouwde kom / buitengebied) verder in kaart brengen en het bestaande gladheidsbestrijdingsplan hier op aan te passen. In 2016 heeft dit geresulteerd in routeoptimalisatie.

Vervolg kwaliteitsimpuls bolwerken-binnenstad:

In 2016 is verder een vervolg gegeven aan groot-onderhoud aan de "bolwerken" langs de rand van onze binnenstad. Bestaande (verouderde) asfaltverharding wordt vervangen door klinkerverharding. In navolging op de herinrichting van het van Nahuysplein (2015) is in 2016 de Badhuiswal uitgevoerd. In 2017 wordt het Terpelkwijkpark uitgevoerd..

Verbetering inrichting verharding Pletterstraat:

De inrichting van de verharding van een gedeelte van de Pletterstraat is in 2016 vanuit regulier beheer- en onderhoud aangepast. De aanpassing zal bijdragen aan aantrekkelijkheid voor de fietsers en betreft ook een kwaliteitsimpuls voor de woonomgeving. Het betreft het gedeelte begin Pletterstraat (ingang P-Eiland) tot aan de brug bij het conservatorium.

Asfaltonderhoud Hoofdinfrastructuur:

Op onderstaande wegen van de hoofdinfrastructuur is in 2016 groot- asfalt -onderhoud uitgevoerd:

Ceintuurbaan (Kuyterhuislaan-spoorlijn beide richtingen), Mastenbroekerallee (rotonde), Nieuwleusenerdijk (Mindenstraat –rotonde), Oldeneelallee (spoorlijn –rotonde en rotonde), Stadshagenallee (Hasselterweg – rotonde beide richtingen), Zwartewaterallee (Roelenweg-Mozartlaan beide richtingen)

Relaties met andere programma's

Dit heeft een relatie met de programma's 2, 3, 4 en 5.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Een duurzame verwerking en (her)gebruik van huishoudelijk afval, afvalwater, hemelwater en grondwater

Streefdoel/indicator

Streefdoel/indicator (4 a 5 jaar)

De "Rivus visie afvalwaterketen 2030" is vertaald naar het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Bij de uitvoering van het GRP wordt de komende jaren invulling gegeven aan de drie gemeentelijke zorgplichten voor de riolering. Deze zijn in de Wet gemeentelijke watertaken aan gemeenten opgedragen:

1. Zorgplicht voor de inzameling en het transport van afvalwater.
2. Zorgplicht om in stedelijk gebied structurele nadelige gevolgen van hoge of lage grondwaterstanden te voorkomen of te beperken, voor zover doelmatig.
3. Zorgplicht voor inzameling en verwerking van hemelwater, voor zover doelmatig.

Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Het Zwolse rioolstelsel voldoet aan de gestelde eisen. Waarbij er minder dan 1 ongewenste overstort plaatsvindt tgv. menselijk handelen of technisch falen.	Het blijven voldoen aan de gestelde eisen met minder middelen.	Het rioolstelsel voldoet aan de gestelde eisen. Door risico gestuurd te werken besparen we op de kosten voor inspectie en zetten onze middelen zo doelmatig mogelijk in.
Zwolle beschikt over een wateroverlastkaart met locaties die gevoelig zijn voor wateroverlast.	Beperken van (grond)wateroverlast in woningen/bedrijven (zie paragraaf 4.4.2 en 4.4.3 in GRP 2011 - 2015).	In 2016 is geen (grond)wateroverlast opgetreden uitgaande van de taakopvatting beschreven in het GRP.
		In 2016 is onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om asfalt-woonstraten toekomstbestendig om te bouwen. Er is in beeld gebracht waar we in de stad in bestaande woonstraten de asfaltverharding kunnen vervangen door waterdoorlatende verharding. Om zo bij te kunnen dragen aan een toekomstbestendige stad (duurzaam, klimaatadaptief, bereikbaar & toegankelijk, leefbaar etc). In de PPN wordt ingegaan op de kansen uit dit onderzoek.
Gemeentelijk Rioleringsplan 2011-2015 (GRP)	Er is een nieuw vastgesteld GRP 2016-2020.	Het GRP 2016 - 2020 is vastgesteld

Streefdoel/indicator

Vanuit het beheer en onderhoud van de openbare ruimte dragen we bij aan hergebruik van grondstoffen en reductie van het restafval.

De concrete doelstelling is 47 kg meer grondstoffen uit het restafval en grof huishoudelijk afval halen in 2016 t.o.v. 2010 (± 17 % reductie restafval in 2016 t.o.v. 2010).

Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd																		
Afvalscheiding in 2010 en 2014:	Verwachting afvalscheiding 2016:	In 2016 is de invoering van omgekeerd inzamelen in Zwolle Zuid afgerond.																		
<table border="1"><tr><td>in kg per inwoner</td><td>2010</td><td>2014</td></tr><tr><td>Restafval en GHA</td><td>278</td><td>256</td></tr><tr><td>GFT en GTA</td><td>80</td><td>93</td></tr><tr><td>Papier, Textiel, Glas en Kunststof</td><td>90,8</td><td>86</td></tr></table>	in kg per inwoner	2010	2014	Restafval en GHA	278	256	GFT en GTA	80	93	Papier, Textiel, Glas en Kunststof	90,8	86	<table border="1"><tr><td>in kg per inwoner</td><td>Doel 2016 GGP</td><td>2016 prognose</td></tr><tr><td>Restafval en GHA</td><td>231</td><td>236</td></tr></table>	in kg per inwoner	Doel 2016 GGP	2016 prognose	Restafval en GHA	231	236	De hoofdlijnen van het GGP 2016-2020 zijn door de raad vastgesteld en er is gewerkt aan een uitvoeringsplan.
in kg per inwoner	2010	2014																		
Restafval en GHA	278	256																		
GFT en GTA	80	93																		
Papier, Textiel, Glas en Kunststof	90,8	86																		
in kg per inwoner	Doel 2016 GGP	2016 prognose																		
Restafval en GHA	231	236																		
GHA is grof huishoudelijk afval GFT is groente-, fruit - en tuinafval GTA is grof tuinafval	GHA is grof huishoudelijk afval																			

Bezuinigingen afval

De bezuiniging voor de 250 kg-regeling voor puin en bouw- en sloopafval en het niet meer aan huis ophalen van bruin- en witgoed is doorgevoerd.

Relaties met andere programma's

Dit heeft een relatie met de programma's 4 'Groene leefomgeving en milieu'

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	44.925	25.947	45.902	27.333	44.880	27.291	1.022	-41	981
Reservemutaties	538	1.030	538	1.139	1.293	1.086	-755	-53	-808
Gerealiseerd resultaat	45.464	26.977	46.441	28.472	46.173	28.377	267	-94	173

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Groenbeheer	272	17	289	-284	28	33
Paarsbeheer	118	11	129	-31	-83	15
Blauwbeheer	23	19	41	-28		14
Wegen	-342	720	378	-286		92
Straatmeubilair	-4	84	79	-9	2	72
Kunstwerken	-58	14	-45			-45
Riolering	325	-325				
Wijkbeheer	27	77	105	-82		22
Afval	614	-614				
Toezicht openbare ruimte	-2		-1			-1
Reclame	-29	-8	-37			-37
APV openbare ruimte						
Markten	41	-38	3			3
Havens	37	2	39	-35		4
Totaal	1.022	-41	981	-755	-53	173

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Groenbeheer	+33	I	Opdrachten in het kader van reconstructies en een aantal overige opdrachten (totaal +284) zijn nog niet volledig uitgevoerd. Deze middelen zijn gereserveerd in de reserve nog uit te voeren werken.
Paarsbeheer	+15	I	Op de Wijthmenerplas, Milligerplas en Agnietenplas is gepland (groot) onderhoud niet uitgevoerd omdat er momenteel onderzoek (incl. financiële doorrekening) gedaan wordt inzake de plassen. Hierbij wordt onderzocht welke onderhoudswerkzaamheden gedaan moeten worden en welke voorzieningen getroffen moeten worden: o.a. de vraag of en hoeveel sanitaire units op de Wijthmenerplas vervangen dan wel gerenoveerd gaan worden. Er is hierdoor een totale onderbesteding (+103). De Stadshoeve zal in 2017 gerealiseerd worden. De hiervoor beschikbare middelen zijn nog niet volledig ingezet (+31). Daarnaast zijn er nog diverse andere kleine verschillen op Jeugdtennis, Dierenweides en Recreatie (-15). Reservemutaties: de niet-aangewende middelen voor de Stadshoeve zijn gereserveerd in de reserve Nog uit te voeren werken (-31). Daarnaast zijn vanwege niet uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden en het exploitatieresultaat van de Wijthmenerplas minder middelen aan de reserve onttrokken (-83).
Blauw beheer	+14	I	Eén opdracht is nog niet volledig uitgevoerd (+28). Dit bedrag is gereserveerd in de reserve nog uit te voeren werken.
Wegen	+92	I	Lagere (variabele) kosten straatreiniging (+22), hogere inkomsten uit leges voor kabels en leidingen (+20) er zijn meer vergunningen verstrekt. Diverse overige kleinere verschillen (+50). In 2017 is voor een bedrag van (+286) aan herstraatvergoedingen vanuit kabels en leidingen ontvangen over 2016. Dit bedrag is in de reserve civiele infrastructuur gestort, waaruit een deel van het jaarlijkse buitengewoon onderhoud (2018 e.v.) wordt bekostigd.
Straatmeubilair	+72	I	Een kleinere opdracht is eind 2016 nog niet uitgevoerd (+7). Dit bedrag is in de reserve Nog uit te voeren werken gestort. Op het onderdeel openbare verlichting zijn de kosten voor vervanging lantaarnpalen door schade lager geweest (+40) vanwege het hergebruik van materiaal, dat vrijkomt uit de ombouw van verlichting naar LED. De energiekosten zijn lager door het gebruik van LED verlichting (+32).

Riolering	0	I	De inkomsten uit de rioolheffing waren hoger (+176) door een hoger aantal aansluitingen in 2014 en 2015 (+100) en 2016 (+76) , dan was geraamd. In de begroting 2017 is met het hogere aantal aansluitingen rekening gehouden. De onderzoekskosten waren lager (+139) in afwachting van vaststelling van het GRP 2016-2020 dat in december heeft plaatsgevonden, zijn de uitgaven voor onderzoek in 2016 getemporeerd. De onderhoudskosten waren lager (+171), hiervan heeft (+72) betrekking op nog niet volledig uitgevoerde opdrachten. Dit bedrag blijft in de voorziening Riolering hiervoor gereserveerd. Voor een bedrag (+99) heeft het betrekking op minder kosten voor calamiteiten bij zowel riolering als gemalen in 2016. Door bovenstaande lagere kosten is de onttrekking uit de voorziening Riolering is voor 2016 niet benodigd.
Wijkbeheer	+22	I	Een aantal opdrachten is per eind 2016 nog niet volledig uitgevoerd (+82). Deze middelen zijn gereserveerd in de reserve Nog uit te voeren werken (-82).
Afval	0	I/D	Op het product Afval is in 2016 een voordeel gerealiseerd (+946). Aan zowel de uitgavenkant als inkomstenkant zijn per saldo voordelen te constateren (+614) resp. (+332). Dit voordeel (+946) is geëgaliseerd met de Voorziening Afval. Het voordeel aan de inkomstenkant (+332) komt vnl. door de hogere opbrengst voor kunststofverpakking (PMD). Oorzaak is de sterke stijging van tonnages kunststofverpakking (van 1.855 ton in 2015 naar 2.508 ton in 2016) hetgeen een hogere vergoeding van Nedvang heeft opgeleverd (+284). (Overigens staat de vergoeding voor PMD voor de toekomst onder druk en wellicht komt er een herberekening opbrengst PMD i.v.m. de discussie over de PET-trays). Daarnaast hebben oud papier en de afvalstoffenheffing voor een extra opbrengst gezorgd (+40). Overige kleine verschillen (+8). Tegenover de extra opbrengst op PMD staan ook hogere verwerkingskosten/vermarkten (-296, incl. afrek. 2015). In 2016 zijn minder nieuwe ondergrondse containers opgeleverd dan verwacht; de oplevering van bijv. 20 ondergrondse containers in Berkum, Dieze, Kamperpoort en de Binnenstad heeft begin 2017 plaatsgevonden hetgeen in 2016 een voordeel opgeleverd heeft (+91). De hoeveelheid restafval daalt gestaag en is in 2016 t.o.v. 2015 afgenomen met 1.812 ton hetgeen een voordeel oplevert (€ +63). Tevens is minder oud papier aangeleverd hetgeen tot een lagere vergoeding aan instellingen/verenigingen heeft geleid (+42). Er was verwacht dat over het restafval alsmede grof huisvuil een heffing van € 13,- per ton afval doorbelast zou worden. Dat is achterwege gebleven en er heeft tevens over 2015 geen heffing plaatsgevonden (+675). Op overige onderdelen (basistaken, natransport, etc.) zijn er diverse voordelen geweest (+39).
Havens	+4	I	Voor de bijdrage aan de in 2015 opgerichte coöperatie u.a. Port of Zwolle is een bedrag van (+35) gestort in de reserve Nog uit te voeren werken.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Aanleg en inr. wijkboerderij Stadshagen	89		2	87		87	
Gem. riol. plan t/m 2011-2015	976	-898	87	afgesloten			
VVI13 Bomen	50		45	afgesloten			
Ombouw verlichting naar LED	1.901	600	305	2.196			2.196
VVI14vervangen bomen	75		57	18			18
VVI14beschoeiingen	172		171	afgesloten			
VVI14vervangen beplanting	50		2	48			48
VVI15Pelserbrug aandrijving	12		15	afgesloten			
VVI15Holtenbroekerburg verenpakket	48	-40	4	afgesloten			
VVI15beschoeiingen	182		172	10			10
VVI15drijvende steigers	60		58	afgesloten			
VVI15damwand Zwartewater thv Beatrixbrug	31		28	afgesloten			
VVI15vri armaturen/automaten	73		73	afgesloten			
VVI15spelen	103		103	afgesloten			
VVI15vervangen bomen en beplanting	250			250			250
VVI15Vispoortenbrug waterkabels/kasten	11		12	afgesloten			
VVI15Twistvlietbrug diverse werkz.	20			20			20
VVI15Westenholterbrug leuning en verz.	39		46	afgesloten			
VVI15Bedieningsgebouw div.install- interieur	50	40	17	73			73
VVI15houten bruggen diverse onderdelen	29		29	0			
VVI15wegen verv. opbouw verharding	312		85	227			227
Havenbedrijf Port of Zwolle	275		125	150		150	
Brugbediening op afstand		663	2	661	275		386
Gem.riol.plan t/m 2016-2020		300	163	137			137
2016-VRI armaturen/autom		500	501	afgesloten			
2016-Spelen		300	85	215			215
2016-Verv.Bomen&Beplanting		340		340			340
2016-Verv.Beschoeiingen		150		150			150
2016-Verv.Houten Bruggen		88	77	11			11
2016-Mast.br.brug.div.wzh(hydr		145	118	27			27
2016-Omb.asfaltw.waterp.verh.		300	2	298			298
2016-Wegen vervangen asfalt		140		140			140
	4.808	2.628	2.384	5.058	275	237	4.546

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Onrendabele vervangingsinv. 2016		2.563	Begroting 2016
Brugbediening op afstand		663	RB 21-9-15
Gem.riol.plan t/m2011-2015		-898	Berap 2016-1
2015-BB software en camera's		40	Berap 2016-2
2015-Holt.br.brug verenpak		-40	Berap 2016-2
Gem.riol.plan t/m 2016-2020		300	
		2.628	

Specificatie afgesloten krediet:

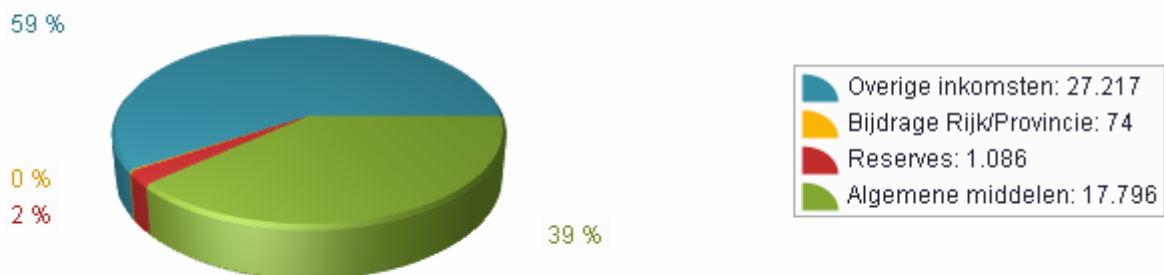
Project	Bedrag
Gem. riol. plan t/m 2011-2015	-9
VVI13 Bomen	5
VVI14beschoeiingen	1
VVI 15 Spelen	0
VVI 15 VRI armaturen/automaten	0
VVI15Pelserbrug aandrijving	-3
VVI15Holtenbroekerburg verenpakket	4
VVI15drijvende steigers	2
VVI15damwand Zwartewater thv Beatrixbrug	3
VVI15Vispoortenbrug waterkabels/kasten	-1
VVI15Westenholterbrug leuningen verz.	-7
2016-VRI armaturen/autom	-1
	-6

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

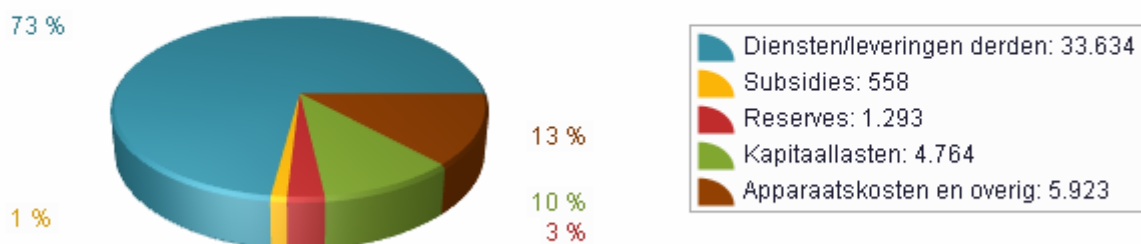
Het krediet ombouw openbare verlichting naar LED heeft een langere doorlooptijd, dit zal in ieder geval tot 2019 doorlopen.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Beleidsverantwoording

Algemeen

Het jaar 2016 stond in het teken van de vaststelling van de nieuwe Cultuurnota 2016-2020. Samen met de inwoners en instellingen uit Zwolle willen we een cultureel klimaat scheppen dat ruimte biedt voor initiatieven, dat bruist, vernieuwend is en soms zelfs schuurt, dat creativiteit stimuleert, discussie oproept, kortom: kleur geeft aan de stad en waarmee we ons regionaal en landelijk kunnen profileren. De basis hiervoor is zeker aanwezig: diverse instellingen lieten opnieuw een bezoekersrecord zien en Rico, Sticks en Typhoon lieten een Zwols geluid horen in de Ziggo dome. Maar het is kwetsbaar gebleken: in eerste instantie is geen van de Zwolse aanvragen bij Fonds Podiumkunsten en/ of Cultuurparticipatie gehonoreerd. De gemeenteraad heeft bij motie in september 2016 verzocht om initiatief te nemen in een krachtige lobby. Er is veel aandacht gevraagd voor onder andere regionale spreiding. Dit hebben we niet alleen gedaan, maar onder andere binnen Landsdeel Oost om een signaal af te geven. Dit blijven wij in gezamenlijkheid doen. Ook binnen het convenant Landsdeel Oost hebben we aandacht gevraagd voor de regionale infrastructuur.

Door aanvullende besluitvorming heeft Gnaffel subsidie gekregen voor het jaar 2017.

Binnen landsdeel Oost, waar Zwolle deel van uit maakt, wordt er ook een proeftuin Talentontwikkeling ontwikkeld. Met deze proeftuinen wordt de infrastructuur versterkt en laten we als Zwolle en als landsdeel Oost zien op landelijk niveau onderscheidend te kunnen zijn. We bereiden ons daarmee voor op de volgende cultuurperiode. Daarnaast zijn The Young Ones en Zwolse Theaters de samenwerking aan gegaan, heeft Hedon het productiehuis ontwikkeld. Dit zijn ook ontwikkelingen gericht op de toekomst om in te kunnen spelen op de veranderende behoefte.

Een van de onderdelen uit de cultuurnota is het vormgeven en positioneren van 'Het verhaal van Zwolle', waaronder de drie sporen Hanzestad (handel en economie), Moderne Devotie (geestelijk leven en onderwijs) en Democratie (patriotten, Thorbecke, SDAP). De aanwezigheid van cultuurhistorisch erfgoed is een belangrijke trekker voor bezoekers. De zichtbaarheid hiervan kan vergroot worden. Er zal intensiever worden samengewerkt tussen de verschillende organisaties op het gebied van cultuurhistorie onder regie van het HCO. De Fundatie zal hierin ook een inhoudelijke en adviserende rol gaan spelen.

De betrokkenheid van inwoners is groot. Er zijn veel vrijwilligers actief bij de grote instellingen en binnen het amateurkunstveld. En er zijn met het Buurtcultuurfonds nieuwe mogelijkheden ontstaan om initiatieven van inwoners te realiseren. RTVZoo heeft in 2016 gestart met de regionalisering met de lokale omroepen hierin de buurt.

Er is bij motie verzocht om 'diversiteit' op de agenda te zetten. We hebben in de prestatieafspraken hierover aanvullende afspraken over gemaakt. Hiermee is het op de agenda gezet en geborgd. Over een wat langere periode kunnen hiervan de resultaten worden teruggekoppeld.

Vooruitblikkend op het nieuwe jaar gaat er veel gebeuren: Stadkamer verhuist naar de Zeven Alleetjes, de omroepen kijken naar regionalisering, en met het sluiten van R10 wordt gekeken naar de wijze waarop we de creatieve sector kunnen faciliteren.

Relevante kaderstellende nota's

- Cultuurnota 2016 - 2020
- raadsbesluiten cultuureducatie (2013/2014)
- diverse subsidieregelingen

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

In 2016 is de cultuurnota 2016 – 2020 vastgesteld. Op dit moment is het Zwolse aanbod hoogwaardig en wordt goed gewaardeerd. De cruciale vraag is hoe we dat willen behouden en versterken. Daarnaast leeft breed de vraag hoe we Zwolle meer kunnen positioneren. Het Zwolse culturele klimaat moet meer gezicht krijgen. Dit vergroot de aantrekkingskracht. Daar zetten we komende jaren ook op in. Dit doen we vooral ook door organisaties de ruimte te geven en te faciliteren, zodat we optimaal gebruik kunnen maken van hun kracht. En door gericht in te zetten op activiteiten.

Medio 2016 is de Cultuurnota vastgesteld, en daarmee ook de doelstellingen voor de periode 2016- 2020:

Doel 1 *Het culturele aanbod in Zwolle is kwalitatief hoogwaardig.*

Doel 2 *Het Zwolse cultureel klimaat is dynamisch en innoveert blijvend.*

Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Het fundament van de Zwolse infrastructuur staat. Dit doen we vooral met ons fundament: het culturele aanbod van podia, musea, instellingen en voorzieningen die elke grote stad heeft. De gemeente zorgt voor een substantiële bijdrage aan het in stand houden hiervan. Dit fundament willen we behouden en versterken. Naast deze "basisinfrastructuur" zijn er veel andere organisaties en verenigingen, ondernemende bedrijven en inwoners. Samen zorgen zij voor een eigenzinnig Zwols cultureel klimaat.	Niet vastgesteld voorafgaand aan 2016.	De Cultuurnota 2016-2020 is medio 2016 vastgesteld. Een van de onderdelen uit de cultuurnota is het vormgeven en positioneren van 'Het verhaal van Zwolle', waaronder de drie sporen Hanzestad (handel en economie), Moderne Devotie (geestelijk leven en onderwijs) en Democratie (patriotten, Thorbecke, SDAP). De zichtbaarheid hiervan kan vergroot worden. Er zal intensiever worden samengewerkt tussen de verschillende organisaties op het gebied van cultuurhistorie onder regie van het HCO. Stadkamer heeft zich tijdelijk gevestigd in het Stadhuis ter overbrugging voor de verhuizing naar het nieuwe pand aan de Zeven Alleetjes.

Financiële verantwoording

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; + = voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	16.530	43	16.938	373	16.681	352	257	-21	236
Reservemutaties		10	101	193	261	174	-160	-19	-179
Gerealiseerd resultaat	16.530	53	17.039	566	16.942	526	97	-40	56

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Bibliotheken	-1		-1			-1
Podiumkunsten	90	-40	50	-20		30
Festivals						1
Cultuureducatie	121	19	140	-140		
Amateurkunst	30		30			30
Musea	23		23		-20	3
Lokale geschiedenis						
Beeldende Kunst	-4		-4			-4
Beiaardier	-2		-2			-2
Totaal	257	-21	236	-160	-19	56

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Podiumkunsten	+30	I	De afwijking in lasten wordt veroorzaakt door kleine afwijkingen op diverse begrotingsposten. Dit bij elkaar zorgt voor een positief financieel resultaat. O.a. is er een bijdrage aan de IJsselbiënnale gereserveerd, zie hiervoor ook de reserve storting. Door besluitvorming van de cultuurnota halverwege het jaar zijn nog niet alle nieuwe initiatieven volledig ingezet. Daarnaast is er een klein voordeel vanwege een rentevoordeel.
Cultuureducatie	+0	I	Het voordeel op de lasten ontstaat voornamelijk door een terugvordering van de subsidie uit 2015 aan Stadkamer. De jaarrekening van Stadkamer laat een positief resultaat zien over 2015, met name op de garantiesubsidies. Dit betreft vooral voordelen op de BWU (garantiesubsidie voor de afhandeling bovenwettelijke uitkeringen personeel vm Muzerie) en een voordeel op de garantiesubsidie materialenbank en bedrijfsbureau aan Stadkamer. De restant gelden van cultuureducatie (140) zijn gereserveerd. Dit is in overeenstemming met de besluitvorming.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Perc.reg beeldende kunst	85		102	-17	-99	82	
Spiegel, trekkenwanden		633		633			633
	85	633	102	616	-99	82	633

Specificatie nieuwe krediet:

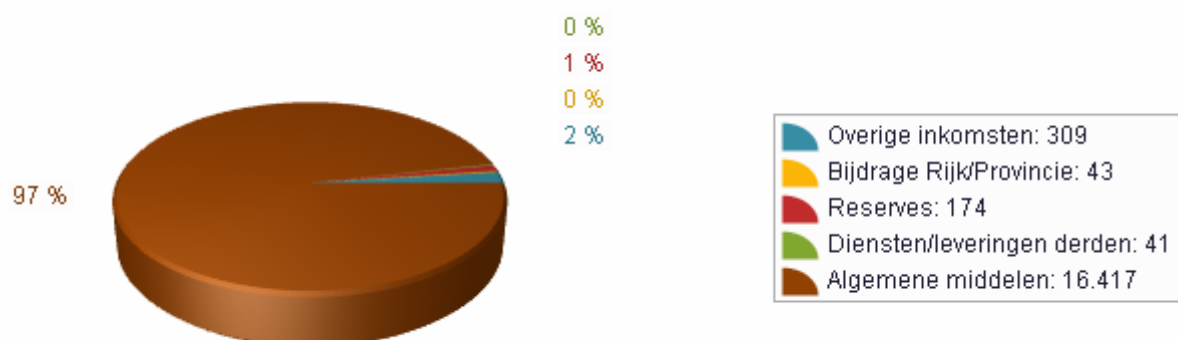
Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Spiegel, trekkenwanden		633 RB 4-7-2016	
	633		

Specificatie afgesloten krediet:

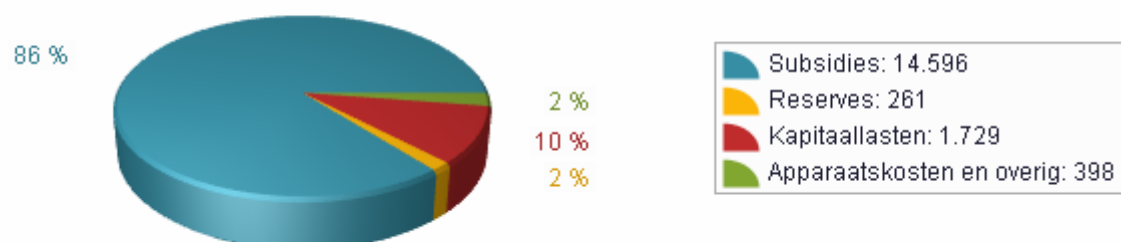
Project	Bedrag
n.v.t.	

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Beleidsverantwoording

Algemeen

De wereld om ons heen verandert. De samenleving is zich meer en meer bewust van het belang van sporten en bewegen in het kader van bijvoorbeeld een gezonde leefstijl en participatie. Daarnaast staat de traditionele verenigingsstructuur onder druk door toenemend consumentisme en de bezuinigingen op de gemeentebegroting. In dit kader zijn in 2015 de stadsgesprekken met de sportverenigingen gestart die ook in 2016 zijn voortgezet. De resultaten van deze gesprekken zijn meegenomen in het Actieplan Sport en bewegen dat in september 2016 door de gemeenteraad is vastgesteld. Dit Actieplan biedt een dynamisch en flexibel beleidskader met als belangrijkste doelen het behoud van vitale inwoners en vitale sportverenigingen.

In het kader van de bezuinigingsopgave 2016-2018 is in 2016 ook een eerste bezuiniging op de sportbegroting gerealiseerd. Om sportverenigingen de gelegenheid te bieden de hogere kosten op te vangen is daar waar mogelijk al voor de zomer van 2016 gestart met de implementatie van het Actieplan in de vorm van pilots. Zo is er al vrij snel een samenwerkingsverband tot stand gekomen tussen de verenigingen op en rond het Hoge Laar, waar in samenwerking met Deltion ook het entreeonderwijs een plek heeft gekregen. Ook voetbalverenigingen CSV en WVF hebben, evenals SVI en VSW, de samenwerking gezocht. Verder zijn op sportpark Marslanden plannen ontwikkeld en stappen gezet om de bestaande samenwerking verder uit te bouwen. Verder is merkbaar dat, naast onderlinge samenwerking, zowel binnen- als buitensportverenigingen ideeën ontwikkelen en initiatieven ontplooiën om hun verdienvermogen en maatschappelijke functie te vergroten. Bij veel van deze ontwikkelingen is SportService Zwolle betrokken om mee te denken, te verbinden en ondersteuning te bieden. In het najaar 2016 is dan ook een eerste stap gemaakt met de inzet van de sportparkmanagers vanuit SSZ. Kortom kan gesteld worden dat het Actieplan en de bezuinigingen binnen de Zwolse sport beweging in gang gezet hebben en dat de Zwolse sportverenigingen in hoge mate veerkracht, flexibiliteit en vooruitstrevendheid tonen. In 2017 verwachten wij dat deze ontwikkelingen verder doorzetten en zullen deze waar nodig stimuleren en faciliteren.

Tenslotte zijn ook in de topsport weer aansprekende resultaten behaald met winnaars en ereplaatsen in de landelijke competities en op NK's, EK's en WK's met misschien wel als hoogtepunt de gouden olympische medaille van Anna van der Breggen. Daarnaast hebben ook de diverse Zwolse (top)sportevenementen weer veel bezoekers en publiciteit gegenereerd.

Relevante kaderstellende nota's

- Masterplan Sportaccommodaties (2009)
- Nota aangepast sporten: Zwolle sport onbeperkt (2010-2013)
- Nulmeting sportaccommodaties (2011)
- Actieplan Sport en Bewegen (2016)

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Sportparticipatie: een zo hoog mogelijke sportdeelname in alle geledingen van de bevolking		
Streefdoel/indicator		
Bevorderen van sportdeelname. Tenminste 75% van de volwassenen en 80% van de jeugdigen voldoet aan de beweegnorm. Versterken van de sportieve ontwikkeling van kinderen en volwassen in Zwolle.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Sportparticipatie volwassenen 0-meting 2009: 75% 1-meting 2012: 77% 2-meting 2014: 78%	3-meting 2016: norm 78% resultaten 3-meting nog niet bekend	De buurtsportcoaches zijn ingezet om de sport- en beweegparticipatie van met name kwetsbare groepen te vergroten. Daarnaast is ingezet op het in stand houden van kwalitatief sportaanbod.
Sportparticipatie jeugdigen 0-meting 2009: 80% 1-meting 2012: 90% 2-meting 2014: 90%	3-meting 2016: norm 90% resultaten 3-meting nog niet bekend	In het kader van sportstimulering jeugd- en jongeren heeft SSZ onder meer sportstimuleringspakketten aangeboden aan het (basis)onderwijs en zijn schoolsporttoernooien georganiseerd.
Sportparticipatie mensen met een beperking		
Aandeel kinderen zonder zwemdiploma in groep 7 0-meting 2012: 1% 1-meting 2013: 4% 2-meting 2014: 4%	3-meting 2016: norm: 1% werkelijk: 3%	In 2016 hebben 124 kinderen aan aanvraag ingediend voor het zwemvangnet en 83 kinderen hebben dat jaar een A-diploma behaald en 62 een B-diploma. Het streven is om zoveel mogelijk kinderen te stimuleren een zwemdiploma te behalen. Waar inkomen een drempel is kan een beroep gedaan worden op het zwemvangnet. De ambitie voor zwemdiplomabezit ligt hoog, maar zwemvaardigheid kan niet worden verplicht. Desalniettemin blijkt uit de meting dat in het schooljaar 2015/2016 in groep 7 3% van de leerlingen geen zwemdiploma had tegenover 11% landelijk.

Relaties met andere programma's

Programma 6, 11, 12 en 14.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Sport als middel ten behoeve van andere (maatschappelijke) doelen		
Streefdoel/indicator		
Versterken en benutten van de rol van sport (ten aanzien van doelen) in andere beleidsprogramma's Sport vormt een structureel onderdeel van sociaal domein in het algemeen en het gezondheidsbeleid, het jeugdbeleid, welzijnsbeleid en participatie in het bijzonder. Sportverenigingen vervullen een bredere rol dan voor het sporten alleen.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
aandeel sportverenigingen dat maatschappelijk actief is 0-meting 2011: 61%	2-meting 2017: 65%	Met het Actieplan Sport en bewegen en de daaruit voortvloeiende inzet van sportparkmanagers wordt ingezet op het vergroten van de maatschappelijke functie binnen de sportverenigingen. In 2016 zijn al diverse verenigingen gestart met bestaande en nieuwe maatschappelijke activiteiten zoals het participatieproject op sportpark Marslanden en het entree-onderwijs op het Hoge Laar.

Relaties met andere programma's

Programma 6, 11 en 12.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Sterke sportinfrastructuur		
Streefdoel/indicator		
Het bevorderen van vitale sportverenigingen met een aantrekkelijk sportaanbod en die een ontmoetingsplaats zijn voor diverse bevolkingsgroepen.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Percentage sporters dat lid is van een sportvereniging 0-meting 2010: 56% 1-meting 2012: 52% 2-meting 2014: 54%	3-meting 2016: 60% resultaten meting 2016 nog niet bekend	SSZ heeft binnen de reguliere taken de verenigingen ondersteuning geboden bij het organiseren van kwalitatief en aantrekkelijk sportaanbod o.a. door ondersteuning op het gebied van ledenwerving en verenigingsbeleid. In het kader van het Actieplan sport en bewegen wordt ook ingezet op het stimuleren van verenigingen tot het organiseren van nieuw, vernieuwend en andersoortig sportaanbod en maatschappelijke activiteiten om meer mensen (al dan niet als lid) te binden aan de vereniging
Aandeel verenigingen met stabiel of stijgend ledenaantal 0-meting 2011: 76% 1-meting 2013: 72%	2-meting 2017: 75%	SSZ ondersteunt de verenigingen bij het verhelpen van dit probleem voor zover dit veroorzaakt wordt door organisatorische knelpunten.

Relaties met andere programma's
Programma 6, 11 en 12.

Financiële verantwoording

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 -- nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	8.768	1.237	9.069	1.237	9.007	1.291	62	55	117
Reservemutaties	231	825	281	841	351	769	-70	-72	-143
Gerealiseerd resultaat	8.999	2.061	9.350	2.077	9.358	2.060	-8	-18	-26

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Breedtesport	2		2			2
Topsport						
Sportaccommodaties	60	55	114	-70	-72	-28
Totaal	62	55	117	-70	-72	-26

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Sportaccommodaties	-28	I	Het positieve resultaat op de lasten wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere kosten EC omdat er onderhoudswerkzaamheden sportaccommodaties verschoven zijn naar een volgend begrotingsjaar. Tegelijkertijd is er daarom minder onttrokken aan de Reserve Onderhoud Sportaccommodaties. Het positieve resultaat op de baten wordt veroorzaakt door een niet geraamde vergoeding door VV Berkum (voordeel 53) in de méérkosten van renovatie kleedkamers. De afwijking in de reservestorting, zijnde het budget 2016 voor renovatie sportvelden, wordt veroorzaakt door besluitvorming door de Raad in deze ná 19-12-2016 en maakt daarom geen onderdeel uit van de gehanteerde Begrotingsbedragen (nadeel 37). Verder is een restbudget op een opdracht EC in de reserve gestort (nadeel 34). Dit restbudget zal in 2017 besteed worden.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Sportpark Hoge Laar	113		55	58		72	-14
Kleedkamers Berkum 2013	0			0			
Kunstgras Pelikaan	-4			-4			-4
Verlichting Blue Hawks	0			0			
Haalbaarheidsonderzoek WRZV		50	16	34		34	
	109	50	71	88	0	106	-18

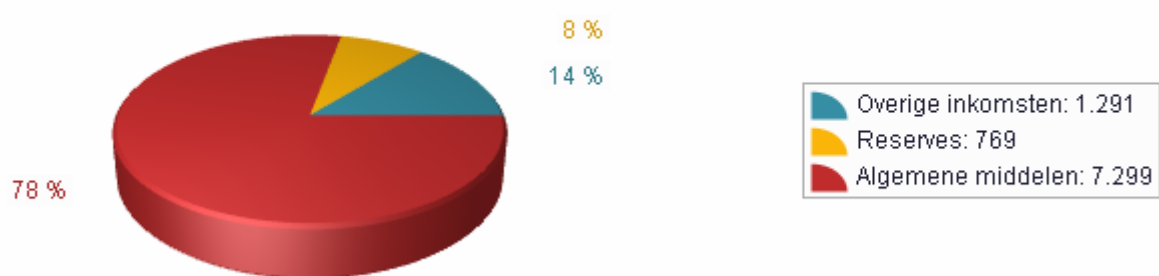
Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Haalbaarheidsonderzoek WRZV		50 BW 12-7-2016	
	50		

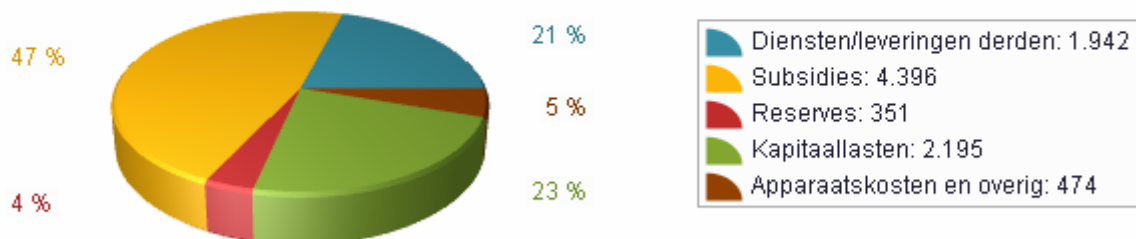
Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
n.v.t.	

Baten

Lasten

Programma 11 Samenleving

Beleidsverantwoording

Algemeen

Het programma Samenleving richt zich op preventie. We willen inwoners in een kwetsbare situatie in een zo vroeg mogelijk stadium bereiken, begeleiden en stimuleren bij het vinden van eigen regie door de ondersteuning meer inwoningericht, preventief, integraler en effectiever in te richten.

De kracht van Zwolle is dat we veel met elkaar doen en we het samen regelen. Veel inwoners, vrijwilligers-organisaties, kerken, wijkcentra, scholen en allerlei verenigingen (sport, cultuur, natuur) zetten zich daarvoor in. De Zwolse welzijnspartners en vrijwilligersorganisaties in Zwolle werken al veel samen en weten elkaar en het SWT steeds beter te vinden. Mooie voorbeelden zijn de vele maatjesinitiatieven en de totstandkoming en gebruik van het (vrijwilligers)platform Samen Zwolle! Dat SamenZwolle.nl werkt werd al snel duidelijk omdat er na 2 maanden al sprake was van 12.243 unieke bezoekers van de website, 110 organisaties die het platform gebruiken voor bijvoorbeeld vacatures en activiteiten en 150 individuele actieve gebruikers.

We willen de positieve inzet van vrijwilligers in de stad beter benutten. Ook in 2016 is het beroep op het vrijwilligerssteunpunt Zwolle Doet, maar ook Stichting Present, Hart voor Zwolle en De gift City aanzienlijk toegenomen en worden voor 2017 (Berap1) en volgende jaren (PPN 2018-2021) passende maatregelen voorgesteld om de ondersteuning en begeleiding op peil te houden. We bieden de vrijwilligersorganisaties de ruimte om samen met het Sociaal Wijkteam te komen tot andere vormen van begeleiding en ondersteuning van mensen (o.a. ondersteuning en ontlasting van mantelzorgers). We willen daarbij ruimte bieden aan initiatieven in het veld (o.a. via Right to Challenge).

Om te bereiken dat iedereen mee kan doen is ook in 2016 het accent op preventie vergroot. Onze partners in het maatschappelijk voorveld hebben gezamenlijk gewerkt aan versteviging van hun onderlinge netwerken en effectieve samenwerking om de mogelijkheden voor o.a. maatschappelijke participatie en dagactivering te vergroten. Daarbij willen zij beter kunnen aansluiten bij de groeiende behoefte aan laagdrempelige en betekenisvolle activiteiten aanbod. Hiermee bereiken we dat inwoners met een uitkering naar vermogen kunnen participeren en er meer inwoners maatschappelijk actief zijn in hun eigen woonomgeving. Naast de maatschappelijke waarde van het vergroten van de participatie van deze groep inwoners gaan we er van uit dat dit ook een kostenbesparing oplevert omdat de inwoners/participanten eerder dan nu het geval is op de voor hen meest geschikte plaats komen en uiteindelijk uit de uitkeringssituatie doorstromen. Vandaar dat voorgesteld wordt bij de Berap 1 2017 en PPN 2018-2012 aanvullende middelen beschikbaar te stellen om 200 uitkeringsgerechtigden per jaar te kunnen begeleiden en ondersteunen.

In 2016 is een aantal nieuwe preventieactiviteiten jeugd(hulp) van start gegaan. Meestal door tussenkomst van de sociale wijkteams konden koppelingen worden gemaakt tussen geschoolde vrijwilligers en jeugdigen en gezinnen met behoefte aan tijdelijke extra ondersteuning. De sociaal emotionele leerlijn THINK is in 2016 op Talentstad doorontwikkeld. THINK draagt bij aan vergroten van weerbaarheid en een beter klimaat in klas en school. Veel andere scholen hebben belangstelling getoond om hiermee ook aan de slag te gaan. Door inzet van proeftuin Deltion Jongerenteam (2016-2017) kon uitval van jongeren en een noodzakelijk beroep op niet vrij toegankelijke jeugdhulp worden voorkomen. Positief neveneffect is een vergroting van de draagkracht van leerkrachten, mentoren en afdelingsleiders ingeval van een ondersteuningsvraag van leerlingen.

Relevante kaderstellende nota's

- Nota wijkaccommodaties (2011)
- Nota Doorontwikkeling wijkgericht werken (september 2012)
- Samen maken we de stad gezond, Lokaal gezondheidsbeleid 2012-2015 (september 2012)
- Werken vanuit vertrouwen (december 2012)
- De toekomst van Zwolle, nota jeugdbeleid (december 2012)
- Uitvoeringsplan Gezondheidsbeleid 2012-2015 (2013)
- Op weg naar een meerjarenvisie peuterspeelzaalwerk (april 2013)
- Uitvoeringsprogramma's Sociaal Domein (juni 2014)
- Wmo beleidskader 2014-2017 (december 2014)
- Beleidsplan Jeugdhulp Zwolle 2015-2016 (november 2014)
- Beleidsnota mantelzorgondersteuning en waardering (maart 2015)
- LHBT-aanpak 2016-2017 (vaststelling 2016)
- Transformatieagenda Sociaal Domein (Thema Samenkracht)

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

- Versterken eigen kracht en het vermogen om zelf het eigen leven te organiseren.
- De kracht van bewoners benutten en hun persoonlijke en gezamenlijke ontwikkeling stimuleren.
- Bevorderen maatschappelijke participatie en economische zelfredzaamheid
- Voorkomen en terugdringen overbelasting van mantelzorgers
- Versterken sociale competenties en burgerschap bij kwetsbare jongeren
- Inzet van preventie ter voorkoming van zwaardere zorg
- Versterken sociale samenhang en leefbaarheid in wijken
- Mensen kennen elkaar en hebben iets voor elkaar over
- Mensen voelen zich veilig en prettig in de eigen buurt
- Mensen durven zo nodig om ondersteuning/hulp te vragen of deze aan te bieden
- Mensen hebben minder eenzaamheidsgevoelens

Streefdoel/indicator

- In de buurten waar in de sociale index 2013 de aspecten participatie en binding onder het Zwolse gemiddelde lagen is sprake van een verbetering van die aspecten in de sociale index 2015
Voor de buurten waar in de leefsituatie-index 2013 op het aspect sociale participatie sprake was van een score onder het Zwolse gemiddelde is bij de leefsituatie-index 2015 sprake van verbetering van dit aspect. Nb. De leefsituatie-index wordt inmiddels als achterhaald gezien en is daarom niet meer gemaakt. Het aspect sociale participatie wordt grotendeels gedekt door het aspect participatie in de sociale index.
- Voor de buurten waar in de leefbaarheidsindex het aspect woonomgeving (sociaal) onder de stedelijk gemiddelde score ligt is sprake van een verbetering
- De schaalscore voor maatschappelijke (sociale) participatie van Zwolse inwoners is in 2015 gestegen ten opzichte van het jaar 2013
- De schaalscore voor sociaal isolement van Zwolse inwoners van 15 jaar en ouder is in het jaar 2015 gedaald ten opzichte van jaar 2013

Toelichting algemeen

De indicatoren in dit programma zijn afkomstig uit het buurt voor buurtonderzoek (bvb) en de GGD-monitoren. Het buurt voor buurt-onderzoek wordt iedere 2 jaar gehouden. De nieuwste uitkomsten zijn januari 2015 gepubliceerd. De (nul) waarden die hier worden gebruikt zijn nog gebaseerd op het onderzoek 2013. Naast losse indicatoren uit dit onderzoek wordt ook getracht een verbinding te leggen met de ontwikkelde sociale index, leefbaarheidsindex en leefsituatie-index. Deze indexen geven voor iedere Zwolse buurt een beeld gebaseerd op de uitkomsten van bvb en een aantal overige indicatoren.

Op het gebied van gezondheid wordt vaak gebruik gemaakt van de uitkomsten van monitoren van de GGD. Deze monitoren zijn als volgt gepland: Jongerenmonitor in 2015, volwassenen/ouderenmonitor 2016 en kindermonitor 2017. Indien eerder bruikbare gegevens beschikbaar zijn dan worden deze benut voor rapportage, zoals bijv. Checkid voor overgewicht bij kinderen. Indien dat niet het geval is kan de norm voor 2016 niet voor alle indicatoren worden gemeten.

Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
34 % van de mantelzorgers voelt zich tamelijk zwaar belast (24%), zwaar belast (8%) tot overbelast (4%) (2013)	Ondanks de ingrijpende ontwikkelingen in het sociaal domein worden minimaal de waarden van 2013 behouden	32 % van de mantelzorgers voelt zich tamelijk zwaar (25%), zwaar belast (5%) tot overbelast (2%) (2016)
Versterken sociale competenties en burgerschap bij jongeren; ontwikkelen weerbaarheid. Aantal bereikte jongeren (dus niet bezoekers) in de drie jongerencentra in 2013 is 1.000.	Minimaal handhaven van de nulsituatie.	Door het accommodatiegebonden jongerenwerk zijn in 2016 2.331 (2015: 2.168) individuele jongeren actief bereikt.
Voorkomen schooluitval. Het maximale halen uit de schoolloopbaan, stimuleren van jongeren hun diploma's te halen. Aantal bereikte individuele jongeren in 2013 door middel van ambulant jongerenwerk is 1.537.	Minimaal handhaven van de nulsituatie.	In 2016 zijn door het ambulant jongerenwerk en gerelateerde projecten gemeentebreed minimaal 2.293 (2015: 1.852) individuele jongeren bereikt.
De schaalscore voor maatschappelijke (sociale) participatie van Zwolse inwoners van 15 jaar en ouder is in 2013, 5,0.	De schaalscore voor maatschappelijke (sociale) participatie van Zwolse inwoners is gestegen ten opzichte van het jaar 2013.	De waarden zijn gelijk gebleven (5,0) ondanks de ingrijpende ontwikkelingen in het sociaal domein.
De schaalscore voor sociaal isolement van Zwolse inwoners van 15 jaar en ouder is in 2013: 1,4.	De schaalscore voor sociaal isolement van Zwolse inwoners van 15 jaar en ouder is gedaald ten opzichte van jaar 2013.	Dit is gemiddeld over de hele stad gelijk gebleven (1,4) ondanks de ingrijpende ontwikkelingen in het sociaal domein.
2013 70% van de inwoners van Zwolle geeft aan zich verantwoordelijk te voelen voor de leefbaarheid in eigen buurt.	Minimaal handhaven van de nulsituatie	75% van de inwoners van Zwolle geeft aan zich verantwoordelijk te voelen voor de leefbaarheid in eigen buurt.
35% van de inwoners van Zwolle geeft aan zich afgelopen jaar actief ingezet te hebben voor verbeteren van de buurt	Idem	In 2016 geeft 40 % van de inwoners aan zich actief te hebben ingezet voor het verbeteren van de buurt.

69% van de inwoners van Zwolle is actief als vrijwilliger	Idem	In 2016 geeft 67 % van de Zwollenaren aan zich de afgelopen 12 maanden ingezet te hebben als vrijwilliger.
8% van de ouderen en 3% van mensen tussen de 19 en 65 jaar voelt zich weleens ernstig tot zeer ernstig eenzaam	Idem	Deze percentages zijn in 2016 gelijk gebleven.

Relaties met andere programma's

De doelstellingen gericht op het vergroten van de maatschappelijke participatie en zelfredzaamheid hebben een sterke relatie met programma 12.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Het verbeteren of behouden van de gezondheid voor alle Zwollenaren, het bevorderen van gelijke kansen op gezondheid, het verkleinen van gezondheidsverschillen en het voorkomen van ziekten.		
Streefdoel/indicator		
- In 2016 daalt het percentage inwoners met overmatig alcoholgebruik, of blijft gelijk - In 2016 daalt het percentage inwoners dat rookt, of blijft gelijk; - In 2016 stijgt het percentage inwoners met een gezond voedingspatroon.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2011 geldt voor 19-65 jarigen: - Het percentage inwoners met overmatig alcoholgebruik is 7% 24% van de inwoners van Zwolle rookt 31% van de inwoners eet dagelijks fruit, 40% eet dagelijks groente	Minimaal handhaven van de nulsituatie.	Nog niet bekend. De volwassenenmonitor komt uit in de zomer van 2017.
Streefdoel/indicator		
Preventief ouderengezondheidsbeleid		
- In 2016 is het percentage ouderen van 80 jaar en ouder die psychisch ongezond zijn gedaald of in ieder geval niet gestegen. - In 2016 voldoet minimaal 62% van de ouderen van 65 jaar en ouder aan de beweegnorm.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
86 % van de ouderen van 80 jaar en ouder is psychisch gezond (ouderenmonitor GGD 2011)	Percentage daalt niet.	Nog niet bekend. De ouderenmonitor komt uit in de zomer 2017.
Inactiviteit neemt sterk toe met de leeftijd. 60 % van de ouderen voldoet aan de beweegnorm. (ouderenmonitor GGD 2011)	Percentage daalt niet.	Idem.
Streefdoel/indicator		
Bevorderen van gezond gewicht bij jongeren van 0-19 jaar. De ontwikkeling van het percentage kinderen en jongeren met een gezond gewicht blijft in Zwolle gunstiger verlopen dan de ontwikkeling van het landelijk gemiddelde percentage.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Jongeren met een gezond gewicht 4 t/m 13 jaar is 79% (bron: CheckKid 2009) en 12 t/m 23 jaar 75% (bron: Jongerenmonitor 2010).	Minimaal handhaven van de nulsituatie	Op dit moment niet bekend. Vervolg op de CheckKid monitor is in de maak. De jongerenmonitor is voor het eerst gebaseerd op onderzoeken in de klassen 2 en 4 van het voortgezet onderwijs. De leeftijdsindeling en de methode van onderzoek is anders dan voorgaande jaren en er kunnen derhalve geen trends worden aangegeven.

Streefdoel/indicator		
Afname alcoholgebruik onder jongeren. Jongeren beginnen later met het drinken van alcohol, drinken minder vaak en minder vaak grote hoeveelheden. - In 2016 is de groep jongeren van 12-15 die alcohol drinkt maximaal 12% - In 2016 is de omvang van de groep 16-23 jaren die alcohol drinkt maximaal 80%. - In 2016 is de gemiddelde leeftijd waarop wordt begonnen met drinken gestegen naar 15,5 jaar of ouder. - In 2016 is de groep 12-24 jarigen die regelmatig grote hoeveelheden drinkt maximaal 15% - In 2016 is het percentage ouders dat het goed vindt of er niets van zegt dat hun kind drinkt maximaal 27%.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Omvang van de groep 12-15 jarigen die alcohol drinkt is 14% (2011).	12%	Drinkt wel eens alcohol: Klas 2: 19 % (t.o.v. regio 22%)
Omvang van de groep 16-23 jarigen die alcohol drinkt is 88% (2011).	80%	Drinkt wel eens alcohol: Klas 4: 54% (t.o.v. regio 61%)
Gemiddelde startleeftijd waarop voor het eerst alcohol wordt gedronken is 14,7 jaar (2011).	15,5 jaar	Niet bekend
Omvang van de groep 12-24 jarigen die regelmatig grote hoeveelheden drinkt is 17% (2011).	15%	Klas 2 12% (t.o.v. regio 25%) Klas 4 38% (t.o.v. regio 52%)
Percentage ouders dat het goed vindt of er niets van zegt dat hun kind drinkt: 30% (2011)	27%	Klas 2: 18% (t.o.v. regio 23%) Klas 4: 40% (t.o.v. regio 48%)
Streefdoel/indicator		
Er is een sport- en beweegaanbod voor inwoners van Zwolle, met of zonder beperking en ongeacht de leeftijd. Zwolse inwoners bewegen meer - Maximaal 8% van de kinderen van 0-12 jaar is inactief of matig actief in 2016; - in 2016 voldoet minimaal 66% van de 12-15 jarigen aan de beweegnorm; - In 2016 voldoet minimaal 60% van de volwassenen aan de beweegnorm; Op 18 scholen kunnen kinderen binnen en buiten schooltijd sporten.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
10% (2010) van de kinderen van 0-12 jaar is inactief of matig actief.	Maximaal 8%	Wordt dit jaar niet gemeten.
66% (2011) van de 12-15 jarigen voldoet aan de beweegnorm.	Minimaal handhaven van de nulsituatie	
In 2011 voldoet 69% van de volwassenen aan de Nederlandse norm gezond bewegen.	Minimaal handhaven van de nulsituatie	
Er zijn 17 scholen (2012) waar de jeugd binnen en buiten schooltijd dagelijks kan sporten	18	Er zijn op 14 scholen vakdocenten (bewegingsonderwijs) gedetacheerd vanuit SportServiceZwolle die ook wijkgericht aanbod verzorgen. Daarnaast zijn er op de scholen van OOOZ eigen vakdocenten actief. In de omgeving van die scholen is ook wijkgericht aanbod van SSZ beschikbaar.

Toelichting

Cijfers over ouderen en volwassenen zijn op dit moment nog niet bekend. In de zomer komen zowel de ouderen als de nieuwe volwassenenmonitor uit.

De jongerenmonitor is nu gebaseerd op onderzoeken in de klassen 2 (13/14 jaar) en 4 (15/16 jaar) van het voortgezet onderwijs en daarom de cijfers m.b.t. alcoholgebruik niet vergelijkbaar. De leeftijdsindeling en de methode van onderzoek is anders dan voorgaande jaren en er kunnen derhalve geen trends worden aangegeven. De cijfers die zijn gegeven zijn percentages in beide klassen, met het gemiddelde percentage voor de regio IJsselland als vergelijkingsmateriaal.

Relaties met andere programma's

Jeugd en alcohol heeft een relatie met het verslavingsbeleid evenals toezicht en handhaving. Dit onderwerp wordt echter primair vanuit het gezondheidsbeleid vorm gegeven. Bevorderen van bewegen heeft een relatie met programma 10.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Het versterken van het opvoedklimaat in gezinnen, wijken, scholen, kinderopvang en peuterspeelzalen (opvoeden versterken). Het ondersteunen van kinderen, jongeren en ouders/verzorgers bij opgroeien en opvoeden.		
Streefdoel/indicator		
Iedere peuter kan een voorschoolse voorziening (kinderopvang en/of peuterspeelzaal) bezoeken, waardoor een goede start op de basisschool wordt ondersteund. Gemiddelde bezetting peuterspeelzalen: 88% - 95%		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Gemiddelde bezetting peuterspeelzalen 2013: 94,84%	Tussen 88% en 95%	85,7% (voorlopig cijfer, gebaseerd op realisatie 1e helft 2016).
Gebruik voorschoolse voorziening (kindermonitor 2013): • kinderopvang 51% • peuterspeelzaal 13%	De kindermonitor komt 4-jaarlijks uit.	Nieuwe meting komt beschikbaar in 2018.
% kinderen dat vanwege geldgebrek geen voorschoolse voorziening bezoekt (kindermonitor 2013): 8%	De kindermonitor komt 4-jaarlijks uit.	Nieuwe meting komt beschikbaar in 2018.
Streefdoel/indicator		
De kwaliteit van peuterspeelzalen en kinderopvanglocaties is gewaarborgd door jaarlijks de wettelijke controles door de GGD te laten uitvoeren en waar nodig handhavend op te treden.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
2011: naleving na 1ste controle: 42,5%	-	91% naleving na 1e controle.
Streefdoel/indicator		
Kinderen en hun ouders ondersteunen bij opvoed- en opgroei problemen.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Kindermonitor 2013 Normale psychosociale gezondheid (0-12 jaar): 84% Afgelopen 3 maanden gepest (0-12 jaar): 35% Ouder: mijn kind kan voor zichzelf op komen (0-12 jaar): 93% Ouder heeft zich het afgelopen jaar zodanig zorgen gemaakt over de opvoeding dat er behoefte was aan deskundige hulp (0-12 jaar): 29%	De kindermonitor komt 4-jaarlijks uit.	In 2016 zijn ouders en kinderen vanuit de sociale wijkteams, jeugdgezondheidszorg en (school)maatschappelijk werk ondersteund. De samenwerking tussen sociale wijkteams en scholen is verstevigd. Daarnaast zijn gerichte interventies ingezet ter versterking van weerbaarheid van kinderen, jongeren en/of ouders zoals Marietje Kessels (PO) en proeftuin THINK Talentstad (VO), proeftuin Deltion Jongerenteam (Mbo) en in 2015 gestarte preventieactiviteiten jeugdhulp. Maatschappelijke effecten op de indicatoren worden zichtbaar in de kindermonitor 2018.

Toelichting

Na de transitie jeugdhulp in 2015 zijn in 2016 stappen gemaakt op het gebied van transformatie. Meer preventief werken bij opgroeien en opvoeden is één van de speerpunten binnen het transformatiethema ondersteunen en versterken van 'Samenkracht' (nota Transformatie sociaal domein, juni 2016). We streven ernaar opgroeien en opvoeden zo optimaal mogelijk te laten verlopen voor alle jeugdigen. Als zich problemen voordoen, streven we ernaar die zo snel mogelijk te signaleren en aan te pakken. We investeren daarom extra in preventie en een positief opvoedklimaat in gezinnen in verenigingen en op scholen en voorschoolse voorzieningen. We maken daarbij optimaal gebruik van de kracht van jeugdigen en gezinnen zelf en hun sociale netwerk. Met deze beweging is een maatschappelijk belang gediend - zoveel mogelijk jeugdigen kunnen in hun eigen leefomgeving en gezin positief opgroeien - maar ook een financieel belang - hoe zwaarder de benodigde hulp, hoe duurder -. In de begroting 2017 is incidenteel geld beschikbaar gesteld voor een eerste stap in het versterken van preventie jeugd.

Informatie over de bezetting peuterspeelzalen over heel 2016 is nog niet beschikbaar. De bezetting over de eerste helft 2016 is wel bekend. Die is iets lager dan de doelstelling van minimaal 88%. Daarbij tekenen wij aan dat de bezetting over het eerste half jaar altijd lager is dan de bezetting over het volledige jaar. Daarnaast zijn er in 2016 extra plekken gerealiseerd waardoor enerzijds meer kinderen uit de doelgroep zijn bereikt, maar anderzijds de gemiddelde bezetting iets lager kan zijn uitgevallen. Op basis van het resultaat over het eerste half jaar zal de realisatie over het hele jaar naar verwachting wél boven de 88% uitkomen.

Relaties met andere programma's

Bij de jeugdhulp ligt er vooral een relatie met de programma's 12 en 13.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Vergroten bespreekbaarheid seksuele diversiteit (LHBT: Lesbiennes-Homoseksuelen-Biseksuelen-Transgenders)		
Streefdoel/indicator		
Vaststellen LHBT-aanpak 2016-2017		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Dit programma heeft geen specifieke activiteiten.		In 2016 is het uitvoeringsprogramma LHBT 2016-2017 vastgesteld, met daarin 5 speerpunten. Het COC neemt de uitvoering van de speerpunten in het uitvoeringsplan voor een groot deel voor haar rekening, waarbij contacten met onderwijs- en zorginstellingen en het COA al zijn gelegd en verder zijn uitgebreid. Er zijn structurele activiteiten in het onderwijs, voor ouderen, voor mensen met een beperking en voor jongeren. We zien dat steeds meer scholen LHBT hebben opgenomen in het curriculum. Het educatieprogramma rondom de voorstelling Boys don't Cry bevindt zich in de afrondende fase. Dit is afgestemd met o.a. Deltion. Daarnaast voeren we gesprekken om het thema 'LHBT' bespreekbaar te maken en op de kaart te zetten. Daarnaast verbinden we partijen aan elkaar, zodat activiteiten breder gedragen worden. We zijn als gemeente zichtbaar op dit thema. In Zwolle moet iedereen zichzelf kunnen zijn: er is een regenboogloper geopend in 2016 en afgelopen jaren hebben we meegevaren met de Gay Pride in Amsterdam. Op o.a. de coming out dag hangen de regenboogvlaggen op het stadhuis, stadskantoor en de Peperbus.

Financiële verantwoording

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; + = voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	13.177	23	13.221	696	12.702	751	519	56	575
Reservemutaties		42		142	219	153	-219	11	-208
Gerealiseerd resultaat	13.177	64	13.221	838	12.921	904	301	66	367

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Vrijwilligersbeleid	25		25			25
Beleid accommodaties	91		91	-140	53	4
Sociaal cultureel werk	-9		-9			-9
Wijkorganisaties	12		12			12
Welzijnsbeleid	38		38		-23	14
Zelforganisatie minderheden	232	49	281			281
Ouderenbeleid	-9	8	-2			-2
Beleid meervoud. problematiek	6	21	28			28
Jeugdgezondheid uniform	20		20			20
Jongerenbeleid	5		5			5
Opvoedingsonderst/ontwikkeling	14		14			14
Peuterwerk				-72		-73
Wijkmanagement	66		66	-7	-19	41
Leefbaarheid en wijkveiligheid	29	-23	6			6
Totaal	519	56	575	-219	11	367

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Beleid accommodaties	+4	I	De lagere lasten komt voornamelijk door minder uitgaven voor het onderhoud van niet gemeentelijke wijkcentra dan verwacht. De restant gelden zijn in de reserve gestort ten behoeve van toekomstig onderhoud aan de wijkcentra.
Zelforganisatie minderheden	+281	I	Een deel van deze middelen is begroot voor de verhoging van de subsidie voor Stichting Vluchtelingenwerk in 2016 vanwege de verhoogde instroom van statushouders. Vluchtelingenwerk kon de instroom van statushouders binnen de bestaande capaciteit en middelen opvangen. Dit komt vooral door een nieuwe manier van werken waarbij Vluchtelingenwerk meer gebruik maakt van het aanbod van partners in de stad zoals welzijnspartijen en het SWT. Datzelfde geldt voor partners die (financiële) ondersteuning krijgen bij het bevorderen van integratie. Door de samenwerking van deze partners in het maatschappelijke voorveld wordt effectiever en efficiënter gewerkt waardoor een deel van de begrote middelen achteraf niet nodig is gebleken.
Peuterwerk	-73	I	De negatieve afwijking op de reservestorting wordt veroorzaakt door een niet geraamde reservestorting op basis van RB 9-1-2017. Deze storting wordt gedekt vanuit bij de Meicirculaire 2016 verkregen middelen Gemeentefonds.
Wijkmanagement	+41	I	Binnen de diverse wijk budgetten zijn allemaal kleine onderbestedingen geweest wat resulteert in een totale onderbesteding op het product wijkmanagement. Daarnaast loopt het project jeugd in stadshagen nog door in 2017. Dit zorgt voor een afwijking in de lasten, maar hier staat ook een lagere reserve onttrekking tegenover.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Jongerenbudget 12/13	19			afgesloten			
Diezerpoort sociaal	487		50	437		437	
Jongerenbudget 2013	50			afgesloten			
CJG/Jeugd	48			afgesloten			
Onderzoek netwerkonderst. buurt-wijk	10			10	10		
Implementatie 3D	-436	466	634	-604	-604		
	178	466	684	-157	-594	437	0

Specificatie nieuwe krediet:

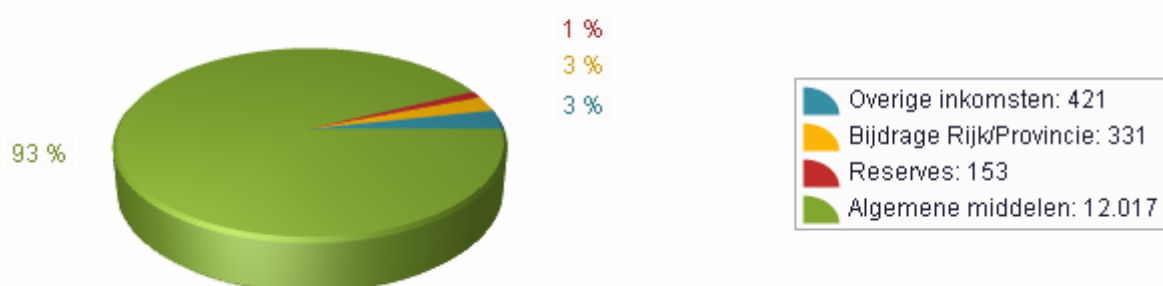
Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Implementatie 3D		466 Begroting 2016	
	466		

Specificatie afgesloten krediet:

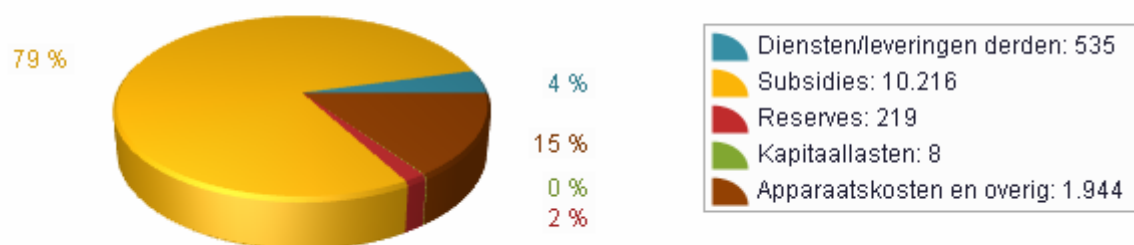
Project	Bedrag
Jongerenbudget 12/13	19
Jongerenbudget 2013	50
CJG/Jeugd	48
	117

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Programma 12 Inwonersondersteuning

Beleidsverantwoording

Algemeen

Het uitgangspunt van het programma Inwonersondersteuning is dat iedereen meedoet. Het belangrijkste doel van het beleid binnen dit begrotingsprogramma is om alle inwoners, jong en oud de mogelijkheden te bieden om mee te doen. Daarmee bevorderen we, samen met maatschappelijke partners en werkgevers, (economische) zelfredzaamheid en participatie en zetten wij in op het voorkomen van sociaal isolement.

Vanuit het programma Inwonersondersteuning ondersteunen wij via voorzieningen op maat, datgene wat inwoners niet zelf op eigen kracht of met hulp van het eigen sociale netwerk kunnen realiseren.

De belangrijkste ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden binnen het programma Inwonersondersteuning in 2016 zijn:

- **Maatschappelijke ondersteuning:**

In 2016 is naast de transitie vraagstukken vooral ingezet op de transformatie.

- In 2016 heeft een verdere doorontwikkeling plaatsgevonden van de sociale wijkteams. Wij zien dat de vraag naar ondersteuning van inwoners die zich melden bij het SWT voortsnog toeneemt. Dit heeft geresulteerd in een toename van de inzet van maatwerkvoorzieningen Wmo (met name de inzet van Diensten in/aan huis (Diah). Deze vorm van ondersteuning kent geen wachtlijst. Wanneer mensen ondersteuning nodig hebben, wordt deze geleverd door de door de inwoner gekozen gecontracteerde aanbieder (ZIN) of wordt een Pgb beschikbaar gesteld. Dit heeft tot gevolg dat een deel van de 'krapte' binnen het Sociaal Domein, zoals de wachtlijsten BW, en voor een kleiner deel jeugdzorg en druk vanuit aanpalende terreinen (krapte woningmarkt, druk vanuit Wlz, GGZ, zorgverzekering) wordt 'opgelost' door het inzetten van Diah. Door het versterken van het voorveld, te werken aan integrale arrangementen thuisondersteuning, versterken SWT's en afstemming binnen sociaal domein op het gebied van toegang en contractering willen we dit bijsturen.
- In 2016 is gezamenlijk met de aanbieders van diensten aan huis en de participatieraad gestart met de verdere doorontwikkeling van de resultaatgerichte trajectfinanciering. Dit heeft geleid tot het ontwikkelen van integrale arrangementen thuisondersteuning en nadere uitwerking kwaliteit. Dit zal in 2017 worden geïmplementeerd.
- In 2016 is het eerste cliëntervaringsonderzoek Wmo uitgevoerd.
- In 2016 is de functie van toezicht binnen de Wmo verder uitgewerkt mede in relatie tot het contractmanagement van onze gecontracteerde aanbieders en is ervaring opgedaan met de eerste onderzoeken van de toezichthouder Wmo.

- **Werk- en re-integratie**

De arbeidsmarkt is in ontwikkeling en in 2016 zijn we er samen met werkgevers en andere partners in geslaagd om meer mensen (t.o.v. 2015) vanuit de bijstand aan het werk te krijgen. We hebben gezamenlijk stappen gezet in de richting van een inclusieve arbeidsmarkt. Tegelijkertijd zijn wel meer inwoners afhankelijk geworden van uitkering en ondersteuning. De economische voorspoed is voor veel mensen zichtbaar, maar niet voor iedereen. Juist mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt blijken een groter beroep te doen op de ondersteuning van gemeenten.

- In 2016 hebben we de samenwerking tussen de afdeling Werk Re-integratie en Arbeidsontwikkeling en Wezo verder versterkt. Dit leidt tot een samenwerkende netwerkorganisatie die gericht is op het arbeidsfit krijgen van bijstandsccliënten. Zij hebben daarmee een bijdrage geleverd aan het samen met werkgevers en partners in publiek-private samenwerking aan de slag krijgen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Het Werkbedrijf Regio Zwolle is twee jaar actief. De lichte netwerkstructuur heeft geleid tot een samenwerking tussen werkgevers-, werknemersorganisaties, onderwijs, UWV en de 14 gemeenten in de ArbeidsmarktRegio Zwolle. De samenwerking heeft er voor gezorgd dat de doelstelling voor de banenafpraak (mensen met een arbeidsbeperking aan het werk) in 2016 in onze regio is gehaald. Regionaal is een schakel-makelpool actief om de verbinding te leggen voor jongeren die vanuit het Praktijk en Speciaal Onderwijs naar de arbeidsmarkt moeten worden geleid.
- In het Werkbedrijf Regio Zwolle zijn de instrumenten voor werkgevers (zoals subsidies) geharmoniseerd, zodat werkgevers in de gehele arbeidsmarktregio hetzelfde krijgen. Er zijn afspraken gemaakt over regionale werkgeversdienstverlening en het transparant maken van arbeidsfitte kandidaten (met en zonder arbeidsbeperking). De gemeente Zwolle heeft inmiddels alle arbeidsfitte kandidaten in beeld gebracht.
- De samenwerking economie-onderwijs-arbeidsmarkt heeft extra aandacht, vanwege de veranderingen op de arbeidsmarkt. In 2016 is door de partners vanuit deze driehoek een hernieuwde start gemaakt om de samenwerking te verstevigen. In 2017 zal dit een vervolg krijgen door met elkaar vanuit economische kansen en samen met het onderwijs te zorgen dat er meer mogelijkheden komen voor mensen met een (potentiële) afstand tot de arbeidsmarkt.
- In 2016 is vanuit het Sociale Wijkteam ingezet op maatschappelijke participatie van bijstandsgerechtigden. Maatschappelijke partners uit het voorveld hebben samen met SWT mensen begeleid naar bijvoorbeeld vrijwilligerswerk en soms zelfs betaald werk. De partners voor arbeidsmatige dagbesteding hebben in 2016 enkele kandidaten geleid naar een beschutte werkplek in hun organisatie (vanuit de SROI-afpraak in hun contracten). In 2017 zal dit verder worden vormgegeven.

- Jeugdhulp

We zijn als gemeente inmiddels 2 jaar verantwoordelijk voor het uitvoeren van de Jeugdwet. We zijn volop in beweging, op alle fronten. We zijn overtuigd van de meerwaarde van de decentralisatie (hulp en ondersteuning dichtbij het kind, normalisering en de-medicalisering) en de transformatie. We zien een spanningsveld tussen budgetten, zorgverbruik, en de transformatie-beweging. Bij de begrotingsbehandeling 2017 heeft de raad besloten om additionele middelen beschikbaar te stellen om zorgcontinuïteit en inzet op transformatie in balans te brengen.

- In 2016 hebben we ingezet op preventie, het innovatieproces *Zwolse Jeugd in beweging*, het versterken van de samenhang in de toegang: doorontwikkeling SWT en de verbinding met de huisartsen en het onderwijs, de transformatie gecontracteerde jeugdhulp, de jongerenindex en cliëntenparticipatie.
- 2016 was het eerste jaar sinds de decentralisatie dat we inzicht hadden in cijfers. Vanuit het CBS zijn er veel gegevens beschikbaar over aantallen en percentages, die tevens kunnen worden vergeleken met geheel Nederland en andere vergelijkbare steden. Zwolle bevindt zich landelijk gezien in het middensegment als het gaat om het gebruik van de jeugdhulp.
- In 2016 hebben we onverminderd ingezet op het voorkomen van problemen en als die er toch zijn, vroegtijdig te signaleren en aan te pakken om zo zoveel mogelijk kinderen en jongeren te laten opgroeien in hun eigen leegomgeving en gezin, waarbij wordt uitgegaan van het zelforganiserende vermogen, eigen kracht en maatwerk.

Relevante kaderstellende nota's

De Jeugdwet, de Participatiewet en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) vormen de belangrijkste wettelijke kaders voor dit begrotingsprogramma.

Algemeen

- Visie Sociaal Domein 'Werken vanuit vertrouwen' (raadsbesluit 2012)
- Uitvoeringsprogramma sociale wijkteams (raadsbesluit 30 juni 2014)
- Transformatie agenda Sociaal Domein

Maatschappelijke ondersteuning

- Beleidsplan Wmo 2015-2018
- Kadernota Dagbesteding 'Ondersteuning van kwetsbare inwoners met dagbesteding en bijzonder werk' (raadsbesluit 14 oktober 2013)
- Uitvoeringsprogramma dagbesteding 'Verbonden met de samenleving' (raadsbesluit 30 juni 2014)
- Kadernota Diensten in en aan huis "Langer zelfstandig leven en opgroeien" (raadsbesluit 14 oktober 2013)
- Uitvoeringsprogramma Diensten in en aan huis, Huishoudelijke hulp en Individuele begeleiding (raadsbesluit 30 juni 2014)

Participatie

- Kadernota Participatiewet 'Meedoen mogelijk maken'
- Kadernota Dagbesteding 'Ondersteuning van kwetsbare inwoners met dagbesteding en bijzonder werk'.
- Uitvoeringsprogramma participatiewet 'Meedoen mogelijk maken'
- Uitvoeringsprogramma dagbesteding 'Verbonden met de samenleving'
- Sociaal Akkoord IJssel-Vecht, Werkprogramma Sociaal Akkoord IJssel-Vecht
- Marktbewerkingsplan Regionaal Werkbedrijf Regio Zwolle
- Implementatieplan Stekker4
- Visie op Regionale Werkgeversdienstverlening Regio Zwolle
- Nota op weg naar een inclusieve arbeidsmarkt (2015)
- Sectorplan Regio Zwolle gaat inclusief (samenwerkende SW bedrijven)
- Regioplan Taal (Web)

Jeugd

- De toekomst van Zwolle, nota jeugdbeleid (december 2012)
- Beleidsplan jeugdhulp 2015-2016 (november 2014)

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Maatschappelijke ondersteuning		
Inwoners in Zwolle met een beperking of met chronisch psychische of psychosociale problemen zijn zelfredzaam en kunnen participeren in de samenleving. Ondersteuning vindt zoveel mogelijk plaats in de eigen leefomgeving zodat inwoners zolang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. - Laagdrempelige toegang: de ondersteuning wordt zo dicht mogelijk bij mensen in de buurt georganiseerd, door de sociale wijkteams (SWT) zodat tijdig de noodzakelijke ondersteuning beschikbaar is. - Passende ondersteuning: de ondersteuning draagt bij aan het versterken van de zelfredzaamheid van de inwoner en de mogelijkheden om te participeren in de samenleving. - Inzet maatwerkvoorzieningen: in aanvulling op de eigen kracht, de kracht van het sociale netwerk en de inzet van voorliggende voorzieningen, is er daar waar noodzakelijk passende ondersteuning beschikbaar die aansluit op de persoonlijke situatie en behoefte (maatwerkvoorzieningen).		
Streefdoel/indicator		
- De schaalscore voor maatschappelijke (sociale) participatie van Zwolse inwoners met een beperking of een chronische ziekte van 18 jaar en ouder is in jaar 2016 gestegen ten opzichte van het jaar 2014 (bron: buurt voor buurtonderzoek). - De schaalscore voor sociaal isolement van Zwolse inwoners van 18 jaar en ouder met een beperking of een chronische ziekte is in het jaar 2016 gedaald ten opzichte van 2014 (bron: buurt voor buurtonderzoek).		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
De schaalscore voor maatschappelijke (sociale) participatie van Zwolse inwoners van 18 jaar en ouder met een beperking of een chronische ziekte is in 2014, 4,4.	De schaalscore voor maatschappelijke (sociale) participatie van Zwolse inwoners met een beperking of een chronische ziekte is in jaar 2016 gestegen ten opzichte van het jaar 2014.	De norm is gerealiseerd. De schaalscore voor maatschappelijke (sociale) participatie van Zwolse inwoners van 18 jaar en ouder met een beperking of een chronische ziekte is in 2016, 4,5. Een lichte stijging t.o.v. 2014.
De schaalscore voor sociaal isolement van Zwolse inwoners van 18 jaar en ouder met een beperking of een chronische ziekte is in 2014, 2,3. (de schaalscore is opnieuw berekend om de weging hetzelfde te hebben als in 2016).	De schaalscore voor sociaal isolement van Zwolse inwoners van 18 jaar en ouder met een beperking of een chronische ziekte is in het jaar 2016 gedaald ten opzichte van jaar 2014.	De norm is gerealiseerd. De schaalscore voor sociaal isolement van Zwolse inwoners van 18 jaar en ouder met een beperking of een chronische ziekte is in 2016, 2,2. Een lichte daling t.o.v. 2014.
Streefdoel/indicator		
Inwoners in Zwolle weten bij problemen en vragen over hulp en ondersteuning het Sociaal Wijkteam (SWT) te vinden.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Nulsituatie wordt eind 2015 vastgesteld.	In 2016 is het aantal inwoners dat het SWT weet te vinden bij problemen en vragen over hulp en ondersteuning gestegen.	Nulmeting heeft plaatsgevonden: Bekendheid met het Sociaal Wijkteam bij inwoners Zwolle 18+. Hebt u wel eens contact gehad met het Sociaal Wijkteam ? - Ja: 10% - Nee, ik heb nog nooit van het Sociaal Wijkteam gehoord: 44% - Nee, maar ik heb wel eens van het Sociaal Wijkteam gehoord: 46%
Streefdoel/indicator		
Inwoners ervaren dat de geboden ondersteuning een bijdrage levert aan de gestelde doelen ten aanzien van de zelfredzaamheid en het kunnen participeren in de samenleving. % van de bezoekers SWT waarbij de inwoner de ondersteuning van het SWT met een voldoende beoordeelt % van de inwoners die gebruik maakt van een maatwerkvoorziening beoordeelt dat deze bijdraagt aan de zelfredzaamheid en participatie		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Nulsituatie wordt eind 2015 vastgesteld.	In 2016 is het % bezoekers SWT dat de ondersteuning van het SWT met een voldoende beoordeelt gestegen.	In 2016 is het cliëntervaringsonderzoek Wmo voor het eerst uitgevoerd. Hiermee is een nulsituatie bepaald.
In 2016 wordt gestart met het uitvoeren van cliëntervaringsonderzoeken.		Kwaliteit van de ondersteuning: - Ik vind de kwaliteit van de ondersteuning die ik krijg goed: (helemaal) eens 79% - De ondersteuning die ik krijg, past bij mijn hulpvraag: (helemaal) eens 75%

Effect van de ondersteuning:

- Door de ondersteuning die ik krijg, kan ik beter de dingen doen die ik wil: (helemaal) eens 73%
- Door de ondersteuning die ik krijg, kan ik mij beter redden: (helemaal) eens 82%
- Door de ondersteuning die ik krijg, heb ik een betere kwaliteit van leven: (helemaal) eens 72%

Streefdoel/indicator

Inwoners in Zwolle maken gebruik van hun eigen mogelijkheden, die van hun netwerk en van voorliggende voorzieningen en worden hierin ondersteund: het beroep van inwoners op maatwerkvoorzieningen evenals op minder zware vormen, wordt minder.

- aantal inwoners dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening daalt.

Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Maatwerkvoorzieningen:		
Voorzieningen diensten in/aan huis		
• Op 1-1- 2015 maken 3.385 inwoners gebruik van huishoudelijke ondersteuning en 1.299 van individuele begeleiding. • Van kortdurend verblijf maken 20 inwoners gebruik. • In 2014 zijn er 417 woonvoorzieningen verstrekt • In 2014 zijn er 497 vervoervoorzieningen verstrekt • In 2014 zijn er 290 rolstoelen verstrekt.	In 2016 is het aantal huishoudens dat gebruik maakt van maatwerkvoorzieningen gedaald.	Voorzieningen diensten in/aan huis • Op 31-12-2016 maken 2.495 inwoners gebruik van huishoudelijke ondersteuning en 1.350 inwoners van individuele begeleiding.(incl. kortdurend verblijf) • Van kortdurend verblijf maken 8 inwoners gebruik. • In 2016 zijn 317 woonvoorzieningen verstrekt. • In 2016 zijn 377 vervoervoorzieningen toegekend. • In 2016 zijn 415 rolstoelen toegekend.(in 2014 zijn minder rolstoelen verstrekt dan in andere jaren, het aantal verstrekte rolstoelen in 2016 ligt meer in lijn met het aantal verstrekte rolstoelen in de jaren ervoor.)

Relaties met andere programma's

Er is een toename van het aantal inwoners dat zich bij het SWT meldt met een ondersteuningsvraag. Dit resulteert in een toename van de toewijzing van de maatwerkvoorzieningen. De Diah (HH en IB) kent i.t.t. andere vormen van ondersteuning binnen het sociaal domein geen wachtlijsten. Wanneer mensen ondersteuning nodig hebben, wordt deze geleverd door de door de inwoner gekozen gecontracteerde aanbieder (ZIN) of wordt een pgb beschikbaar gesteld. Dit heeft tot gevolg dat een deel van de 'krapte' binnen het Sociaal Domein, zoals de wachtlijsten binnen BW, en voor een kleiner deel jeugdzorg en druk vanuit aanpalende terreinen (krapte woningmarkt, druk vanuit Wlz, GGZ, zorgverzekering) wordt 'opgelost' door het inzetten van individuele begeleiding Wmo. Door het versterken van het voorveld, te werken aan integrale arrangementen thuisondersteuning, versterken SWT's en afstemming binnen sociaal domein op het gebied van toegang en contractering sturen we de inzet van de IB bij.

Er zijn relaties met de andere programma's binnen het sociaal domein: 1, 11, 13 en 14.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Werk en re-integratie

Preventie:

Het zoveel mogelijk voorkomen dat inwoners bijstandsafhankelijk worden, met enerzijds als doel vergroten maatschappelijke waarde/economische zelfredzaamheid en anderzijds als doel schadelast beperking (lagere bijstandslasten).

Economische zelfredzaamheid:

Het vergroten van de economische zelfredzaamheid: mensen afhankelijk van een uitkering die kunnen werken, werken naar vermogen.

Regionale arbeidsmarkt:

Invulling geven aan de regionaal gemaakte afspraken ter bevordering van arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (waaronder ook invulling nieuw beschut werken)

Streefdoel/indicator

Het percentage mensen dat zich bij de Poort heeft gemeld voor gemeentelijke (Participatiewet-)ondersteuning en vervolgens geen formele bijstandsaanvraag heeft gedaan.

Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2015 is gestart met de registratie van alle meldingen m.b.t. doelmatigheid aan de poort. Tot 2015 werden alleen de aanvragen geregistreerd waarbij de aanvraag van de uitkering werd toegekend. Er is daarom nog geen nulmeting vanuit 2013 of 2014 te geven.	In 30% van de meldingen aan de Poort wordt geen bijstandsaanvraag gedaan in het vervolgproces.	In 2016 heeft meer dan 30% (33%) van de meldingen aan de Poort niet geleid tot een bijstandsaanvraag. Deze doelstelling is gehaald. Door middel van onze dienstverlening aan de Poort zijn aanvragers direct naar werk begeleid of is vanwege een andere reden afgezien van een aanvraag.

Streefdoel/indicator		
- Het aantal huishoudens dat sociaal economisch zelfredzaam is door inkomsten uit loondienst of onderneming of het volgen van een opleiding neemt toe. (Volledige uitstroom uit de uitkering). - Het aantal bijstandsafhankelijke huishoudens met inkomsten uit loondienst of onderneming neemt toe. (Gedeeltelijke uitstroom uit de uitkering). - Het aantal bijstandsafhankelijke jongeren dat een opleiding/leerwerkbaan of baan krijgt.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Nulsituatie 2013: afname aantal bijstandsafhankelijke huishoudens door inkomsten uit loondienst of onderneming of het volgen van een opleiding: 405. Streefcijfer 2015 is 455.	Norm voor 2016 is 475. (De afname aantal bijstandsafhankelijke huishoudens door inkomsten uit loondienst of onderneming of het volgen van een opleiding is beperkt hoger dan het streefcijfer in 2015, omdat de arbeidsmarkt 'ruim' blijft (veel werkzoekenden, weinig vacatures)).	De norm van 475 is gehaald. Waarvan 69 door uitstroom naar een opleiding en 29 naar zelfstandig ondernemerschap. De overige uitstroom was naar werk in dienstverband.
Nulsituatie 2013: aandeel bijstandsafhankelijke huishoudens met inkomsten uit loondienst of onderneming: 416. Streefcijfer 2015 is 450.	Norm voor 2016 is 475. (De afname van het aandeel bijstandsafhankelijke huishoudens met inkomsten uit loondienst of onderneming. De toename van het werkaanbod zal zorgen voor meer concurrentie op de arbeidsmarkt, hierdoor een beperktere toename t.o.v. 2015.)	Op peildatum december 2016 was dit aandeel 470. De norm is derhalve nagenoeg gehaald.
Nulsituatie: In 2014 zijn 375 jongeren opgenomen in de bijstand.	Norm voor 2016: 150 jongeren worden begeleid naar opleiding of (leerwerk)baan	De norm om 150 jongeren te begeleiden naar opleiding of (leerwerk)baan is behaald. deze jongeren zijn onder meer uitgestroomd naar (leerwerk)banen, eigen onderneming, opleiding of zorg. 100 jongeren zijn begeleid naar een betaalde baan of leerwerktraject. 51 jongeren zijn begeleid naar een opleiding.
Streefdoel/indicator		
- Aantal gerealiseerde extra leerwerkbanen - Aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen in het kader van (nieuw) beschut werken		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
De telling van het ministerie (garantiebanen) is gestart per 1 januari 2013 op -0-. De extra leerwerkbanen uit het regionaal sociaal akkoord worden vanaf 2014 geteld	Eind 2016 is sprake van een realisatie van 150 garantiebanen in de regio (regionale doelstelling)	De doelstelling van het te behalen garantiebanen in 2016 is gehaald (regionaal cijfer 3e kwartaal) met een stijging van meer dan 150 banen in 2016. Over de periode vanaf de nulmeting tot eind 2016 zijn 774 banen gerealiseerd.
In 2015 is gestart met nieuw beschut werken. 1-1-2015 is nulmeting (-0)	Aan het eind van 2016 willen we minimaal 10 arbeidsplaatsen hebben ingevuld.	De doelstelling van 10 beschut werken plaatsen is niet behaald. Dit is al eerder in de berap vermeld. Inmiddels is een aantal plekken gerealiseerd en wordt een plan opgesteld om in 2017 invulling te geven aan onze verplichting.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Jeugdhulp		
Voor kinderen en jongeren en hun ouder/verzorgers is tijdige, adequate en passende ondersteuning beschikbaar bij problemen met opvoeden en opgroeien, geestelijke problematiek, stoornissen en beperkingen; zo licht en kort als mogelijk, zo zwaar en lang als noodzakelijk.		
Streefdoel/indicator		
Het percentage inwoners dat weet waar ze terecht kan voor hulp bij problemen met opvoeden en opgroeien, geestelijke problematiek, stoornissen en beperkingen. In 2016 weten alle ouders/verzorgers van kinderen en jongeren minimaal één instantie waar ze terecht kunnen voor ondersteuning bij opvoeden en opgroeien en voor gespecialiseerde jeugdhulp. Minimaal 80% weet dat je hiervoor terecht kunt bij het sociaal wijkteam.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
-	-	Uit het klant tevredenheidsonderzoek uitgevoerd in 2016 blijkt dat: 92% van de jongeren geeft aan te weten waar ze terecht kunnen voor hulp. 92% van de ouders geeft aan te weten waar ze terecht kunnen voor hulp.

Streefdoel/indicator		
Het aantal jeugdigen dat een beroep doet op jeugdhulp bij problemen met opvoeden en opgroeien, geestelijke problematiek, stoornissen en beperkingen. In 2016 is het aantal jeugdigen dat jeugdhulp vraagt, gelijk aan of lager dan in 2015.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
2015 Jeugdhulp zonder verblijf: 2920 2015 Jeugdhulp met verblijf: 390	-	De cijfers over geheel 2016 zijn nog niet bekend. De cijfers over 2015 zijn toegevoegd bij de nulsituatie. De cijfers van voor de decentralisatie zijn niet altijd 1 op 1 te vergelijken met cijfers van na de decentralisatie (o.a. andere definities). 1ste helft 2016 (voorlopige cijfers): Jeugdhulp zonder verblijf: 2575 Jeugdhulp met verblijf: 330
Streefdoel/indicator		
De mate waarin ouders/verzorgers en jongeren vermindering van problemen ervaren na geboden hulp. In 2016 ervaart minimaal 75% van ouders/verzorgers en jongeren vermindering van problemen na geboden jeugdhulp		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
-	-	Uit het klant tevredenheidsonderzoek uitgevoerd in 2016 blijkt dat: 75% van de jongeren aangeeft zich door de hulp een beetje of veel beter te voelen. 76% van de ouders geven aan dat hun kind door de hulp zich een beetje of veel beter voelt.
Streefdoel/indicator		
De gemiddelde score op onderzoek naar tevredenheid van bewoners over geboden jeugdhulp bedraagt op een schaal van 10 een 7.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
-	-	Uit het klant tevredenheidsonderzoek uitgevoerd in 2016 blijkt dat: 80% van de jongeren aangeeft vaak of altijd goed geholpen te worden. Bij ouders is dit 72%.
Streefdoel/indicator		
De mate waarin bewoners een herhaald beroep doen op gespecialiseerde jeugdzorg. In 2016 is het beroep op jeugdhulp gelijk aan of lager dan in 2015.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
2015 Jeugdhulp zonder verblijf: 2920 2015 Jeugdhulp met verblijf: 390	-	De cijfers over geheel 2016 zijn nog niet bekend. De cijfers over 2015 zijn toegevoegd bij de nulsituatie. De cijfers van voor de decentralisatie zijn niet altijd 1 op 1 te vergelijken met cijfers van na de decentralisatie (o.a. andere definities). Eerste helft 2016 (voorlopige cijfers): Jeugdhulp zonder verblijf: 2575 Jeugdhulp met verblijf: 330
Streefdoel/indicator		
De mate waarin hulpvragers doorstromen naar lichtere of juist zwaardere vormen van hulp. In 2016 is het gebruik van zware vormen van jeugdhulp gelijk aan of lager dan in 2015.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
-	-	zie vorig streefdoel

Toelichting

We zijn als gemeente inmiddels 2 jaar verantwoordelijk voor het uitvoeren van de Jeugdwet. We zijn volop in beweging, op alle fronten. We zijn overtuigd van de meerwaarde van de decentralisatie (hulp en ondersteuning dichtbij het kind, normalisering en de-medicalisering) en de transformatie. We zien een spanningsveld tussen budgetten, zorgverbruik, en de transformatie-beweging. Bij de begrotingsbehandeling 2017 heeft de raad besloten om additionele middelen beschikbaar te stellen om zorgcontinuïteit en inzet op transformatie in balans te brengen.

In 2016 hebben we ingezet op preventie, het innovatieproces *Zwolse Jeugd in beweging*, het versterken van de samenhang in de toegang: doorontwikkeling SWT en de verbinding met de huisartsen en het onderwijs, de transformatie gecontracteerde jeugdhulp, de jongerenindex en cliëntenparticipatie.

2016 was het eerste jaar sinds de decentralisatie dat we inzicht hadden in cijfers. Vanuit het CBS zijn er veel gegevens beschikbaar over aantallen en percentages, die tevens kunnen worden vergeleken met geheel Nederland en andere vergelijkbare steden. Zwolle bevindt zich landelijk gezien in het middensegment als het gaat om het gebruik van de jeugdhulp.

In 2016 hebben we onverminderd ingezet op het voorkomen van problemen en als die er toch zijn, vroegtijdig te signaleren en aan te pakken om zo zoveel mogelijk kinderen en jongeren te laten opgroeien in hun eigen leegomgeving en gezin, waarbij wordt uitgegaan van het zelforganiserend vermogen, eigen kracht en maatwerk.

Relatie met andere programma's

Bij de jeugdzorg ligt er vooral een relatie met de programma's 6 (voortijdig schoolverlaten), 11 en 13.

Financiële verantwoording

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; + = voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	92.702	8.023	93.132	8.268	93.444	9.377	-312	1.110	798
Reservemutaties	400	681	861	1.652	2.237	1.784	-1.376	132	-1.244
Gerealiseerd resultaat	93.102	8.704	93.994	9.920	95.681	11.162	-1.687	1.242	-446

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Algemeen maatschappelijk werk	62		62			62
AWBZ-jeugdzorg						
Clëntenondersteuning	39		39			39
Dagbesteding	332		332			332
Diensten in en aan Huis	-772		-760	-231	193	-798
Eigen bijdrage WMO/JZ		-46	-46			-46
Externe advisering	-3		-3			-3
Gehandicapten parkeerkaarten		7	7			7
Individuele voorz. PGB Jeugd	25		25			25
Jeugd- en opvoedhulp	-69	69				
Jeugdgezondheid maatwerk	-45		-45			-45
Kortdurend Verblijf	-1		-1			-1
Maatschappelijke participatie	78	42	120	-137	25	9
Rolstoelen	-108	-2	-110			-110
Sociale werkvoorziening	-98	1.008	910	-1.008		-98
Vervoersvoorzieningen	126	11	137			137
Volwasseneneducatie	2	-7	-5			-5
Woonvoorzieningen	44		44			44
Zvw-jeugdzorg GGZ	86		86		-86	
Ouderbijdrage Jeugd		14	14			14
Gehandicaptenbeleid	-9		-9			-9
Trajecten (WWB)	-2	2				
Totaal	-312	1.110	798	-1.376	132	-446

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Algemeen maatschappelijk werk	+62	I	Het voordeel ontstaat door een terugvordering van een subsidie uit voorgaande jaren. Op de pilots jeugd en gezin en Diezerpoort is geld overgebleven. Het project pilots NJG kon met minder geld gerealiseerd worden, onder meer doordat het meer tijd kostte om de pilots op te starten dan gepland. Op de subsidie voor de begeleiding van ontregelde gezinnen is eveneens geld overgehouden. Dit komt door het feit dat een aantal functies in de uitvoering van de ondersteuning uit bestaande formatie is voldaan.
Dagbesteding	+332	I	De nieuwe instroom in de dagbesteding stijgt het laatste jaar minimaal. Er wordt door aanbieders zorgvuldig gekeken hoeveel dagdelen ingezet dienen te worden en welke zorgzwaarte van toepassing is. Het systeem van kwartaalafrekening draagt bij aan deze zorgvuldige afweging.
Diensten in en aan huis / Kortdurend verblijf / Eigen bijdrage WMO	-1038	I/S	Als gevolg van ingezette traject financiering voor huishoudelijke hulp (HH) zijn de bestedingen in 2016 voor HH verder afgenomen. Dit was ook noodzakelijk gezien de lagere budgetten voor HH. Tegenover de afname van HH is er een toename in de bestedingen voor individuele begeleiding (IB) in 2016. De uitgaven van IB liggen bijna 1 mln. hoger dan bij de berap verwacht. Dit komt door een toename van het aantal inwoners dat zich bij het SWT meldt met een ondersteuningsvraag. IB is een open eind regeling en kent geen wachtlijsten. Het aantal PGB verstrekkingen voor kortdurend verblijf is echter lager dan begroot, dit kan komen omdat IB/zin is toegenomen. Het gesaldeerd tekort van het totale sociaal domein (-193) wordt onttrokken aan de reserve sociaal domein ten gunste van het product DIAH komt het resultaat DIAH(-798)/Eigen bijdrage(-46)/KDV(-1) uit op een nadelig saldo van -845, echter het netto resultaat voor de reserve onttrekking sociaal domein is -1038.
Rolstoelen	-110	I	Bij de berap is nog een verwacht voordeel gerapporteerd voor de rolstoelen. Dit was gebaseerd op basis van een extrapolatie. De rolstoelen verstrekking is een open eind regeling. De zijn dan in het 2e halfjaar iets meer rolstoelen verstrekt dan oorspronkelijk verwacht.
Vervoersvoorzieningen	+137	I	Het voordeel op de vervoersvoorziening komt voornamelijk door het aanbestedingsvoordeel.
Jeugd (AWBZ-Jeugdzorg / PGB Jeugd / Jeugd- en opvoedhulp / Zvw-Jeugdzorg GGZ)	+25	I	De totale kosten Jeugdzorg over 2016 overschrijden het beschikbare rijksbudget. Voor Zwolle betekent dit een aandeel in het tekort van 1,9 mln. waardoor een bijdrage uit de algemene middelen van 1,9 mln. nodig is. Deze aanvulling van 1,9 mln. is al verantwoord in de berap 2 voor 1,3 mln. en voor 0,6 mln. middels een afzonderlijk raadsbesluit, ten behoeve van de regionaal in te kopen Jeugdhulp 2016 om hiermee de zorgcontinuïteit te bieden aan kinderen en jongeren in 2016. Dit betekent dat ten opzichte van de berap 2 er voor Jeugd geen grote afwijkingen zijn.
Maatschappelijke participatie	+9	I	Tegenover de lagere lasten re-integratie (115) staat een reservering van 108 in verband met doorlopende verplichtingen. Jeugdwerkloosheid kent 29 minder lasten. Deze rijksmiddelen worden via een reservering doorgeschoven naar 2017. De businesscase 'werken aan minder bijstand' kent een hogere last van 66. Deze wordt gecompenseerd door een incidentele bijdrage van 41 en een extra onttrekking van gereserveerde middelen (25) van deze businesscase
Sociale Werkvoorziening	-98	I	Het exploitatieresultaat van Wezo NV is positief. Echter is het resultaat wel lager dan eerder gemeld. De overschrijding die hierdoor ontstaat, wordt met name veroorzaakt door een tegenvaller op het onderdeel detacheringen in de exploitatie van de Wezo NV. De extra baten en de reservering daarvan, betreft het verwachte saldo van de liquidatie Wezo GR en het vrijvallende, te reserveren deel van de aandelentransactie van Wezo NV.
Volwasseneducatie	+0	I	Het budgetneutrale verschil betreft een onderbesteding op het Rijksbudget Volwasseneducatie. Dit zijn met name meevallers op de kosten voor Taalpunten. Deze onderbesteding wordt conform de meeneemregeling van dit budget meegenomen naar 2017.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet 1-1-2016	nieuw krediet	besteding 2016	restant krediet	dekking		
					derden	res./voorz.	expl.rek.
ESF-J project	1.992		830	973	973		
ESF-Zeswegconstruct	2.247		58	2.189	2.189		
Werkbedrijf regio Zwolle	701		502	199		199	
	4.940	0	1.390	3.361	3.162	199	0

Het restantkrediet 31-12-2015 bij ESF-J project was 189K lager. Deze correctie is verwerkt in de kolom 2016 zodat er aansluiting blijft bij de gepresenteerde cijfers.

Specificatie nieuwe krediet:

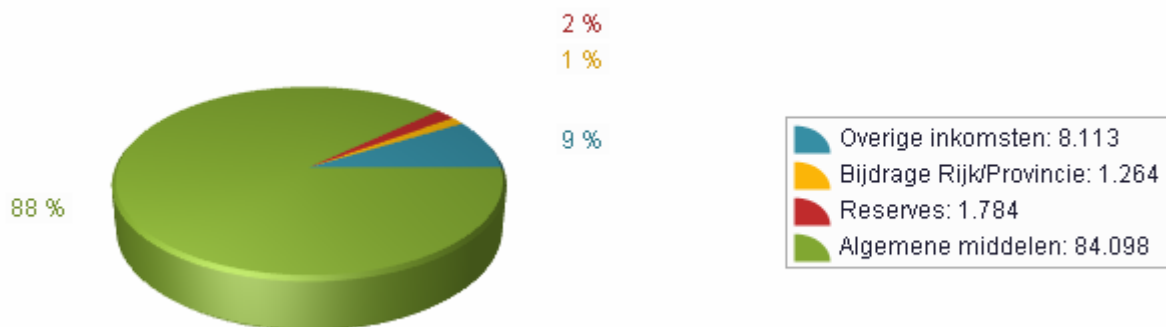
Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
n.v.t.			

Specificatie afgesloten krediet:

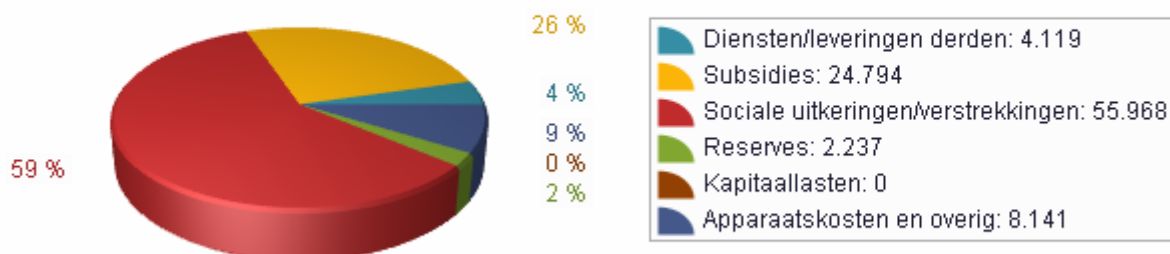
Project	Bedrag
n.v.t.	

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Programma 13 Opvang en bescherming

Beleidsverantwoording

Vanuit het begrotingsprogramma Opvang en Bescherming is ook in 2016 bijgedragen aan de bredere ambitie waarbij wij inzetten op het bevorderen van de zelfredzaamheid en participatie van onze inwoners. Vanuit dit begrotingsprogramma was de inzet primair gericht op die inwoners die door omstandigheden en/of keuzes niet meer daartoe op eigen kracht in staat zijn en bovendien daarmee de veiligheid en stabiliteit van de betreffende inwoners, de naaste sociale omgeving en/of de samenleving als geheel in het geding is.

De belangrijkste ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden binnen het begrotingsprogramma Opvang en bescherming in 2016 waren:

- Van transitie naar transformatie: Alhoewel in 2016 ook nog veel aandacht is geweest voor transitie-vraagstukken, zijn er in 2016 vooral ook belangrijke stappen gezet naar de gewenste transformatie zowel lokaal als regionaal. Daarbij gaat het dan vooral om de vaststelling en uitvoering van de transformatie-agenda sociaal domein gemeente Zwolle. Maar ook regionaal hebben de 15 samenwerkende gemeenten de regionale veranderagenda beschermd wonen - maatschappelijke opvang 2016-2019 centrumgemeenteregio Zwolle vastgesteld en in uitvoering gebracht.
- Versterkte en veranderende regionale samenwerking: Wij werken opgavegericht en daar waar de opgave een regionale aanpak vraagt werken we regionaal samen met regiogemeenten. Dit geldt vooral voor de activiteiten binnen het begrotingsprogramma opvang en bescherming. Wij constateren dat in 2016 de samenwerking op regionaal niveau verder versterkt en geoptimaliseerd is. Voorbeelden hiervan zijn de vaststelling van gezamenlijke beleidskaders én samenwerkingsafspraken rondom beschermd wonen en maatschappelijke opvang, de regionale uitvoering van de aanpak huiselijk geweld, alsmede de evaluatie en optimalisering van de samenwerkingsafspraken inzake Jeugdhulp. Hiermee zijn de inspanningen op gemeentelijk en regionaal niveau verder geoptimaliseerd zodat dit een goede basis biedt om de maatschappelijke resultaten verder te verbeteren. Ten aanzien van beschermd wonen en maatschappelijke opvang heeft de rijksoverheid een besluit genomen dat de centrumgemeentestructuur vanaf 1-1-2020 vervalt en vanaf dat moment ook de middelen hieromtrent geobjectiveerd doorgedecentraliseerd worden naar alle gemeenten.
- Meer accent op door- en uitstroom: Als het gaat om beschermde woonvormen en opvangvoorzieningen is het voor bewoners zelf, maar ook gezien de maatschappelijke kosten belangrijk dat er inspanningen verricht worden om optimale door- en uitstroom te bewerkstelligen. Omdat vanaf het voorjaar 2016 steeds meer duidelijk werd dat de problemen ten aanzien van door- en uitstroom zich hadden versterkt zijn er in 2016 met kracht inspanningen verricht om samen met regiogemeenten, aanbieders en corporaties de problematiek in beeld te brengen en van adequate en ambitieuze regionale oplossingen te voorzien. Daarbij wordt enerzijds door alle gemeenten in de regio ingezet op het realiseren van extra betaalbare, adequate woningen voor uitstromende cliënten, maar ook wordt ingezet op het doorvoeren van procesverbeteringen, zodat de uitstroom ook beter regionaal wordt gespreid.

Relevante kaderstellende nota's

Jeugdzorg

- Beleidsplan jeugdhulp (november 2014)
- De toekomst van Zwolle. Nota jeugdbeleid (december 2012)

Maatschappelijke ondersteuning

- Regionale veranderagenda maatschappelijke opvang en beschermd wonen 2016-2019 (raadsbesluit, april 2016)
- Wmo-beleidsplan (raadsbesluit: december 2014)
- Kadernotitie transitie beschermd wonen GGZ (raadsbesluit 30 juni 2014)
- Opvang asielzoekers (raadsbesluit, 22 november 2010)
- Maatschappelijke Opvang – nachtopvang (raadsbesluit, 16 september 2013)
- Regiovisie Huiselijk Geweld IJsselland (raadsbesluit mei 2014)
- Kaders en uitgangspunten AMHK IJsselland (raadsbesluit maart 2014)

Wat hebben we in 2016 bereikt

Streefdoel/indicator		
Aantal jeugdbeschermingsmaatregelen (inclusief jeugdreclassering) is in 2016 gelijk aan of lager dan het aantal maatregelen in 2015		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
515 maatregelen (bron: beleidsplan jeugdhulp 2014) Ondertoezichtstelling 2012: 377 Voogdijmaatregelen 2012: 70	Aantal maatregelen gelijk aan of lager dan 515	De cijfers over geheel 2016 zijn nog niet bekend. De cijfers over 2015 zijn toegevoegd bij de nulsituatie. De cijfers van voor de decentralisatie zijn niet altijd 1 op 1 te vergelijken met cijfers van na de decentralisatie (o.a. andere definities)
2015 % van alle jongeren (12-23 jr)met jeugdreclassering: 0,6 % 2015 totaal aantal jeugdreclasseringstrajecten: 75 2015 aantal voogdijmaatregelen: 70 2015 aantal ondertoezichtstellingen: 220 2015 totaal jeugdbeschermingsmaatregelen: 290		1ste helft 2016 (voorlopige cijfers): % van alle jongeren (12-23 jr)met jeugdreclassering: 0,5 % aantal jeugdreclasseringstrajecten: 65 aantal ondertoezichtstellingen: 70 aantal ondertoezichtstellingen: 210
Streefdoel/indicator		
Afname in aantal en zwaarte van trajecten gespecialiseerde jeugdzorg vanaf 2016		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
		Dit wordt verantwoord in programma inwonersondersteuning onderdeel Jeugdhulp
Streefdoel/indicator		
Uitvoering Jeugdwet vindt plaats binnen financieel kader (afname van budgetten)		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Geen budget	Maximale uitgaven uitvoering Jeugdwet blijven binnen financieel kader decentralisatie jeugdzorg (€ 32,6 mln.)	Er is sprake van een overschrijding van het beschikbare rijksbudget Jeugdhulp 2016 met 1,9 miljoen. Hiervan is 1,3 miljoen via de Berap 2 reeds verantwoord. Voor 0,6 miljoen via een afzonderlijk raadsbesluit in het voorjaar inzake regionale inkoop 2016. Derhalve is op dit moment geen additionele afwijzing te melden.

Toelichting

We zijn volop in beweging, op alle fronten. We zijn overtuigd van de meerwaarde van de decentralisatie (hulp en ondersteuning dichtbij het kind, normalisering en de-medicalisering) en de transformatie. Nu 2 jaar na de decentralisatie zien we een spanningsveld tussen budgetten, zorgverbruik, en de transformatie-beweging. Bij de begrotingsbehandeling 2017 heeft de raad besloten om additionele middelen beschikbaar te stellen om zorgcontinuïteit en inzet op transformatie in balans te brengen.

Wanneer sprake is van kindermishandeling streven we er naar die zo snel mogelijk op het spoor te komen teneinde de mishandeling ook zo snel mogelijk te kunnen stoppen. We streven daarom – in lijn met landelijk beleid – naar verbetering van de meldingsbereidheid van kindermishandeling. Die verbetering blijkt uit toename van het aantal meldingen.

Relatie met andere programma's

Bij de jeugdzorg ligt er voornamelijk een relatie met de programma's 11 en 12.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Het bieden van beschermd wonen met begeleiding en toezicht aan personen met psychiatrische aandoening en/of psychische of psychosociale problemen die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in samenleving en vanuit daaruit in een beschermd wonen ggz-voorziening verblijven in de centrumgemeente en regio Zwolle: • Bevorderen zelfredzaamheid en participatie • Bevorderen psychisch en psychosociaal functioneren • Stabilisatie psychiatrisch ziektebeeld • Bieden van veilige woonomgeving • Voorkomen van verwaarlozing en maatschappelijke overlast		
Streefdoel/indicator		
Streefdoel is dat personen met psychiatrische aandoening en/of psychische of psychosociale problemen die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in samenleving en vanuit daaruit in een beschermd wonen ggz-voorziening verblijven in de centrumgemeente en regio Zwolle: • meer zelfredzaam worden en meer participeren; • het psychisch en psychosociaal functioneren is bevorderd; • het psychiatrisch ziektebeeld is gestabiliseerd; • de veiligheid van de cliënten en de omgeving is gestegen; • verwaarlozing en maatschappelijke overlast zijn gedaald; Dit ten opzichte van de situatie waarbij cliënten geen gebruik maakten van beschermd wonen (ggz).		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
0-meting nog niet bepaald (zie toelichting).	Norm 2016 nog niet bepaald (zie toelichting).	De subsidieverplichtingen en voorwaarden zijn bij de subsidiëring 2016 en 2017 verder geoptimaliseerd en aangescherpt. Dit heeft geleid tot een verder uitgewerkt geheel aan verplichtingen ten aanzien van kwaliteit en maatschappelijke resultaat (outcome-criteria). Hierover is de raad ook separaat geïnformeerd (in het kader van toezegging 95).

Relaties met andere programma's

Het bieden van beschermd wonen heeft een relatie met programma 1, vooral daar waar het gaat om de uitstroom bevorderen. Randvoorwaarde om door- en uitstroom vanuit beschermd wonen-voorzieningen te bevorderen is voldoende betaalbare zelfstandige huisvestingsmogelijkheden in Zwolle en de regio. Ook is er een relatie met programma 12, aangezien door preventie en door lichtere hulp en ondersteuning voor een aantal inwoners een situatie kan worden gecreëerd dat een beschermde woonomgeving niet nodig blijkt te zijn en inwoners zelfstandig kunnen blijven wonen met veelal de nodige begeleiding thuis.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Beperken van noodzaak tot gebruik van maatschappelijke opvang. Indien noodzakelijk opvang en ondersteuning bieden gericht op door- en uitstroom, evenals het vergroten van participatie en zelfredzaamheid. Daarnaast wordt ingezet op het beperken van overlast door dak- en thuislozen		
Streefdoel/indicator		
In 2016 zitten alle dak- en thuislozen die bekend zijn bij de centrale toegang, in traject gericht op een stabiele mix van huisvesting, dagbesteding zorg- en hulpverlening waarbij het hoogst haalbare niveau van de cliënt als uitgangspunt wordt gehanteerd.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Alle dak- en thuislozen, bekend bij de centrale toegang, worden na screening in een traject geplaatst, of doorverwezen naar elders (andere regio, andere hulpverlening).	Ook in 2016 zitten alle dak- en thuislozen die bekend zijn bij de centrale toegang, in een traject.	Alle daklozen die bekend zijn bij de Centrale Toegang hebben een traject aangeboden gekregen, gericht op maatschappelijk herstel.
Streefdoel/indicator		
In 2016 is voor tenminste 60% van de daklozen bekend bij de centrale toegang dagbesteding gerealiseerd.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2014 heeft 80 % van de dak- en thuislozen structurele dagbesteding. Een ander deel heeft wel vormen van dagbesteding, maar niet structureel.	In 2016 wordt aan alle dak- en thuislozen, bekend bij de Centrale Toegang een passend aanbod voor dagbesteding - activering gedaan. In 2016 maakt tenminste 80% van de daklozen gebruik van het aanbod.	Alle daklozen, bekend bij de CT is in 2016 een passend aanbod gedaan voor dagbesteding en activering (95%).
Streefdoel/indicator		
Het aantal mensen dat dakloos raakt ten gevolge van huisuitzetting is in 2016 minder dan 5% van het aantal daklozen.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2012 was 4,5% van het aantal daklozen het gevolg van huisuitzettingen.	We streven naar het behouden van de nulsituatie en dit percentage zo laag mogelijk te krijgen. Het percentage op 0% krijgen is niet mogelijk, soms moet je bij consequent weigeren van iedere medewerking van cliënt tot huisuitzetting over kunnen gaan. Dit betreft uiteraard wel uitzonderlijke situaties.	In Zwolle hebben in 2016 in totaal 20 huisuitzettingen plaatsgevonden (minder dan 1 % van het aantal daklozen). We zien, ten opzichte van voorgaande jaren een lichte daling in het aantal huisuitzettingen. Overigens is er geen 1 op 1 verband tussen huisuitzettingen en instroom in de maatschappelijke opvang.

Streefdoel/indicator		
In 2016 is overlast gevend gedrag van daklozen teruggebracht naar 75% van het niveau van 2010.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Geen 0-meting(zie toelichting).	Doel is het voorkomen van overlast door dak- en thuislozen en adequaat inzetten op tegengaan van overlast.	Overlast door dak- en thuislozen is minimaal, enerzijds door het bieden van dagbesteding en activering dat aansluit bij mogelijkheden en behoeften van daklozen, anderzijds door inzet van Streetcare waardoor daklozen op straat worden aangesproken op hun gedrag.
Streefdoel/indicator		
In 2016 is voor tenminste 95% van de daklozen bekend bij de centrale toegang, huisvesting gerealiseerd.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2014 heeft niemand in Zwolle tegen zijn wil op straat hoeven te slapen. Kortom: voor meer dan 95% van de daklozen, bekend bij de centrale toegang, is in 2015 huisvesting gerealiseerd.	In 2016 is voor tenminste 95% van de daklozen bekend bij de centrale toegang, huisvesting gerealiseerd. Niemand hoeft tegen zijn wil op straat te slapen. Een beperkt aantal daklozen kiest er zelf voor om buiten te slapen, vandaar dat we geen 100% kunnen scoren.	In 2016 is voor tenminste 95 % van het de daklozen, bekend bij de CT, huisvesting gerealiseerd. Ook in 2016 heeft niemand tegen zijn wil op straat hoeven te slapen.
Streefdoel/indicator		
Het aantal mensen dat dakloos raakt ten gevolge van detentie of afwenteling door andere instellingen is in 2016 minder van 5% van het totaal aantal daklozen.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In Zwolle zijn nagenoeg geen gevallen bekend van dakloosheid als gevolg van detentie.	Het aantal mensen dat dakloos raakt ten gevolg van detentie of afwenteling door andere instellingen is in 2016 minder dan 5% van het totaal aantal daklozen.	In 2016 is het aantal daklozen als gevolg van detentie minder dan 5 % van het totaal aantal daklozen. Er zijn in 2016 enkele mensen tijdelijk in de Herberg opgevangen die vanuit detentie kwamen.
Streefdoel/indicator		
In 2016 is het aantal dakloze jongeren in de regio Zwolle met 50% gedaald ten opzichte van het jaar 2008.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2012 is het aantal dakloze jongeren in Zwolle 92. In 2013 was het aantal dakloze jongeren 83.	In 2016 is het aantal dakloze jongeren in de regio Zwolle met 50% gedaald ten opzichte van het jaar 2012.	In 2016 hebben we, na een daling in 2015, een stijging van het aantal zwerfjongeren geconstateerd. Het aantal zit met 93 jongeren weer op het niveau van 2014 toen dat aantal ook 93 was.

Toelichting

In 2016 heeft de raad de regionale veranderagenda voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang (2016-2019) vastgesteld. Belangrijkste ambities van de regionale veranderagenda zijn:

- zo lang mogelijk zelfstandig wonen,
- zo snel mogelijk weer zelfstandig wonen,
- samenwerking in de keten

Omdat we met Beschermd Wonen min of meer voor de zelfde uitdagingen staan en we voor een groot deel te maken hebben met dezelfde partners, is er voor gekozen om te werken vanuit een integrale transformatie-veranderagenda voor zowel maatschappelijke opvang als beschermd wonen. De regionale veranderagenda is inmiddels in alle regiogemeenten vastgesteld. We werken vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid aan de ambities van de veranderagenda.

De raad heeft in 2010 in een amendement vastgesteld het streven om in 2014 een daling met 50% te realiseren van het aantal dakloze jongeren in de regio Zwolle ten opzichte van het jaar 2008. Vorig jaar hebben wij al aangegeven dat dit streefdoel, ondanks onze inspanningen niet reëel blijkt te zijn. Bij de op te stellen veranderagenda maatschappelijke opvang en beschermd wonen is dit meegenomen.

In voorgaande jaren is al geconstateerd dat de doelstelling ten aanzien van overlast, zoals oorspronkelijk geformuleerd in het Stedelijk Kompas niet exact te meten is, i.v.m. wisseling van registratiesysteem van de politie. In het registratiesysteem van de politie worden geen specifieke gegevens van (overlast door) dak- en thuislozen geregistreerd. De inzet van Streetcare maakt dat we actief in kunnen zetten op eventuele nieuwe 'hotspots', plekken waar dak- en thuislozen zich ophouden. Hierdoor worden dak- en thuislozen aangesproken op hun gedrag en wordt hun begeleiding en (zinvolle) dagbesteding geboden (Zwolle Actief).

Alle gemeenten hebben opdracht van het Rijk om lokaal een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag te organiseren. In 2016 is gemeente Zwolle samen met een aantal partners in de stad (o.a. GGD, Dimence, Politie, SWT, zorgaanbieders) gestart met het ontwikkelen van een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag. We hebben GGD opdracht gegeven om aan de hand van de bouwstenen, zoals deze door het landelijk aanjaagteam voor een aanpak voor personen met verward gedrag zijn geformuleerd, in kaart te brengen waar we in Zwolle nu staan en waar aanvullingen/verbeteringen nodig zijn om te kunnen spreken van een sluitende aanpak. De uitkomsten van het onderzoek van GGD zijn leidend voor de verdere ontwikkeling van de Zwolse aanpak voor personen met verward gedrag.

Relaties met andere programma's

Bij het onderdeel maatschappelijke opvang ligt er een relatie met de programma's 8, 10 en 11.

* Zelfredzaamheidsmatrix is een instrument waarmee op eenvoudige wijze de mate van zelfredzaamheid van een cliënt in kaart kan worden gebracht

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Voorkomen en tegengaan van huiselijk geweld. Als huiselijk geweld zich voordoet het geweld zo snel mogelijk signaleren en stoppen en betrokkenen ondersteunen naar zelfredzaamheid en terugkeer zonder huiselijk geweld. Zorg dragen voor tijdelijke opvang voor de slachtoffers van huiselijk geweld als de veiligheid daartoe aanleiding geeft.		
Streefdoel/indicator		
- Het percentage 12-24 jarigen dat slachtoffer is van huiselijk geweld (lichamelijke en/of geestelijke mishandeling door familie) daalt of blijft gelijk in 2016 ten opzichte van 2011. - Het percentage volwassenen van 19-64 jaar dat slachtoffer van huiselijk geweld is, daalt of blijft gelijk in 2016 ten opzichte van 2012. - Het percentage ouderen dat van 65 jaar en ouder dat slachtoffer is van huiselijk geweld daalt of blijft gelijk in 2016 ten opzichte van 2010.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
2011: 6,2 % van de 12-24 jarigen heeft ooit te maken gehad met mishandeling, waarvan 2,6% lichamelijke mishandeling en 4,4 % geestelijke mishandeling. (bron: jongerenmonitor GGD IJsselland)	het percentage jongeren van 12-24 jaar in de regio IJsselland dat te maken heeft gehad met mishandeling is lager dan 6,2%.	Er zijn geen recente gegevens omdat de monitor van de GGD is gewijzigd.
2012: 8 % van de 19-64 jarigen heeft ooit te maken gehad met huiselijk geweld (bron: volwassenenmonitor GGD IJsselland)	Het percentage volwassenen van 19-64 jaar dat te maken heeft gehad met huiselijk geweld is in 2015 lager dan 8%.	Er zijn geen recente gegevens.
2010: 5 % van de inwoners in de regio IJsselland van 65 jaar en ouder heeft ooit te maken gehad met huiselijk geweld waaronder ouderenmishandeling (bron: ouderenmonitor GGD IJsselland)	Het percentage ouderen van 65 jaar en ouder dat te maken heeft gehad met huiselijk geweld is lager dan 5%.	Er zijn geen recente gegevens.
Streefdoel/indicator		
Verbeteren van de vroegtijdige signalering van huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling.		
- Het aantal advies en consultatievragen door particulieren en professionals bij "Veilig Thuis IJsselland" is in 2016 gestegen ten opzichte van 2015. - Het aantal crisisinterventies in de regio IJsselland is in 2016 gelijk gebleven ten opzichte van 2015. - Het aantal reguliere politiemeldingen huiselijk geweld wat afgehandeld is in 2015 is gelijk gebleven ten opzichte van 2015*.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Gegevens over 2015 zijn nog niet bekend. Er is sprake van een nieuwe situatie en een andere voorgeschreven manier van registreren door het ontstaan van Veilig Thuis IJsselland per 1 januari 2015, zodat eerdere cijfers niet vergelijkbaar zijn.	Het aantal advies en consultatievragen is gestegen ten opzichte van 2015.	Het aantal adviezen in 2016 was 1631 voor de regio IJsselland. Dit aantal is bijna 4 keer zoveel als het jaar 2015, toen er 432 adviezen geregistreerd werden. Belangrijkste verklaring lijkt dat Veilig Thuis IJsselland steeds beter gevonden wordt om advies te vragen, alhoewel ook de registratie in 2015 niet optimaal was. Het aantal meldingen is in 2016 met 1810 meldingen iets gedaald ten opzichte van 2015, toen er 2278 meldingen zijn gedaan.
Gegevens over crisisinterventies in 2015 zijn nog niet voorhanden. Door de nieuwe situatie zijn eerdere gegevens niet vergelijkbaar.	Het aantal crisisinterventies is gedaald t.o.v. 2015,	Het aantal crisisinterventies met een Tijdelijk Huisverbod in 2016 was 51, wat duidelijk lager is dan 2015 toen er 88 Tijdelijke Huisverboden zijn opgelegd. (regio IJsselland) Het aantal overige crisissen was 145 in 2016. Gegevens van 2015 zijn niet beschikbaar, zodat deze niet vergeleken kunnen worden.

Toelichting

De percentages die genoemd worden zijn afkomstig van de gegevens uit de verschillende GGD monitoren. Eens in de vier jaar komen deze per genoemde leeftijdsgroep beschikbaar. De meest recente gegevens zijn gebruikt. De GGD monitoren zijn de afgelopen periode veranderd. De monitor voor Volwassenen en Ouderen is samengevoegd en komt binnenkort beschikbaar. De jeugdmonitor wordt anders vormgegeven en levert geen bruikbare informatie voor dit onderwerp op. We zijn in overleg met de GGD hoe dit op te lossen.

Veilig Thuis IJsselland is ontstaan per 1 januari 2015. De werkwijze op grond van het landelijk handelingsprotocol, dat uitgaat van een integrale werkwijze voor alle vormen van mishandeling, misbruik of verwaarlozing in huiselijke setting, is dusdanig anders dat eerdere cijfers niet of beperkt vergelijkbaar zijn.

Het streven is er op gericht de meldingsbereidheid in de samenleving te vergroten zodat er daadwerkelijk meer huiselijk geweld wordt gemeld in relatie tot de omvang van de problematiek. Het feit dat het aantal meldingen toeneemt of afneemt moet dan ook gezien worden in relatie tot de omvang van de huiselijk geweld problematiek zelf. De afgelopen jaren is het aantal meldingen huiselijk geweld sterk gestegen. Dit jaar is het aantal meldingen gedaald, maar is het aantal adviesvragen zeer sterk gestegen. Daarom kan deze daling niet per definitie geduid worden als negatief, omdat het gestegen aantal adviesvragen duidelijk aangeeft dat er (meer) aandacht is voor de problematiek. Niet altijd is een melding nodig, soms kan een professional of andere adviesvrager zelf actie ondernemen na advies van Veilig Thuis IJsselland.

Relaties met andere programma's

Wat betreft Veilig Thuis IJsselland ligt er een relatie met het programmaonderdeel Jeugdzorg van dit programma. Bij de preventie van kindermishandeling ligt er een relatie met programma 12.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Verslaving verminderen en voorkomen met als doel participatie en zelfredzaamheid		
Streefdoel/indicator		
- In 2016 is het percentage inwoners dat meer alcohol gebruikt dan de landelijke norm gedaald of gelijk gebleven. - In 2016 is het percentage inwoners dat rookt minimaal gelijk gebleven of afgenomen. - In 2016 is het percentage inwoners dat ooit harddrugs heeft gebruikt gelijk gebleven of afgenomen - Het percentage inwoners (18 jaar en ouder) dat aangeeft dat drugsoverlast, overlast van dronken mensen op straat en overlast van daklozen vaak voorkomen in de eigen buurt blijft gelijk of neemt af.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2011 gebruikt 7% van de Zwolse volwassenen (19-65 jaar) meer alcohol dan de landelijke norm. (Volwassenenmonitor GGD)	Voor 19-65 jarigen is het percentage dat te veel drinkt 7% of lager.	Nog niet bekend. De volwassenenmonitor komt midden 2017 uit.
In 2011 is het percentage jongeren van 12 t/m 23 jaar dat dagelijks rookt 12% (regio IJsselland)	Voor 12-23 jarigen is het percentage dat dagelijks rookt lager dan 12% (regio)	De monitor is veranderd. Daarom is een vergelijking met voorgaande jaren niet meer mogelijk. % dagelijks rokende tweede klas vo 2016: 2%, % dagelijks rokende vierde klas vo: 9%
In 2011 rookt 24% van de Zwolse volwassenen (Volwassenenmonitor GGD)	Voor 19-65 jarigen is het percentage dat rookt lager dan 24%.	Nog niet bekend. De volwassenenmonitor komt midden 2017 uit.
In 2012 heeft 4% van de Zwolse volwassenen ooit harddrugs gebruikt (Volwassenenmonitor GGD)	Van de 19-64 jarigen gebruikt 4% of minder harddrugs.	Nog niet bekend. De volwassenenmonitor komt midden 2017 uit.
Drugsoverlast 2014: 4%, overlast van dronken mensen op straat 2014: 7%; overlast van daklozen 2014: 3% (buurt voor buurt onderzoek)	Gelijk of lager.	Drugsoverlast 2016: 4%, overlast van dronken mensen 2016: 5%, overlast van daklozen 2016: 3%

Relaties met andere programma's

Alcoholmatiging onder jeugdigen is één van de speerpunten van het gezondheidsbeleid en wordt primair vanuit dat beleidsveld vormgegeven (zie programma 11).

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Het vergroten van de participatie en re-integratie van ex-gedetineerden en het terugdringen van recidive onder ex-gedetineerden. Het gaat hierbij over de inwoners die voorafgaand aan detentie in Zwolle verbleven of om een bijzondere reden in Zwolle willen vestigen.		
Streefdoel/indicator		
In 2016 is tenminste 90% van de ex-gedetineerden (die nazorg hebben ontvangen) in het bezit van een geldig ID bewijs bij het verlaten van de penitentiaire inrichting.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2011 was 75% van de ex-gedetineerden (die nazorg hebben ontvangen) in het bezit van een geldig ID-bewijs bij het verlaten van de penitentiaire inrichting.	In 2016 is 90% van de ex-gedetineerden (die nazorg hebben ontvangen) in het bezit van een geldig ID-bewijs bij het verlaten van de penitentiaire inrichting.	Op een enkele uitzondering na hebben gedetineerden bij het verlaten van de PI een geldig ID bewijs.
Streefdoel/indicator		
In 2016 heeft tenminste 80% van de ex-gedetineerden (die nazorg van de gemeente ontvangen) kort na het verlaten van de penitentiaire inrichting een vorm van inkomen en/of dagbesteding.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2011 had 79% van de ex-gedetineerden (die nazorg hebben ontvangen) bij het verlaten van de penitentiaire inrichting voor de periode kort na detentie een vorm van inkomen en/of dagbesteding.	In 2016 heeft 80% van de ex-gedetineerden (die nazorg hebben ontvangen) bij het verlaten van de penitentiaire inrichting voor de periode kort na detentie een vorm van inkomen en/of dagbesteding.	De meeste ex-gedetineerden die nazorg hebben ontvangen hebben kort na detentie een vorm van inkomen en veelal ook dagbesteding. Precieze cijfers ontbreken omdat dit niet specifiek geregistreerd wordt. Als zich problemen in de trajecten voordoen worden deze besproken met de Nazorgcoördinator. Op grond daarvan kan gesteld worden dat de norm van 80% ruim wordt gehaald.

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; + = voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	78.737	1.400	76.504	1.400	76.373	1.400	132		132
Reservemutaties			1.607	610	1.772	655	-165	45	-120
Gerealiseerd resultaat	78.737	1.400	78.111	2.010	78.145	2.056	-33	45	12

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Beschermde Wonen	-87		-87	-165	45	-207
Huiselijk Geweld	27		27			27
Maatsch.opvang/Verslavingsbel.	192		192			192
Totaal	132		132	-165	45	12

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Beschermde wonen	-207 (netto -45 zie reserve mutatie MO/VZ)	I	De uitgaven voor beschermd wonen zijn iets hoger (- 631) dan de beschikbare inkomsten (voornamelijk rijksmiddelen). Aangezien dit al verwacht werd is er bij de Berap 2 een reserve-onttrekking (586) geraamd vanuit de bestemmingsreserve beschermd wonen-maatschappelijke opvang. Per saldo resulteert dit in een aanvullende reserve-onttrekking (45) bij de jaarrekening 2016. De oorzaak van de hogere uitgaven t.o.v. de inkomsten is met name gelegen in een late maar forse korting op de rijksmiddelen (decembercirculaire 2015) alsmede meer (en complexere) instroom van cliënten vanuit de GGZ (en als gevolg daarvan minder doorstroom in het beschermde wonen). Dit in combinatie met te weinig uitstroommogelijkheden vanuit beschermd wonen vanwege nog onvoldoende betaalbare sociale woningen in de centrumgemeenteregio Zwolle leidt tot meeruitgaven ten aanzien van spoedplaatsingen in natura alsmede PGB. Mogelijk zal uiteindelijk er achteraf nog wel sprake zijn van een sluitend beeld, indien de vaststelling van de subsidies van in natura voorzieningen 2016 (voorzien in voorjaar 2017) tot een vergelijkbaar voordeel leidt.
Maatsch.opvang/ Verslavingsbel.	+192 (netto +27 zie reserve mutatie bw)	I	De afwijking in lasten komt hoofdzakelijk door het terugvorderen van subsidies uit 2015. Bij de vaststelling van de subsidie van de GGD en Limor 2015 bleek dat niet het volledige subsidiebedrag is uitgegeven in 2015. Limor heeft de gelden voor Zwolle Actief 2014 niet aangewend. De oorzaak hiervan is onderbenutting van de post werkplekken voor deelnemers. In de praktijk is gebleken dat een deelnemer langer dan twee dagdelen per week begeleiding ontvangt door een ondernemer. Het beleid is in de loop van 2015 aangepast. Bij de vaststelling van de subsidie van GGD IJsselland over 2015 bleek dat minder kosten voor team VIA (bemoeizorg) zijn gemaakt, dan was verwacht. Een deel van het voordeel (+165) is gereserveerd. Zie de reserve mutatie onder beschermd wonen. Dit op basis van het afgesloten convenant regionale samenwerking beschermd wonen en maatschappelijke opvang centrumgemeente Zwolle.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Roelenweg Oost	-12		24	-36	-58	22	
	-12	0	24	-36	-58	22	0

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
n.v.t.			

Specificatie afgesloten krediet:

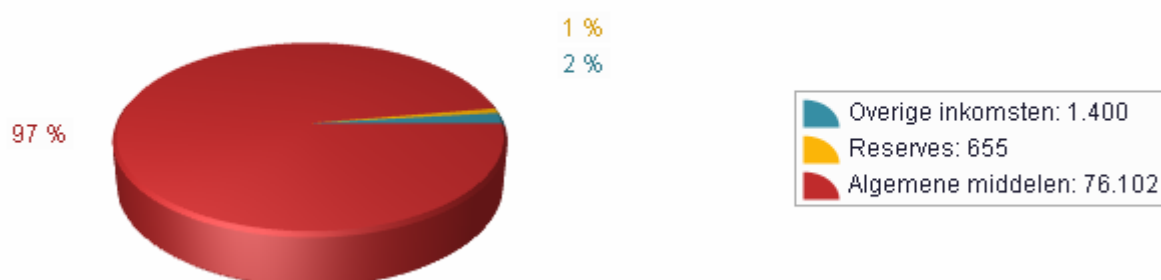
Project	Bedrag
n.v.t.	

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

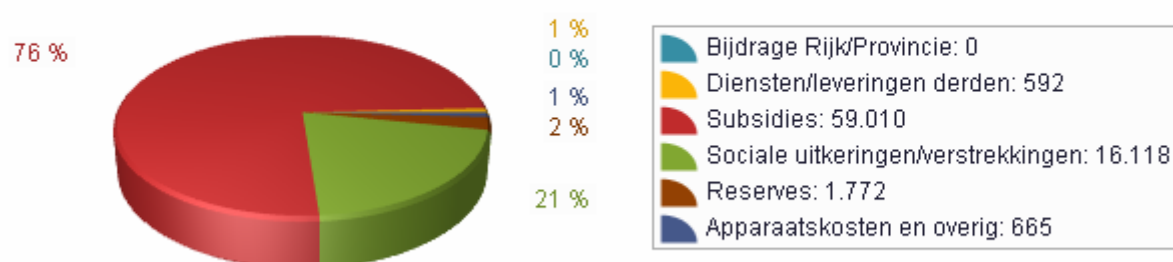
Het krediet roelenweg oost heeft in een extra bijdrage van derden ontvangen. Dit wordt bij berap 1/2017 als aanvullend krediet gemeld. Er zijn in 2016 wel bestedingen geweest met deze extra inkomsten als dekking. Per saldo is er nog een restantkrediet beschikbaar van 22.000 voor 2017.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Programma 14 Inkomen

Beleidsverantwoording Algemeen

De belangrijkste ontwikkelingen in 2016 in het programma Inkomen worden hieronder genoemd. Een nadere toelichting is te vinden bij de resultaten van de doelstellingen.

- **Bijstandsverlening**
In 2016 hebben meer mensen een beroep op bijstand gedaan dan in 2015. Er is onderzoek gedaan naar de oorzaken voor de verhoogde instroom in Zwolle. Ook is onderzocht in hoeverre het door het rijk gehanteerde verdeelmodel van het macrobudget voldoende rekening houdt met de Zwolse kenmerken van de bijstandspopulatie. De instroom kenmerkte zich door een grote instroom van statushouders en groei van het aantal 18-, 19- en 20- jarigen in de bijstand (doordat toegang Wajong sinds 2015 zeer beperkt is). Qua uitstroom zijn er meer mensen (t.o.v. 2015) vanuit de bijstand aan het werk gegaan. Zie hiervoor ook werk en re-integratie in programma Inkomensondersteuning. In de PPN 2017 is de raad hierover geïnformeerd. Door het bijstandstekort was een beroep op de Vangnetregeling van het rijk ook in 2016 nodig.
- **Via de Armoedemonitor 2016 is de raad geïnformeerd over kenmerken van de armoededoelgroep in Zwolle.**
- **Bijzondere bijstand**
Door de grotere omvang van de doelgroep nam ook het beroep op inkomensondersteunende maatregelen toe.
- **Armoedepact Zwolle Armoedevrij!**
In 2016 zijn wederom twee stadsdialogen Zwolle Armoedevrij! georganiseerd. De organisatie hiervan wordt nu ondersteund door een stagiair MWD van Windesheim. De bijeenkomsten waren druk bezocht, met een record van 100 bezoekers bij de bijeenkomst in november. Ook wordt er nu regelmatig een nieuwsbrief rondgestuurd.
- **Inzet van ervaringsdeskundigheid bevorderen**
Om de inzet van ervaringsdeskundigheid te bevorderen zijn in 2016 wederom bruggenbouwers gecertificeerd. Enkele resultaten zijn : het organiseren van een dag tegen stille armoede, een life carousel en ervaringsdeskundigen die zich aansluiten bij de klankbordgroep van de Participatieraad en zo mee kunnen praten in het beleidsvormingsproces. In 2016 is ook is een training ingezet om Budgetkringen in Zwolle te introduceren.
- **Betaalbaarheid**
De verhuiskostenregeling die in 2015 is ingevoerd met de betaalbaarheidsagenda, is in uitvoering samen met de corporaties. De regeling wordt in de loop van 2017 afgerond.
- **Financiële risico's bij slechte gezondheid**
Het gebruik van de collectieve zorgverzekering is in 2016 wederom gegroeid. Er zijn drie verschillende aanvullende pakketten geïntroduceerd, zodat een passend pakket kan worden gekozen. Bij alle drie de pakketten is het eigen risico meeverzekerd. Het gebruik van de tegemoetkoming voor meerkosten voor chronisch zieken groeit minder hard dan geprognosticeerd. Door een motie van de raad zijn maatregelen genomen, zodat nu ook ondersteuning bij financiële nood door zorgkosten mogelijk is, ook bij een inkomen boven de norm van 130% van het sociaal minimum.
- **Kinderparticipatie**
Het aantal kinderen dat bereikt wordt met een regeling voor kindparticipatie is gegroeid. Zwolle biedt een kindpakket met o.a. mogelijkheden voor vergoeding van sport- school- en cultuuractiviteiten, zwemles, bezoek aan peuterspeelzaal en een tegemoetkoming via de scholierenregeling. In 2016 is de inkomensgrens voor de scholierenregeling verhoogd naar 130% van het sociaal minimum om de armoedeval op te vangen.
- **Er was in 2016 volop aandacht voor schulden en schulddienstverlening.** De rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de gemeentelijke schulddienstverlening en hierover een rapport uitgebracht. In 2017 zal de raad het nieuwe beleidsplan Schulddienstverlening bespreken. Landelijk trok de documentaire Schuldig volop aandacht en is er ook een bijeenkomst Schuldig on Tour in Zwolle geweest.

Relevante kaderstellende nota's

- Kadernota Sociaal domein Visie Sociaal Domein 'Werken vanuit vertrouwen' (raadsbesluit 2012)
- Kadernota Participatiewet 'Meedoen mogelijk maken'.
- Uitvoeringsprogramma Participatiewet 'Meedoen mogelijk maken'
- Raadsbeslisnota Monitoring armoededoelgroep en regeling chronisch zieken

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Bij onvoldoende inkomen kunnen huishoudens rekenen op ondersteuning van de gemeente. We bieden ondersteuning zodat ze zo snel mogelijk en zo veel mogelijk weer in eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Wij gaan er van uit dat wanneer iemand een beroep doet op de gemeente voor een inkomen, hij zich naar vermogen inzet om weer zelf in het levensonderhoud te kunnen voorzien. Iedereen die tot de doelgroep behoort, maakt gebruik van het vangnet, armoede- en inkomensondersteunende maatregelen.		
Streefdoel/indicator		
- We verstrekken rechtmatig en doelmatig bijstand voor kosten levensonderhoud, bijzonder bijstand voor noodzakelijke onvoorziene kosten. - De groei van het Zwolse bijstandsvolume is minder of gelijk aan de landelijke groei van het bijstandsvolume. - Samen met partners en ervaringsdeskundigen uit de stad committeren we ons aan het armoedepact Zwolle Armoedevrij!		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
93% van de aanvragen voor (bijzondere) bijstand wordt tijdig binnen de wettelijke termijn afgehandeld.	93% van de aanvragen voor (bijzondere) bijstand wordt tijdig binnen de wettelijke termijn afgehandeld.	83.5 % van de aanvragen voor (bijzondere) bijstand wordt tijdig binnen de wettelijke termijnen afgehandeld.
Partners en ervaringsdeskundigen zijn betrokken bij het armoedepact Zwolle Armoedevrij!	Partners en ervaringsdeskundigen zijn betrokken bij het armoedepact Zwolle Armoedevrij!	Er zijn twee Stadsdialogen georganiseerd die druk bezocht zijn. Ook wordt er veel gedeeld in een digitaal platform en met een nieuwsbrief Zwolle Armoedevrij!
We besparen regionaal € 1.200.000 aan niet-betaalde uitkering, waarvan € 1.050.000 voor Zwolle.	We besparen regionaal € 1.200.000 aan niet-betaalde uitkering, waarvan € 1.050.000 voor Zwolle.	We hebben regionaal € 2.698.000 bespaard aan niet-betaalde uitkeringen, waarvan € 2.627.000 voor Zwolle.
55% van de debiteuren betaalt op de lopende vordering.	52% van de debiteuren betaalt op de lopende vordering.	50% van de debiteuren betaalt op de lopende vordering.
100% van de debiteuren is opgenomen in de debiteurenbewaking.	100% van de debiteuren is opgenomen in de debiteurenbewaking.	100% van de debiteuren is opgenomen in de debiteurenbewaking.
We stellen een communicatieplan op	We voeren het communicatieplan uit.	Het communicatieplan is uitgevoerd. Er is bekendheid gegeven aan regelingen in de Swollenaar, de digitale wijzer, op websites van SWT en gemeente, in overleggen met partners, Participatieraad en met brieven. Het financieel spreekuur op Deltion heeft 198 vragen afgehandeld en er zijn 477 geldplannen gemaakt via https://zwolle.startpunt.geldzaken.nl

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
We willen financiële risico's die samenhangen met een slechte gezondheid voor minimahuishoudens zoveel mogelijk bestrijden.		
Streefdoel/indicator		
We bieden een uitgebreide collectieve zorgverzekering en een tegemoetkoming aan huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum en aan huishoudens met een chronisch zieke met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum. We verlenen geen bijzondere bijstand voor medische kosten, tenzij er sprake is van een bijzondere situatie.		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
De deelnamegraad onder minimahuishoudens en chronisch zieken en gehandicapten met een laag inkomen aan de collectieve zorgverzekering bedraagt 50%.	De deelnamegraad onder minimahuishoudens en chronisch zieken en gehandicapten met een laag inkomen aan de collectieve zorgverzekering bedraagt 55%.	De deelnamegraad aan de collectieve zorgverzekering bedraagt eind 2016 50%. Het aantal verzekerden is toegenomen, maar de omvang van de doelgroep is sneller gegroeid, waardoor de deelnamegraad gedaald is. Ook is eind 2016 een inkomenstoets uitgevoerd en zijn er verzekerden uitgestroomd omdat hun inkomen te hoog was ten opzichte van de norm (110% van het sociaal minimum of 130% hiervan voor chronisch zieken).
		Het totaal aantal individueel verzekerden van 18 jaar en ouder bedraagt eind 2016 4.311, inclusief verzekerde kinderen, 1.413, bedraagt het aantal deelnemers 5.750.
		De tegemoetkoming van € 175 voor meerkosten door chronisch zieken is ca 850 keer toegekend. Het gebruik is lager dan verwacht. In 2017 zal hierop extra communicatie worden ingezet.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

We bestrijden armoede als gevolg van langdurige afhankelijkheid van een laag inkomen.

Streefdoel/indicator

We verstrekken de individuele inkomensvoorschiet aan huishoudens die van een laag inkomen leven, zodat zij in staat zijn om zelf te kunnen reserveren voor duurzame gebruiksgoederen of voor andere onvoorziene uitgaven. 80% van de huishoudens die langdurig afhankelijk zijn van een laag inkomen, maakt gebruik van de individuele inkomensvoorschiet.

Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Minstens 91,3% van de huishoudens met een bijstandsuitkering doet een beroep op de individuele inkomensvoorschiet.	Minimaal 95% van de huishoudens met een bijstandsuitkering doet een beroep op de individuele inkomensvoorschiet.	93,8% van de huishoudens met een bijstandsuitkering heeft een beroep op de individuele inkomensvoorschiet gedaan.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Beheersbaar maken of oplossen van problematische schulden voor Zwollenaren.

Streefdoel/indicator

- Schuldenaren gaan weer meer deelnemen aan het gewone maatschappelijke leven.
- Mensen vragen minder ondersteuning van de gemeentelijke schulddienstverlening.
- Wij streven naar het beheersbaar maken van een schuldsituatie en een schuldenvrije toekomst voor degenen die zijn toegelaten tot een schuldregeling.
- We geven voorlichting aan onze partners in de stad over schuldpreventie en financiële zelfredzaamheid.
- Schulddienstverlening moet makkelijk bereikbaar zijn voor Zwollenaren via de 4 kanalen (post, telefoon, internet en het sociale wijkteam).
- Dak- en thuisloze bijstandsgerechtigden moeten meewerken aan het hanteerbaar maken van hun financiële verplichtingen via budgetbeheer of inhoudingen.
- Wij willen ingeval van een crisissituatie eerst de situatie stabiliseren om verder maatschappelijke afbreuk te voorkomen.
- We willen de financiële zelfredzaamheid van schuldenaren verhogen zodat bij het verkrijgen van een schone lei niet opnieuw schulden ontstaan.
- We willen de tijdige ondersteuning van gemeentelijke schulddienstverlening op peil houden.

Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
We organiseren 45 bijeenkomsten over schuldpreventie en inkomensondersteuning	We organiseren 45 bijeenkomsten over schuldpreventie en inkomensondersteuning	Er zijn 40 voorlichtingsbijeenkomsten geweest. Daarnaast zijn in de week van het geld 60 gastlessen verzorgd op basisscholen en 54 bijeenkomsten op het MBO. Ook zijn er 5 budgetkringen gestart en zijn er meer dan 100 accountgesprekken gevoerd door de preventiemedewerker.
90 cliënten uit budgetbeheer met een grote afstand naar duurzaam financiële zelfredzaamheid worden hierop voorbereid (Budget coaching).	100 cliënten uit budgetbeheer met een grote afstand naar duurzaam financiële zelfredzaamheid worden hierop voorbereid (Budget coaching).	98 cliënten uit budgetbeheer met een grote afstand naar duurzaam financiële zelfredzaamheid zijn hierop voorbereid (Budget coaching).
95% van de dak- en thuisloze bijstandsgerechtigden zit in het budgetbeheer	95% van de dak- en thuisloze bijstandsgerechtigden zit in het budgetbeheer	98% van de dak- en thuisloze bijstandsgerechtigden zit in het budgetbeheer.
In 85% van de afgeronde en doorlopen schuldregelingen eindigen met een schone lei.	In 85% van de afgeronde en doorlopen schuldregelingen eindigen met een schone lei.	90% van de afgeronde en doorlopen schuldregelingen eindigden met een schone lei.
75% van de cliënten die uit budgetbeheer gaat, maakt gedurende een jaar geen nieuwe schulden.	75% van de cliënten die uit budgetbeheer gaat, maakt gedurende een jaar geen nieuwe schulden.	85% van de cliënten die uit budgetbeheer gaat, maakt gedurende een jaar geen nieuwe schulden.
75% van de cliënten die een schuldregeling met een schone lei afsluit, doet binnen 1 jaar geen nieuw beroep op schulddienstverlening.	75% van de cliënten die een schuldregeling met een schone lei afsluit, doet binnen 1 jaar geen nieuw beroep op schulddienstverlening.	92% van de cliënten die een schuldregeling met een schone sloot, heeft binnen een jaar geen nieuw beroep op schulddienstverlening gedaan.
Bij 100% van de aanmeldingen vindt binnen 4 weken een gesprek plaats of binnen 3 dagen als het een crisis betreft.	Bij 100% van de aanmeldingen vindt binnen 4 weken een gesprek plaats of binnen 3 dagen als het een crisis betreft.	100% is gerealiseerd.

Relaties met andere programma's

Relatie met programma 12 (Op Orde)

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Alle kinderen moeten zich kunnen ontplooiën, ongeacht de financiële situatie van het gezin waarin ze opgroeien. Kinderen van ouders met een laag inkomen worden gestimuleerd om te participeren in sport- of culturele activiteiten.

Streefdoel/indicator

- Indien de financiële thuissituatie een belemmering vormt voor kinderopparticipatie worden ouders doorverwezen naar een van de deelnemende fondsen en/of maken ze gebruik van gemeentelijke regelingen.
- We signaleren armoede-gerelateerde gezondheidsknelpunten bij kinderen.
- We verlengen en intensiveren waar nodig onze huidige samenwerking met partners in de stad om kinderopparticipatie voor minima huishoudens te bevorderen.
- We verbeteren de toegankelijkheid en bekendheid van armoederegelingen, voornamelijk voor kinderen.

Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Bij controles van de JGZ bij 0-18 jarigen wordt in 100% aandacht besteed aan armoede en gezondheid bij kinderen	Bij controles van de JGZ bij 0-18 jarigen wordt in 100% aandacht besteed aan armoede en gezondheid bij kinderen	Bij controles van de JGZ bij 0-18 jarigen wordt in 100% aandacht besteed aan armoede en gezondheid bij kinderen
Het aantal kinderen uit huishoudens met een laag inkomen dat participeert dankzij een regeling of bijdrage bedraagt 2000.	Het aantal kinderen uit huishoudens met een laag inkomen dat participeert dankzij een regeling of bijdrage bedraagt 2000.	Het totaal aantal aanvragen voor regelingen voor kinderen uit huishoudens met een laag inkomen bedraagt 2700. (Er kunnen per kind meerdere regelingen worden aangevraagd) .
Peuterspeelzaal bezoek voor minimahuishoudens is gratis.	Peuterspeelzaal bezoek voor minimahuishoudens is gratis.	Peuterspeelzaal bezoek voor minimahuishoudens is gratis.

Relaties met andere programma's

Programma 9 (kinderen maken op school kennis met cultuur), programma 10 (80% van de jeugdigen voldoet aan de beweegnorm en is er een vangnet voor kinderen die zonder zwemdiploma de basisschool verlaten) en programma 6 (Lespakket voor scholen is beschikbaar voor kinderen en voor ouderavonden op basisscholen en in voortgezet onderwijs). Aandacht voor financiële opvoeding in reguliere lessen).

Financiële verantwoording

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; + = voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	58.398	46.151	62.897	47.346	63.592	48.337	-695	991	296
Reservemutaties		200		200		264		64	64
Gerealiseerd resultaat	58.398	46.351	62.897	47.546	63.592	48.602	-695	1.055	360

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Kwijtschelding	-279		-279			-279
Algemene bijstand	-354	747	393		264	657
BBZ/BOB	-327	304	-23			-23
IOAW/IOAZ	-38	38				
Armoedebestrijding	229	-3	226		-200	26
Schuldhelpverl. en kredietverl	24	-96	-72			-72
Maatwerkvoorzieningen Wtcg	49		49			49
Wet Inkomensvoorz. Kunstenaars						
Totaal	-695	991	296		64	360

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Kwijtschelding	-279	D	Het aantal toegekende aanvragen laat de laatste jaren een stijging zien. Dit komt voor een klein deel door verruiming van de regels met zzp-ers en meenemen van de kosten kinderopvang bij de beoordeling van aanvragen. Het grootste deel komt doordat steeds meer mensen kwijtschelding aanvragen en in aanmerking komen. Het tekort in 2016 is aanzienlijk doordat het over meerder jaren gaat. Structureel is de verwachten dat er ook een behoorlijk tekort zal ontstaan. Dit is als knelpunt meegenomen bij de PPN.
Algemene bijstand	657	I	De afwijking op de lasten wordt met name veroorzaakt door het uitbetalen van de regionale reserve RCF. Zie ook afwijking op 'Onttrekking reserve' (264). Daarnaast is er meer door belast door het KCC in verband met het stijgende aantal bijstandsklanten(50). De hogere bate wordt met name veroorzaakt door een incidenteel voorschot op de rijksbijdrage in verband met de statushouders (704).
BBZ/BOB	-23	I	De afwijking op de lasten betreft met name een stijging van verleende bedrijfskredieten. De BBZ is een declaratieregeling, daarom staan er ook hogere baten tegenover.
Armoedebestrijding	26	I	Binnen Armoedebestrijding is met name de post bewindvoering weer harder gestegen (200). Dit kon worden opgevangen door incidentele meevallers op andere posten binnen Armoedebestrijding. De afwijking op Armoedebestrijding betreft met name het woonlastenfonds (200). In 2016 zijn hier geen uitgaven geweest.
Schulhulpverl. en kredietverl.	-72	I	Er zijn, landelijk en ook in Zwolle, minder toewijzingen WSNP geweest in 2016, waardoor de inkomsten lager zijn. Ook zijn er, incidenteel minder verzoekschriften (moratorium, dwangakkoorden), wat eveneens tot minder inkomsten heeft geleid dan begroot.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
n.v.t.							

Specificatie nieuwe krediet:

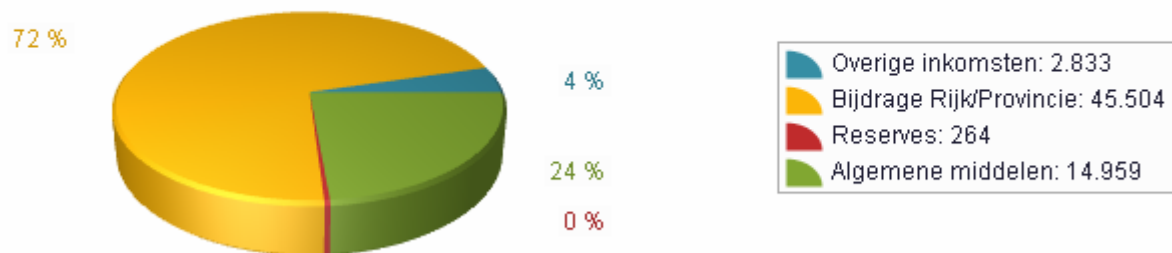
Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
n.v.t.			

Specificatie afgesloten krediet:

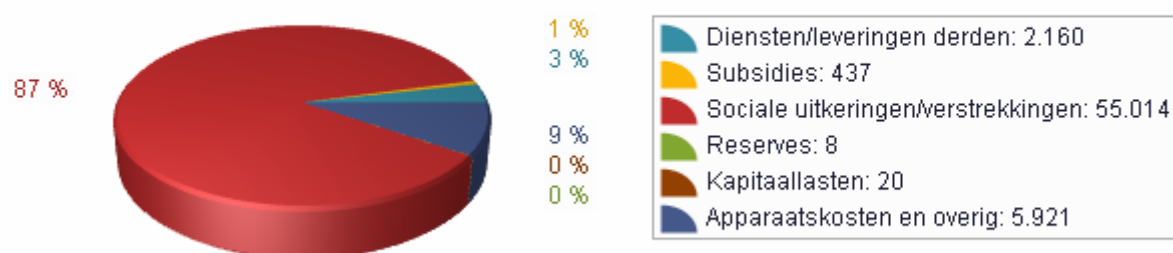
Project	Bedrag
n.v.t.	

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Programma 15 Raad en raadsgriffie

Beleidsverantwoording

Algemeen

Wat is er in 2016 gebeurd?

Regulier

De raad bevond zich in 2016 halverwege de huidige bestuursperiode.

In dat jaar is er veelvuldig geïnformeerd, gediscussieerd en besloten tijdens de vele raadspleinvergaderingen op de maandagavonden:

Besluitvormingsrondes	20
Info – debatrondes	30
Debatronde onderwerpen	40
Informatieronde onderwerpen	13

De raad heeft in 2016 veelvuldig gebruik gemaakt van de tot haar beschikking staande instrumenten, zoals het stellen van mondelinge vragen tijdens de raadsvergaderingen, het stellen van schriftelijke vragen (art 45), het indienen van moties en amendementen:

Overzicht Moties, amendementen, artikel 45 vragen en mondelinge vragen

Overzicht 2015 – 2018

	2015	2016	2017	2018	Totaal
Art. 45	50	70			
Mondeling	52	38			
Moties	149	151			
Amendementen	18	23			

Totaaloverzicht 2016

Artikel 45 vragen

Jaar	Fractie	onderwerp
	PvdA	12
	VVD	11
	ChristenUnie	8
	D66	7
2016	CDA	4
	GroenLinks	6
	Swollwacht	6
	SP	16
	Fractie Cetin	0
	Totaal	70

Mondelinge vragen

Jaar	Fractie	onderwerp
	PvdA	6
	VVD	7
	ChristenUnie	3
	D66	7
2016	CDA	4
	GroenLinks	3
	Swollwacht	2
	SP	5
	Fractie Cetin	1
	Totaal	38

Moties		
Jaar	Fractie	onderwerp
	PvdA	19
	VVD	22
	ChristenUnie	19
	D66	20
2016	CDA	6
	GroenLinks	25
	Swollwacht	9
	SP	30
	Fractie Cetin	1
	Totaal	151

Amendementen		
Jaar	Fractie	onderwerp
	PvdA	0
	VVD	2
	ChristenUnie	2
	D66	2
2016	CDA	1
	GroenLinks	6
	Swollwacht	4
	SP	6
	Fractie Cetin	0
	Totaal	23

Ter ondersteuning van het raadswerk hebben er reguliere bijeenkomsten plaatsgevonden van de Agendacommissie, het Presidium en de Werkgeverscommissie.

Doorontwikkeling debatronde Raadsplein:

Sinds de invoering van het Raadsplein in 2008 zijn er al enkele aanpassingen geweest aan het vergadersysteem. Aan de debatronde is echter weinig veranderd. Tijdens de raadsconferentie op 8 juli 2016 heeft de raad zich gebogen over de verbetermogelijkheden van de debatronde. Door die bijeenkomst is er een gedeeld gevoel ontstaan van nut en noodzaak van verbetering van de debatronde. Er zijn een aantal suggesties gedaan voor het variëren in debatform en het werken met spreektijd. Afsproken is om in de vorm van experimenten aan de slag te gaan met de oplossingsrichtingen. Op 5 september is bij een agenderingsverzoek dan ook een andere vorm van debatteren toegepast. Verder is bij de debat rondes op 12 september 2016 en 19 september 2016 de spreektijd geklokt. Op 10 oktober 2016 is voor het eerst de spreektijd in beeld gebracht met een tijdregistratiesysteem. Toen stond slechts één onderwerp op de agenda. Om te kijken hoe het werkt als er twee debatten op de agenda staan is op 12 december 2016 opnieuw als proef de spreektijd in beeld gebracht. Deze twee eerste 2 stappen hebben voldoende inzichten rondom tijdregistratie om in 2017 daadwerkelijk te sturen op de spreektijden. Tevens zal er dan binnen de debatronde verder geëxperimenteerd worden met verschillende vormen.

Bijzondere bijeenkomsten in 2016:

- AZC

De gemeenteraad heeft in april 2016 een besluit genomen over de komst van het asielzoekerscentrum in Zwolle. Om een juist besluit te nemen, zijn voorafgaand door het college en de raad verschillende informatieavonden en inloopbijeenkomsten georganiseerd en bijgewoond.

-Omgevingswet/visie

In 2016 is de raad meegenomen met de voorbereiding op de omgevingswet. De raad had hier bij de behandeling van de PPN in 2015 bij motie zelf om gevraagd.

In samenwerking met de ambtelijke organisatie zijn een aantal bijeenkomsten voor de raad georganiseerd. De bijeenkomsten gingen in het begin over de omgevingswet in het algemeen, maar de laatste bijeenkomsten gingen vooral over het opstellen van de Omgevingsvisie.

Op 5 april 2016 was er een bijeenkomst met o.a. Sjors Slaats raadslid uit Waalwijk. Vervolgens was bij de bijeenkomst op 7 juni 2016 o.a. Geiske Bouma van TNO strategie en beleid te gast.

Met het college is afgesproken dat er (samen met de stad) een Omgevingsvisie 1.0 wordt opgesteld.

Voor het vaststellen van de uitgangspunten hiervoor is een raadsvoorstel opgesteld.

Op 3 oktober 2016 is hierover een debat gevoerd en op 24 oktober 2016 heeft de raad de uitgangspunten vastgesteld. Op 16 november 2016 waren raadsleden uitgenodigd om ook deel te nemen aan een sessie in de Fundatie met samenwerkingspartners uit de stad. En tot slot was er op 29 november 2016 een raadsbijeenkomst met o.a. de presentatie van jonge ontwerpers voor toekomstscenario's voor stadsdeel zuid.

Andere bijeenkomsten

Daarnaast heeft de raad in 2015 ook een flink aantal andere bijeenkomsten bij kunnen wonen. Behalve uitnodigingen vanuit de stad ging het hierbij o.a. om bijpraatsessies Sociaal Domein, een bijpraatsessie Fysiek Domein en diverse wijkbijeenkomsten.

Toekomstige rol van de raad

In 2015 heeft de raad een start gemaakt, mede op basis van een raadsnotie, met het traject om de toekomstige rol van de raad te verkennen. Er is een raads werkgroep geformeerd, die dit onderwerp verder heeft uitgewerkt. Daarbij wordt ook aansluiting gezocht bij de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie onder meer in het kader van het programma "Initiatiefrijke Zwolle". Op een enkele bijeenkomst na is er in 2016 nog geen vervolg gekomen op dit onderwerp. Deels is dit veroorzaakt door capaciteitsgebrek.

Regionale samenwerking

De werkgroep Regionale Samenwerking heeft zich in 2016 gebogen over de rol van de raad bij regionale samenwerking. Er is een bijeenkomst georganiseerd over dit onderwerp aan de hand van de casus Jeugdzorg. Daarbij zijn Zwolse en regionale raadsleden in gesprek gegaan met de BVO Jeugdzorg. Zowel in werkgroepverband met Zwolse raadsleden als via de griffiers van de omringende gemeenten is in 2016 het onderwerp regionale samenwerking verder verkend. Voorjaar 2017 zal de werkgroep een advies uitbrengen aan het presidium.

Rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie heeft in 2016 het onderzoek over Schuldhulpverlening afgerond. Het rapport Evaluatie Schulddienstverlening is op 26 september aan de raad aangeboden. De raadsbehandeling stond voor december 2016 gepland, maar is doorgeschoven naar het volgend jaar. Eind 2016 is gestart met een nieuw onderzoek. Onderwerp van onderzoek is Inclusief Beleid.

Werkgroep Raadscommunicatie

Najaar 2016 is de werkgroep raadscommunicatie van start gegaan. Zij heeft de opdracht te onderzoeken hoe het zit met de communicatie vanuit de raad richting de stad. Hoe zit het met de zichtbaarheid van de raad? Directe aanleiding was de evaluatie van het wegbezuinigen van de Raadswijzer in De Peperbus. De raads werkgroep onderzoekt hoe de zichtbaarheid vergroot kan worden en welke middelen daarvoor nodig zijn. Voorjaar 2017 wordt de rapportage hierover verwacht.

Wat in 2016 in tegenstelling tot eerdere jaren is toegenomen is het aantal gastlessen, zowel op scholen als in het stadhuis, evenals het aantal democratiespelen. Voor deze lessen en spelen worden veelvuldig raadsleden ingezet en vindt ondersteuning plaats vanuit Prodemos.

Relevante kaderstellende nota's

- Gemeentewet
- Reglement van Orde van het Raadsplein
- Gedragscode gemeenteraad Zwolle

Financiële verantwoording

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; + = voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	1.686		1.690		1.659	64	31	64	94
Reservemutaties									
Gerealiseerd resultaat	1.686		1.690		1.659	64	31	64	94

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Raad	89	1	90			90
Rekenkamer	7		7			7
Raadsgriffie	-65	62	-3			-3
Totaal	31	64	94			94

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Raad	90	I	Op het totale raadsbudget is een redelijk fors bedrag overgebleven Twee grote veroorzakers zijn: 1. We zijn gestopt met de Raadswijzer, maar het daarmee gepaarde bedrag is blijven staan in afwachting van de evaluatie. De werkgroep Raadscommunicatie komt binnenkort met voorstellen hierover. 2. De overstap naar Ibabs. Daarnaast heeft de raad zich in 2016 heel bescheiden opgesteld wat betreft haar uitgavenpatroon (geen werkbezoeken buiten de stad, weinig externe inhuur, minder catering etc.). De fractievoorzitters hebben aangegeven dat de raad wel behoefte heeft aan meer inhoudelijke ondersteuning. Momenteel wordt er door de griffie bij alle fracties geïnventariseerd wat de ondersteuningsbehoefte is bij de individuele fracties en bij de raad als geheel. In afwachting van de uitkomst van die inventarisatie wordt voorgesteld het raadsbudget te handhaven.
Raadsgriffie	-3	I	Een medewerker is uitgeleend aan de gemeente Kampen. Hiervoor is een bijdrage ontvangen die niet begroot was. Tevens zijn gelden van het UWV ontvangen in verband met zwangerschapsverlof. Ook deze gelden waren niet begroot.(62) Daartegenover stonden hogere salarissen en kosten inhuur wegens vervanging. Samen met andere personeelskosten (-65)

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
n.v.t.							

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
n.v.t.			

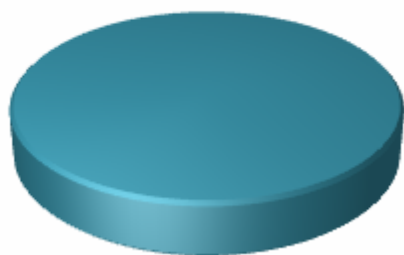
Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
n.v.t.	

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

100 %

Algemene middelen: 1.596

Lasten

3 %

21 %

4 %

72 %

Overige inkomsten: 64
Diensten/leveringen derden: 369
Subsidies: 49
Apparaatskosten en overig: 1.242

Programma 16 Bestuur en dienstverlening

Beleidsverantwoording

Algemeen

Nieuwe visie op dienstverlening aan inwoners en ondernemers: gastvrij en op maat

Zoals in beleidsparagraaf 1 Bestuur en dienstverlening al is aangegeven is in september 2015 de nieuwe visie op dienstverlening – getiteld Gastvrij en op maat – door de raad besproken en omarmd. Deze visie omvat voor het eerst zowel de dienstverlening aan inwoners als ondernemers.

Naast goede digitale dienstverlening willen we als gemeente vooral gastvrij zijn en dienstverlening op maat bieden. We zijn immers Gastvrij Zwolle. We hebben onze ambities als volgt omschreven. “Bij het bieden van maatwerk nemen we de logica van onze inwoners en ondernemers als uitgangspunt. Creativiteit en oplossingsgericht denken maken we tot speerpunt, en we gaan proberen met persoonlijke aandacht onze klanten te verrassen”.

Het jaar 2016 stond in het teken van het uitdragen van de boodschap gastvrij en op maat uit onze visie op dienstverlening. Dit betekent dat er organisatie-breed gesproken is over de veranderingen in dienstverlening horende bij deze samenleving. Enerzijds zien we de steeds digitaler wordende wereld, anderzijds de vraag naar het nog meer leveren van maatwerk en het uitstralen van gastvrijheid. De komende jaren gaan we hier nog meer accent op leggen. Wat kan snel en digitaal, wat vraag meer persoonlijke aandacht. Waar kunnen we verbindingen leggen (dienstverlening en het sociaal domein bijvoorbeeld).

Het afgelopen jaar is de verbinding gezocht met programma's die ook alles te maken hebben met dienstverleningsformules en klantbeleving. Zoals daar zijn het programma Omgevingswet en het programma DNA Zwolle, maar ook het programma Initiatiefrijke Zwolle. Er liggen afspraken om samen verder te werken aan het thema Zó doen we dat in Zwolle. Dit betekent gezamenlijk zoeken naar de juiste klantformules en naar de opleidingen die aansluiten op de veranderende organisatie. Het komende jaar gaan we vanuit de diverse programma's de partners in de stad verder betrekken. Afgelopen november hebben we ons concept van Gastvrije stad al laten zien aan een groep startende ondernemers in Zwolle.

Passende regels

Zwolle is het afgelopen jaar landelijk actief geweest als het gaat om aandacht voor knellende regels. Het project samen met Platform 31 is succesvol afgerond. Landelijk zet Zwolle zich in voor de versimpeling van de Drank- en Horecawet. Ook is Zwolle actief in samenwerking met andere grote gemeenten en de VNG. We hebben de vernieuwing van het kader Verordeningen en beleidsregels nog niet geheel afgerond dat gaat in 2017 gebeuren. Dan zal ook de training van beleidsambtenaren plaatsvinden. Op die manier zorgen we dat ambtenaren goed toegerust zijn om in te spelen op een veranderde vraag uit de stad. Initiatiefrijke Zwolle is een bron van inspiratie om te kijken of we binnen de doelen die we hebben teveel regels gemaakt hebben of juist niet. We zagen dat dit nogal meevalt, bijvoorbeeld in de pilot Verlichte regels in de binnenstad, waar we uiteindelijk niet veel regels hoefden te schrappen, maar wel een andere manier van werken hanteerden. De Algemene Plaatselijke Verordening is in 2016 vastgesteld. Er is zelfs al gebruik gemaakt van het daarin opgenomen Experimenteerartikel om gedurende een jaar een pilot te hebben met vrije sluitingstijden.

Digitale dienstverlening en informatieveiligheid

We zijn als gemeente in 2016 verder gegroeid in de digitale volwassenheid voor burgers en (in mindere mate) voor bedrijven op onze website, ondanks dat nog niet alle producten digitaal zijn aan te vragen. De software hiervoor heeft de noodzakelijke updates gekregen, waardoor we de overige producten in 2017 ook digitaal mogelijk kunnen maken. In 2016 is de pilot iBurgerzaken, die we als Dimpact gemeente hebben uitgevoerd, succesvol afgerond. We gaan medio 2017 live met deze selfservicemodule voor een aantal Burgerzaken-producten.

Door een automatische tool wordt de website van Zwolle sinds 1 januari 2016 getest op de technische en inhoudelijke eisen van de Webrichtlijnen. Toepassing van deze Webrichtlijnen is belangrijk voor mensen met visuele beperkingen en laaggeletterden. We kunnen nog niet overal voldoen aan die Webrichtlijnen. Waar dat niet gebeurt of is gebeurd vindt dat plaats op basis van 'pas toe leg uit'. Zie ook www.zwolle.nl/toegankelijkheid. In april 2017 vindt een migratie plaats naar een 100% technisch correcte website. Dan zullen we minder gebruik hoeven maken van "pas toe en leg uit".

De webcare van de gemeente Zwolle is in 2016 verder geprofessionaliseerd met de implementatie van een tool voor webcare en social media monitoring. O.a. met Koningsdag is deze tool succesvol ingezet. Verder is in 2016 gestart met het doorontwikkelen van ons website model conform de webrichtlijnen, waardoor we hier in 2017 volledig aan voldoen.

Het aantal digitale dienstverleningskanalen blijft maar groeien; denk aan Whatsapp. Dat maakt een goede regie op de digitale dienstverlening en -communicatie van groot belang. In 2015 is besloten een regiefunctie hiervoor op te zetten. In 2016 is deze regierol door externe inzet ingevuld in afwachting van de goedkeuring voor de benodigde formatie. In 2017 willen we deze definitief inrichten.

Voor informatieveiligheid, zie programma 18.

Het digitale kanaal blijft ons voorkeurskanaal, daarmee lopen we in de pas met het landelijk beleid (VNG agenda 2020). Waar nodig zorgen we voor passende oplossingen wanneer klanten niet digitaal zelfredzaam zijn. Zo boden we in 2016 wederom in samenwerking met Stadkamer de training Digisterker aan. Dit is een training om burgers vertrouwd te maken met het omgaan met digitale overheidsdienstverlening en Digid. Hieraan deden 32 mensen mee (2015: 37). We hopen dat dit aantal in 2017 hoger komt te liggen. De nieuwe vestiging van Stadkamer biedt straks de juiste faciliteiten. Overigens ontvangt Stadkamer hiervoor sinds 2016 - ook financiële - ondersteuning van de Belastingdienst (Gemeente Zwolle draagt financieel niet meer bij). De Belastingdienst wil graag in alle gemeenten dit soort ondersteuning stimuleren.

In 2016 is Zwolle samen met 7 andere gemeenten ook nog gestart met een pilot in samenwerking met SVB en Belastingdienst. Hierbij worden Zwolse klanten van SVB en Belastingdienst doorverwezen naar het Stadskantoor voor ondersteuning bij zaken als aanvragen DigiD en Mijnoverheid / berichtenbox. Het aantal inwoners dat hier gebruik van maakt is nog laag. De pilot loopt nog door tot mei 2017.

Smart city (big data)

In 2016 is verder gewerkt aan de ambitie dat Zwolle zich eind 2018 een Smart City mag noemen. De visie SmartZwolle is opgesteld en we wonnen hiermee een prijs voor de Slimste visie van Nederland. Verder hebben we gewerkt aan:

- Smart Benutten Urban Traffic data hackathon: een samenwerking van programma Beter Benutten, SmartZwolle en DataScience Zwolle
- innovatiesprint met esri Nederland, voortbordurend op resultaten Smart Benutten Urban Traffic data hackathon
- start project loopstromen binnenstad, voortbordurend op resultaten innovatiesprint
- diverse samenwerkingen met onderwijsinstellingen, o.a. Perfect World met De Nieuwe Hanze Unie, Smart Mobility met 4e jaars studenten mobiliteit van Windesheim, open data experiment met Landstede en een samenwerking met Saxion (20creathons rondom Smart Urban biking)
- after hack, waarin we de resultaten van de Smart Benutten Urban Traffic data hackathon en innovation sprint terug hebben gegeven aan betrokkenen

Open Data portaal

Het open data portaal is eind 2016 aangevuld en bevat nu ruim 70 datasets. De gemeente Zwolle stelt via het open data portaal brongegevens beschikbaar, die live gebruikt of gedownload kunnen worden. Externe partijen kunnen met deze gegevens analyses maken en eigen informatieproducten samenstellen. Ons uitgangspunt is altijd het publiceren van actuele en betrouwbare gegevens. Alle items zijn ondergebracht in acht thema's, één item kan voorkomen in meerdere thema's. Het aantal thema's kan in de toekomst uitgebreid worden. Bij elke dataset is aangegeven onder welke voorwaarden (licenties) gebruik is toegestaan. Deze voorwaarden sluiten aan op de landelijke standaard van Geonovum als toonaangevend instituut voor geo-informatie.

Aanpak van identiteitsfraude en woonfraude

Samenwerking binnen de keten is geïntensiveerd. Op het gebied van identiteitsfraude wordt - mede door ons steeds uitbreidende netwerk - samengewerkt met partners als Immigratie- en Naturalisatiedienst, Marechaussee en Politie. Voor woonfraude is met name de interne samenwerking dit jaar geïntensiveerd. Daarbij focussen we heel gericht op de mogelijk schrijnende gevallen. Het rijk had initiatief genomen voor een landelijk geldend samenwerkingsconvenant met woningbouwcorporaties. Nu dit niet van de grond is gekomen willen we de mondelinge samenwerkingsafspraken met de corporaties zelf gaan vastleggen in een convenant. Daarbij is wederzijdse informatie-uitwisseling de basis.

Wij gaan steeds vaker huisbezoeken afleggen met ketenpartners, zoals bijvoorbeeld de politie. Daarbij focussen we vooral op adressen met een risicoprofiel, die door ons zelf in kaart zijn gebracht of via ketenpartners worden aangedragen. Denk daarbij aan gevallen van overbewoning, briefadressen of zogenoemde 'veelverhuizers'.

De LAA (Landelijke aanpak adreskwaliteit) is van projectbasis een structureel instrument geworden. Zwolle blijft hieraan deelnemen. Het ontwikkelen van een verdienmodel voor de aanpak van identiteitsfraude en woonfraude blijkt niet realistisch. De afnemers die profiteren van betere (adres)kwaliteit bekostigen weliswaar deels de LAA maar van een verdienmodel is geen sprake. Wel leidt handhaving tot het bestrijden van overlast door overbewoning, onrechtmatige onderverhuur, gebruik in strijd met het bestemmingsplan en tot doorstroming van de woningmarkt. Structurele formatie voor identiteitsfraude en woonfraude moet nog gerealiseerd worden. Dit is aangemeld voor de PPN 2018-2022.

KCC en dienstverlening voor sociale wijkteams

In 2016 was het KCC de telefonische ingang voor klanten van de sociale wijkteams. Wel heeft het KCC deze dienstverlening per 31 december 2016 beëindigd. Vanaf 2017 zijn de sociale wijkteams zelf verantwoordelijk voor de telefonische beantwoording van vragen. De medewerkers die binnen het KCC belast waren met deze beantwoording, zijn organisatorisch nu ingebed onder de wijkteams. Het KCC zorgt alleen nog voor de faciliteiten (werkplek, telefonie-applicatie etc.) en de planning van de medewerkers.

In 2016 is de pilot iBurgerzaken succesvol afgerond. In 2017 wordt gestart met het in productie nemen van deze applicatie. Hiermee worden de processen van Burgerzaken (zoals doorgeven van een verhuizing, aangifte geboorte) verder geautomatiseerd en kan de burger nog meer zaken thuis regelen.

Ontwikkelingen

Evenementen

Aansluitend op voorbereidende activiteiten in 2015 hebben we in 2016 de nodige stappen gezet om ons evenementenproces te verbeteren. Zo is een website gebouwd, waarop de nodige informatie te vinden is over het aanvragen van evenementen. Ook omwonenden kunnen deze site raadplegen wanneer zij meer willen weten over evenementen (zie <https://www.zwolle.nl/vrije-tijd/evenementen>). Deze site wordt actueel gehouden en zal in 2017 worden doorontwikkeld. Ook zijn wij gestart met het toezenden van een "spoorboekje" aan alle organisaties die zich hebben aangemeld voor de evenementenkalender. In dit "spoorboekje" is aangegeven wanneer zij hun aanvraag moeten indienen en welke stukken bij de aanvraag gevoegd moeten worden. Doel hiervan is om evenementenvergunningen tijdig te kunnen verlenen en voldoende tijd te hebben voor een zorgvuldige beoordeling van de aanvraag. Ten slotte hebben wij met alle intern betrokkenen en medewerkers van hulpdiensten afspraken gemaakt over onze rollen tijdens evenementen.

In 2017 willen wij graag met de organisatoren verkennen hoe wij onze samenwerking verder kunnen verbeteren.

Omgevingswet

De nieuwe wet (in te voeren per 2019) betekent voor de gemeente een grote verandering van werkwijzen in het fysieke domein, en dat heeft onder andere grote consequenties voor de gemeentelijke vergunningsprocessen. In programma 5 Ruimte en cultuurhistorie wordt de voorbereiding op de nieuwe wet uitgewerkt.

Private kwaliteitsborging bouw

De verwachting is dat private kwaliteitsborging in 2018 gefaseerd ingevoerd zal worden. In 2015 voerden wij een impactanalyse uit, waarin de gevolgen van de private kwaliteitsborging in beeld zijn gebracht. In 2017 bereiden we ons voor op de invoering van de regeling vanaf 2018.

RUD

In 2016 is de RUD doorontwikkeld naar de Omgevingsdienst IJsselland (ODIJS). Op 22 december 2016 is de Omgevingsdienst IJsselland opgericht als GR. Vanaf 1 januari 2018 zal ODIJS de uitvoerende VTH taken op het gebied van milieu uitvoeren voor 11 IJssellandse gemeenten en de Provincie, voor zover dat op het grondgebied van een van deze gemeenten plaatsvindt. Het college en de raad hebben hiermee ingestemd. In 2016 heeft de raad de VTH verordening vastgesteld, waarin is vastgelegd op welk kwaliteitsniveau wij onze VTH taken uitvoeren. Vanuit de optiek van rechtsgelijkheid wordt in RUD verband, ook in Zwolle, bij overtredingen de landelijke handhavingsstrategie gevolgd. Het college heeft hiertoe in 2016 besloten. Ook is in 2016 het over te dragen takenpakket nader uitgewerkt.

Verder is in 2016 het IJssellandse Vergunningen Toezicht en Handhaving informatiesysteem (IJVI) aangeschaft voor de partners binnen de RUD. In 2017 zullen de RUD partners hun milieutaken in dit systeem registreren. Verderop in 2017 zal Zwolle IJVI ook gaan gebruiken voor haar eigen VTH taken. Dit zal gefaseerd gebeuren, waarbij de Wabo-taken eerst zullen worden opgepakt.

GBLT

De toetreding van Dalfsen en Bunschoten is goed verlopen en heeft geen gevolgen gehad voor de dienstverlening aan de reeds aangesloten deelnemers. GBLT heeft in 2016 verder gewerkt aan haar dienstverlening richting burgers. Ook is er gewerkt aan het verder op orde krijgen van de bestanden. Dit heeft zich vertaald in zowel hogere opbrengsten maar ook hogere kosten voor oninbaar en kwijschelding.

Bouwleges

Het aantrekken van de bouwleges zoals dat in 2015 is ingezet heeft zich in 2016 doorgezet. De uiteindelijke opbrengsten bouwleges zijn in 2016 met bijna 3,3 miljoen ongeveer 100.000,-- hoger dan in 2015. De verwachting is dat we in 2017 ook een hogere opbrengst zullen realiseren dan de begrote 2,8 miljoen. Hierop komen we in de berap terug.

Relevante kaderstellende nota's

- Visie op dienstverlening aan inwoners en ondernemers: gastvrij en op maat (2015)
- Kaders voor kanaalsturing (2012)
- Meerjaren programma ICT 2016– 2020 (MPI)
- Handhavingsnota 2011 – 2015
- Landelijke handhavingsstrategie 2014
- Vergunningen- en Handhavingsprogramma 2016

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
De gemeente Zwolle behoort in 2020 tot de 10 meest gastvrije en best presterende gemeenten van Nederland als het gaat om dienstverlening aan inwoners en ondernemers.		
Streefdoel/indicator		
Doel: we versnellen onze dienstverlening zodat men nooit onnodig op ons hoeft te wachten De indicatoren hiervoor worden in 2015/2016 ontwikkeld		
Nulsituatie (2015)	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
-	-	- In het najaar van 2016 zijn we begonnen met het herzien van alle bestaande servicenormen en het nadenken over nieuwe. We denken dit in het najaar van 2017 af te ronden, met daarbij een aantal versnellingen van normen. - We hebben niet onderzocht welke vergunningen versneld afgehandeld kunnen worden. Dit doordat er nog veel onduidelijk is over private kwaliteitsborging. Het Kabinet stuurt aan op inwerkingtreding per 1 januari 2018. Mocht het wetsvoorstel per 1 januari 2018 in werking treden, dan bereiden wij ons daarop in 2017 voor. Ongeacht de uitkomst van het wetstraject, gaan wij in 2017 onderzoeken welke vergunningen versneld verleend kunnen worden. Deze versnelling zullen wij ook in onze servicenormen doorvoeren. - In 2016 is een monitor dienstverlening ontwikkeld waarmee we realisatie van de visie uit 2015 monitoren.
Streefdoel/indicator		
Doel: we heffen overbodige regelgeving op of gaan deze versoepelen. De ondernemer zal (eind 2017) ervaren dat onze regeldruk beduidend is verminderd		
Indicator: oordeel van ondernemers over de inspanning van de gemeente om regelgeving te vereenvoudigen en te versoepelen		
Nulsituatie (2014)	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Score eind 2014: 5,9	Score eind 2016: minimaal 6,4	Score is eind 2016 nog niet bekend. Het klantonderzoek ondernemers voeren we in het 1 ^e kwartaal van 2017 uit. Hiermee gaan we na of er een vermindering van de regeldruk merkbaar is. We vragen ook uit - als er wel regeldruk ervaren wordt - welke regels het dan concreet betreft.
Streefdoel/indicator		
Doel: we faciliteren en maken ruimtelijke initiatieven mogelijk. We streven er hierbij naar dat we bij een voorgenomen weigering altijd overleggen met de aanvrager.		
Indicator: de klanttevredenheid voor de dienstverlening van afdeling Fysieke Leefomgeving blijft boven 7,0		
Nulsituatie 2014	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2014 was de klanttevredenheid 7,0 (deelproces aanvraag bouwvergunning) en 7,1 (deelproces begeleiding en controle tijdens de bouw)	We meten dit weer in 2017	De voorbereidingen voor het klantonderzoek zijn gestart in 2016

Streefdoel/indicator		
Doel: we gaan uit van de logica van de inwoner en ondernemer. In onze dienstverlening maken we creativiteit en oplossingsgericht denken tot speerpunt Indicator: in 2016 te ontwikkelen. Meting in 2017		
Nulsituatie 2015	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Al enige jaren werken we aan DNA Zwolle, waarbij we de 4 V's (vertrouwen, verbinding, verantwoording en vakmanschap) betekenis hebben gegeven. Hierop voortbordurend gaan we investeren in een houding van creatief en oplossingsgericht denken richting onze inwoners en ondernemers. We denken hier aan intervisie, training en het betrekken van de stad.		• we zijn gestart met het gericht verbeteren van klantbeleving (klantreizen) en met de dienstverlening aan ondernemers; • Bezoek aan buurgemeenten waarbij afspraken zijn gemaakt over samenwerking tussen de klantcontactcentra en teams burgerzaken (Hattern, Dalfsen) • Start universitair afstudeeronderzoek naar groep digibeten en hun mantelzorgers. Dit wordt medio 2017 afgerond. • Eind 2015 is de leesbaarheid onderzocht van onze uitgaande brieven en websites. Veel brieven en webpagina's scoren nog niet het gewenste niveau B1. In 2017 pakken we dit verder op.
Streefdoel/indicator		
Doel: we verrassen onze klant met persoonlijke aandacht en maatwerk, waarbij we oog hebben voor de persoonlijke situatie van mensen Indicator: in 2016 te ontwikkelen. Meting bij inwoners en ondernemers in 2017		
Nulsituatie 2015	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In de nieuwe visie op dienstverlening "Gastvrij en op maat" is maatwerk - naast digitalisering - een speerpunt. Dit speerpunt is voor de organisatie nog niet de basis van handelen	-	• Vanuit het Stadskantoor (informatiecentrum) bieden we ondersteuning aan de groep inwoners die digitaal minder vaardig zijn, waarbij we ze helpen met DigiD en met het invullen van formulieren van Belastingdienst en Sociale Verzekeringsbank; • Een groep interne ambassadeurs die nadenkt over waar kunnen we gastvrijheid nog meer toepassen, waar en met wie zijn verbindingen te leggen tussen de organisatie en onze partners in de stad.

Relaties met andere programma's

De ambities en doelstellingen op het gebied van dienstverlening worden ook in andere programma's vertaald in concrete inspanningen. Deze zijn m.n. terug te vinden in de programma's 2, 5, 12 en 14.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
De gemeente Zwolle is in 2020 volledig gedigitaliseerd in haar dienstverlening.		
Streefdoel/indicator		
Doel: in 2017 kan een inwoner of ondernemer al zijn zaken met de gemeente Zwolle digitaal regelen. Waar nodig ondersteunen wij hen. Indicator: Zwolle scoort met haar digitale dienstverlening voor inwoners in 2020 een score van 90% in de meting door BZK / Deloitte van de "digitale volwassenheid" (voor ondernemers, zie programma 2).		
Nulsituatie 2015	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Meting 2014: Zwolle scoort 71,5% (gemeenten van 100.000-300.000 inwoners scoren 69,0%)	Zwolle scoort eind 2016 80%	Zwolle scoort eind 2016 op deze indicator: 79,6%

Streefdoel/indicator		
Doel: inwoners en ondernemers maken steeds meer gebruik van het digitale kanaal. Indicator 1: de verdeling over de diverse dienstverleningskanalen van een mandje van 8 veelgevraagde producten Indicator 2: de verdeling van alle (geregistreerde) klantcontacten over de digitale en niet-digitale kanalen		
Nulsituatie 2015	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Indicator 1: Kanaalverdeling 2014 - Post: 33% - Balie: 22% - Telefoon: 8% - Digitaal: 37%	We kunnen hiervoor nog geen norm aangeven	Indicator 1: door veranderingen van producten kunnen we deze indicator niet meer presenteren
Indicator 2: Klantcontacten 2014 Digitaal: 60% (website en e-mail)	Indicator 2, cijfers over 2015:	Indicator 2: verdeling klantcontacten 2016
Niet digitaal: 40% (post, balie, telefoon) - Balie 9% - Post: 15% - Telefonie: 16%	- Post: 10% - Balie: 8% - Telefoon: 12% - Digitaal: 70%	- Post: 7% - Balie 7% - Telefoon 10% - Digitaal: 76%
Streefdoel/indicator		
Doel: Kwaliteit basisregistraties is op orde en Zwolle is aangesloten op alle onderdelen GDI.		
Nulsituatie 2015	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
In 2015 zijn onze basisgegevens Personen, Bedrijven en Adressen op orde gebracht. Er is een hoge kwaliteit van de integrale gegevenshuishouding bereikt. Verder zijn procedures ontwikkeld om onze gegevens op orde te houden.	In 2016 gaan medewerkers verplicht gebruik maken van correcte basisgegevens Personen (BRP), Bedrijven(NHR) en Adressen(BAG). Daarbij hoort de terugmelding in het geval er zich onvolkomenheden voordoen in de betreffende basisgegevens. Privacy is een belangrijke randvoorwaarde.	- Processen zijn zo nodig aangepast of wachten op realisatie in 2017 omdat in 2016 implementatie nog niet mogelijk was vanwege externe factoren. - We werken o.a. aan Antwoord voor bedrijven en aan Berichtenbox Personen, kwaliteit consistentie gegevens BAG- en WOZ-administratie met GBLT. - Zwolle is eind 2016 voor 70% aangesloten op de voorzieningen van de landelijke GDI (generieke digitale infrastructuur). Dit was eind 2014 nog 58%.
Streefdoel/indicator		
Doel: we houden onze dienstverlening op het kanaal digitaal op niveau. Indicatoren: - de klanttevredenheid op kanaal digitaal scoort minimaal 7,5 en we streven naar een 8,0 - we voldoen aan de web richtlijnen 2.0		
Nulsituatie 2015	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Klanttevredenheid website / digitaal loket in 1 ^e helft 2015: 7,7 V.w.b. de web richtlijnen, dit kunnen we op dit moment nog niet meten. Zie onder activiteiten en onder toelichting	Score voor website/digitaal loket handhaven en waar mogelijk verbeteren	- Klanttevredenheid website / digitaal loket over 2016: 7,3 - Vanaf 2016 wordt in het KCC op kleine schaal gewerkt met Whatsapp. Dit breiden we uit in 2017 en we evalueren en monitoren dat. - V.w.b. voldoen aan de webrichtlijnen: zie in de programmatekst hierboven

Toelichting

Voor wat betreft toegankelijkheid van de website passen we de Web richtlijnen toe op www.zwolle.nl. Waar dit vanwege technische beperkingen nog niet mogelijk is, geeft de gemeente uitleg. Dit is beschreven in www.zwolle.nl/toegankelijkheid. Hiermee voldoet de gemeente aan de 'pas toe leg uit'-voorwaarde die aan de gemeentelijke website wordt gesteld.

In de MPI (Meerjaren programma ICT 2016– 2020) (zie programma 18) is geld gereserveerd voor dienstverleningsprojecten die de digitale dienstverlening verbeteren (basis op orde) of leiden tot innovatieve dienstverlening.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
De basis van de gemeentelijke dienstverlening is op orde (zie de waarden Orde & structuur en Veilig & beschermd in de Visie op dienstverlening aan inwoners en ondernemers van 2015; Gastvrij en op maat)		
Streefdoel/indicator		
Doel: we houden onze dienstverlening op de kanalen op niveau. We maken het kanaal post op termijn overbodig		
Indicatoren:		
- de klanttevredenheid op de kanalen balie, telefoon en e-mail scoort minimaal 7,0 - het aantal brieven / poststukken dat we ontvangen (inkomende post)		
Nulsituatie 2015	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Klanttevredenheid balie 2013: 7,9	Niveau vasthouden	Klanttevredenheid balie 2016: 8,4
Klanttevredenheid telefoon (2014): 7,3	Niveau vasthouden	Klanttevredenheid telefonie: 7,4 (2015). In 2016 is geen klantonderzoek gedaan, dat wordt eind 2017 weer uitgevoerd
Klanttevredenheid e-mail (2014): 7,4	Niveau vasthouden	Klanttevredenheid e-mail 2016: 6,5 (ondernemers geven 6,6)
Inkomende poststukken: 1 ^e helft 2015: 67.000		Ingekomen post over 2016: 106.000 (was 149.000 over geheel 2015)
Streefdoel/indicator		
Doel: we verwerken persoonsgegevens op passende en transparante wijze. Het streven daarbij is te voldoen aan de geldende regelgeving		
Indicator: -We overwegen om in 2017 een audit uit te laten voeren naar onze verwerking van persoonsgegevens.		
Nulsituatie 2015	Norm 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
We zijn gestart met acties om medewerkers meer bewust te maken van de kansen en risico's van het werken met (persoonsgevoelige) data	-	Bijeenkomsten en advisering om bewustzijn van zorgvuldig omgaan met data te vergroten. Eerste voorbereidingen invoering (Europese) Algemene Verordening Gegevensbescherming. Deze treedt in werking per 25 mei 2018.
Streefdoel/indicator		
Doel: Klachten en bezwaren willen we tijdig en zoveel mogelijk informeel behandelen.		
Nulsituatie 2015	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Bezwaarschriften 1e helft 2015: 90% binnen de wettelijke termijn afgehandeld 50% zonder hoorzitting afgehandeld	95% binnen de wettelijke termijn behandeld 40% informeel afgehandeld	91% binnen de wettelijke termijn behandeld ☐ 45% zonder hoorzitting afgehandeld ☐ 92% ambtelijk horen
Klachten 1e helft 2015: 98% binnen de wettelijke termijn behandeld 80% binnen 6 weken behandeld 30% binnen 2 weken behandeld 86% informeel afgehandeld	90% binnen 6 weken behandelt, waarvan 40% binnen 2 weken. 65% informeel afgehandeld.	99% binnen de wettelijke termijn behandeld ☐ 87% binnen 6 weken behandeld, waarvan 39% binnen 2 weken ☐ 81% informeel afgehandeld
Streefdoel/indicator		
Doel: de behandeltermijnen voor vergunningaanvragen zijn in Zwolle gemiddeld korter dan de wettelijke termijnen en het streven is om alle vergunningen die digitaal worden aangevraagd ook digitaal te verlenen		
Indicator: behandeltermijn per vergunning		
Indicator: % van de digitaal aangevraagde vergunningen dat ook digitaal wordt verleend		
Nulsituatie 2015	Norm 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Op dit moment hebben we hierover geen betrouwbare informatie		Over 60% van de 710 reguliere aanvragen hebben we betrouwbare informatie. Gemiddelde doorlooptijd van deze aanvragen is 45 dagen. Dat was 50 dagen over 2015 (de wettelijke termijn is 56 dagen). Verder streven we ernaar om in 2017 alle vergunningen die digitaal worden aangevraagd ook digitaal te verlenen. In 2017 gaan wij naar verwachting een nieuw systeem voor de behandeling van aanvragen implementeren. In verband hiermee gaan wij niet verder met het ontwikkelen van een prognosemodel op grond van het huidige zaakstelsel. In 2017 gaan wij onze werkprocessen aanpassen, zodat het mogelijk wordt een nader te specificeren groep vergunningen versneld te kunnen afgeven. Ook willen wij in 2017 alle digitaal aangevraagde vergunningen digitaal verlenen.

Streefdoel/indicator		
Indicator: maximaal 1% van de vergunningen wordt van rechtswege verleend		
Nulsituatie 2015	Norm 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Maximaal 1% van de vergunningen is van rechtswege verleend	Minder dan 1 % van de vergunningen wordt van rechtswege verleend.	< 1,0 % van de vergunningen is van rechtswege verleend

Relaties met andere programma's

De ambities en doelstellingen op het gebied van dienstverlening worden ook in andere programma's vertaald in concrete inspanningen. Deze zijn m.n. terug te vinden in de programma's 2, 5, 12 en 14.

Financiële verantwoording

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; + = voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	10.969	6.973	11.271	6.383	11.984	7.748	-713	1.365	652
Reservemutaties	145	301	381	993	575	1.339	-194	346	152
Gerealiseerd resultaat	11.114	7.275	11.652	7.375	12.559	9.087	-907	1.712	804

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Burgemeester en Wethouders	-385	46	-340		478	138
Functionele commissies	36	3	39			39
Beeldvorming en samenwerking	6	4	10			10
Directie						
Beleidscyclus						
Onderst.bestuurlijk proces	108	75	183		-83	100
Organisatie-ontwikkeling						
Saldi kostenplaatsen						
Werken voor derden	-20	59	39			39
Kabinetszaken						
Reisdocumenten	-27	154	126			126
Rijbewijzen/eigen verklaringen	-2	51	49		-49	
Naturalisatie	19	-21	-3			-3
Verklaringen	-6	5	-1			-1
Burgerlijke stand	-59	-44	-103			-103
Verkiezingen	-135		-135	135		
Begravingen	51	236	287	-286		1
Info-centrum gemeente						
Overige publ. dienstverlening		-4	-4			-4
Bouw	-270	798	528	-44		484
Geo-informatie	-36		-36			-36
Kinderopvang	7	5	12			12
Totaal	-713	1.365	652	-194	346	804

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Burgemeester en wethouders	138	I	Eind 2001 heeft de Gemeente Zwolle besloten om de wethouderspensioenen voor de toenmalige wethouders in actieve dienst en oud wethouders die op of na 1 januari 1998 waren afgetreden onder te brengen bij Loyalis verzekeringen. Hiervoor is zowel een voorziening en een reserve ingesteld. In 2016 waren hierop de volgende mutatie: 1. Het actualiseren van de pensioenpolissen bij Loyalis: ieder jaar stelt Loyalis actuariële berekeningen op. De huidige rekenrente leidt ertoe dat in 2016 een klein bedrag(43) uit de pensioenvoorziening kan vrijvallen (voordeel). 2. De werkelijke lasten oud-wethouders (zowel uitkeringen als premies aan Loyalis) vallen lager uit (124). 3. Het overhevelen van een deel van reserve APPA naar de voorziening APPA door verandering in de regeling BBV (505). Zowel onttrekking aan de reserve als de dotatie aan de voorziening waren niet begroot. Overige kleine verschillen (29).
Reisdocumenten	126	I	In het 4e kwartaal 2016 was het aantal uitgegeven documenten hoger dan begroot. Dit komt doordat vijf jaar geleden kinderen niet meer bijgeschreven mochten worden bij hun ouders en dat in die periode ID documenten kosteloos verstrekt moesten worden. Deze documenten waren in het 4e kwartaal 2016 verlopen en werden vervangen.
Rijbewijzen	0	I	Het aantal uitgegeven rijbewijzen is iets hoger dan begroot. Hierdoor wordt er een lager bedrag onttrokken aan de reserve (-49).
Burgerlijke stand	-103	I	Het aantal huwelijken is iets lager en er wordt steeds vaker gekozen voor de goedkope variant. Deze trend blijft zich doorzetten. Daarnaast zijn er extra werkzaamheden verricht door de afdeling Inwonerszaken voor registreren en controleren, meestal in bijzijn van een tolk, van statushouders. Tegenover deze extra kosten staat een hogere algemene uitkering (57).
Verkiezingen	0	I	In 2016 heeft het referendum plaatsgevonden over de Oekraïne waarvoor de gemeenten een vergoeding hebben ontvangen. De uiteindelijke gemaakte kosten waren iets lager dan de ontvangen vergoeding. Samen met de jaarlijkse reservering is dit bedrag in de reserve verkiezingen gestort (135).
Begraven	0	I	Er zijn in 2016 veel Chinese graven verkocht (236). Dit bedrag is gereserveerd omdat het hier vaak gaat om eeuwigdurende afkoop waardoor de kosten de komende jaren (zeer langdurig) gedekt moeten worden uit de reserve (-286).
Bouw	484	I/D	De anterieure overeenkomsten zorgen voor meer inkomsten waar ook extra uitgaven tegenover staan. De bouwleges laten een behoorlijk voordeel zien. De markt laat een verbetering zien die naar verwachting ook in de komende jaren door zal zetten. De resterende gelden die beschikbaar zijn gesteld voor de omgevingswet stellen wij voor mee te nemen naar 2017.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Dienstverlening							
Masterplan Kranenburg	361		26	335	-41		376
Uitbreiding Kranenburg	154			154			154
Restauratie Algemene begraafplaats	19		19	0			
Chinees begraafplaats	176		20	156	-371		527
	710	0	65	645	-412	0	1.057

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
n.v.t.			

Specificatie afgesloten krediet:

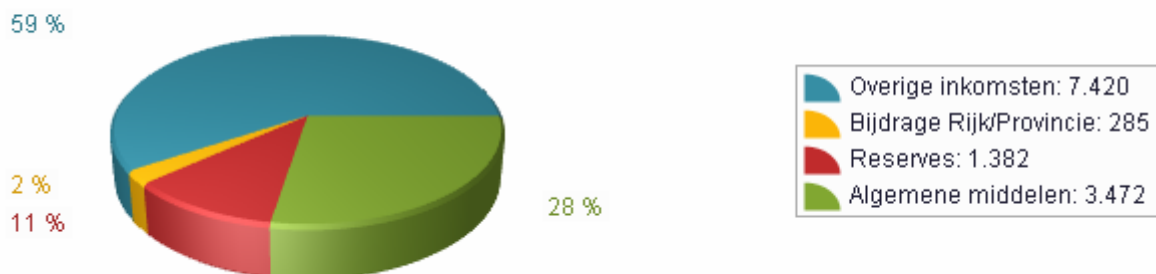
Project	Bedrag
n.v.t.	

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

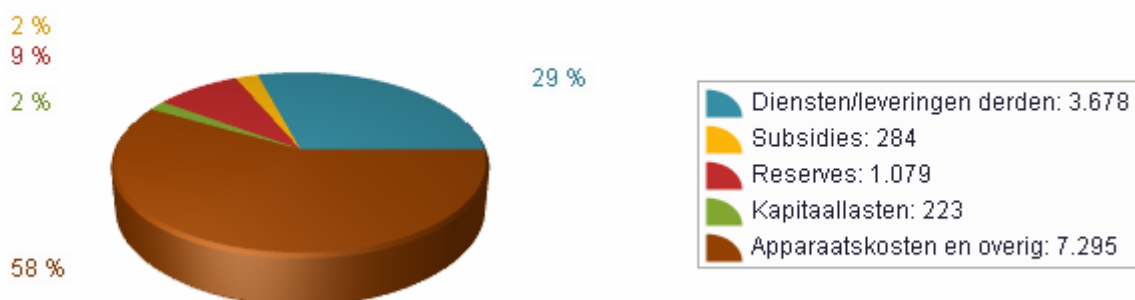
De begraafplaats Kranenburg is de afgelopen jaren uitgebreid. Hiervoor zijn verschillende kredieten beschikbaar gesteld. Het Islamitische en Chinese gedeelte zijn de meest recente voorbeelden hiervan. Het komende jaar zal het Chinese gedeelte zo goed als afgerond worden. De komende jaren zal het bestaande gedeelte van begraafplaats Kranenburg verder aangelegd en ontwikkeld worden.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Programma 17A Exploitatie gronden

Beleidsverantwoording

Algemeen

De MPV 2017 staat vooral in het teken van de herstellende vastgoedmarkt en aantrekkende woningmarkt en het uitvoering geven aan wet- en regelgeving vanuit de commissie BBV (Besluit Begroting en verantwoording) en de Vpb (Vennootschapsbelasting). De herziening van de BBV verslaggevingsregels en de herstellende en aantrekkende vastgoedmarkt rondom grondexploitaties hebben forse financiële gevolgen voor het resultaat van de MPV en de (meerjaren)begroting 2018.

Voor het jaar 2017 (en verder) wordt het, betrekking hebbende op de MPV, belangrijk om positieve cijfers af te blijven geven. We hebben moeilijke jaren achter de rug, waarbij voorzichtigheid een sleutelbegrip is geworden. Creativiteit, lef en ondernemersgeest is noodzakelijk om nu een volgende positieve stap te kunnen zetten, dit vraagt om scherp te binnen alle projecten. De signalen in de markt voor wat betreft de vastgoedontwikkelingen zijn positief, nu wordt het een uitdaging om die signalen om te zetten naar (toekomstige) resultaten. In 2016 hebben we redelijk tot goede cijfers laten zien, zeker in de woningbouw, dit komt nu voor de eerste keer sinds de crisis vanaf 2008 tot uiting in de cijfers. Daarbij moet vermeld worden dat er bij de tussentijdse MPV, ter voorbereiding op de begroting 2017, nog met voorzichtigheid is gehandeld. De veranderingen in o.a. de extra afname van bouwgrond, de prijsstelling van woningen, de aanhoudende aanbestedingsvoordelen en de verlaging van de risico's hebben effect op de grondexploitaties en dat zien we vooral in het 2e halfjaar 2016, na analyse en controle, in de cijfers tot uiting komen. De woningbouwmarkt in Zwolle is robuust te noemen en er is de aankomende jaren een flinke behoefte aan woningen, ook in het duurdere segment. Het duurdere segment wint langzaam aan belangstelling, zeker op goede locaties en zeker gezien de nog steeds (zeer) lage rentestand. Nieuwe vastgoed initiatieven voor (commerciële) voorzieningen winnen aan interesse van marktpartijen, echter nog alleen op goede locaties en dan nog is de financiering lastig te noemen. Het bedrijventerrein Hessenpoort als regionale trekker en landelijke speler, laat goede cijfers zien over 2016 en ook de nabije toekomst geeft vertrouwen.

Bij de paragraaf Ontwikkelingen wordt stilgestaan bij een aantal onderwerpen op het gebied van beleid, wet- en regelgeving en vastgoed- en gebiedsontwikkelingen. Voor de aankomende vennootschapsbelasting (grondexploitaties, parkeren etc.) wordt u separaat via het programma Financiering en algemene dekkingsmiddelen (financieel) geïnformeerd.

Op 09 januari 2017 heeft de raad het besluit genomen over de nota van uitgangspunten MPV 2017, waarbij de kaders zijn vastgesteld als basis voor de MPV 2017.

Resultaat

De voorliggende MPV 2017 geeft een financiële vertaling van het huidige gemeentelijke beleid/werkwijze binnen het economische klimaat. Twee keer per jaar tekenen we de resultaten op van de op dat moment vastgelegde planningen en overige uitgangspunten. Tegelijkertijd geeft de MPV 2017 een financiële doorkijk naar de toekomst, in een herstellende vastgoedbranche en met de doorgevoerde wijzigingen van de regelgeving. De rapportage en uitkomsten van de MPV 2017 lopen mee in de planning van de beleidscyclus. Voor het eerst sinds 2008 zal er sprake zijn van een storting vanuit het grondbedrijf naar de Algemene Concernreserve. Het bedrijfsresultaat is met € 1,1 mln. positief en de voorzieningen worden verlaagd met € 13,9 mln., dus in totaal € 15,0 mln. Ook is het risicoprofiel ten opzichte van vorig jaar met € 9,8 mln. sterk afgenomen, wat voor de dekking van het weerstandsvermogen gunstig is. Het weerstandsvermogen stijgt hierdoor naar een dekkingsgraad van 358% (beleidsmatige bovengrens is 100%).

De hoogte van de voorziening per 31-12-2016 bedroeg € 30.229.220 (€ 30.033.004 incl. rente € 196.216). De omvang van de totaal noodzakelijke voorziening vastgoed bedraagt € 16.319.923 per 31-12-2016. Hierdoor wordt er een bedrag van € 13.909.297 gestort aan de Algemene Concernreserve. De afname van de voorziening wordt met name veroorzaakt door het laten vervallen van de grondprijscorrectie woningbouw van € 5 mln. "sprong in de grondprijs", dat u met het besluit over de nota van uitgangspunten 2017 op 9 januari 2017 heeft bekrachtigd, en het betere resultaat van € 9,0 mln. van de grondexploitaties die een (geprognosticeerd) negatief resultaat hebben.

Conform het huidige beleid is het dit jaar niet nodig om het weerstandsvermogen vanuit de algemene middelen aan te vullen. Het weerstandsvermogen staat nu op 358% met een aanwezige weerstandscapaciteit van € 27.091.511.

Het te hanteren beleid gaat uit van een dekkingspercentage van minimaal 50% en maximaal 100%, met een minimum bedrag van € 10 mln., tenzij de vereiste weerstandscapaciteit onder dit bedrag komt.

Dat is dit jaar het geval met een vereiste weerstandscapaciteit van € 7.575.097. Geadviseerd wordt om toch het minimum bedrag van € 10 mln. te handhaven voor vastgoed als onderdeel van de Algemene Concernreserve. Dit om de robuustheid van het weerstandsvermogen te vergroten en i.v.m. lopende ontwikkelingen in een aantal dossiers, waaronder onder meer de in voorbereiding zijnde omgevingsvisie i.r.t. de voorraad gronden, de ontwikkelingen m.b.t. de regionale programmering van bedrijventerreinen en de (toekomstige) mogelijke ontwikkelscenario's van Voorsterpoort. De huidige reserve Vastgoed van € 12.063.278, als onderdeel van de Algemene Concernreserve, kan dan teruggebracht worden met € 2.063.278 en ten gunste van de Algemene Concernreserve worden gebracht.

Recente Ontwikkelingen

Zoals reeds bij de inleiding is vermeld, hebben we te maken met aangescherpte richtlijnen op de grondexploitaties. In de nota van uitgangspunten is hier al op geanticipeerd, nu krijgt dit zijn uitwerking in de te presenteren cijfers.

- Projecten met een langere looptijd dan 10 jaar

De gemeente Zwolle heeft de beschikking over twee grondexploitaties die een zeer lange looptijd kennen. Het betreft de projecten: bedrijventerrein Hessenpoort (2043) en woningbouw Oude Mars (2037). Voor deze projecten is de index voor de opbrengstenstijging (periode na 10 jaar) reeds op nul procent gezet, waardoor er een behoedzaam beeld wordt gecreëerd. Zoals eerder onder argument 7.1 is gemeld, zetten we in op maximale beheersmaatregelen om een behoedzaam maar reëel beeld neer te zetten voor beide grondexploitaties. We laten zien dat beide projecten binnen 10 jaar winstgevend zijn. Dit kan echter nog steeds een risico opleveren aangezien er geen voortgang en/of behoefte is te bemerken bij de BBV commissie op dit vlak (aanpassing c.q. aanscherping wettekst). Ook de accountantsorganisaties (toetsers van de jaarrekening) hebben een rol in dit kader.

- **Rente in de grondexploitaties**

De rente die wordt toegerekend aan grondexploitaties is vastgesteld op 2,1% (gebaseerd op de werkelijke rente over het vreemd vermogen). Binnen de grondexploitaties zullen daardoor de geprognosticeerde resultaten met circa 19 mln. toenemen (wijziging van 3,5% naar 2,1%) en de voorziening voor de negatieve grondexploitaties afnemen. De financiële consequentie voor de begroting is sinds vorig jaar meegenomen.

- **Overgangsregeling waardering gronden**

Zoals in de nota van uitgangspunten reed toegelicht zijn onze gronden marktconform, dat wil zeggen dat de marktwaarde overeenkomt met de bestemming. Er is hiervoor een voorziening getroffen van € 15.376.716 om dit af te dekken. Zie hiervoor paragraaf 3.4.2. van de MPV 2017.

- **Afdracht aan reserves en fondsen**

De afdracht aan de Reserve Stadsuitleg is wettelijk per 1-1-2016 komen te vervallen, zodat er geen voeding meer komt vanuit de grondexploitaties. Dit is in de grondexploitaties doorgevoerd. Voor beeldende kunst wordt per project bekeken wat er met het beschikbare budget kan worden gerealiseerd binnen het project (maatwerk). Afdracht aan het fonds is wettelijk niet meer toegestaan.

- **Ladder duurzame verstedelijking**

In oktober 2012 is de 'ladder voor duurzame verstedelijking' geïntroduceerd in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Deze 'duurzaamheidsladder' heeft tot gevolg dat er een aantal aanvullende eisen worden gesteld aan de onderbouwing van een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt. In het brede kader hebben gemeenten en provincie in 2014 de Regionale Woonvisie West-Overijssel vastgesteld en zijn van mening dit ook voor bedrijventerreinen te gaan doen. Voor bedrijventerreinen zitten we op dit moment in de onderzoeksfase en voert de provincie hierbij de regiefunctie om tot afspraken te komen.

- **Wet Vennootschapsbelasting**

De regelgeving heeft per 1 januari 2016 zijn intrede gedaan. Dit betekent dat dit jaar de 1e belastingaangifte (over het jaar 2016) moet worden gedaan. De (fiscale) beginbalans voor alle grondexploitaties is opgesteld en is een inschatting gemaakt van de Vpb last in 2016 en de aankomende jaren. De berekeningen van vorig jaar, zoals ze zijn gemaakt voor de quick scan van de Vpb en als basis zijn gebruikt voor de begroting 2017, geven aan dat voor de jaren 2016 en 2017 nog geen Vpb-last valt te verwachten. Echter, door de betere cijfers in het jaarresultaat van Vastgoed en de positieve prognoses, is er ook sprake van een hogere Vpb last. Het jaar 2016 valt mee en hoeft er geen bedrag meegenomen te worden in het jaarrekeningresultaat. Aangezien er nog veel (landelijke) discussie is over de te hanteren discontovoet en de toerekenen van rentekosten, is dit een voorlopige aanname. Met de huidige, relatief gunstige vastgoedcijfers, is voor de jaren vanaf 2017 zelfs sprake van een mogelijke Vpb last van tussen de € 0,6 en 0,7 mln. jaarlijks. Het project Hessenpoort veroorzaakt ca. driekwart van de verwachte Vpb-last. Dit als gevolg van de sterk positieve kasstroom van het project. Door de fiscale systematiek van voortschrijdende winstneming dient nu al belasting betaald te worden over de geprognosticeerde winst van het plan. Zowel de totale Vpb last als de bijbehorende risicoparagraaf worden gepositioneerd en verantwoord binnen het programma 19 Financiering en algemene dekkingsmiddelen en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Met de huidige inzichten kan de totale Vpb last in de periode tot en met 2025 voor Hessenpoort oplopen tot circa 6 mln., terwijl de winsten pas later worden gerealiseerd. Op het moment dat voor de BBV winst wordt genomen op Hessenpoort, zal een aanzienlijk deel van de winst al belast zijn in het verleden en niet nogmaals worden belast.

- **Risico's en onzekerheden**

In hoofdstuk 5 van de MPV 2016 wordt er aandacht gegeven aan de risico's en onzekerheden rondom de grondexploitaties en het (mogelijke) financiële effect hiervan op weerstandsvermogen en reserves. Het financiële effect zal worden opgenomen in de toelichting op de grondexploitaties in de jaarrekening. Nadere onderbouwing van de mutaties maakt hier onderdeel van uit.

- **Grondprijzontwikkelingen**

In 2014 is ervoor gekozen om twee instrumenten in te zetten om beweging in de woningmarkt te krijgen. Deze voorzieningen zijn per 31-12-2016 en/of bij raadsbesluit over de nota van uitgangspunten komen te vervallen en vloeien terug in het resultaat:

A Voorziening voor grondprijzontwikkelingen;

B Stimuleringsreserve woningbouw;

Ontwikkeling totaalresultaat grondexploitaties

Het totale resultaat van alle exploitaties is verbeterd met € 48,9 mln. Dit komt voor ca. de helft op het conto van de wijziging in de rente/discontovoet met € 19,4 mln. en de parameter kosten- en opbrengstenstijging van € 5,6 mln. en voor de overige helft door betere resultaten in de projecten. Zie paragraaf 3.3 voor de analyse binnen de projecten. De grondexploitatie Stadshagen gaat voor het eerst in circa 10 jaar naar een positief resultaat door de aantrekkende woningmarkt met betere grondprijzen en lagere ramingen voor het bouw- en woonrijp maken. Kraanbolwerk geeft positieve signalen af aangezien o.a. de bodemsanering meevalt. Door deze wijzigingen en de herzieningen van alle grondexploitaties is het resultaat op de lange termijn € 82,3 mln. positief. Dit positieve resultaat wordt (bijna) volledig veroorzaakt door de grondexploitaties Hessenpoort en Oude Mars.

Exploitatieresultaat

Het bedrijfsresultaat van het afgelopen boekjaar is € 1,1 mln. positief en om de voorzieningen op lopende grondexploitaties op peil te houden wordt er een bedrag afgedragen van € 13,9 mln., in totaal een storting vanuit de reserve vastgoed aan de Algemene Concernreserve van € 15,0 mln.

Dit is inclusief de vrijval aan voorziening van € 5 mln., zijnde de grondprijscorrectie "sprong in de grondprijs".

Het bedrijfsresultaat wordt o.a. veroorzaakt door het positieve resultaat op de exploitatie van de erfpacht / verhuurde gronden van € 0,4 mln. en de winstneming in twee projecten € 0,5 mln. en de incidentele verkoop van een pand/grond € 0,1 mln.

Weerstandsvermogen

Met het exploiteren van (bouw) grond gaan niet alleen grote bedragen om, maar zijn er ook risico's aan verbonden. Zeker gelet op de lange looptijden, de relatief hoge boekwaarden, geprognosticeerde omzetten en hoge nog te genereren opbrengsten moet rekening gehouden worden met een reëel bedrijfsrisico. De regels omtrent de risicosystematiek en het bijbehorende niveau van het weerstandsvermogen van de afdeling Vastgoed zijn vastgelegd in de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2011 – 2014. Deze nota krijgt in 2017 een herijking. Tegenover de risico's die zich voor kunnen doen moet een minimale dekking aanwezig zijn.

Dit wordt weergegeven in het weerstandsvermogen.

Het beleid voor het weerstandsvermogen gaat uit van de begrippen vereiste weerstandscapaciteit en aanwezige weerstandscapaciteit. In het overzicht hieronder is een korte omschrijving gegeven van de betekenis van deze begrippen.

Conform beleid moet het weerstandsvermogen een dekkingsgraad hebben van minimaal 50% en maximaal 100%. Daarbij wordt een ondergrens van minimaal € 10 mln. gehanteerd voor de aanwezige weerstandscapaciteit. Bij de jaarrekening 2015 (MPV 2016) is dit bedrag vastgezet op € 12,1 mln.

Na het opplussen van het jaarresultaat van € 15,0 mln. is de aanwezige weerstandscapaciteit € 27,1 mln. Daar tegenover moet het risicoprofiel worden afgezet met € 7,6 mln.

Relevante kaderstellende nota's

- Meerjaren Prognose Vastgoed 2017 (MPV 2017)
- Nota van Uitgangspunten MPV 2017
- Grondprijzennota 2017
- Nota grondbeleid
- Nota grondvoorraad beleid
- Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen

Financiële verantwoording

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 -- nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	43.761	42.081	46.683	44.774	10.065	23.231	36.618	-21.542	15.075
Reservemutaties	2.328	1.881	554	1.197	15.660	16.343	-15.106	15.146	40
Gerealiseerd resultaat	46.089	43.962	47.237	45.971	25.725	39.574	21.512	-6.397	15.115

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / += voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Strat.bezit NNIEGG	453	173	626	-539		87
Vorbereidingsprojecten	54.407	-40.498	13.909			13.909
Herstructureringsprojecten	-1.487	1.487				
Woningbouwprojecten	-11.917	11.917				
Werkgelegenheidsprojecten	-3.439	3.371	-68		68	
Particuliere grondexploitaties	-2	2				
Af te sluiten projecten	-1.417	2.010	593	-14.536	15.062	1.119
Verhuurde grond eindbeheer	-15	-2	-17	17		
Erfpacht	50	-3	47	-47		
Opstalrecht	-15		-15		15	
Totaal	36.618	-21.542	15.075	-15.106	15.146	15.115

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Strat.bezit NNIEGG	87	I	Bij Berap 2 is er budget beschikbaar gesteld voor de sloop van Zwartewaterallee. De uitvoering hiervan zal in 2017 vervolgd worden. De resterende middelen zijn gereserveerd.
Vorbereidingsprojecten	13.909	I	Betreft vrijval uit de Algemene Voorziening Vastgoed t.g.v. De Algemene Reserve Vastgoed.
Af te sluiten projecten	15.028	I	Bedraagt de afdracht uit de Algemene Reserve Vastgoed aan de Algemene Concern Reserve

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

De reservestortingen (=lasten) betroffen	
Storting in Algemene Concern Reserve t.l.v. Algemene Reserve Vastgoed	15.028
Winstnemingen GREX-en Rood voor Rood en Noordereiland	627
Verkoop grond Händellaan	138
winstafdrachten Erfpachten en verhuurde gronden eindbeheer	446
Storting in ACN t.l.v. Algemene Reserve Vastgoed cfm begroting 2016	900
Totaal	17.139

De reserveonttrekkingen (=baten) betroffen	
Bijdrage uit de Algemene Voorziening Vastgoed aan de Algemene Reserve Vastgoed	13.909
Bijdrage aan tekort Recht van Opstal	13
afsluiten GREX-en Kanonsteeg en Wijthmen 1e fase	34
Lasten 2016 GREX Voorsterpoort Retail	68
Berap 2 sloop Zwartewaterallee 4	539
Totaal	14.563

Analyse op baten- en lastenniveau

Op baten- en lastenniveau wijken de rekeningen en begroting niet af. Het saldo van de lasten (grondaankopen, kosten bouwrijpmaken, rente etc.), baten (Grondverkopen, subsidies, bijdragen etc.) en mutaties in de reserves en voorzieningen (o.a. winstnemingen) wordt bij c.q. afgeschreven op de boekwaarden van de exploitaties. Een afwijking aan de kostenkant betekent automatisch ook een afwijking aan de opbrengstenkant.

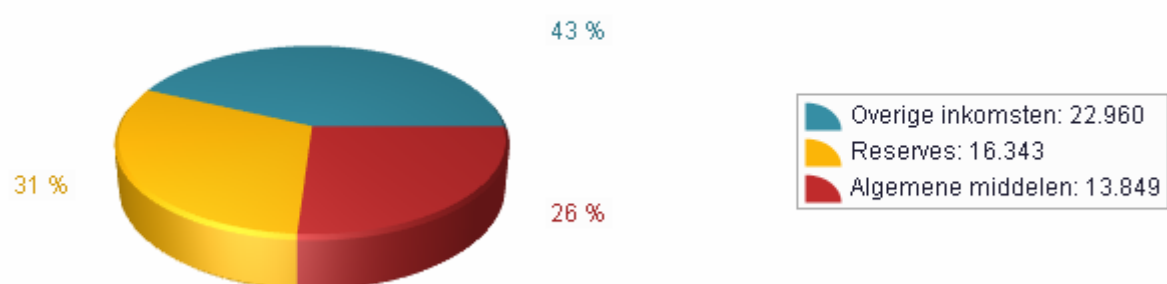
De begroting is geactualiseerd op basis van de MPV jaarschijf 2016 naar € 20.308 lasten en € 20.197 inkomsten. Hierop is in de loop van het jaar één begrotingswijziging aan toe gevoegd tot een bedrag van € 21.185 lasten en € 21.074 baten.

Analyse op de diverse producten is niet mogelijk, omdat in de loop van het jaar projecten verschuiven van bijvoorbeeld het product voorbereidingsprojecten naar uitvoeringsprojecten, waardoor begroting en rekening niet vergelijkbaar zijn. Daarom is de begroting op totaalniveau opgenomen. Om meer inzicht te geven in de afwijking worden in het totaaloverzicht projecten uitgaven, inkomsten en de boekwaarde per project in beeld gebracht.

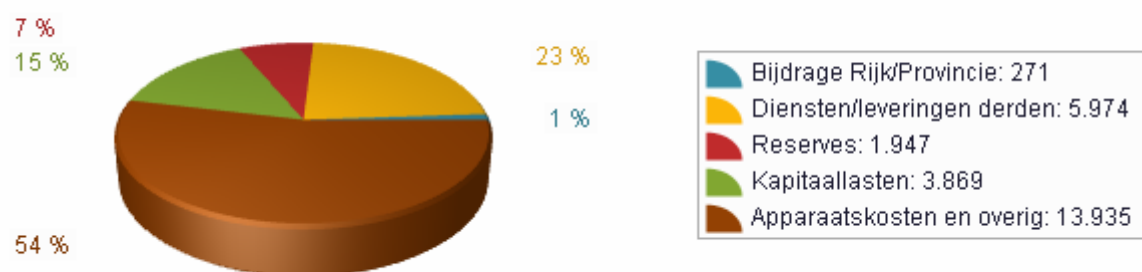
Projecten	Boekw. 1-1-2016	Jaarschijf MPV vermeer- deringen	Jaarschijf MPV vermin- deringen	Verwachte boekwaarde	Rekening 2016 Vermeer- deringen	Rekening 2016 Vermin- deringen	Boekwaarde 31-12-2016	Verschil boekw. T.o.v. MPV	Winst- nem- ingen 2016
<u>Woningbouwprojecten</u>									
19 Stadshagen 1 & 2	18.624	16.068	11.702	22.990	5.608	8.619	15.613	-7.377	
67 Oude Mars	5.813	1.305	1.418	5.700	312	1.241	4.884	-816	
119 Schaepman/Kraanbolwerk	-2.110	3.729	2.257	-638	1.368	2.476	-3.218	-2.580	
129 Bagijneweide	-670	535		-135	354		-316	-181	
133 Stinspoort	1.061	434	701	794	275	345	991	197	
283 Langenholterweg	308	281	550	39	50		358	319	
337 Krasse Knarren	20			20	104		124	104	
subtotaal	23.046	22.352	16.628	28.770	8.071	12.681	18.436	-10.334	0
<u>Werkgelegenheidsprojecten</u>									
11 Marslanden Zuid	-550	205	188	-533	49		-501	32	
289 Hessenpoort 1 & 2	50.501			50.501	632	2.246	48.887	-1.614	
339 Voorsterpoort Retail	0			0	68		68	68	-68
subtotaal	49.951	205	188	49.968	749	2.246	48.454	-1.514	-68
<u>Herstructureringsprojecten</u>									
269 Vrolijkheid II, herontwikkeling	1.547	77	1.754	-130	39		1.586	1.716	
313 Geert Grootestraat	22	544	568	-2	115	1.159	-1.022	-1.020	
502 Kamperpoort	-1.979	1.757	-450	228	510	328	-1.797	-2.025	
subtotaal	-410	2.378	1.872	96	664	1.487	-1.233	-1.329	0
<u>Particuliere grondexploitatie</u>									
245 ABN-AMRO Prinsenpoort	-47	152		105	16		-31	-136	
247 Campus	-660	-4		-664	-13		-673	-9	
subtotaal	-707	148	0	-559	3	0	-704	-145	0
<u>Binnenkort af te sluiten exploitatie</u>									
59 Noordeiland	-1.479	168	178	-1.489	926		-553	936	267
123 Forelkolk	83	251	407	-73	101		184	257	
135 Westenholte Stins	12	37	27	22	1		13	-9	
271 Kanonsteeg/Derde Bredehoek	1	35		36			1	-35	-1
281 Wijthmen, fase 1	-15	1.261	248	998	48		33	-965	-33
287 Wijtmenerplas, marktselectie	0			0	44	44	0	0	
315 Zwolle Zuid restant	-431	21	168	-578	-5	168	-604	-26	
317 Marslanden G	216	71	179	108	6	32	190	82	
319 Oosterenk restant	-830	49	0	-781	130	3	-703	78	
321 Bos & Buitenplts. restant	543	35	0	578	19	10	552	-26	
323 Stadsh.1fase 1	29	10	0	39	3	0	32	-7	
325 Stadsh.vlek 1 restant	9	10	0	19	1	0	10	-9	
327 Kop hanzeland	-144	3	0	-141	18		-126	15	
331 Rood voor Rood	-400	0	108	-508	38	5	-367	141	359
333 Wipstrikkpark, restant	1	7	0	8	30	29	2	-6	
335 Hospice Wipstrikkerallee	-154	238	0	84	91	20	-83	-167	
subtotaal	-2.559	2.196	1.315	-1.678	1.451	311	-1.419	259	592
<u>Voorbereidingsprojecten</u>									
343 Wijthmen, ant. overeenkomst	0			0	8	8	0	0	
subtotaal	0	0	0	0	8	8	0	0	0
Af: Voorziening verliezen	-14.811			-14.811				14.811	
Totaal boekwaarden	54.510	27.279	20.003	61.786	10.946	16.733	63.534	1.748	524

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Programma 17B Vastgoedmanagement

Beleidsverantwoording

Relevante kaderstellende nota's

- Meerjaren Prognose Gebouwen 2016-2019 (2015)
- Nota Vastgoedmanagement (2013)
- PPN 2016-2019
- Meerjaren Prognose Vastgoed (2014)
- Nota Grondprijzen (2015)
- Nota Wijkaccommodaties (2012)
- Gemeentelijk verhuurbeleid (1987)
- Masterplan Onderwijshuisvesting (2010)
- Masterplan Sportaccommodaties (2009)
- Nulmeting Sportaccommodaties (2011)

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Verminderen leegstand binnen portefeuille		
Streefdoel/indicator		
Ontwikkeling integrale aanpak verduurzaming vastgoedportefeuille		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
De leegstand binnen gemeentelijke vastgoedportefeuille bedraagt circa 10%.	De leegstand binnen gemeentelijke vastgoedportefeuille terug brengen naar circa 5%.	De leegstand binnen gemeentelijke vastgoedportefeuille is teruggebracht naar circa 4%.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Ontwikkeling Meerjaren Prognose Gebouwen (MPG)		
Streefdoel/indicator		
Vastgesteld MPG 2015-2016		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Geen MPG beschikbaar	Een geïmplementeerde MPG.	De MPG is geïmplementeerd en levert strategische informatie.

Relaties met andere programma's

Programma 17A (Meerjaren Prognose Vastgoed).

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Afbouwen gemeentelijk vastgoedbezit		
Streefdoel/indicator		
Verkoop 10 gebouwen in 2016		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Er is een splitsing aangebracht binnen de gemeentelijke vastgoedportefeuille: kernportefeuille en niet-kernportefeuille. Het streven is gedurende de periode 2014-2017 circa 35 gebouwen behorende tot de niet-kernportefeuille te verkopen.	Verkopen van vastgoedportefeuille van 10 gebouwen in 2016.	Vastgoedportefeuille van 10 gebouwen is onder voorbehoud verkocht. De vermoedelijke levering is 3e kwartaal 2017

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Verduurzaming gemeentelijk vastgoedbezit		
Streefdoel/indicator		
Afgerond		
Nulsituatie	Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Verduurzaming wordt in de huidige situatie ad hoc opgepakt. Er is op basis van vooronderzoek in 2013 een plan van aanpak ontwikkeld voor een vervolgproces. Uiteindelijk doel is een ingebedde aanpak van verduurzaming van de gemeentelijke vastgoedportefeuille.	Start onderzoek naar mogelijkheden verduurzamen van de gemeentelijke vastgoedportefeuille	Deelname aan provinciaal traject P-ESCO. Er zijn op dit onderdeel nog geen resultaten geboekt als gevolg van beperkte deelname en een vertraagde inrichting van de benodigde structuur. Wij blijven actief onze bijdrage leveren aan het opzetten van dit P-ESCO traject. In een parallel spoor zijn wij bezig met de verduurzaming d.m.v. een traject in eigen beheer. Onderzoeken en raming t.b.v. opstellen businesscases zijn begin 2017 afgerond. Momenteel wordt een raadvorstel voorbereid voor de verkrijging van de benodigde middelen.

Financiële verantwoording

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; + = voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	9.742	11.548	11.753	19.407	11.383	18.865	370	-541	-171
Reservemutaties	2.769	2.873	2.953	4.461	2.953	4.632		171	171
Gerealiseerd resultaat	12.510	14.422	14.706	23.868	14.336	23.497	370	-371	

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Verhuurde panden eindbeheer	370	-541	-171		171	
Totaal	370	-541	-171		171	

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
verhuurde panden eindbeheer	0	i	In de begroting was een stelpost opgenomen van 855, realisatie hiervan is begrepen in de volgende posten. + 252 meer ontvangen huur, + 191 lagere energiekosten door ontvangen afrekeningen voorgaande dienstjaren. De voorschotten en afrekeningen waren in diverse panden gebaseerd op te hoge schattingen. In 2016 zijn in diverse panden zogenaamde slimme energiemeters geplaatst. + 140 lagere kosten verzekeringen door gewijzigde interne doorberekeningswijze, +385 bijdrage uit de Algemene Concern Reserve en - 105 meer toegerekende kosten afd. Vastgoed.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Uitbreiding Hedon	-37		10	afgesloten			
Zwembad de Vrolijkheid	167		24	afgesloten			
Havenmeestervoorzieningen	1		21	afgesloten			
Nieuwbouw Het Anker	150		237	afgesloten			
Diezerstraat 80-82	1.190	7.222	8.791	afgesloten			
Stadkamer, aank. en verb.	7.182	-700	5.904	578	31		547
Burg.Drijbers.11-13, verbouw	36		61	afgesloten			
Celekwartier, doontwikkeling	14		1	13		13	

Verduurzaming gem.vastg.port.	41	27	14	14		
renovatie Zwartewaterallee 8	3.000	2.000	afgesloten			
Celecomplex, div.werkzaamheden	924	924	afgesloten			
Cultuurhuis SH, verbouw tbv GGD	90	51	afgesloten			
Verbouw Stokmeesterlaan 3		50	53	afgesloten		
Fraterhuis		25	-25			-25
VVI park.gar.Westerlaan		140	12	128		128
Cult.huis SH, verb.beg.grond		250	10	240		240
	12.758	6.962	18.151	948	31	27
						890

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
VVI park.gar.Westerlaan		140 Begroting 2016	
Stadkamer, aank.&verbouw.		-700 Berap 2016-2	
Diezerstraat 80-82		7.222 Berap 2016-2	
Verbouw Stokmeesterlaan 3		50 Berap 2016-2	
Cult.huis SH, verb.beg.grond		250 RB 10-10-2016	
	6.962		

Specificatie afgesloten krediet:

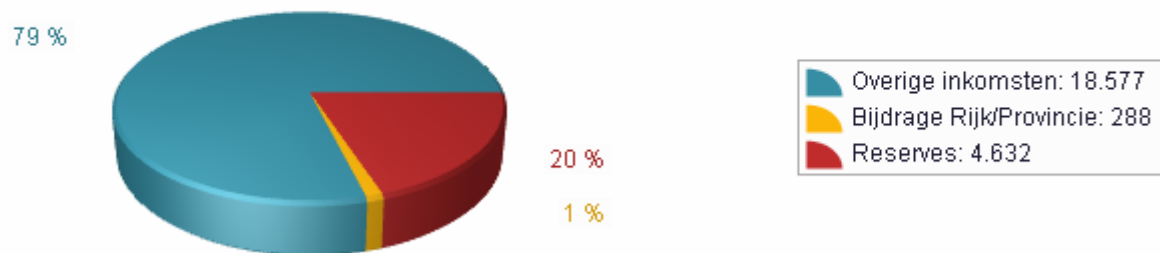
Project	Bedrag
Uitbreiding Hedon	-47
Zwembad de Vrolijkheid	143
Havenmeestervoorzieningen	-20
Nieuwbouw Het Anker	-87
Burg.Drijbers.11-13, verbouw	-25
renovatie Zwartewaterallee 8	1.000
Celecomplex, div.werkzaamheden	0
Cultuurhuis SH, verbouw tbv GGD	39
Verbouw Stokmeesterlaan 3	-3
Diezerstraat 80-82	-379
	621

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

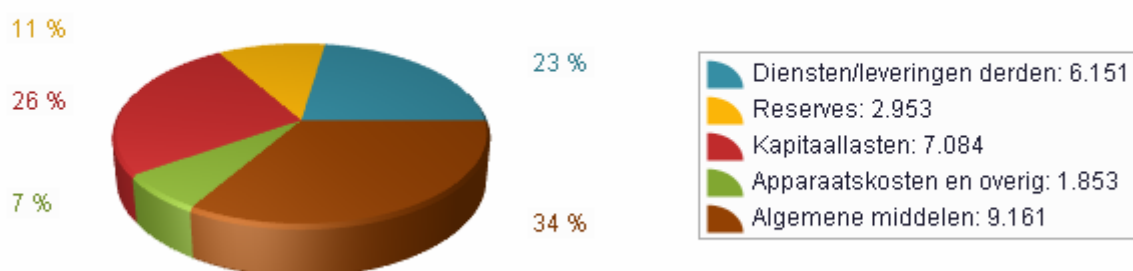
Het krediet Diezerstraat 80-82 heeft per 31 december 2016 een negatieve boekwaarde, omdat diverse werkzaamheden t.b.v. de Statenzaal in 2017 worden uitgevoerd. Het bedrag van deze negatieve boekwaarde is opgenomen als nog te betalen kosten Vastgoed op de balans.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Programma 18 Bedrijfsvoering

Beleidsverantwoording

Algemeen

De raad heeft medio 2015 besloten tot de instelling van een programma bedrijfsvoering. Het programma functioneert als het integrale programma om ontwikkelingen en beleid in de organisatie te sturen, te begroten te bewaken en te verantwoorden. Deze integrale sturing is noodzakelijk om de effecten van de doorgaande lijn van flexibilisering te verwerken in een passende stabiele ondersteuning. Doel is een permanente optimale verhouding tussen de ondersteunende en de primaire processen.

- Op weg naar een samenlevingsgerichte organisatie
DNA Zwolle vormt het fundament voor de manier waarop wij met de stad en elkaar communiceren. Vanuit empathie, gelijkwaardigheid, vertrouwen en verbinding. DNA is in 2016 verankerd door workshops (o.a. in gesprek met de stad) en het opleiden van groepen DNA-doe coaches. Deze ondersteunen teams bij het toepassen in de dagelijkse praktijk. Daarnaast hebben we stappen gezet richting een samenlevingsgerichte organisatie. Door de activiteiten van de netwerkgroepen die zich richten op het flexibiliseren van onze wijze van organiseren, door de flexibele inzet van medewerkers en door ontwikkeling van hierbij passende netwerk-leiderschap. Eveneens hebben we in het najaar van 2016 een klussenmakelaar aangesteld die de flexibele inzet van medewerkers faciliteert.

Het ambtelijk vakmanschap, het samenwerken met de stad en specifiek met initiatiefnemers, wordt aangejaagd door het programma Initiatiefrijke Zwolle. In 2016 zijn er velerlei leeractiviteiten georganiseerd waarin de praktijk centraal stond. Zoals de zogenaamde 'Meesterklassen' over o.a. het balanceren tussen legitimiteit, betrokkenheid en maatschappelijk rendement en variantie in burgerschapsprofielen. En de bestuurlijke rondgang 'Het nieuwe samenspel' waarbij gereflecteerd is op een aantal concrete samenwerkingsprocessen. Het initiatievenfestival 'Zwolle (a)Live!' (najaar 2016) was succesvol. De trainingen 'Werkende principes in een Initiatiefrijke Zwolle' en 'Transitiemanagement & Sociale Innovatie' zijn van start gegaan. Verscheidene stadsexpedities zijn georganiseerd. Het multidisciplinaire gidsteam met collega's van beleid én uitvoering, sociaal én fysiek is operationeel. Deze vervult een gidsfunctie voor initiatiefnemers en voor collega's, met gebruik van het externe netwerk. Het stimuleringsfonds van Initiatiefrijke Zwolle wordt steeds beter gevonden. Er zijn in 2016 10 initiatieven financieel ondersteund vanuit Initiatiefrijke Zwolle. Er zijn geen aanvragen afgewezen. De site initiatiefrijke zwolle is geactualiseerd. De IZ flits met o.a. verhalen over samenwerking tussen initiatiefnemers/ondernemers/maatschappelijke organisaties en de gemeente is 6 keer uitgekomen in 2016.

Er zijn in 2016 18 medewerkers <30 jaar aangenomen (11 via reguliere vacatureruimte, 7 via het 'generatiepact'). (Doel was minimaal 10 jongeren)

Daarnaast hebben we ons gericht op het aantrekken of detacheren van mensen uit o.a. Wajong en WSW en mensen met een functionele arbeidsbeperking, onder de vlag van 'inclusief werkgeverschap'. Dit doen we onder meer door het creëren van werkervaringsplaatsen. Voor 8 medewerkers met een functionele arbeidsbeperking is een garantietaak gecreëerd volgens de Wet banenafspraak. Onze wettelijke verplichting voor 2016 was 7,2 garantietaak. Ook hebben 10 mensen met een functionele arbeidsbeperking een werkervaringsplaats binnen de organisatie gehad.

- Flexibiliteit en mobiliteit
Met een flexibele arbeidsorganisatie anticiperen we op de steeds sneller veranderende omgeving. Een optimale interne flexibiliteit, waar nodig aangevuld met inhuur. We zetten aanhoudend in op het talent van onze mensen en passen zoveel mogelijk het principe toe van 'de juiste man/vrouw op de juiste plek(ken) op het juiste moment'.
De inzet van inhuur is aanvullend op de interne flexibiliteit. Inhuur zetten we in voor (incidentele) taken waarvoor de organisatie onvoldoende kennis en expertise in huis heeft en voor taken waar (voortdurende) onzekerheid is over de hoeveelheid, duur, inhoud en financiering van (toekomstig) werk. Hierin zijn we terughoudend. In 2016 heeft voor 8,5 miljoen inhuur plaatsgevonden. Verwacht was een inhuur van 7,0 mln. Vooral in het sociaal domein is meer ingehuurd, maar ook in het fysieke domein. Met de inzet van de marktplaats Talentenregiohuurtin.nl en frequente aanbestedingen van inhuur (o.a. uitzendkrachten) werken we aan een daling van de tarieven voor externe inhuur. De marktplaats Talentenregio zorgt er voor dat opdrachten gemiddeld 11% onder het maximale tarief gegend worden.

Met strategische personeelsplanning anticiperen we op mobiliteit van en door medewerkers. We trekken hierin samen op met partners uit de stad en de Talentenregio. De formatie, inclusief vacatureruimte was 852 fte, de feitelijke vaste bezetting was stabiliseert 787 fte (exclusief SSC).

Het aantal bovenformatieven op basis van het sociaal beleidskader (formele organisatieveranderingen) daalt gestaag. Het aantal bovenformatieven was op 31-12-2016 6,6 fte.

De organisatie kiest er daarnaast voor om zich zoveel mogelijk organisch te ontwikkelen gecombineerd met het bieden van kansen aan medewerkers om zich op de interne arbeidsmarkt te bewegen en te ontwikkelen. Er wordt gestuurd op de inherente spanning tussen het bieden van deze ontwikkelingskansen en het vinden van dekking. Het in te voeren functiehuis HR21 (VNG) maakt het proces rondom inzet en functievorming flexibeler. De implementatie van HR21 is echter uitgesteld. Doordat de effecten van de implementatie van HR21 binnen de afdelingen groter blijken dan vooraf verwacht, is afgesproken deze eerst te inventariseren. Op basis van inzicht in de effecten wordt een definitief besluit genomen over wel of niet aansluiten bij HR21.

Het lagere aantal vacatures heeft ten opzichte van 2015 geleid tot 32% minder instroom (5,4% ipv 7,9%). De hieruit voortvloeiende mogelijkheden tot verjonging is ook gedaald, van in 2015 11%, naar 9,2% in 2016, een daling van 16%. De interne mobiliteit is ook iets gedaald.

Er zijn in 2016 18 medewerkers <30 jaar aangenomen (11 via reguliere vacatureruimte, 7 via het 'generatiepact').

In verband met de invoering van een nieuwe personeelssysteem is de interne mobiliteit in 2016 niet bijgehouden.

- **Het Nieuwe Werken**

Per 1 juli 2016 is de eenhedenstructuur losgelaten en is er sprake van één managementteam Zwolle, met daaronder 26 afdelingen. Elk van de MTZ-leden heeft de verantwoordelijkheid over een aantal afdelingen, zowel in inhoudelijke zin als op gebied van HR-aangelegenheden. Door het wegnemen van de eenheidsschotten zijn de verantwoordelijkheden lager in de organisatie komen te liggen en wordt de integraliteit vergroot.

Medio 2016 is besloten de Stadskamer tijdelijk te huisvesten in het Stadhuis. Dit heeft ertoe geleid dat de plannen voor de verbouwing van het Stadhuis zijn uitgesteld. Om deze reden heeft er in 2016 geen aanbesteding plaatsgevonden. Naar verwachting zal deze aanbesteding in 2017 gedaan worden. Uitgangspunt blijft hierbij dat het streven is om de door de raad besloten hoogte van de structurele lasten in een aangescherpte aanbesteding te realiseren.

- **ONS**

De Gemeenschappelijke Regeling Shared Services Centre ONS verzorgt sinds 2014 de inkoopadvisering, het ICT-beheer en de personeelsadministratie van Zwolle, Kampen en de provincie Overijssel. De formatie van het SSC is eind 2016 85 fte. De Gemeente Zwolle is gastwerkgever. In 2016 is een nieuwe verrekensystematiek aangenomen en is besloten dat het SSC-ONS het beste over kan gaan naar een nieuwe bestuurlijk construct, de GR-BVO. De samenwerking tussen de drie partners onderling is via demandmanagement verder tot stand gekomen. De raad is middels een informatienota geïnformeerd over deze ontwikkelingen, als follow-up van het rekenkameronderzoek van de raden van de gemeenten Zwolle en Kampen. De problemen met de ICT-infrastructuur van het SSC-ONS hebben geleid tot stagnatie in de uitvoering van de geplande projecten voor 2016. Zie ook onderdeel 'Informatie delen, beheren en beveiligen in de netwerkorganisatie'.

- **De ontwikkeling van de frontoffice in een partnergerichte samenwerking**

De nieuwe visie op dienstverlening is in september 2015 door de raad geaccordeerd. Die visie bevat 2 strategische doelen. 1/ de gemeente Zwolle behoort in 2020 tot de 10 meest gastvrije en best presterende gemeenten van Nederland als het gaat om dienstverlening aan inwoners en ondernemers. En 2/ de Gemeente Zwolle is in 2020 volledig gedigitaliseerd in haar dienstverlening. Het KCC functioneert steeds meer als frontoffice voor alle vragen. De website is steeds behulpzamer bij standaardvragen, voor complexere vragen (telefoon, mail) verwijst het KCC steeds vaker ook door naar andere partners. De verantwoordelijkheid voor de kanalen is bij elkaar gebracht. In 2016 is de scanstraat onderdeel geworden van het postregistratieproces van het KCC. In 2016 is ook het onderdeel fysieke post onderdeel geworden van het KCC. Het KCC bedient nu dus, m.u.v. de website, alle kanalen binnen de gemeente Zwolle. Verder is in 2016 een nieuwe applicatie in gebruik genomen voor de afhandeling van de telefoon in het Telefonisch Servicecentrum. Door deze nieuwe callcenterapplicatie is sturing en coaching van de medewerkers verbeterd. Het toepassen van geavanceerde spraakherkenning is niet in 2016 opgepakt. We gaan dit in 2017 wel oppakken. We verwachten dat we met de inzet van deze technologie beter scoren op het serviceniveau op kanaal telefonie.

- **Financiële sturing**

In 2016 is naar aanleiding van de nieuwe organisatiestructuur divers kaders bijgesteld, zoals de mandaatregeling en het budgethouder reglement. In 2016 zal een nieuwe verantwoordelijkheidsverdeling als gevolg van de organisatieontwikkeling worden ingesteld. Meer en meer wordt het nemen van verantwoordelijkheid ondersteund door makkelijke toegankelijke informatie. Begin 2017 is dit voor financiële informatie voor budgethouders gerealiseerd en uitgerold. In 2016 is besloten dat het proces waarmee begrotingswijzigingen tot stand komen en verwerkt worden substantieel verbeterd kan worden qua overzicht en transparantie. Dit zal in 2017 gerealiseerd worden. Verder is de informatievoorziening van de beleidscyclus wordt verbeterd. Het aantal programma's is verkleind. Elk programma is voorzien van ambities, doelen, criteria en activiteiten. Ook is een digitaal 'doorklikstelsysteem' ingevoerd. In 2016 is de raad door het college geïnformeerd over het nieuwe Handboek Verbonden partijen. Het bijbehorende implementatieplan is ter hand genomen., ook in regioverband. De betaaldiscipline van facturen was in 2016 81,1% (het streven was 85%) , met als norm 30 dagen, gerekend vanaf factuurdatum. Gerekend vanaf ontvangstdatum was het streven 90% , gerealiseerd is 87% .

- **Informatie delen, beheren en beveiligen in de netwerkorganisatie**

In 2016 is veel aandacht besteed aan het beter beveiligen van de uitwisseling en het beheer van gegevens, zowel door de eigen organisatie als door organisaties die taken voor ons verrichten. Er is een traject gestart voor de medewerkers met als doel bewustzijn te creëren voor een fundamenteel andere werkwijze waarbij privacy- en beveiligingseisen onderdeel zijn van de werkwijze.

Er is een Informatiestrategie vastgesteld voor de komende jaren. De strategische doelen van de Digitale Agenda 2020 zijn hierin verwoord. Samen met partners organiseren van informatiekundige vraagstukken en het efficiënt gebruikmaken van beschikbare data zijn naast de aandacht voor informatiebeveiliging en privacy de belangrijkste speerpunten. Er zijn reeds stappen gezet op het gebruik van Big en Open data die zich manifesteren in initiatieven van Smartcity Zwolle.

De problemen met de ICT-infrastructuur van het SSC-ONS hebben geleid tot stagnatie in de uitvoering van de geplande projecten voor 2016. Dit heeft gevolgen gehad voor de inzet van projectleiders, de voorgenomen inzet is niet gerealiseerd maar de extra kosten voor de inhuur van de projectleiders zijn wel in rekening gebracht. Door de centralisatie van de ICT-budgeten is duidelijk geworden dat er meer applicaties in gebruik zijn dan waren geregistreerd. De registratie van daadwerkelijk ICT-kosten is inmiddels verbeterd. Dit heeft ertoe geleid dat naast de stijging van de exploitatiekosten als gevolg van prijsverhogingen van leveranciers de ICT-exploitatiekosten hoger zijn dan begroot.

- **Inkoop**

Gemeente Zwolle heeft in 2016 voor een bedrag van 240 miljoen Euro ingekocht. Samen met Kampen en Overijssel heeft Zwolle ingezet op kwalitatief en financieel verbeteren van het inkoop resultaat. In samenwerking met ONS I&C hebben we de inkoop

ontwikkeling van categoriegewijs werken verder uitgebouwd. We hebben gestreefd om zoveel mogelijk inkooptrajecten gezamenlijk met de partners op te pakken en kennis uit te wisselen. Dit heeft in 2016 geresulteerd in 14 gezamenlijke inkooptrajecten. De bijbehorende efficiency is ingezet voor de kwaliteit van inkopen. Alle Europese aanbestedingen worden sinds medio 2016 digitaal uitgevoerd. Dit levert verder efficiëntie op in de uitvoering en gemak voor leveranciers.

Met het introduceren van Groslijst systematiek voor Bouw en Infra hebben we weer een volgende stap gezet in onze professionalisering en het bevorderen van transparantie. Hiermee wordt enerzijds de markt maximaal toegang gegeven tot onze aanbestedingen en lokale ondernemers worden meer in positie gebracht om prijsaanbieding te doen. Tevens helpt het, om een zo breed mogelijk aanbod en variatie van leveranciers geboden te krijgen.

Voor alle inkoop wordt duurzaamheid als standaard gehanteerd (100%). In 2016 zijn voor 60% van de omvangrijkere aanbestedingen aanvullende eisen gesteld of is een vorm van duurzaamheid als gunningscriterium opgenomen.

De contractwaarde, waarvoor in 2016 een SROI inspanningsverplichting van toepassing was, bedroeg € 27.484.772,--. Dat is 12% van het inkoopvolume. Dit heeft geresulteerd in 165 trajecten en € 45.240,-- aan MVO activiteiten. Totaal 153 kandidaten waarvan 82 uit Zwolle.

33% van de inkoop is gerealiseerd binnen een straal van 32 km van Zwolle, 67% daarbuiten.

- Kengetallen

De (externe) ontwikkeling van definities overhead, de lokale verfijning van dit programma en de (interne) organisatiewijziging, (het reeds genoemde opheffen van de eenheden) hebben geleid totentijdse begrotingswijzigingen (met een hoger nadelig saldo), Het legt ook de basis voor een beter meten van kosten en fte's. Dat heeft invloed gehad op de indicatoren, hetgeen de vergelijkbaarheid in 2016 bemoeilijkt.

Relevante kaderstellende nota's

- Nota bedrijfsvoering 2014-2017
- Kredieten verbouw Stads Kantoor en stadhuis
- Nota informatiebeveiliging
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid

Wat hebben we in 2016 bereikt

Doelstellingen/maatschappelijke effecten				
Beoogd effect is een doelmatige en wendbare ondersteuning die dienstbaar is aan de uitvoering van het primaire proces				
Streefdoel/indicator				
Stabiele verhouding tussen indirecte en directe kosten				
Nulsituatie		Norm van 2016		Wat is in 2016 gerealiseerd
Peildatum 01-01-2016				
Directe loonkosten/overhead	1,27		1,27	1,27
Indirecte kosten / omzet	7,5%		7,5%	7,0%
Nadelig saldo indirecte kosten	29,7 mln		29,7 mln.	32,9
Formatie indirect / totaal	30,77		30,77	33% (284/852)
Streefdoel/indicator				
Huisvesting werkplek per fte+0,7. Dit leidt onder randvoorwaarden tot plaats- en tijdonafhankelijk werken.				
Nulsituatie		Norm van 2016		Wat is in 2016 gerealiseerd
Peildatum 31-12-2014				
Feitelijk aantal werkplekken per fte	1.21	Flexfactor	0,75	0,84 (fte excl. tijdelijken)
Streefdoel/indicator				
ICT continuïteit, kwaliteit en ontwikkeling				
Nulsituatie		Norm van 2016		Wat is in 2016 gerealiseerd
Peildatum 31-12-2014				
Aantal applicaties	264		264	290
Aantal meldingen per fte	11,8		10	24,3
Peildatum 01-01-2016				
ICT kosten per fte	9.725		9.725	10.685

Streefdoel/indicator			
Meer ruimte voor de professional vraagt een faciliterende infrastructuur.			
Nulsituatie		Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Peildatum 31-12-2014			
Interne mobiliteit	3,8%	5.0%	3,4%
Uitstroom	6,0%	5.0%	5,7%
Instroom	7,9%	10%	5,4%
Vergrijzing (leeftijd 55>)	28%	30%	29,7%
Verjonging (leeftijd -35)	11%	15%	9,2%
Vrouwelijke managers	35%	35%	45%
Ziekteverzuim	4,0%	4,0%	4,25%
Streefdoel/indicator			
Betaalstelling facturen vanaf ontvangstdatum.			
Nulsituatie		Norm van 2016	Wat is in 2016 gerealiseerd
Peildatum 31-12-2014			
% Betaald vanaf ontvangst	85%	90%	87%
% Betaald vanaf factuur	79%	85%	81%

Doelstellingen/maatschappelijke effecten					
Inkoop: conform inkoopbeleid raad Zwolle.					
Streefdoel/indicator					
Conform het inkoop en aanbestedingsbeleid zijn blauwwit en duurzaam inkopen speerpunten, tezamen met het realiseren van een sociaal return on investment (SROI)					
Nulsituatie		Norm van 2016		Wat is in 2016 gerealiseerd	
Peildatum 31-12-2014					
Blauwwit		37%	40%	33%	
SROI		22%	40%	12%	
Duurzaam		57%	100%	60%	

Financiële verantwoording

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; + = voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	41.465	11.632	45.912	12.875	44.848	11.648	1.064	-1.227	-163
Reservemutaties	977	897	929	1.178	1.390	1.685	-461	507	46
Gerealiseerd resultaat	42.442	12.529	46.841	14.053	46.238	13.333	603	-720	-117

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Bedrijfsvoering						
Management	-247	174	-73			-73
Secretariaat	-20	16	-4			-4
Overige functies	540	-667	-127		22	-105
Huisvesting	937	233	1.170		-358	812
ICT	87	-366	-279			-279
Wagenpark	17	11	28			28
Overige bedrijfsvoeringskosten	476	-9	467	-41	420	847
Opbrengst via gestalde capaciteit	-571		-571			-571
Shared Service Centrum	813	-620	193	-420	359	132
Saldi Kostenplaatsen	-967		-967		63	-905
Totaal	1.064	-1.227	-163	-461	507	-117

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Management	-73	I	Extra loonkosten voor een medewerker waarvoor inmiddels ontslag is aangevraagd beïnvloeden het resultaat negatief.
Overige functies	-105	I	diverse oorzaken; - bonus/malus uitkering verzekering: + 65 - minder WA-schades (eigen risico): + 60 - resultaat op invordering: + 70 - vrijval voorziening: + 170 - diverse loonsom verschillen: + 35 - A.g.v. het ontslag van 2 medewerkers waarvoor de komende jaren nog (bovenwet-telijke) UWV-vergoeding moet worden betaald, is een voorziening opgebouwd: - 435
Huisvesting en overige facilitaire kosten	+812	I/D	De gemeentelijke huisvestingspanden Stadhuis en Stadskantoor laten een gezamenlijk voordeel zien van 140. Dit wordt deels veroorzaakt door de verhuuropbrengst van een deel van Stadhuis aan de Stadkamer. Verder zijn de kosten van dagelijks onderhoud in het Stadhuis lager; dit in afwachting van de aanstaande herinrichting in 2017/2018. Ook de kosten van de panden waarin o.a. de SWT's, Archeologie zijn gehuisvest en de Gemeentewerf zijn lager uitgevallen dan begroot; een voordeel van 100. Diverse aanbestedingen hebben geleid tot een voordeel op de volgende posten: Repro + 45 Post + 190 Gebruik papier Multifunctionals + 35 Bureaubehoeften + 25 A.g.v. nieuw meubilair in het Stadskantoor en in afwachting van de verbouwing en inrichting van het Stadhuis is er een voordeel op van 100 op het meubilair-budget (o.a. onderhoud en vervanging). De verhuurder (Savills) van Werkplein de Lure heeft in 2016 de afrekening van de servicekosten gestuurd over de periode 2012-2014; een restitutie van € 80k. Tenslotte zijn er op de overige posten diverse verschillen die ook nog optellen tot een voordeel van bijna 100. Het gaat dan om de volgende zaken: Fietsen, Verhuizingen, Kunstuitleen, Huur algemeen en BHV.
ICT	- 279	I	Een negatief saldo laten zien van 279. De standaard exploitatiekosten (met name onderhoud) van Software laten een tekort van 100 zien. Dat is met name het gevolg van grote prijsstijgingen die niet overeen komen met de in de begroting gehanteerde index. De overige 179 is te verklaren uit het feit dat de projectleiders niet declarabel zijn weggezet op (MPI)-projecten. Een aantal afgesloten projecten liet een voordeel zien. Tegenvaller waren de extra kosten ad € 250k (Zwolse aandeel) die in 2016 gemaakt moesten worden i.v.m. performanceproblemen van de DOS machine. Hiervoor is een leeronderzoek opgestart, in juli 2017 te delen met de raad. Veel ICT-projecten zijn uitgesteld of vertraagd door deze ICT-storingen.
Overige Bedrijfsvoeringskosten	+847	I	Een saldo van +379 op de samenvoegde budgetten, die in het verleden bij de eenheden zaten; over het algemeen de zgn. AKP's (algemene kostenplaatsen). Eenheden gebruikten deze AKP's veelal om plussen en minnen op afdelingen op te vangen of om gezamenlijke kosten uit te dekken. Deze AKP's zijn nu samengevoegd binnen het programma bedrijfsvoering. Dat betekent dat de daadwerkelijke plussen en minnen nu wel (transparant) rechtstreeks op de afdelingen terecht komen (zie saldi kostenplaatsen). I een onttrekking uit de bedrijfsvoeringsreserve van +468. Deze reserve is een egaliseringsreserve.
Opbrengst via gestalde capaciteit	-571	I	De opbrengst van de gestalde capaciteit, ter dekking van een deel van de overheadkosten, laat een negatief saldo zien van 571. Dit wordt met name veroorzaakt door minder declarabele uren (ruim 10.000) die op projecten zijn weggezet.
Shared Service Centrum	+132	I	Het SSC heeft een resultaat behaald op de maatwerkdienstverlening (met name ICT). dit heeft geleid tot een teruggave van +132
Saldi Kostenplaatsen Bedragen x € 1.000	-905	I	Het saldo op de totale loonsom (60 miljoen) van de gemeentelijke organisatie is -905.

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Bestuur							
ICT projecten (MPI)	1.898	2.621	2.186	2.333		242	2.077
ICT projecten (MPI) afgesloten				-14			
Projecten Services	182			182			182
Het Nieuwe Werken	572		100	472			472
Herinrichting Stadhuis	6.002			6.002	720	1.043	4.239
Ontwikkelvermogen OW meerjarig inc.	72	-40		32	-11	43	
Veranderplannen	89		25	64		64	
Stadhuis en Stadskantoor Duurzaamh.	528		10	518			518
Dienstverlening							
Wagenpark	355			355			355
				0			
Projecten ONS t.b.v. Provincie en gemeente Kampen							
ICT-projecten	838	943	1.326	455	455		
ICT-projecten	201			afgesloten			
	10.737	3.524	3.647	10.399	1.164	1.392	7.843

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
ICT projecten		2.441 Begroting 2016	MPI
ICT Projecten		180 MTZ besluit	aanvullingen Qlik View
ICT projecten ONS		943	
Ontwikkelvermogen OW meerjarig inc.		-40	
	3.524		

Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
ICT projecten ONS	201
ICT projecten (MPI)	14
	215

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

ICT-projecten:

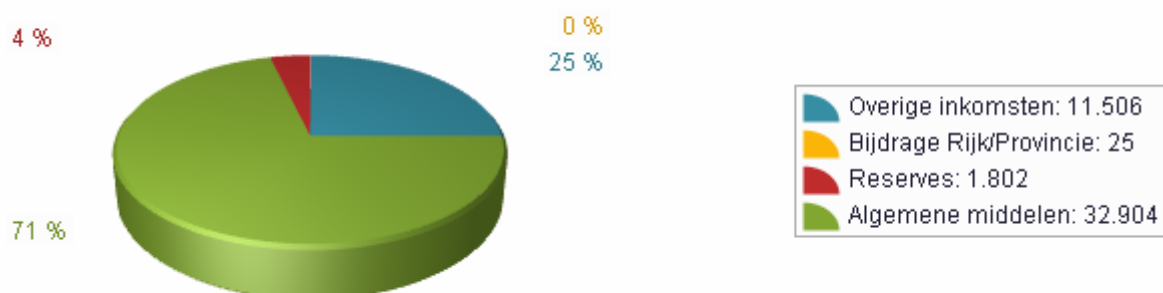
Een groot deel van de ICT-projecten is in 2016 niet uitgevoerd i.v.m. ICT-problemen die de organisatie heeft ondervonden door het DOS-project. E.e.a. heeft geleid tot vertraging, waardoor projecten later starten, en dus in veel gevallen doorschuiven naar 2017

Herinrichting Stadhuis / Het nieuwe Werken:

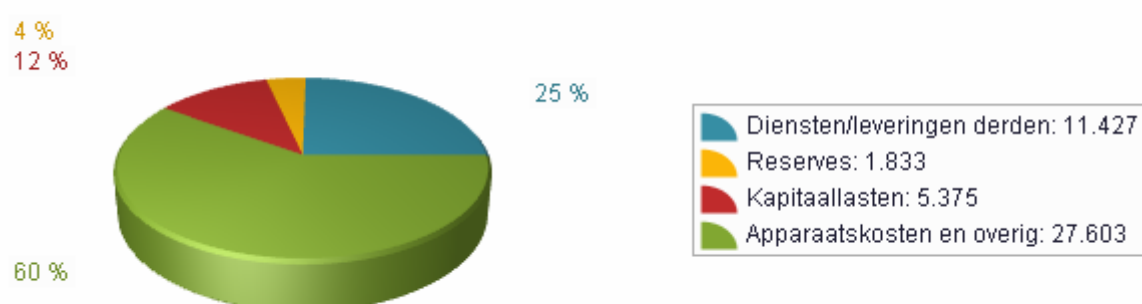
De herinrichting i.c.m. Het Nieuwe werken zijn vertraagd doordat de Stadkamer 1,5 jaar is gehuisvest in het Stadhuis.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Programma 19 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Beleidsverantwoording

Algemeen

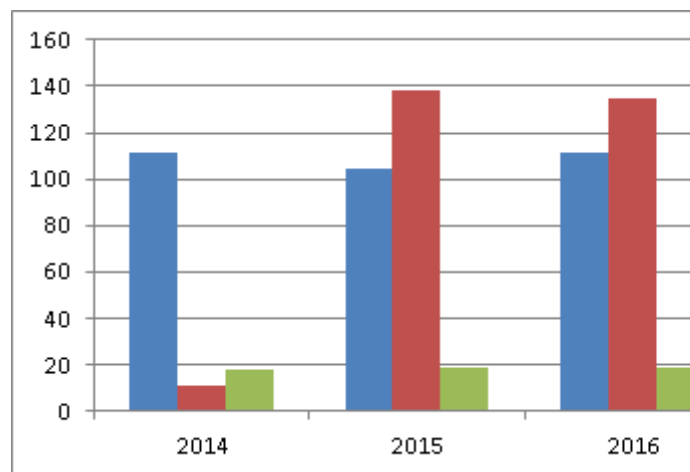
De algemene dekkingsmiddelen bestaan in hoofdzaak uit de gemeentefondsuitkeringen en de opbrengst uit de onroerende zaakbelasting. Daarnaast worden algemene middelen verkregen via overige belastingen (m.n. precariobelasting), rente-aftoppingsgelden van reserves en reserveverrekeningen.

De toelichting op de belastingopbrengsten is opgenomen in de verplichte paragraaf lokale heffingen.

Gemeentefondsuitkeringen

De uitkering via het gemeentefonds is in 2016 met € 4 mln. toegenomen tot € 265 mln. De toename is vooral het gevolg van hogere accresramingen, verdeeltechnische aanpassingen en taakmutaties enerzijds en anderzijds een daling van de uitkering betrekking tot het sociaal domein. De hoogte van de decentralisatie-uitkeringen blijft ongeveer op hetzelfde niveau.

Ontwikkeling uitkering gemeentefonds 2014-2016

Onderverdeling gemeentefondsuitkeringen:	2014	2015	2016
Algemene uitkering	111	104	111
Integratie-uitkeringen	11	138	135
Decentralisatie-uitkeringen	18	19	19
Totaal	140	261	265

(bedragen x € 1 mln.)

Algemene uitkering:

De algemene uitkering is voor een groot deel afhankelijk van de ontwikkeling van de rijksuitgaven. De autonome groei (accres) van de algemene uitkering is gekoppeld aan een afgebakend deel van de rijksuitgaven. Stijgen de rijksuitgaven dan ontvangen de gemeenten een hogere uitkering en andersom dalen de rijksuitgaven dan ontvangen de gemeenten minder. In 2016 heeft deze koppeling aan de rijksuitgaven tot een hogere bijstelling van de algemene uitkering geleid. Via de informatienota's over mei- en septembercirculaire hebben wij u daarover geïnformeerd. Evenzo over de andere ontwikkelingen aangaande het gemeentefonds. Tevens was in 2016 sprake van een voordelige verrekening over 2015 vanwege overschrijding op de rijksuitgaven. De definitieve verrekening van het jaarlijks accres vindt plaats in het jaar na het betreffende begrotingsjaar. De verrekening over 2016 wordt in de meicirculaire 2017 opgenomen.

In onderstaand overzicht is het verloop van de onderuitputting op de rijksuitgaven vanaf 2012 opgenomen.

Overzicht accressen en onderuitputting rijksuitgaven				
	Reëel Accres	Prijsontwikkeling	Totaal Accres	Onderuitputting rijksuitgaven
2012	-2,65%	1,25%	-1,43%	0,7 mln.
2013	-1,98%	1,54%	-0,44%	-0,2 mln.
2014	2,02%	0,75%	2,18%	0,9 mln.
2015	-1,18%	1,00%	-2,18%	0,4 mln.
2016	3,96%	0,50%	3,46%	n.t.b

Risico's algemene uitkering gemeentefonds

Bijstelling van de accressen is een reëel risico. Elk jaar weer blijkt dat de oorspronkelijk raming van het accres geregeld wordt bijgesteld. Neerwaartse bijstelling van het accres is een reëel risico. In de risicomatrix nemen we 1% als structureel risico mee. Een ander reëel risico betreft de verdeelsystematiek van de algemene uitkering. De werkelijk ontvangst via de algemene uitkering is mede afhankelijk van de ontwikkeling van de verdeelmaatstaven bij de andere gemeenten. Ook dit risico stellen wij op 1% van de algemene uitkering.

Integratie- en decentralisatie-uitkeringen:

In 2016 hebben we drie integratie-uitkeringen en 20 decentralisatie-uitkeringen ontvangen. Bij de decentralisatie-uitkeringen zijn er ten opzichte van 2015 vier vervallen en vijf nieuwe bijgekomen. Daarnaast zijn enkele uitkeringen qua hoogte gewijzigd. De grootste uitkering betreft sociaal domein, deze daalt in 2016 met € 3 mln. vanwege gefaseerde doorvoering bezuinigingen op jeugd en participatie. In de regel worden de gelden voor de betreffende uitkeringen aangewend voor het doel waarvoor ze zijn ontvangen. In 2016 hebben wij de volgende integratie- en decentralisatie-uitkering ontvangen:

	2015	2015
Integratie-uitkeringen (bedragen x € 1 mln.)		
Wmo (oud, hulp bij huishouden)	7,50	8,24
Sociaal domein:		
• Wmo (2015)	16,76	16,81
• Wmo (beschermd wonen, centrumgemeente)	58,48	58,34
• Jeugd	32,67	35,11
• Participatie	18,94	19,97
Vergunningen, toezicht en handhaving	0,35	0,35
Totaal	134,70	138,62
Decentralisatie-uitkeringen		
Beeldende kunst en vormgeving	0,15	0,15
Bodemsanering	0,81	0,70
Combinatiefuncties Brede school, sport en cultuur	0,46	0,47
Gezond in de stad	0,07	0,07
Homo-emancipatiebeleid (LHBT)	0,02	-
Jeugd	0,21	0,21
Jeugdwerkloosheid	0,10	0,10
Maatschappelijke opvang	9,99	10,18
Versterking peuterspeelzalen	0,21	0,21
Veiligheidshuizen	0,22	0,22
Vrouwenopvang	3,66	3,72
We can Young	0,02	0,02
Beter benutten	0,13	-
Versterking aanpak jihadisme	0,11	-
Voorschoolse voorzieningen peuters	0,07	-
Asielinstroom	1,01	-
Implementatie participatiewet	0,40	0,50
Eigen Kracht	0,03	0,03
Huishoudelijke hulp	1,00	1,00
Bed, bad en brood	-	0,16
Pilot nabestaanden	-	0,12
Faciliteitenbesluit opvangcentra	-	0,04
Herstructurering WSW sector	-	0,97
Projectstimuleringsmaatregelen	0,02	0,01
Totaal	18,69	18,88

Financiering

Voor de beleidsmatige verantwoording van de financiering verwijzen wij naar de verplichte paragraaf financiering.

Verbonden partijen

In dit programma wordt de algemene deelneming van de Bank Nederlandse Gemeenten verantwoord. De resultaten van de overige deelnemingen (o.a. Vitens, Enexis en ROVA) worden onder de betreffende programma's verantwoord. Het totaal overzicht van deelnemingen is te vinden in paragraaf 3: Verbonden Partijen.

De BNG draagt bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor inwoners. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. Zwolle is aandeelhouder van de bank vanwege (geringe) invloed op de dienstverlening en tarieven van de bank en het rendement op de aandelen. Over 2016 zijn er geen bijzonderheden te melden. Meer gedetailleerde informatie over deze verbonden partijen en de financiële resultaten over 2016 zijn te vinden in paragraaf 3: Verbonden Partijen.

De uitvoering van de gemeentelijke belastingheffing en -inning en de Wet woz wordt uitgevoerd door de verbonden partij Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn. Zij legt aan de inwoners één aanslag op voor zowel de gemeentelijke belastingen als de belastingen van het Waterschap. Zie voor nadere informatie paragraaf 3: Verbonden Partijen.

Stelposten

Onder de stelposten vallen onder andere de post incidenteel onvoorzien en de stelpost nog functioneel te ramen. De stelposten worden alleen op begrotingsbasis gehanteerd. Zodra een besluit is genomen om de stelpost aan te wenden dan wordt het budget afgeraamd en overgeheveld naar op het desbetreffende programma. Op rekeningbasis worden dan ook geen uitgaven geboekt op de stelposten. Onder onderdeel B van de jaarrekening is de besteding van de post onvoorzien opgenomen.

Gemeentelijke belastingen

Onder deze categorie worden de volgende algemene dekkingsmiddelen verantwoord:

- OZB woningen en niet-woningen
- Precariobelasting
- Baatbelasting
- Toeristenbelasting
- Naheffingsaanslagen fiscalisering parkeerboetes

In de verplichte paragraaf lokale heffingen zijn de ontwikkelingen omtrent de gemeentelijke belastingen toegelicht.

Financiële verantwoording

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2016		Begroting t/m raad 19-12-2016		Rekening 2016		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 19-12-2016 - = nadeel; + = voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	5.455	306.536	2.522	310.895	1.990	312.572	532	1.677	2.210
Reservemutaties	3.278	2.713	19.021	11.864	34.254	12.069	-15.233	205	-15.028
Gerealiseerd resultaat	8.732	309.249	21.543	322.760	36.244	324.642	-14.701	1.882	-12.818

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Uitkering gemeentefonds		937	937			937
Reserve verrekeningen				-15.233	205	-15.028
Uitvoering wet W.O.Z.	43	1	44			44
Bel.OZB, precario, toeristenbel		589	589			589
Invordering	-297		-297			-297
Overige dekkingmiddelen	-165	32	-133			-133
Deelnemingen algemeen		2	2			2
Overige financiering	1	134	135			135
Renteverrekening reserves						
Stelposten	565	-17	548			548
Onvoorzien uitgaven inc./str	385		385			385
Geldlening.v.m Zandhove-Sophia						
Totaal	532	1.677	2.210	-15.233	205	-12.818

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2016

Product	afwijking	I/D	Analyse
Uitkering gemeentefonds	937	I	Het verschil heeft vooral betrekking op de actuele gegevens inzake de verdeelsystematiek van het gemeentefonds.
Reserveverrekeningen	-15.028	I	Dit betreft het voordelige resultaat van de MPV 2017.
Uitvoering wet W.O.Z.	44	I	De kosten GBLT laten een klein voordeel zien.
OZB, precario, toeristenbelasting	589	I/D	Het grootste gedeelte van dit voordeel bestaat uit OZB (456). Daarnaast laten toeristenbelasting (50) en precario (83) een voordeel zien. Zowel bij precario als bij OZB hebben de voordelen te maken met meerdere jaren. GBLT krijgt steeds beter haar bestanden op orde waardoor de inkomsten positief uitvallen. Bij toeristenbelasting zien we dat de uitbreiding van hotelcapaciteit en verbetering van de bezetting extra inkomsten genereren.
Invordering	-297	I/D	Het gaat hierbij om de oninbare debiteuren van zowel GBLT als Zwolle zelf. Bij GBLT is diepgaander gekeken naar de inbaarheid van oude vorderingen, 2014 en 2015. Ook de voorziening is grondiger bekeken. Dit samen zorgt er voor dat er een veel hoger bedrag oninbaar is gegaan dan begroot. Ook binnen Zwolle zijn enkele grote vorderingen afgeboekt wegens faillissement. We merken, net als de landelijke trend, dat het percentage oninbaar aan het toenemen is. Het tekort voor 2016 is behoorlijk omdat het over meerdere jaren gaat.
Overige dekkingsmiddelen	-133	D	Het nadeel betreft met name de verwachte af te dragen vennootschapsbelasting (150)
Overige financiering	142	I	Renteresultaten (+142). Dit bestaat uit extra ontvangen rente op korte leningen, lagere externe kosten in verband met de treasuryfunctie en minder rentelasten op de aangetrokken langlopende leningen.
Stelposten	548	I	Dit betreft de geraamd vrijval aan middelen uit de reserve stadsuitleg (300) en de reserve parkeren (250) . In de jaarrekening 2015 s aangegeven dat deze in 216 ten gunste van de algemene middelen gebracht zullen worden.
Onvoorziene uitgaven	385	I	Het beroep op de post onvoorzien (begroot 500) is beperkt gebleven tot een bedrag van afgerond 115 (voor een specificatie verwijzen wij naar het afzonderlijk overzicht in paragraaf 3.7).

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.

I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)

- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2016	krediet	2016	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
n.v.t.							

Specificatie nieuwe krediet:

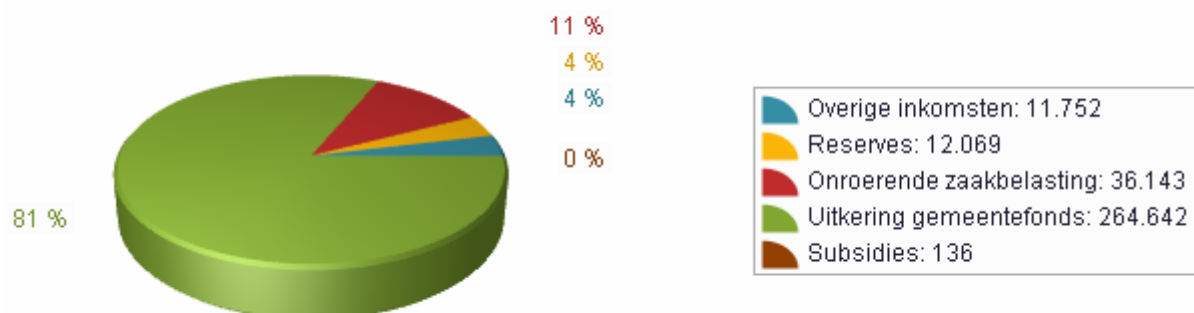
Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
n.v.t.			

Specificatie afgesloten krediet:

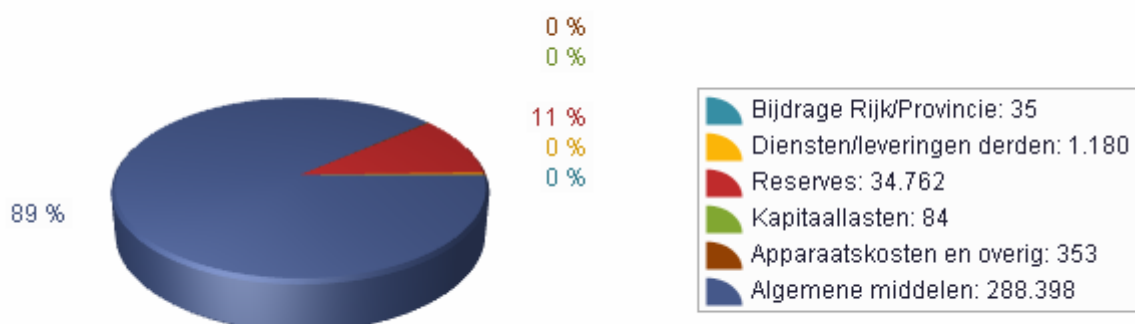
Project	Bedrag
n.v.t.	

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

Baten

Lasten

Paragraaf 1 Kapitaalgoederen

Inleiding

Met het onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte is een omvangrijk deel van de begroting gemoeid. In deze paragraaf is per onderdeel aangegeven vanuit welk beleidskader wordt gewerkt, wat de stand van zaken is, wat de financiële consequenties zijn en wat de actuele risico inschatting is. Deze onderdelen zijn:

- wegen
- riolering
- infrastructurele kunstwerken
- water
- groen
- speelvoorzieningen
- straatmeubilair
- buitensport accommodaties
- onderwijsgebouwen
- verhuurde panden Vastgoed inclusief panden t.b.v. huisvesting gemeentelijk personeel

Openbare ruimte

In 2016 hebben we gewerkt vanuit de eind 2015 vastgestelde nieuwe visie op het Beheer van de Openbare Ruimte. Deze visie houdt meer dan voorheen rekening met de veranderingen in de maatschappij. We beheren met als doel een openbare ruimte die mensen graag gebruiken, een openbare ruimte die plant en dier de ruimte geeft, een openbare ruimte die het ondernemersklimaat in Zwolle versterkt en een openbare ruimte die kostenbewust wordt onderhouden.

Daarbij hanteren we drie nieuwe uitgangspunten, beheren doen we 'toekomstbestendig', 'samen' en 'op maat'.

In het wegbeheer en waterbeheer beheren we risicogestuurd. Niet overal is de zelfde kwaliteit nodig. De gewenste kwaliteit van het groen ligt vast in de productbladen beheer openbare ruimte ROVA – Gemeente Zwolle.

Voor extra informatie wordt verwezen naar programma 8.

Wegen

Beleidskaders:

De kadernota onderhoud wegen d.d. 2005.

Stand van zaken:

Bij de jaarlijkse weginspectie zijn de asfaltverhardingen van alle wegen en fietspaden geïnspecteerd volgens het CROW systeem voor rationeel wegbeheer. Voor de elementen verharding hebben we geëxperimenteerd met het vastleggen van de schadelocatie en ernst van de schade op een zogenaamde stippenkaart. Omdat op deze wijze beter en concreter gepland kan worden. Deze kaart van 2016 gebruiken we in 2017 om de straatmakers ploegen gericht deze schades te laten repareren. Daarnaast gaan we in 2017 de binnenstad en de winkelcentra op deze wijze inspecteren. Deze gegevens worden verwerkt in ons beheersysteem en worden opgenomen in het MJOP.

Op de wegen/wegvakken, waarvan het beheersysteem aangeeft dat er onderhoud nodig is vanwege ernstige gebreken, wordt een extra toets uitgevoerd. Een zogenaamde "maatregeltoets". Zo wordt de omvang van de onderhoudsbehoefte van de eerste twee planjaren duidelijker zichtbaar gemaakt. Ook de omvang van achterstallig onderhoud wordt hiermee duidelijker in beeld gebracht.

De prioritering van deze uitkomsten wordt enerzijds bepaald door criteria in de kadernota wegen, maar er is ook nadrukkelijk rekening gehouden met behoeften en opgaven vanuit de stad, meer rekening gehouden met het gebruik van onze openbare ruimte en gekeken naar de risico's (risicogestuurd beheren). Dit resulteert in een groslijst voor onderhoud wegen, die - samen met de groslijsten van andere producten en projecten - de basis vormt voor het MJOP (meer jaren onderhoudsplan) en het daaruit voortkomende jaarplan.

Financiële consequenties beleidsdoel:

Er is circa € 4,6 mln. beschikbaar voor onderhoud van asfalt- en elementenwegen (zie ook de verplichte paragraaf 2, onderdeel I overige risicoposten).

Financiële vertaling in de begroting:

In 2016 is per saldo circa € 7.2 mln. gemoeid met het product wegen, waarvan circa € 4.6 mln. voor het feitelijk/technisch onderhoud van de Zwolse wegen. Aan vervangingsinvesteringen is € 140.000 (exclusief BTW) beschikbaar in 2016.

Onder het product wegen vallen ook posten als straatreiniging, onkruidbeheer en gladheidsbestrijding. Vandaar dat niet het gehele budget van product wegen beschikbaar is voor daadwerkelijk wegonderhoud.

Actuele risico inschatting:

In 2016 zijn we niet geconfronteerd met uitzonderlijke calamiteiten, behalve de kwetsbaarheid van het stille asfalt. Hiervoor is een knelpunt voor 4 jaar incidenteel aangeleverd.

- **Risico:** Afgelopen jaar heeft verdiepend onderzoek plaatsgevonden op wegen waar de problematiek met snellere slijtage van geluidwerend asfalt (ZSA) mogelijk aan de orde kan komen. Uit dit onderzoek (boringen en inspecties) op de andere wegvakken waar dit type asfalt is toegepast, is geen sprake van de problematiek zoals eerder geconstateerd op de Hasselterweg en Westenholterallee. Bekend is echter dat dit type asfalt kwetsbaarder is dan was aangenomen en daardoor een groter risico kent op versnelde slijtage. Met het oog op dit grotere risico blijven we de wegvakken waar dit type asfalt is toegepast tijdens de jaarlijkse inspectieronde nauwlettend in de gaten houden.

Riolering

Beleidskader:

Het gemeentelijk rioleringsplan 2016 - 2020 (GRP).

Dit geeft aan hoe wij invulling geven aan onze wettelijke zorgplichten (Waterwet) voor het inzamelen en transporteren van afvalwater, afstromend hemelwater en grondwater.

Stand van zaken:

Om de uitgaven van onderhoud, energiekosten, adviezen, verbetermaatregelen en kapitaallasten te dekken wordt rioolheffing geheven. De opbrengst van de rioolheffing en de overige inkomsten (bijdragen derden) dekken de uitgaven 100%. Om sterke schommelingen in de hoogte van de jaarlijks vast te stellen rioolheffing op te vangen, maken wij sinds 1996 gebruik van de egalisatievoorziening riolering. De financiering van de aanleg van riolering in nieuw te ontwikkelen woon- en werkgebieden vindt geheel plaats via de grondexploitatie. Er is geen achterstallig onderhoud.

Financiële consequenties beleidsdoel:

Uitgangspunt bij uitvoering van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is dat de uitgaven kostendekkend zijn. De egalisatievoorziening is positief, zodat wij een onvoorzienne tegenvaller op kunnen vangen.

Financiële vertaling in de begroting:

Met name op de rioleringsnota en riolering onderhoud is minder geld (139) uitgeven dan begroot. In afwachting van de vaststelling van het GRP 2016 – 2020 zijn de uitgaven voor onderzoek (rioleringsnota) in 2016 getemporeerd. Als gevolg van minder calamiteiten ten opzichte van andere jaren bij zowel riolering als gemalen en een uitgesteld vervangingsproject is op onderhoud minder uitgeven (171: waarvan 72 betrekking heeft op niet volledig uitgevoerde werken) dan begroot.

Voor 2016 zijn investeringsuitgaven ad € 0,3 mln. begroot. Voor het dagelijks beheer / onderhoud is € 3.4 mln. begroot (exclusief kapitaallasten ad € 2,5 mln.).

Voor wat betreft de tariefsontwikkeling in 2016 en de egalisatiereserve wordt verwezen naar de tarievennota 2016.

Actuele risico inschatting:

In 2016 zijn we niet geconfronteerd met uitzonderlijke calamiteiten

Infrastructurele kunstwerken

Dit betreft bruggen, tunnels, kades, havens, sluizen, remmingswerken en waterkeringen.

Beleidskaders:

Er zijn geen landelijke of Zwolse kaders/richtlijnen inzake het beheer/onderhoud civiele kunstwerken.

Stand van zaken:

Op grond van een eenvoudig beheersysteem wordt een globale onderhoudsplanning opgesteld.

Omdat de onderhoudskosten per kunstwerk sterk kunnen verschillen kunnen deze alleen na gedetailleerde inspecties worden vastgesteld. Dat wil zeggen dat alle kunstwerken op basis van "Zwolse kennis en ervaring" worden beheerd en onderhouden (technisch). Alle kunstwerken worden minimaal eens per 2 jaar geïnspecteerd, op de aspecten heel en veilig. Op grond van de geconstateerde "schadebeelden" worden de schades beoordeeld en maatregelen vastgesteld. De 'veiligheid' bepaalt de prioriteit van de maatregel(en). De omvang van de uit te voeren maatregelen wordt bepaald door het jaarlijks beschikbare onderhoudsbudget. Grootchalige renovaties worden niet uit het onderhoudsbudget gefinancierd, maar incidenteel bekostigd. De technische installaties van de beweegbare bruggen worden jaarlijks geïnspecteerd op functionaliteit/storingsrisico. Landelijk is er zorg over de constructieve veiligheid van bruggen. Door de periodieke inspectie van alle kunstwerken hebben wij een goed beeld van de bruggen. Er zijn geen aanwijzingen dat voor de Zwolse bruggen de constructieve veiligheid gevaar loopt.

Financiële vertaling in begroting:

De projecten zijn binnen budget uitgevoerd. Dwz: In 2016 is voor de kunstwerkenzorg circa € 1.25 mln. (inclusief € 370.000 kapitaallasten) beschikbaar. Hiervan wordt het dagelijkse beheer en onderhoud uitgevoerd. Binnen het huidige budget is zeer beperkte financiële ruimte voor verzorging van de kunstwerken (aspect 'schoon'). De beschikbare middelen worden ingezet om gevaarlijke situaties te voorkomen en (aanstootgevende) graffiti te verwijderen.

Aan vervangingsinvesteringen is in 2016 voor kunstwerken (€ 233.000 exclusief BTW) beschikbaar.

Actuele risico inschatting:

In 2016 zijn we niet geconfronteerd met uitzonderlijke calamiteiten

Water

Het gaat hier om watergangen, sloten, bermen, bermsloten en beschoeiingen.

Beleidskaders:

Grasbeheer 2008 – 2017 (voor de natte graslandjes en oevers)
De snijschouw ligt vast in de maaibestekken.

Stand van zaken:

Op de meeste Zwolse watergangen en sloten ligt de zogenaamde wettelijke schouwplicht (snijschouw) van het waterschap. Het technische onderhoud van beschoeiingen e.d. gebeurt op basis van "Zwolse kennis en ervaring". We inspecteren minimaal eens in de 2 jaar. De nadruk van de inspecties ligt op de aspecten heel, veilig en stabiliteit. De inspecteur noteert de geconstateerde "schade" en in overleg met de beheeradviseur worden de schades beoordeeld en maatregelen vastgesteld. De veiligheid en stabiliteit bepalen de prioriteit van de maatregel(en).

Financiële vertaling in begroting:

De projecten zijn binnen het beschikbare budget uitgevoerd. Dwz: Voor het technische onderhoud van beschoeiingen en baggeren is per saldo circa € 350.000 beschikbaar. Voor onderhoud sluizen en remmingswerken is in 2016 per saldo circa € 84.000 beschikbaar. Aan vervangingsinvesteringen is in 2016 voor blauw beheer (beschoeiingen) € 150.000 beschikbaar.

Actuele risico inschatting:

Het onderzoek naar de standzekerheid van de kademuren Thorbeckegracht is uitgevoerd, Ca 80% van de houten paalfunderingen voldoet. En ca 20% moet worden aangepakt (NB dit wordt aangepakt vanuit de vervangingsinvesteringen 2017). Eind 2016 is gestart met het voorbereiden van een pilot om de houten paalfundering te herstellen.

Groen

Beleidskaders:

- De bomenverordening 2013 inclusief Groene Kaart.
- De lijst Bijzondere Bomen 2015
- Het renovatieplan Licht op Groen, d.d. 2002.
- De nota Binnenstadsparken Zwolle, d.d. 1999.
- De Groene Agenda 2015.
- Beheerplannen parken en bossen

Stand van zaken:

Alle 'groeninformatie' staat in het digitale groenbeheerssysteem en is opgenomen in Geopoort. Zo is al het groen in Zwolle inzichtelijk en met een interne raadpleegfunctie opvraagbaar.

Iepen, Essen en kastanjabomen worden gecontroleerd. Zieke iepen worden direct verwijderd en vervangen. De ongeveer 12.000 risicobomen worden om de 2 jaar geïnspecteerd; de 800 "echte" risicobomen worden elk jaar gecontroleerd aan de hand van de VTA keuring (Visual Tree Assessment). Afhankelijk van de uitkomsten van de VTA inspectie worden maatregelen getroffen.

Financiële consequenties beleidsdoel:

Het jaarlijks onderhoud wordt binnen een dienstverleningsovereenkomst (DVO) door Rova uitgevoerd.

Financiële vertaling in begroting:

In de begroting 2016 is circa € 7,6 mln. (inclusief kapitaallasten à € 88.000) opgenomen voor regulier groenonderhoud. In de Dienstverleningsovereenkomst met Rova is budget opgenomen voor reguliere vervanging van groen van € 180.000. Daarnaast is er binnen de gemeentelijke begroting een bedrag van € 80.000 beschikbaar voor reconstructies en worden. Aan vervangingsinvesteringen is in 2016 voor groen € 340.000 (exclusief BTW) beschikbaar. Dit budget wordt vooral gebruikt om knelpunten in de wijkgroenstructuur op te lossen. De komende jaren is er een grote opgave in de vervanging van de woonstraatbomen. Hiervoor wordt een meerjarenplan gemaakt.

Actuele risico inschatting:

De afgelopen jaren worden we door de klimaatverandering steeds vaker geconfronteerd met boomziektes en stormschade. Daarnaast is er nog sprake van achterstallig onderhoud.

Boomziektes en –plagen:

- Iepen, kastanjabomen en risicobomen worden gecontroleerd. Vanwege kans op infectie van gezonde bomen worden zieke iepen direct verwijderd en vervangen. Wat de kastanjeziekte betreft worden er preventieve maatregelen genomen. Dode kastanjes worden verwijderd en vervangen. De potentiële risicobomen, circa 12.000 stuks, worden om de 2 jaar geïnspecteerd; de "echte" risicobomen, circa 800 stuks, worden elk jaar gecontroleerd.
- De kosten voor de aanpak van de eikenprocessierups zijn de afgelopen jaren gestegen. Direct optreden op plekken waar mensen in aanraking kunnen komen met de rupsen is noodzakelijk vanwege de gezondheidsrisico's voor onze burgers. We bespreken regionaal hoe de toename kan worden beheerst.
- Overlast door de spinselmot is in de afgelopen jaren afgenomen als gevolg van het vervangen van beplanting.
- De essentakkensterfte, is voor het eerst gesignaleerd in Zwolle in 2012 en breidt zich langzaam verder uit. In 2017 wordt de eerste, meest ernstig aangetaste bomen vervangen. De kwaliteit van de overige bomen wordt gemonitord.
- De overlast door "lekkende bomen" neemt toe. Door warmere zomers, hebben bomen meer last van luizen, die daardoor vaker hinderlijk gaan "druipen". Naast lindes geven sinds 2012 ook andere boomsoorten deze overlast. Omdat het vooral gaat om hinder en geen gevaar voor veiligheid of de volksgezondheid richten we ons alleen op locaties met extreme overlast.

Door bovenstaande ontwikkelingen staat het budget weliswaar onder druk maar de uitvoering kan nog steeds binnen budget plaatsvinden.

Stormschade:

Stormschade wordt veelal veroorzaakt door bomen, die in hun val hun omgeving beschadigen. Het blad blijft tegenwoordig langer aan de bomen, waardoor deze langere tijd gevoelig zijn voor stevige stormen (een boom zonder blad kan veel meer wind verdragen). Bovendien vinden meer stormen plaats in de periode dat de bomen nog bladdragend zijn. Hiervoor zijn geen structurele middelen in de begroting opgenomen omdat stormschade zich onregelmatig voordoet en de schade sterk uiteenloopt.

Speelvoorzieningen

Beleidskaders:

De Nota Speelruimte in Zwolle d.d. 2000 (geactualiseerd in 2010 voor de natuurspeelplaatsen).

Speelruimtekaarten tot 12 jaar d.d. 2004.

Het Besluit Veiligheid Attractie- en speeltoestellen; sinds maart 1997 van kracht.

Stand van zaken:

Jaarlijks worden in het voorjaar alle speeltoestellen geïnspecteerd door een onafhankelijk bureau. Op grond van de uitkomsten van de inspectie vindt reparatie of vervanging plaats.

Er kunnen onaangekondigde controles op veiligheid worden uitgevoerd door de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA).

Financiële vertaling in begroting:

In 2016 is € 300.000 beschikbaar voor vervangingsinvesteringen voor spelen. In de begroting 2016 is € 650.000 opgenomen voor regulier onderhoud, waarvan € 200.000 voor kapitaallasten van de vervangingsinvesteringen (m.a.w. € 450.000 is beschikbaar voor regulier onderhoud).

Actuele risico inschatting:

Geen risico's.

Straatmeubilair

Het gaat hier om openbare verlichting en verkeersregelininstallaties (vri's)

Beleidskader:

In de informatienota aan de raad van 11 december 2012 staat de visie op openbare verlichting en de aanpak voor (grootschalige) vervanging openbare verlichting.

Stand van zaken:

De gemeente streeft naar een zo duurzaam mogelijke openbare verlichting. Het beoogd doel is het openbare leven bij duisternis zo veilig en leefbaar mogelijk te maken, door het hebben en onderhouden van een veilige, energiezuinige en duurzame openbare verlichting, waarbij de (visuele) neveneffecten voor mens, dier en plant tot een minimum beperkt blijven.

Bij de vervanging moet rekening worden gehouden met de landelijke en Europese richtlijnen voor openbare verlichting. Door in bestaande situaties 1 op 1 te vervangen worden de huidige richtlijnen niet volledig gehaald. Het wordt vanwege de hoge netwerkkosten te kostbaar om volledig aan de aanbevolen normen te voldoen. Om te voldoen moeten de afstanden tussen de masten worden verkleind en lantaarnpalen worden bijgeplaatst.

In 2016 zijn we verder gegaan met de in 2015 gestarte ombouw naar LED en hebben we de in de Aalande de totale openbare verlichting vervangen door LED en elders in de stad bij lampvervanging zoveel mogelijk een LED oplossingen (retrofit) toegepast.

Stand van zaken openbare verlichting per 1-1-2017

13000	49%	conventioneel licht
8000	30%	bestaand armatuur met RetrofitLED
5500	21%	nieuwe LED per 1-1-2017

De verkeersregelininstallaties moeten betrouwbaar zijn, daarvoor worden ze jaarlijks geïnspecteerd op technisch functioneren. Daarnaast worden ze twee keer per jaar visueel gecontroleerd.

Financiële vertaling in begroting:

Voor het technische onderhoud van straatmeubilair is in 2016 € 2.5 mln. beschikbaar, inclusief € 388.000 kapitaallasten.

Aan vervangingsinvesteringen is in 2016 voor straatmeubilair € 1.1 mln. (exclusief BTW) beschikbaar.

Actuele risico inschatting:

In 2016 hebben zich geen calamiteiten voorgedaan.

Buitensport accommodaties

Jaarlijks cultuurtechnisch onderhoud buitensportaccommodaties

beleidskader:

Het onderhoud op de buitensportaccommodaties vindt plaats op basis van jaarplannen. De uitvoering van deze plannen wordt gedekt door structureel geld. Op basis van analyse van voorgaand jaar wordt het nieuwe jaarplan gemaakt (waarbij kleine accentverschuivingen mogelijk zijn).

stand van zaken:

Enkele jaren geleden is de prijs kwaliteitsverhouding onderzocht en de uitkomsten hiervan waren goed. Daarnaast worden bij bepaalde accommodaties periodieke keuringen uitgevoerd op basis van NOC/NSF normen.

financiën:

€ 953.735 structureel budget 2016 (exclusief BTW). Dit budget wordt in zijn geheel beschikbaar gesteld aan de ROVA voor het uitvoeren van de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden.

Actuele risico inschatting :

Geen risico's.

Periodiek cultuurtechnisch onderhoud buitensportaccommodaties

beleidskader:

Dit onderdeel heeft betrekking op renovatie van sportvelden. De gemeente beschikt over 33 natuurgras sportvelden. Ieder jaar wordt in ieder geval 1 sportveld gerenoveerd. De technische levensduur bedraagt gemiddeld ongeveer 20 jaar.

stand van zaken:

Op de meeste accommodaties zijn de NOC/NSF kwaliteitseisen van toepassing

financiën:

In 2016 structureel budget van € 36.687. Het budget voor 2016 is middels een collegebesluit gereserveerd voor een renovatie in 2017.

Actuele risico inschatting :

Geen risico's.

Dagelijks bouwkundig onderhoud buitensportaccommodaties

beleidskader:

De verenigingen in 2016 voor het laatst een jaarlijkse bijdrage per kleedkamer op basis van het stichtingsjaar waarvoor de vereniging geacht wordt het klein dagelijks onderhoud uit te voeren. Dit budget maakt onderdeel van de gemeentelijk bezuinigingen op sport vanaf 2016. In 2017 zal het budget volledig komen te vervallen.

stand van zaken:

Jaarlijkse schouwen.

financiën:

In 2016 is structureel nog een bedrag van € 19.125 beschikbaar. Dit budget is in zijn geheel beschikbaar gesteld aan de sportverenigingen.

Actuele risico inschatting :

Laag risico. Door goed te schouwen vindt controle plaats van de staat van onderhoud van de accommodaties. Dit is van belang omdat onvoldoende klein onderhoud gevolgen kan hebben voor de uitvoering van het groot onderhoud die onveranderd de verantwoordelijkheid blijft van de gemeente (zie onder).

Periodiek bouwkundig onderhoud buitensportaccommodaties

beleidskader:

Voor het groot onderhoud aan de kleedkamers is een meerjarenonderhoudsplan opgesteld dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Jaarlijks wordt de Meerjaren Onderhoud Planning (MOP) beoordeeld en noodzakelijke werkzaamheden in overleg en afstemming met de verenigingen uitgevoerd.

Stand van zaken:

Jaarlijkse uitvoering van werkzaamheden op basis van MOP.

financiën:

Bedrag fluctueert van jaar tot jaar. In de reserve sportaccommodaties (bijlageboek) zijn de financiële gevolgen meerjarig vertaald.

Actuele risico inschatting :

Geen risico's.

Kunstgras

Beleidskader:

Vanaf 2006 heeft de gemeente Zwolle op (bijna) alle Zwolse buitensportaccommodaties kunstgrasvelden aangelegd om de kwaliteit en de capaciteit van de sportparken te vergroten. Gezien de levensduur van deze velden moet rekening worden gehouden met een afschrijvingstermijn van 12 – 15 jaar.

Stand van zaken:

Op basis van een extern rapport is een vervangingsschema opgesteld waarbij uitgangspunt is dat er twee kunstgrasvelden per jaar worden vervangen. De eerste vervangingen zijn voorzien voor het jaar 2017.

Financiën:

Voor vervanging van de kunstgrasvelden zijn vanaf 2017 gelden gereserveerd op de gemeentelijke begroting.

Actuele inschatting risico:

Op korte termijn geen.

Onderwijsgebouwen

Beleidskader:

Op grond van landelijke wetgeving en de lokale Verordening Onderwijshuisvesting heeft de gemeente een zorgplicht voor effectieve en efficiënte huisvesting van scholen voor basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs.

Stand van zaken:

Als gevolg van een per 1 januari 2015 inwerking getreden wetwijziging zijn de besturen van scholen voor basis- en speciaal onderwijs, net als de besturen voor het voortgezet onderwijs, zowel inhoudelijk als financieel volledig verantwoordelijk voor het totale gebouwonderhoud. V.w.b. het basis- en speciaal onderwijs geldt dit niet voor de gymnastieklokalen. Voor de bekostiging van het "buitenkantonderhoud" van deze lokalen kunnen besturen nog steeds aanvragen bij de gemeente indienen.

Financiële vertaling in begroting:

De bedragen die gemoeid zijn met het "buitenkantonderhoud" van de gymnastieklokalen bij het basis- en speciaal onderwijs zijn gebaseerd op een Meerjaren Onderhoud Plan (MOP).

Dit MOP wordt voor alle gymnastieklokalen centraal door het Expertisecentrum beheerd en bewaakt. Door een dergelijke centrale afstemming wordt bereikt dat op gelijkwaardige wijze de behoefte aan onderhoud wordt gedefinieerd en per gymlokaal wordt bewaakt. Daarmee ontstaat inzicht in de financiële consequenties voor zowel het "binnenkantonderhoud" (schoolbesturen) en het "buitenkantonderhoud" (gemeente)

De kosten die voor rekening van de gemeente komen bedragen over de (10-jarige) MOP-periode in totaliteit € 1.055.804.

Gemiddeld is dat per jaar dus ruim € 100.000. Per jaar verschillen de benodigde bedragen echter in hoogte, zulks afhankelijk van de aard en omvang van de in het betreffende jaar te treffen voorzieningen. Voor deze kosten zijn structurele middelen beschikbaar.

Actuele risico inschatting:

Geen risico's.

Verhuurde gebouwen Vastgoed inclusief gebouwen t.b.v. huisvesting gemeentelijke organisatie

Beleidskader:

Het onderhoud van de verhuurde gebouwen van Vastgoed vindt plaats op basis van 10-jarige onderhoudsplanningen. Jaarlijks wordt naast het dagelijks onderhoud, het planbare onderhoud behorende bij een jaarschijf, opgedragen aan het Expertisecentrum.

Stand van zaken:

Het actueel houden van de onderhoudsplanningen is een continu proces. Jaarlijks wordt circa 1/3 deel van de gebouwen opnieuw geschouwd. De staat van onderhoud van de verhuurde gebouwen kan gemiddeld worden getypeerd als redelijk. Door de grote diversiteit van de gebouwen, zowel in omvang als naar bouwjaar en de toegepaste bouwmaterialen, zijn er verschillen waarneembaar. Alle gebouwen in bezit van de gemeente, zijn verzekerd door middel van een Uitgebreide Gevaren Verzekering (UGV).

Financiële vertaling in begroting:

Het jaarlijks beschikbare budget voor zowel het dagelijks onderhoud als het planbare meerjaren onderhoud staat al enige tijd onder druk. In dit kader heeft de gemeenteraad bij de behandeling van de PPN 2013-2016 ingestemd met de tijdelijke herinzet van de opbrengsten van verkoop van panden ter aanzuivering van de onderhoudsreserve "verhuurde panden" (reserve O27). Deze maatregel heeft geresulteerd in een aanvulling van de reserve met € 2 mln. Hiermee is de verwachting dat tot en met 2022 het onderhoud aan verhuurde gebouwen conform de opgestelde onderhoudsplannen kan worden uitgevoerd. In de Meerjaren Prognose Gebouwen wordt jaarlijks afgewogen of en in welke mate aanzuivering van de onderhoudsreserves noodzakelijk is.

Actuele risico inschatting:

Reserve O27, "Onderhoudsreserve verhuurde panden" is voldoende gevuld voor gedegen onderhoud tot en met 2022. Reserve O30 "Onderhoudsreserve gemeentelijke huisvestingspanden" daarentegen vertoont tekenen van uitputting.

Als gevolg van de werkzaamheden in het kader van 'nieuwe werken' in het Stads kantoor en de nog uit te voeren werkzaamheden in het Stadhuis, is er behoefte aan actualisatie van de totale Meerjaren Onderhouds Planning van beide gebouwen gezamenlijk. Met de verwachting dat de werkzaamheden in het Stadhuis nog in 2017 gereed zullen zijn, kan er eind 2017/begin 2018 een actueel beeld beschikbaar zijn. Niet eerder dan na dit moment kan een definitief beeld worden gegeven over de ontwikkeling van reserve O27.

Een voorstel tot aanvulling van de reserve, indien dit noodzakelijk blijkt, zal aan de raad, bij behandeling van de PPN 2018 voorzien van een stand van zaken, worden voorgelegd.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De beleidskaders voor het risicomanagement, de te hanteren uitgangspunten bij het samenstellen van de risicomatrix en de kaders voor het beoordelen van het weerstandsvermogen, met in het bijzonder de hoogte van de algemene concernreserve, zijn vastgelegd in de nota weerstandsvermogen en risicomanagement.

Conform de door de raad vastgestelde beleidskaders heeft een calculatie plaatsgevonden van de geïnventariseerde risico's met maart 2017 als peilmaand. De volledige becijfering (risicomatrix) alsmede achterliggende informatie bij een aantal risicoposten worden vertrouwelijk toegezonden. Aan het eind van deze paragraaf geven wij een cijfermatig totaalbeeld van de uitkomsten en relateren we deze aan de berekende aanwezige weerstandscapaciteit in de vorm van beschikbare weerstandsreserveringen en aanwezige weerstandscapaciteit binnen de stelposten onvoorzien van projectkredieten.

Deze paragraaf gaat niet in op het gevoerde risicomanagement (voorkomen, minimaliseren, beheersen van risico's). Bij diverse programma's en in de onderliggende raadstukken is hieraan aandacht besteed.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen, waarover de gemeente beschikt om niet begrote financiële tegenvallers - incidenteel of structureel - op te vangen. Evenals die tegenvallers kan ook de weerstandscapaciteit worden onderverdeeld in incidenteel en structureel. Incidentele weerstandscapaciteit is aanwezig in de vorm van begrotingsposten voor onvoorzien en aanwezige reserves met een weerstandsfunctie. Structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. Het gaat dan - naast de mogelijkheid van herschikking binnen bestaande budgetten - om de onbenutte belasting- en heffingscapaciteit van de gemeente.

Weerstandscapaciteit exploitatie	Structureel beschikbaar eind 2016	Structureel begroot voor 2017	Incidenteel beschikbaar Eind 2016	Incidenteel begroot voor 2017
Onbenutte OZB ruimte	pm	pm		
Onbenutte ruimte leges/heffingen	1.130	1.028		
Post onvoorzien			400	500
Weerstandsreserveringen:				
* Algemene concernreserve (algemeen deel)			10.000	12.000
* Algemene concernreserve (vastgoed)			10.000	12.100
* Risicoreserve Sociaal Domein			7.800	7.900
Totalen	1.130	1.028	28.200	32.500

Toelichting op de weerstandscapaciteit

Onroerende-zaakbelasting (OZB)

Voor wat betreft de OZB is het bepalen van de hoogte van de OZB tarieven een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Wel is het zo dat de macro-ontwikkeling van de OZB opbrengst voor het totaal van alle gemeenten gebonden is aan een door het rijk jaarlijks bepaald percentage.

Leges en andere heffingen

Voor zover de hoogte van leges en andere heffingen niet gebonden is aan landelijk vastgestelde tarieven, is het beleid zoveel mogelijk gericht op 100% kostendekking. Zowel bedrijfseconomische factoren (vraaguitval) als draagvlak (relatieve hoogte tarieven in vergelijking tot andere gemeenten) en beleidsinhoudelijke argumenten geven in de praktijk een begrenzing aan het volledig benutten van de aanwezige onbenutte capaciteit. In de begroting 2017 is de onbenutte capaciteit € 1.028.000, als volgt te specificeren:

Onbenutte capaciteit	
Leges omgevingsvergunningen	€ 529.000
Leges juridische zaken/veiligheid	€ 77.000
Begraafplaatsrechten	€ 223.000
Havengelden	€ 99.000
Marktgeden	€ 100.000
Totaal	€ 1.028.000

Voor wat betreft de afvalstoffenheffing en de rioolheffing is de niet benutte heffingscapaciteit, die wordt gecompenseerd door een beroep op de voorzieningen, niet meegeteld. Bij benutting van de resterende capaciteit zal de meeropbrengst immers tot hetzelfde bedrag gepaard gaan met een afname van de bijdrage uit de voorzieningen.

Onvoorziene uitgaven

Jaarlijks wordt in de begroting een post opgenomen van € 500.000 voor incidentele onvoorziene uitgaven die zich kunnen voordoen bij de begrotingsuitvoering.

Weerstandsreserveringen

De beschikbare weerstandscapaciteit is geconcentreerd in de algemene concernreserve. Waarbij voor de risico's in het sociaal domein, vanwege de nieuwe taken, de eerste drie jaar een aparte risicoreserve aangehouden wordt. Op basis van de actuele risicoberekening houden wij € 10 mln. aan in de algemene concernreserve voor algemeen risico's. Voor het onderdeel vastgoed is € 10 mln. beschikbaar. In de risicoreserve sociaal domein is € 7,8 mln. als weerstandsvermogen aanwezig. Zoals blijkt uit bovenstaande tabel hebben wij een totale incidentele weerstandsbuffer van € 28,2 mln. dat direct gerelateerd is aan de in februari 2017 uitgevoerde risicocalculatie.

A. Algemene en specifieke uitgaverisico's

Renteramingen

De invloed van rentemutaties op onze begroting is met name gerelateerd aan de omvang van het financieringstekort en de omvang van te herfinancieren langlopende leningen en van leningen waarvoor renteherziening gaat plaatsvinden. Voor de te financieren bedragen (financiering, herfinanciering en renteherziening) tot eind 2017 wordt uitgegaan van renteniveaus van 1,0 %. Voor de kort lopende leningen wordt uitgegaan van 0 %. In de risicomatrix is het effect van 1% extra rentestijging verwerkt (post van ca € 1,0 mln. laag risico). De kans op tegenvallers t.a.v. renteramingen neemt toe, vooral indien de volgende situaties zich gelijktijdig gaan voordoen: stijgende renteniveaus, afnemende omvang van financiering met eigen vermogen en toename en/of snellere besteding van verleende investeringskredieten

Loon- en prijsontwikkeling aan de uitgavenkant van de begroting

In de risicomatrix is het effect van 1% additionele stijging van lonen en prijzen voor de algemene middelen verwerkt (post van € 1,9mln. midden risico). Daarnaast kunnen er geringe risico's naar aanleiding van het nieuw overgangsrecht voor de FLO voormalig brandweerpersoneel optreden.

Vennootschapsbelasting (Vpb):

Overheden die winst behalen met activiteiten die concurreren met de 'markt', vallen vanaf 2016 onder de vennootschapsbelasting. De belastingdienst bepaalt bij de beoordeling van de aangifte wat ondernemingsactiviteiten zijn en welke activiteiten voor een winstvrijstelling in aanmerking komen. Hoewel we de aandachtsgebieden in beeld hebben die met zeer grote zekerheid belastingplichtig gaan worden (slagboom-parkeren en grondexploitaties) is de exacte financiële impact (feitelijke belastingdruk) nog niet beschikbaar. Het risico dat we belasting moeten betalen is hoog, het exacte bedrag ongewis. In 2016 is een verwachte belastingverplichting opgenomen van € 150.000. Vanaf 2017 ramen wij een voorlopige belastingverplichting van € 0,7 mln. o.b.v. de MPV 2017 en slagboom parkeren. Het risico op een hogere belastingverplichting nemen wij mee onder het weerstandsvermogen. Om het risico van fluctuaties te ondervangen is een hoog risico van € 300.000 meegenomen. De toekomst zal uitwijzen in hoeverre dit uitgangspunt realistisch is en aanpassing behoeft.

B. Algemene en specifieke opbrengstrisico's

Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds, exclusief sociaal domein.

De groei van het gemeentefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling (accres) van de netto rijksuitgaven. Bijstelling van de accresen voor de komende jaren is een reëel risico. Daarnaast is er het risico dat er sprake is van onderuitputting op de rijksuitgaven van 2016. In de meicirculaire 2017 wordt de definitieve uitkomst over 2016 verwacht. Er is een midden risicobedrag opgenomen van ca € 1,9 mln. (1% structureel risico).

Een ander reëel risico betreft de verdeelsystematiek van de algemene uitkering, exclusief sociaal domein. De werkelijk ontvangst via de algemene uitkering is mede afhankelijk van de ontwikkeling van de verdeelmaatstaven bij de andere gemeenten. In de risicomatrix is voor het verdeelrisico's een midden risicobedrag opgenomen van ca. € 1,9 mln. (1% structureel risico).

BTW risico's BCF

Conform de afspraken vastgelegd na afronding van de BCF(= BTW Compensatie Fonds) is een risicopost hoog opgenomen ter grootte van € 100.000 per jaar in verband met mogelijke controles belastingdienst

Volumerisico's opbrengstramingen

Deze doen zich voor bij de OZB en bij diverse eigen heffingen zoals bouwleges, leges burgerzaken, markt-/havengelden. Ook het volume van geraamde dividenden is te zien als een risicopost. Het risicodeel op deze posten is in de risicomatrix gesteld op 10% van de geraamde bedragen en heeft een structureel karakter. In de risicocalculatie is in totaal ca. € 1,0 mln. als risicobedrag opgenomen (als middenrisico).

Specifiek ozb risico verzorgingstehuizen

Door recente jurisprudentie is onduidelijkheid ontstaan hoe om te gaan met de woondelenvrijstelling bij verzorgingstehuizen. In een uitspraak van het Gerechtshof Den Haag is uitgemaakt dat er veel eerder sprake is van het moeten heffen tegen woningtarief i.p.v. het niet-woningtarief. Dit betekent dat geen gebruikersaanslag meer wordt opgelegd en bovendien dat de eigenarenaanslag tegen een lager tarief wordt opgelegd. Daarnaast is er een recente uitspraak van het Gerechtshof Amsterdam geweest die de oude lijn in de jurisprudentie handhaaft. Hierbij heeft de gemeente Zwolle zich aangesloten. In 2016 hebben hiervoor in Zwolle geen procedures gelopen. We blijven dus vooralsnog de vrijstelling toepassen zoals we al deden. In de risicocalculatie is € 350.000 als laag risicobedrag opgenomen.

C. Open eind risico's

Een aantal regelingen kenmerkt zich door een open eind karakter. Als inwoners van Zwolle voldoen aan criteria kunnen zij een beroep doen op deze regelingen, ook al zou dat leiden tot een overschrijding van het gemeentelijk budget. Als regel wordt in de risicomatrix 10% van het in de begroting opgenomen bedrag als risicopost meegeteld. De risico's gepaard gaande met het sociaal domein zijn onder categorie J verwoord.

Participatiewet inkomensdeel

Gemeenten voeren de bijstand in medebewind uit. De gemeenten ontvangen hiervoor een budget van het rijk via een specifieke uitkering. In 2015 is door het Rijk een nieuw verdeelmodel voor deze specifieke uitkering ingevoerd. In dit verdeelmodel komt Zwolle in 2017 op basis van de prognoses ontwikkeling bijstandsvolume € 2,7 mln. tekort op een rijksuitkering van € 45,6 mln. Dit is 6% van de rijksuitkering. Voor het tekort boven de 5% overschrijding kan een beroep worden gedaan op een extra rijksbijdrage uit de Vangnetregeling. Het netto tekort 2017 komt daarmee, na verrekening van de extra rijksbijdrage Vangnetregeling, op € 2,5 mln. Dit bedrag is in de begroting 2017 structureel geraamd en is daardoor in het kader van de risicomatrix geen financieel risico. [Vangnetregeling: Tot 5% overschrijding van de rijksuitkering komt het tekort volledig voor rekening van de gemeente. Van het tekort tussen 5% en 12,5% komt 50% voor rekening van de gemeente. De overschrijding boven de 12,5% wordt volledig vergoed door het rijk. Het maximale financiële risico voor de gemeente Zwolle bedraagt op basis hiervan € 4,0 mln.]

Bijzondere bijstand/armoedebeleid

De uitgaven voor bijzondere bijstand is een verzamelpost van diverse open eind regelingen. De kosten van beschermingsbewind lopen nog altijd jaarlijks op. Geprobeerd wordt dit in te dammen door (landelijk) afspraken te maken met de rechtbank over het onder beschermingsbewind plaatsten van mensen. Er is ook sprake van een toenemend beroep op duurzame gebruiksgoederen en eenmalig levensonderhoud. Dit vindt in belangrijke mate zijn oorzaak in een toenemend aantal statushouders die in Zwolle worden gehuisvest. Daarnaast is aan het budget voor bijzondere bijstand een budget uit de decentralisatie uitkering sociaal domein toegevoegd voor chronisch zieken. Dit budget is nu ook meegenomen in de berekening van de hoogte van het te lopen financieel risico. Het financieel risico voor bijzondere bijstand is beoordeeld als midden (50%).

Leerlingenvervoer

In de risicomatrix is voor leerlingenvervoer een risicopost opgenomen van € 0,2 mln. met als weging laag.

Kwijtschelding

Kwijtschelding van afval leges zijn via reserves afgedekt. Kwijtschelding: de risico's zijn zeer beperkt en hebben vooral betrekking op de afvalstoffenheffing. Deze risico's zijn afgedekt via de reserve afvalstoffenheffing. Bij OZB en rioolheffing is de kwijtschelding qua omvang bijna te verwaarlozen. Het beperkte risico is in de risicomatrix op pm gesteld.

D. Schadeclaims

Planschade

Er zijn enkele planschadeverzoeken in behandeling. Wellicht leidt een gedeelte hiervan tot schadevergoeding. Deels worden de kosten opgevangen binnen de projecten. Hoge claims kunnen echter niet opgevangen worden. Dit geldt ook voor een aantal schadekwesities/claims die in de fase van bezwaar en beroep zijn beland (zie voor concrete informatie de stukken die vertrouwelijk ter inzage liggen)

Om te vermijden dat planschades voor rekening van de gemeente komen, wordt in recente en nieuwe overeenkomsten met ontwikkelaars zoveel als mogelijk opgenomen dat zij verantwoordelijk zijn voor planschades.

Overige schadeclaims

Er is sprake van een aantal lopende schadeclaims met een risico op financieel verlies voor de gemeente (zie de vertrouwelijke specificaties).

E. Risico's Verbonden partijen en overige (gegarandeerde) geldleningen

In dit onderdeel van de paragraaf weerstandsvormen en risicomanagement wordt ingegaan op de relatie met overige partijen waarmee de gemeente een risico loopt dat het effect heeft op het weerstandsvermogen.

We onderscheiden hier:

- Verbonden partijen
- Overige geldleningen
- Overige gegarandeerde geldleningen

Risico's verbonden partijen

Verbonden partijen zijn partijen waarin we bestuurlijk én financieel in participeren. Verbonden partijen voeren werk uit ten behoeve van de gemeente Zwolle. Dit werk gaat gepaard met risico; 'De belangrijkste zijn verwoord in de diverse programma's en samengevat in de paragraaf verboden partijen. De paragraaf verbonden partijen biedt daarnaast ook inzicht in de (eventuele) financiële effecten, indien risico's optreden en of het eigen vermogen van de verbonden partijen dit kan opvangen. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicomangement wordt inzichtelijk gemaakt welke risico's de gemeente loopt met een mogelijk effect op het weerstandsvermogen van de gemeente Zwolle. We onderscheiden hier aandeelhouderschap, gemeenschappelijke Regelingen en stichtingen.

- **Aandeelhouderschap**
NV Wezo

De gemeente is 100% eigenaar van de aandelen van de NV WEZO. Hierdoor staat de gemeente bij de BNG voor € 15,0 mln. garant voor alle korte en langlopende geldleningen van de NV. Het totaal saldo aan vaste geldleningen per 31/12/2016 bedroeg € 6,27 mln. en aan rekening courant € 4,01 mln. Totaal € 10,28 mln. Er is sprake van enig risico, ingeval van de NV niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Daar staat tegenover een zekerheidstelling in de vorm van onderpand van al het onroerend goed van de NV. afgelopen. (Getaxeerde marktwaarde € 10 mln.).

Deelnemingen in aandelenkapitaal

De gemeente Zwolle participeert in een aantal, overheid gelieerde, bedrijven in de vorm van deelname in het aandelenkapitaal geschiedt dit ultimo 2015 tot een bedrag, onze boekwaarde, van ruim € 1,0 mln. Deze aandelen zijn niet vrij verhandelbaar. In het algemeen is de werkelijke waarde van dit aandelenkapitaal op dit moment aanzienlijk hoger. Er zijn geen redenen die doen twijfelen aan een ongestoorde voortgang van betreffende bedrijven. Derhalve is het risico op deze deelnemingen vrijwel nihil.

- **Gemeenschappelijke Regelingen**

GGD kent enkele risico's zoals personele risico's (i.v.m een terugkeergarantie € 90.000, risico laag. Ook ligt er nog een claim van Halt € 70.000 (met risico laag) en een als laag ingeschat risico a.g.v. uittreding Hattem van € 150.000.

Veiligheidsregio.

De gemeente heeft aan de Veiligheidsregio een lening verstrekt voor de aankoop van de kazerne. In de loop van 2022 zal het restant uitstaand bedrag worden verrekend met de terugkoop van de kazerne aan de Middelweg. Tussentijds vinden er aflossingen plaats.

Voor de overige gemeenschappelijke regelingen zijn geen specifieke risico's die een effect hebben op het weerstandsvermogen van de gemeente Zwolle.

Risico's overige verstrekte geldleningen

En fors deel hiervan, bijna € 14,9 mln. betreft leningen aan woningcorporaties c.a. Dit bedrag is lager dan vorig jaar vanwege reguliere aflossingen. Onderhavige geldleningen vallen onder de vrijwaring door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Eerst indien het WSW in financiële problemen geraakt, nadat ook haar garantievermogen is aangesproken, zijn de gemeenten, samen met het rijk, gehouden naar rato bij te dragen in een achtergestelde lening aan het WSW. Hoewel in het verleden enkele woningcorporaties negatief in het nieuws zijn gekomen, achten wij het geheel beheersbaar. Het risico ter zake kwalificeren we als gering (als pm verwerkt).

Door ons verstrekte leningen aan zorginstellingen hebben een schuldrest van bijna € 2,1 mln. Het risico achten we laag.

Een pm risico post is opgenomen voor wat betreft de verstrekte leningen in het kader van bijstand c.a.

De overige schuldrest van circa € 2,2 mln., waarvan € 600.000 uitgestelde betaling in verband met verkoop Ecodrome, hierbij is een recht van 1ste hypotheek op het verkochte ten behoeve van de gemeente gevestigd. Daarnaast loopt er lening in aan Odeon, dit betreft terugbetalingsregeling over te veel ontvangen subsidie van bijna € 800.000. Betreft verder leningen verstrekt aan enkele organisaties op het terrein van de sport en aan particulieren voor riolering en ten behoeve van zonnepanelen aan scholen. Ten aanzien van laatstgenoemde schuldrestanten ligt het risico voor het tijdig ontvangen van rente en aflossing volledig bij onze gemeente. Ons zijn op dit moment geen signalen bekend van betrokken organisaties en/of particulieren die niet aan hun verplichtingen zouden kunnen voldoen. In de matrix is een laag risico opgenomen. Tevens zijn er nog voreringen op twee gemeenten in verband met de overname van de WEZO door ons, het risico hierop achten we nihil.

Naast voorgaande leningen verstrekken we nog leningen t.b.v. doelgroepen, die volledig worden gedekt ten laste van respectievelijke stimuleringsfondsen. Risico hierop achten we gering, derhalve pm risico opgenomen.

De leningen die middels het SVN (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland) worden verstrekt, gaan allen met NHG garantie. Mocht het onverhoopt tot een gedwongen verkoop komen, dan kan het SVN een beroep doen op die NHG. Het eigen risico hierbij is 10% voor het SVN. Zij hebben een kapitaalbuffer voor die 10%. Voor onze gemeente is het dus een latent risico.

Risico's overige verstrekte garantieleningen

Een schuldrestant van ruim € 710 mln. betreft de garantie van leningen aan woningcorporaties en landelijk toegelaten instellingen. Deze leningen zijn in eerste instantie gegarandeerd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Ten aanzien hiervan hebben deelnemende gemeenten, samen met het rijk, een achtervang functie (zie boven).

Een schuldrestant van € 1.115 mln. betreft garantie van hypothecaire leningen aan particulieren in het kader van woningbouw cq. woningverbetering. Het risico over deze categorie leningen is in de risicomatrix als PM post verwerkt. Het betreft leningen die t/m 2010 via het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW), via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG), aan inwoners van onze

gemeente zijn verstrekt. Het rijk en de gemeenten vervullen ook hier de achtervang functie; zij kunnen ieder voor 50% worden aangesproken op financiële tekorten van dit waarborgfonds, voor zover het betreft leningen die t/m 2010 onder deze garantie zijn verstrekt. Met ingang van 2011 staat het rijk zelfstandig volledig garant voor alle vanaf dan verstrekte leningen. Een simulatie heeft eerder aangetoond dat voor rijk en gemeente in dezen sprake is van een niet te veronachtzamen, maar klein risico. Ons risico is als pm opgenomen.

Overige garanties hypothecaire leningen woningen:

Ruim € 7 mln. hiervan betreft oude garanties t.b.v. particulieren ten aanzien waarvan we het risico zeer gering achten. De stijging van de huizenprijzen in de loop der jaren moet ruim voldoende geweest zijn, bij (gedwongen) verkoop in voorkomend geval, het schuldrestant van meestal 'slechts' enkele tienduizenden euro's, te dekken.

Het schuldrestant van door onze gemeente gegarandeerde geldleningen verstrekt aan particulieren door het Nationaal Restauratiefonds (NRF), bedraagt € 850.000. In totaal is sprake van 35 betrokken particulieren. Onze gemeente kan aangesproken worden voor de helft van het totale schuldrestant ofwel ruim € 400.00.

We schatten de risico's laag in van de volgende verstrekte gemeentegarantie aan het dierenasiel, stichting Kringloop, aan het SWZ ten behoeve van de verbouw voormalige Jenapleinschool en de Stadkamer.

Dat geldt ook voor diverse garanties sportsector (exclusief PEC). Een schuldrestant van bijna € 2,5 mln. aan diverse sportverenigingen. Wij zullen jaarlijks de jaarrekeningen van deze verenigingen beoordelen.

F. Verzekeringsrisico's

Openbare ruimte

Met name bij voorzieningen in de openbare ruimte is er sprake van een risico op financiële schade die niet door een verzekering wordt gedekt. In dit verband zijn vooral de volgende risicogebieden te noemen: onderhoud wegen, verharding, bruggen, verlichting, bebording, gladheidbestrijding, onderhoud havens, watergangen, bermen, onderhoud bomen, speelwerkhuizen, riolering, kabels en leidingen in de openbare ruimte. De gemeente is verzekerd voor die gevallen, waarin de gemeente naar derden onrechtmatig handelt, of in het geval van wegbeheer, wegmeubilair een gevaarlijke situatie laat ontstaan of heeft laten ontstaan. Voor wegbeheer, leidingbeheer geldt risico aansprakelijkheid, hetgeen betekent dat als er zich een gevaar voordoet en men hiervan schade lijdt, de gemeente in beginsel aansprakelijk is. Voor zaak- en letselschade is het eigen risicobedrag € 5.000 per gebeurtenis. Voor vermogensschade is dit € 12.500 per gebeurtenis.

Onveilige situaties kunnen bij ons onbekend zijn. Zodra wij er kennis van nemen, worden deze met voorrang opgeheven. Het relatief beperkte budget voor structureel onderhoud van onder andere elementenverhardingen zou risicoverhogend kunnen werken. In de praktijk blijkt dit echter mee te vallen. In de afgelopen jaren hebben zich geen calamiteiten voorgedaan. De gemeente is eigen risicodragers waar het gaat om technische kunstwerken (tunnels, viaducten etc.). Alle technische kunstwerken worden minimaal eens per 2 jaar geïnspecteerd op de aspecten heel en veilig. De parkeerapparatuur van de gemeentelijke parkeergarages/terreinen is onder de brand- c.q. uitgebreide gevarenverzekering meegenomen. De betaalautomaten voor straatparkeren zijn niet verzekerd. In de budgetten is een post opgenomen voor kosten van vandalisme/schade.

Onderverzekering inventaris scholen

gemeente heeft de kosten van de 1e inrichting als verzekerde waarde inventaris verzekerd, In de scholen staat echter veel dan de verzekerde som aan inventaris. Nagaan wat verzekerd dient te worden en de verzekerde sommen zo nodig aan te passen. Dit laatste om onderverzekering in de toekomst te helpen voorkomen.

G. Risico's vergunningverlening

Zie vertrouwelijke informatie.

H. Risico's vastgoed

Bij de MPV 2017 is een actuele risico-inventarisatie gehouden van de vastgoedexploitaties en -projecten. Het totaal gekwantificeerd risicobedrag ad € 10,8 mln. bestaat uit algemene- en projectgebonden risico's. Een deel van deze risico's heeft betrekking op positieve grondexploitaties. Indien sprake is van een substantieel positieve grondexploitatie dan worden de risico's geacht opgevangen te kunnen worden binnen de betreffende grondexploitatie. Op dit moment geldt dat voor de grondexploitatie Hessenpoort, waarvan het risicobedrag berekend is op € 3,2 mln. Voor de resterende risico's ad € 7,6 mln. houden wij een weerstandsreserve aan van € 10 mln. Dit houdt in dat de dekkinggraad van de risico's 130 % is. De minimum dekkinggraad is op 50% gesteld. De voorziening voor grondprijsontwikkelingen ad € 5 mln. kan vrijvallen en is in het MPV resultaat 2017 verwerkt. Voor meer informatie over de vastgoedexploitaties verwijzen wij u naar de verplichte paragraaf grondbeleid.

I. Overige Risicokosten

vandalisme schade parkeer apparatuur

Niet alleen met Oud en Nieuw, maar gedurende het gehele jaar worden we geconfronteerd met vandalisme en diefstal. Van pure vernieling van straatmeubilair tot het stelen van doelen etc. Tot dusver lukt het meestal de geleden niet verhaalbare schade binnen de reguliere budgetten op te vangen.

risico's zieke bomen

De afgelopen jaren worden we door de klimaatverandering steeds vaker geconfronteerd met boomziektes en stormschade. Daarnaast is er nog sprake van achterstallig onderhoud. Er vindt controle plaats op (potentiële) risicobomen. Het bestand van de kleine straatbomen "vergrijs". In 2017 wordt de eerste fase van het meerjarig vervangingsplan uitgevoerd.

Boomziektes en –plagen:

- Iepen, kastanjabomen en risicobomen worden gecontroleerd. Vanwege kans op infectie van gezonde bomen worden zieke iepen direct verwijderd en vervangen. In 2016 zijn ten opzichte van voorgaande jaren veel iepen aangetast. We monitoren of dat zich doorzet en we vervangen de iepen voor soorten die niet of minder gevoelig zijn. Wat de kastanjeziekte betreft worden er preventieve maatregelen genomen. Dode kastanjes worden verwijderd en vervangen. De potentiële risicobomen, circa 12.000 stuks, worden om de 2 jaar geïnspecteerd; de “echte” risicobomen, circa 800 stuks, worden elk jaar gecontroleerd.
- Na een stabilisatie in 2015 zijn de kosten voor bestrijding van de eikenprocessierups in 2016 sterk gestegen. Direct optreden is noodzakelijk vanwege de gezondheidsrisico's voor onze burgers. In het najaar van 2016 nemen we maatregelen om verspreiding in 2017 zoveel mogelijk te beperken. De verspreiding hangt sterk af van de weersomstandigheden.
- Overlast door de spinselmot is in 2016 verder afgenomen als gevolg van het vervangen van beplanting. De overlast vormt geen probleem meer.
- De essentakkensterfte, is voor het eerst gesignaleerd in Zwolle in 2012 en breidt zich verder uit. We verwachten voor de periode na 2017 een stijging van de schade.
- De overlast door “lekkende bomen” is de afgelopen jaren toegenomen, al viel 2016 mee. Door warmere zomers, hebben bomen meer last van luizen, die daardoor vaker hinderlijk gaan “druipen”. Naast lindes geven sinds 2012 ook andere boomsoorten deze overlast.
- Stormschade wordt veelal veroorzaakt door bomen, die in hun val hun omgeving beschadigen. Het blad blijft tegenwoordig langer aan de bomen, waardoor deze langere tijd gevoelig zijn voor stevige stormen (een boom zonder blad kan veel meer wind verdragen). Bovendien vinden meer stormen plaats in de periode dat de bomen nog bladdragend zijn.

Snellere slijtage geluidsreducerend asfalt

Afgelopen jaar heeft verdiepend onderzoek plaatsgevonden op wegen waar de problematiek met snellere slijtage van geluidwerend asfalt (ZSA) mogelijk aan de orde kan komen. Uit dit onderzoek (boringen en inspecties) op de andere wegvakken waar dit type asfalt is toegepast, is geen sprake van de problematiek zoals op de Hasselterweg en Westenholterallee. Bekend is echter dat dit type asfalt kwetsbaarder is dan was aangenomen en daardoor een groter risico kent op versnelde slijtage. Met het oog op dit grotere risico blijven we de wegvakken waar dit type asfalt is toegepast tijdens de jaarlijkse inspectieronde nauwlettend in de gaten houden.

Kademuren Thorbeckegracht en Blekerswegje

In 2017 wordt buitengewoon onderhoud gepleegd aan de kademuren. Hiervoor is dekking gevonden in de onderhoudsbegroting. Na dit onderhoud kan dit risico hier vervallen

Voor bovengenoemde risico's wordt een stelpost aangehouden van 1,5 miljoen.

J. Algemene reserve risico's Sociaal Domein

sociale werkvoorziening

De toegang tot de Wet sociale werkvoorziening is per 1 januari afgesloten. Op basis van door het rijk berekende uitstroombudgetpercentages wordt het budget jaarlijks overeenkomstig verlaagd. Tevens wordt, als extra bezuiniging, de komende jaren het gemiddelde subsidiebedrag per Sw-medewerker verlaagd. In 2017 betekent dit een lager budget voor de Wsw van € 1,1 mln. ten opzichte van 2016. Risico's zijn dat de uitstroombudgetpercentages niet worden gerealiseerd of dat de korting op het gemiddeld subsidiebedrag niet kan worden opgevangen met hogere opbrengsten. Dit risico wordt beoordeeld als midden (50%).

WMO open eindrisico

Het risico is aanwezig dat het verschil tussen de beschikbare budgetten ten opzichte van werkelijk verbruik daalt. De volgende onderdelen beschouwen we als openeindregeling: WMO, individuele begeleiding, dagbesteding, Jeugdzorg. We berekenen deze conform de spelregels van openeindregeling. Risico's als afwenteling vanuit de Wet Langdurige Zorg (WLZ), toename zorgbehoefte, druk vanuit wachtlijsten, wijzigingen uit gerechtelijke uitspraken, etc. komen vooral hierin tot uitdrukking. Ook voor 2017 wordt via de inkoopcontracten een balans gezocht tussen de beschikbaarheid van zorg en de beheersing van het budget. De werkelijke cijfers van 2015 en verwachte eindcijfers 2016 zijn bekend en deze ervaringscijfers zijn bij het bepalen van deze risico's meegenomen. Bij jeugd bestaat er een hoog risico op totaal regionaal budget. Zowel in 2015 als verwacht in 2016 kent Jeugdzorg een tekort. (ca. 5,5 mln. resp. € 14 mln. regionaal). De eigen bijdragen worden via het CAK verwerkt, gelet op het ontbreken van inkomensgegevens is het moeilijk om een prognose te maken. Op basis van ervaringscijfers 2015 is dit risico ingeschat (in 2015 en 2016 ca. 5,2 mln. inkomst)

Beschermd wonen

Voor het Beschermd Wonen wordt een laag risico post opgenomen, dit is ten opzichte van vorig jaar een daling (van midden risico naar laag risico). Er zijn nu ervaringscijfers vanuit 2015 en 2016. Daarnaast is het Rijksbudget nu aangepast, er is regionaal meer budget toegekend. In 2015 is er regionaal budget overgehouden, die ingezet gaat worden in 2016 en 2017. Laag risico.

Invoering objectief verdeelmodel

Daarnaast vormt de verdere invoering van het objectief verdeelmodel een risico dat nu als pm wordt opgenomen.

Beoordeling weerstandsvermogen

Conform de door de raad vastgestelde beleidskaders heeft een calculatie plaatsgevonden van de geïnventariseerde risico's met maart 2017 als peilmaand. De uitkomsten - in de vorm van een risicomatrix met achterliggende onderbouwingen - liggen vertrouwelijk ter inzage. In totaliteit is een risicobedrag gecalculeerd van € 31,6 mln. Dit bedrag heeft voor € 7,6 mln. betrekking op niet afgedekte risico's grondexploitatie, voor € 9,8 mln. op risico's sociaal domein en voor € 14,2 mln. op overige niet afgedekte risico's. Bij de berekening van dit bedrag zijn de uitgangspunten gehanteerd zoals vastgelegd in de door de raad in februari 2012 vastgestelde nota weerstandsvermogen en risicomanagement.

In vergelijking tot de peiling in de voorgaande risicomatrixen is de volgende ontwikkeling waar te nemen :

Peilingsmaand	Risico Bedrag	Dekkingspercentage gerealiseerd met beschikbare weerstandscapaciteit	Procentuele aandelen posten met:		
			Hoog risico	Midden risico	Laag risico
augustus 2008	16,9 mln.	59%	36%	49%	25%
augustus 2009	15,3 mln.	65%	36%	45%	19%
augustus 2010	27,6 mln.	50%	50%	29%	21%
augustus 2011	21,8 mln.	50%	36%	40%	24%
augustus 2012	55,2 mln.	56%	44%	41%	15%
augustus 2013	45,6 mln.	55%	48%	38%	14%
augustus 2014	42,1 mln.	59%	44%	37%	19%
Augustus 2015	50,8 mln.	65%	50%	37%	13%
Maart 2016	40,2 mln.	71%	44%	41%	15%
Augustus 2016	39,7 mln.	82%	48%	38%	14%
Maart 2017	31,6 mln.	89%	41%	41%	19%

Conform de berekening in de vertrouwelijke risicomatrix is het benodigde weerstandsbedrag ter afdekking van het risicobedrag ad € 31,6 mln. bepaald op ca. € 28,2 mln. Hiermee wordt een afdekking van risico's van 89% bereikt, hetgeen ligt tussen de afgesproken marge van 50% en 100%.

Financiële kengetallen (BBV)

De gemeenten zijn verplicht in de paragraaf weerstandsvermogen een zestal financiële kengetallen op te nemen voor het laatste rekeningjaar, het lopende begrotingsjaar en het nieuwe begrotingsjaar.

In onderstaande tabel zijn de betreffende kengetallen opgenomen en vervolgens voorzien van een beoordeling. In bijlagen van de begroting zijn de definities van de betreffende kengetallen opgenomen.

	2015 rekening	2016 begroting	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting
1a. Netto schuldquote	0,78	0,84	0,74	0,76	0,75	0,74	0,73
1b Netto Schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	0,67	0,73	0,67	0,69	0,69	0,67	0,67
2. Solvabiliteitsratio	0,22	0,17	0,26	0,15	0,15	0,15	0,16
3. Kengetal grondexploitatie	0,18	0,25	0,13	0,14	0,12	0,11	0,09
4. Structurele exploitatieruimte	0,06	0,00	0,04	0,01	0,01	0,01	0,01
5. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoons huishoudens	0,92	0,89	0,89	0,89	0,91	0,92	0,93

In algemene termen kunnen we stellen dat structurele weerbaarheid in de rekening aanwezig is gelet op de beschikbare structurele begrotingsruimte en de lager dan gemiddelde belastingdruk. De rentekosten op de leningen zijn beheersbaar en worden volledig opgevangen binnen het begrotingsresultaat. Door spreiding in aan te trekken leningen beperken wij het risico van rentestijgingen. Ook de verhouding tussen eigen vermogen en schulden (solvabiliteitsratio) blijft op niveau.

Naast de structurele ruimte in de rekening is ook sprake van het op peil hebben van ons weerstandsvermogen op de onderdelen vastgoed, sociaal domein en overige begrotingsonderdelen.

Paragraaf 3 Verbonden partijen

In de paragraaf verbonden partijen besteden wij aandacht aan rechtspersonen (verbonden partijen), waarmee de gemeente Zwolle een bestuurlijke én financiële band heeft. Verbonden partijen betreffen (participaties in) deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen.

Van bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente zeggenschap heeft door een zetel in het bestuur of door stemrecht. Onder financieel belang wordt verstaan dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt raakt ingeval van faillissement van de verbonden partij of dat de gemeente voor een bepaald bedrag aansprakelijk wordt gesteld als de verbonden partij zijn/haar verplichtingen niet nakomt.

De afgelopen jaren zijn diverse verbeteringen doorgevoerd in deze paragraaf en in de sturing op verbonden partijen. Dit onder meer naar aanleiding van het rekenkamerrapport '[Remote Control - Onderzoek naar verbonden partijen](#)' (april 2013) en meer recentelijk wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In dat kader is onderzocht hoe de grip op de verbonden partijen verbeterd kan worden. Hierin werken we samen met verschillende regiogemeenten. Uw raad is hierover geïnformeerd in uw vergadering van 5 september 2016 door middel van de informatienota '[Handreiking Verbonden Partijen Gemeente Zwolle](#)'.

De Handreiking geeft uitvoering aan de aanbeveling van het Rekenkamerrapport. In de Handreiking wordt een praktische invulling gegeven aan het theoretische kader van de Kadernota Verbonden Partijen. Het biedt inzicht in de mogelijkheden van samenwerking in een verbonden partij en hoe de governance ingericht wordt. De rol van zowel raad als college is verwoord, evenals de wettelijk vereisten van informatieverstrekking. Ook wordt specifiek aandacht besteed aan de financiële en bestuurlijke risico's per verbonden partij.

Daarnaast komen er uit de Handreiking een aantal zaken naar voren die in de gemeentelijke organisatie worden geïmplementeerd. In het najaar 2016 zijn hier belangrijke stappen in gezet. Het archief is op orde gebracht en de stukkenstroom is geüniformeerd. Het subsidieloket, dat de administratie voor onze subsidiepartners verzorgt, verzorgt nu ook de workflow-beheersing van de verbonden partijen. Op ambtelijk niveau is een leercirkel gemaakt ten behoeve van kennisoverdracht en praktijktraining.

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke GezondheidsDienst IJsselland (GGD IJsselland) - Zwolle				
Programma	13 - Opvang en bescherming 14 - Inkomen			
Oorsprong verbonden partij	Zwolle neemt deel in de GR GGD IJsselland op basis van verlengd lokaal bestuur. Belangrijkste beleidsterrein betreft de publieke gezondheidszorg. Daartoe voert de GGD een aantal wettelijke taken uit (wet Publieke Gezondheid) en een aantal taken 'in vrijwillige samenwerking' (zoals bijv. lijkschouwing).			
Openbaar belang (doelstelling)	Beschermen en bevorderen van de gezondheid van onze inwoners. Daarbij richt de GGD zich op het verminderen van ongelijkheid in de kans op goede gezondheid onder inwoners. GGD IJsselland is daarnaast onderdeel van een samenhangend aanbod van publieke gezondheid in Nederland. GGD IJsselland voert de taken uit zoals deze in de wet Publieke gezondheid aan gemeenten zijn opgedragen, zoals Jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, monitoring van gezondheid en advies over gezondheidsbeleid gemeenten, zorg voor publieke gezondheid bij crisis en rampen.			
Resultaten beleidsvoornemens	In de bestuursagenda 2015-2017 zijn een tweetal ambities vastgelegd. 1: GGD is de vertrouwde adviseur van gemeenten en 2: Moderniseren van de governance. Ten aanzien van de advisering aan gemeenten geldt voor Zwolle dat de GGD deze vertrouwde adviseur is, ook ten aanzien van bijvoorbeeld fysieke planvorming. Modernisering van de governance is in concept gereed en zal voor eind 2017 afgerond zijn.			
Bestuurlijk belang	In totaal nemen 11 gemeenten deel aan de Gemeenschappelijke Regeling (RG) GGD IJsselland. Elke gemeente heeft 1 stem. Het DB bestaat uit 3 leden. Zwolle levert de voorzitter van DB en twee leden in het AB (waaronder voorzitter).			
Financieel belang	1 januari 2016:	24,5%	31 december 2016	Basisproducten 24% (€ 2.082.467) + additionele producten 24,3% (€ 3.904.000)
Toelichting	Het financieel belang is beperkt tot de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage. Hierbij hanteert de GGD een behoudende begroting.			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	€ 2.378.234	31 december 2016:	€ 1.548.625
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	€ 9.466.701	31 december 2016:	€ 10.109.754
(Verwacht) Financieel resultaat	- € 79.000 (2016) (incl. asbestclaim gemeente Zwolle van € 883.000)			
Risico's	Basisproducten worden gefinancierd o.b.v. inwonersbijdrage. Additionele producten worden per gemeente gefinancierd, voor risico's op de additionele producten (maatwerk en projecten) is een aparte voorziening getroffen. Deze komen niet t.l.v. de GR. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd o.b.v. risico-inventarisatie. Indien de weerstandscapaciteit niet voldoet, kan Zwolle voor 24% worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort. Het risico voor de gemeente Zwolle wordt klein geacht.			

Veiligheidsregio IJsselland (VRIJ) - Zwolle				
Programma	7 - Veiligheid			
Oorsprong verbonden partij	De Veiligheidsregio is ontstaan uit de verplichting, zoals vastgesteld in artikel 9 en volgende van de Wet veiligheidsregio's. Die wet is op 1 oktober 2010 van kracht geworden om daarmee de slagkracht van de overheid bij rampen en zware ongevallen te verbeteren.			
Openbaar belang (doelstelling)	Uitvoering van de veiligheidstaken op basis van de Wet veiligheidsregio's.			
Resultaten beleidsvoornemens	In 2016 is uitvoering gegeven aan de voornemens in o.a. het regionaal crisisplan, waarin de wijze van optreden bij grote incidenten is vastgelegd. Het meest in het oog lopende incident binnen het gebied van de Veiligheidsregio was het treinongeluk bij Dalfsen, waarbij helaas een dode te betreuren viel. Verder heeft in 2016 de jaarlijkse systeemtest plaatsgevonden, waaruit de Veiligheidsregio met een voldoende te voorschijn is gekomen. Vastgesteld kan worden dat het regionaal crisisplan een goede basis is. Voorts zijn in 2016 afspraken gemaakt over de nieuwe financiële verdeelsystematiek.			
Bestuurlijk belang	De Veiligheidsregio wordt gevormd door elf gemeenten. De burgemeester van Zwolle is voorzitter van zowel het dagelijks bestuur als het algemeen bestuur.			
Financieel belang	1 januari 2016:	26,5% (€ 8.897.691)	31 december 2016:	26,5% (€ 8.897.691)
Toelichting	Dit is de jaarlijkse bijdrage aan de Veiligheidsregio			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	€ 2.117.710	31 december 2016:	€ 2.450.264
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	€ 42.270.437	31 december 2016:	€ 27.847.619
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 2.036.750			
Risico's	Er is een risicoprofiel opgesteld om de risico's van de organisatie in kaart te brengen. Deze zijn in een rapportage vastgelegd. De tien risico's met de meeste invloed op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit zijn: Grootschalige/langdurige inzet, stijgende rentepercentages, fiscale controles, stijgende pensioenpremies, datalek, transitie meldkamer, besluiten van het Veiligheidsberaad met financiële of personele gevolgen, marktontwikkelingen oefentrajecten, hogere prijs (dan beschikbaar) tankautosputten bij de aanbesteding en complexiteit Europese aanbestedingen. De benoemde risico's kunnen langdurige financiële gevolgen hebben. De eventuele financiële gevolgen kunnen voor een beperkte periode worden gedekt. In die periode moet een structurele oplossing worden gevonden. De gemeente kan worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort, zie bovenstaand percentage.			

Regionale Sociale Recherche - Zwolle				
Programma	14 - Inkomen			
Oorsprong verbonden partij	De Gemeenschappelijke Regeling is in 1992 ontstaan met toentertijd 12 regiogemeenten. In verband met herindeling en wijzigingen bestaat de nieuwe GR sinds 2012 uit 8 gemeenten. De GR is ontstaan uit het oogpunt van effectiviteit. In een groter dienstverband kan een betere kwaliteit en dienstverlening worden geboden. Daarnaast is specifieke kennis op gebied van sociale zekerheidsfraude vereist en eenheid in de uitvoering.			
Openbaar belang (doelstelling)	De gemeenschappelijke regeling is ontstaan om redenen van efficiency, kwaliteitsborging en uniforme aanpak met betrekking tot de bestrijding van sociale zekerheidsfraude en handhaving in bredere zin.			
Resultaten beleidsvoornemens	- Nadruk ligt op zichtbaarheid en dienstbaarheid en het leveren van maatwerk richting regiogemeenten; - Prioriteit bij meest schadeveroorzakende typen van fraude en inspanningen plegen waar dit naar verwachting het meest oplevert. - In stand houden van de regionale samenwerking op het gebied van sociale zekerheidsfraude In 2016 zijn door de sociale recherche in totaal 63 zaken afgehandeld (waarvan 25 in Zwolle). Verder zijn er 6 processen-verbaal opgemaakt tegen 11 personen. Door toedoen van de sociale recherche zijn 18 (13 in Zwolle) uitkeringen beëindigd, hetgeen een besparing opleverde van ruim € 255.600 per jaar (€ 184.600 in Zwolle). In totaal werd er voor ruim € 810.000,- (Zwolle € 500.000) aan fraude opgespoord.			
Bestuurlijk belang	8 gemeenten nemen deel aan deze gemeenschappelijke regeling. De stemverhouding in het Bestuurlijk Overleg (het beslissingsbevoegd forum van portefeuillehouders, waarvan Zwolle voorzitter is) is bepaald op basis van het aantal uitkeringsgerechtigden per gemeenten, met een maximum van 3 stemmen. Zwolle heeft 3 stemmen van de 15.			
Financieel belang	1 januari 2016:	nvt	31 december 2016:	nvt
Toelichting	De uitvoering van de sociale recherche is in handen van de gemeente Zwolle. De kosten worden verrekend o.b.v. het aantal uitkeringsgerechtigden per 31-12.			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	nvt	31 december 2016:	nvt
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	nvt	31 december 2016:	nvt
(Verwacht) Financieel resultaat	n.v.t.			
Risico's	zie onder toelichting financieel belang			

WEZO GR - Zwolle				
Programma	12 - Inwonersondersteuning			
Oorsprong verbonden partij	Vanuit de wettelijke verplichting tot uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening is deze verbonden partij ontstaan.			
Openbaar belang (doelstelling)	De GR WEZO geeft namens de vijf deelnemende gemeenten Wezo NV opdracht tot uitvoering van de Wsw. GR WEZO fungeert als formeel werkgever voor alle – uit de deelnemende gemeenten afkomstige - personen met een Wsw-dienstverband. Met de opheffing is de opdrachtgevende taak overgegaan naar de afzonderlijke gemeenten.			
Resultaten beleidsvoornemens	GR WEZO is per 1 januari 2016 opgeheven. Liquidatie moet nog plaatsvinden, omdat Herfte pas per 1 juli 2016 is verkocht. De liquidatiebalans zal in het eerste kwartaal 2017 worden opgemaakt.			
Bestuurlijk belang	GR WEZO is per 1 januari 2016 opgeheven. Het bestuur van GR WEZO heeft daarmee alle beleidsinhoudelijke taken neergelegd en zijn bevoegdheden beperkt tot het nemen van besluiten aangaande:			
	• Verkoop vastgoed • Vaststellen liquidatiesaldo • Noodzakelijke besluiten binnen de administratieve besluitvorming. • Besluiten aangaande buitengemeenten			
	Zwolle heeft 2 van de 6 stemmen.			
	De organen van het werkvoorzieningschap blijven, conform artikel 26 van de gemeenschappelijke regeling, na de beëindiging van de regeling in functie, totdat de liquidatie is voltooid. Indien noodzakelijk zal de voorzitter de deelnemers bijeen roepen voor besluitvorming, tenzij – conform de gemeenschappelijke regeling – per e-mail unaniem besluitvorming plaats kan vinden.			
	Na de administratieve afwikkeling en de afronding van de verkoop van Herfte wordt het bestuur de definitieve liquidatiebalans ter vaststelling voorgelegd. Het bestuur stelt dan de eindafrekening vast en geeft opdracht tot uitkering van het eindbedrag.			
Financieel belang	1 januari 2016:	€ 0	31 december 2016:	€ 0
Toelichting	De GR heeft een geldlening van € 7,2 mln. aan de NV Wezo verstrekt.			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	€ 0	31 december 2016:	€ 0
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	€ 0	31 december 2016:	€ 0
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 0			
Risico's	Met de opheffing van de GR WEZO zijn alle risico's rechtstreeks gekoppeld aan Wezo NV. Het betreft de garantstelling voor de BNG, garantiestelling niet Wsw-personeel en vastgoed. Het risico is zeer klein.			

Shared Service Centrum Bedrijfsvoering (SSC ONS) - Zwolle			
Programma	18 - Bedrijfsvoering		
Oorsprong verbonden partij	In 2012 hebben de gemeenten Kampen, Zwolle en de provincie Overijssel het besluit genomen om het Shared Service Centrum Bedrijfsvoering (SSC) op te richten. Het SSC is een samenwerking tussen de gemeente Kampen, gemeente Zwolle en provincie Overijssel op het gebied van personeels- en salarisadministratie, ICT en inkoopadvisering. Vanaf 1 januari 2013 is het SSC gestart en verleent het de genoemde diensten aan de drie partnerorganisaties.		
Openbaar belang (doelstelling)	Efficiëntere uitvoering van diensten op het gebied van personeels- en salarisadministratie, ICT en inkoop.		
Resultaten beleidsvoornemens	De gemeente Zwolle treedt op als gastheerorganisatie voor het SSC en de SSC- medewerkers zijn in dienst van de gemeente Zwolle. In 2016 zijn de samenwerkingsmogelijkheden met Dronten en Dalfsen verkend. Dit heeft uiteindelijk niet geleid tot concrete toetredingsvoornemens van de betrokken partijen. Naar aanleiding van het rekenkamerrapport over het SSC is in 2016 gestart met een onderzoek naar het omzetten van de centrumregeling naar een bedrijfsvoeringsorganisatie (GR). In de loop van 2017 vindt hierover besluitvorming plaats.		
Bestuurlijk belang	Zwolle, Kampen en de provincie Overijssel participeren in het SSC. Zwolle participeert in de hoedanigheid als centrumgemeente in het SSC Bedrijfsvoering.		
Financieel belang	1 januari 2016:	n.v.t.	31 december 2016:
Toelichting	Als participant is Zwolle een bijdrage in de regeling verschuldigd respectievelijk moet Zwolle betalen voor afgenomen producten en diensten van het SSC.		
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	n.v.t.	31 december 2016:
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	n.v.t.	31 december 2016:
(Verwacht) Financieel resultaat	€ n.v.t.		
Risico's	Indien onverhoopt de kosten van het SSC oplopen en de bedrijfsvoeringsreserve van het SSC niet toereikend is, dan zijn alle partners naar rato een extra bijdrage verschuldigd ter dekking van de kosten.		

Historisch Centrum Overijssel (HCO) - Zwolle				
Programma	12 - Cultuur			
Oorsprong verbonden partij	Eind jaren 90 is er een landelijke tendens geweest dat in elke provincie een historisch centrum is geopend. De samenstellingen van deze historische centra verschilt. Vrijwel altijd is het historisch centrum ook in de provinciehoofdstad gevestigd. Gedachte destijds was vooral dat het archief beter en breder beschikbaar moest zijn (toegankelijkheid) en daarop is de wetgeving aangepast zodat de historische centra er kwamen.			
Openbaar belang (doelstelling)	HCO voert voor de gemeente de wettelijke archieftaak uit. Daarnaast zijn er publiekstaken gericht op ontsluiting van de archieven, zoals tentoonstellingen, websites e.d. Dit is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling, aanvullend in een vierjarig activiteitenplan.			
Resultaten beleidsvoornemens	Inmiddels is Deventer toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling, het rijk heeft hierop de regeling aangepast. Op dit moment worden er geen aanpassingen vanuit het Rijk omtrent 'Gemeenschappelijke regelingen' verwacht. Eventuele toetreding van het gemeente archief in Kampen is in voorbereiding. Gezien de toetreding van Deventer en de rol die directeur HCO gaat vervullen in het historische verhaal van Zwolle, is uittreden uit de regeling geen onderzoeksvraag meer. De provincie heeft toetreding in overweging om meer bestuurlijk betrokken te raken bij de uitvoering van de regeling. Het HCO is bezig met een digitaliseringsslag. De pilot E-depot wordt omgezet in reguliere bedrijfsvoering.			
Bestuurlijk belang	33.3% gemeente Zwolle, 33.3% Ministerie van OCenW en 33.3% Gemeente Deventer.			
Financieel belang	1 januari 2016:	€ 1.519.476	31 december 2016:	€ 1.682.902
Toelichting				
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	€ 352.123	31 december 2016:	€ 362.291
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	€ 1.671.953	31 december 2016:	€ 1.639.961
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 28.000			
Risico's	Door de toetreding van Deventer is het bedrijfsrisico gedaald van 50% naar 33,3%.			

Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT) - Zwolle				
Programma	19 - Financiering en algemene dekkingsmiddelen			
Oorsprong verbonden partij	GBLT voert de belastingheffing en inning plus de Wet WOZ uit voor haar leden.			
Openbaar belang (doelstelling)	Doelstelling van GBLT is het zorgdragen voor een efficiënte en effectieve heffing en invordering van belastingen en WOZ uitvoering			
Resultaten beleidsvoornemens	In 2016 heeft GBLT door Deloitte een onderzoek laten uitvoeren naar de interne beheersing. De aanbevelingen zijn opgepakt en de effecten hiervan leveren een bijdrage aan de risicobeheersing. Naast het risico op volledigheid van opbrengsten heeft de dienstverlening aan onze burgers en bedrijven de laatste tijd veel aandacht gekregen. Het juist en correct beantwoorden van vragen wordt continue gemonitord.			
Bestuurlijk belang	In totaal nemen 5 waterschappen (na fusie) en 6 gemeenten (na toetreding Dalfsen en Bunschoten) deel aan GBLT. Het DB bestaat uit 1 lid van de gemeenten en 1 lid vanuit de waterschappen. Zwolle is met één lid vertegenwoordigd in het AB net als de andere deelnemers.			
Financieel belang	1 januari 2016:	10,2% (1.778.000)	31 december 2016:	11,6% (1.774.557)
Toelichting	Financieel belang na toetreding Dalfsen en Bunschoten is nog niet bekend			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	€ 1.161.000	31 december 2016:	€ 703.000
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	€ 2.000.000	31 december 2016:	€ 2.000.000
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 3.500			
Risico's	Het juist en volledig opleggen en innen van aanslagen en hiermee het realiseren van de begrote belastinginkomsten.			

Uitvoeringsorganisatie Jeugdzorg IJsselland - Zwolle			
Programma	13 - Opvang en Bescherming		
Oorsprong verbonden partij	De Uitvoeringsorganisatie is opgericht door 11 gemeenten (Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle). De samenwerking op het terrein van de inkoop van (specialistische) jeugdzorg is tot stand gekomen om continuïteit van zorg, efficiency, kwaliteit en doelmatigheid te bieden en vanwege het feit dat dit (deels) door de nieuwe Jeugdwet wordt voorgeschreven;		
Openbaar belang (doelstelling)	De BVO heeft als missie om zich te ontwikkelen tot een stabiele, effectieve en efficiënte organisatie die de 11 samenwerkende gemeenten ontzorgt op het gebied van inkoop, facturatie en financiële monitoring van de jeugdhulp.		
Resultaten beleidsvoornemens	Het betreft hier een uitvoeringsorganisatie. De beleidsvoornemens worden binnen de diverse gemeenten zelf opgesteld.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit elf leden, vanuit elke deelnemende gemeente één lid. Het bestuur besluit bij volstreekte meerderheid van stemmen. Het dagelijks bestuur bestaat uit dezelfde personen.		
Financieel belang	1 januari 2016:	n.v.t.	31 december 2016: € 30,1 mln. zorgkosten € 0,4 mln. uitvoerkosten
Toelichting	De BVO Jeugd heeft geen eigen vermogen. De financiering door de 11 gemeenten vindt op basis van de meicirculaire plaats. Aan het eind van het begrotingsjaar vloeien overschotten terug naar de gemeenten of zullen gemeenten extra moeten bijdragen. Voor Zwolle levert de meicirculaire 2015 het financiële beeld op zoals hierboven geschetst.		
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	€ 0	31 december 2016: € 0
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	€ 0	31 december 2016: € 0
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 0		
Risico's	Iedere deelnemende gemeente is zelf risicodragend, naar verhouding van de inbreng. De risico's Jeugdzorg voor de gemeente Zwolle worden opgevangen via de risicoreserve Sociaal Domein.		

Gemeenschappelijke Regeling Archeologie - Zwolle			
Programma	Programma 5: Ruimte en cultuurhistorie		
Oorsprong verbonden partij	Het betreft een gemeenschappelijke regeling met het doel tot samenwerking tussen de gemeenten waarbij de archeologische beleids- en opgravingsexpertise van de gemeente Zwolle wordt ingezet in de buurgemeenten en aldus tevens bij wordt gedragen aan het vergroten van inzicht in de regionale archeologische informatie en in de samenhangende bewoningsgeschiedenis van dit gebied.		
Openbaar belang (doelstelling)	(Beleids)advisering en archeologisch onderzoek voor buurgemeenten indien dat noodzakelijk is.		
Resultaten beleidsvoornemens	In 2016 zijn verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd en rapporten opgesteld, waaronder een aantal vanuit het samenwerkingsverband met onze buurgemeenten. Belangwekkend was de opgraving in Hasselt waar de restanten van de Veerpoort aan de Kaai konden worden blootgelegd.		
Bestuurlijk belang	Zwolle is middels een lichte gemeenschappelijke regeling de samenwerking aangegaan met buurgemeenten Hattem, Zwartewaterland en Kampen. Op grond hiervan is de opgravingsvergunning van de gemeente Zwolle uitgebreid tot de het grondgebied van de deelnemende gemeenten.		
Financieel belang	1 januari 2016:	n.v.t.	31 december 2016: n.v.t.
Toelichting	zie tekst onder risico's		
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	n.v.t.	31 december 2016: n.v.t.
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	n.v.t.	31 december 2016: n.v.t.
(Verwacht) Financieel resultaat	n.v.t.		
Risico's	Het financiële risico wordt gering geacht. De diensten/kosten van uitgevoerde beleidsadvisering en archeologisch onderzoek worden bij de gemeenten in rekening gebracht en dragen bij aan de dekking van de archeologische dienst. De gemeente Zwolle draagt er zorg voor dat de sectie archeologie over voldoende capaciteit en middelen beschikt om de benodigde archeologische werkzaamheden en de (beleids) advisering te kunnen uitvoeren. Daarmee is het risico van deze GR gering.		

Omgevingsdienst IJsselland	
Programma	Programma 16 - Bestuur en dienstverlening
Oorsprong verbonden partij	In 2009 zijn door de VNG, het IPO en het Rijk afspraken gemaakt over structurele verbetering van de uitvoering van de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving op het gebied van het omgevingsrecht. Op basis van deze afspraken zijn er Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD) ontstaan. In Overijssel is destijds met als uitgangspunt "lokale binding, regionale bundeling" gekozen voor een netwerkvorm op basis van een Bestuursovereenkomst. Naar aanleiding van gewijzigde wetgeving is op 22 december 2016 de Omgevingsdienst IJsselland opgericht als gemeenschappelijke regeling.
Openbaar belang (doelstelling)	Het doel van deze samenwerking is een aantoonbare verbetering bereiken in de uitvoeringskwaliteit van de Wabo-taken op het gebied van Vergunningen, Toezicht en Handhaving voor wat betreft de basistaken. Het oorspronkelijke uitgangspunt van de netwerk-RUD blijft ook in de nieuwe GR van kracht. Om de kwaliteit te kunnen bewaken is hiervoor in de RUD, op basis van de kwaliteitscriteria, een takenpakket bepaald.
Resultaten beleidsvoornemens	In 2015 is gestart met het proces van omvorming van de netwerk Regionale Uitvoeringsdienst IJsselland naar een omgevingsdienst op basis van een GR. Hiervoor heeft de raad op 7 december 2015 gelden beschikbaar gesteld. Conform wetgeving te komen tot een kwalitatief goede en robuuste omgevingsdienst. De oprichtingsvergadering is op 22 december 2016 geweest. Op 1 januari 2018 moet de nieuwe omgevingsdienst als GR operationeel zijn. In 2017 wordt verder gewerkt aan een definitieve begroting voor de omgevingsdienst, een organisatie en formatieplan, een sociaal plan en de plaatsing van de betrokken medewerkers. Dan wordt ook duidelijk hoeveel FTE er overgaan en wat de bijdrage van Zwolle gaat worden.
Bestuurlijk belang	In totaal nemen 11 gemeenten en de provincie Overijssel deel aan de Omgevingsdienst IJsselland. Het DB bestaat uit 5 leden die zijn gekozen uit het AB. Zwolle is met één lid vertegenwoordigd in het AB net als de andere deelnemers.
Financieel belang	1 januari 2016: 31 december 2016:
Toelichting	Het verwachte financiële belang van Zwolle zal bij de start 01-01-2018 rond de 16% bedragen.
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016: 31 december 2016:
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016: 31 december 2016:
(Verwacht) Financieel resultaat	
Risico's	Op dit moment is nog niet helemaal duidelijk wat de kosten voor de vorming van de omgevingsdienst zullen zijn maar de verwachting is dat de daarvoor beschikbare gelden voldoende zullen zijn.

Vennootschappen

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten – Den Haag				
Programma	Programma 19: Financiering en algemene dekkingsmiddelen			
Oorsprong verbonden partij	De N.V. BNG Bank is in 1914 opgericht door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (onder de naam 'Gemeentelijke Credietbank'). De bank is een structuurvennootschap. Klanten van BNG Bank zijn overwegend overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. BNG Bank biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, advies, betalingsverkeer, elektronisch bankieren en vermogensbeheer. Ook participeert de bank in publiek-private samenwerking. Verreweg het grootste deel van de kredietverlening van de bank is kredietrisicovrij, omdat deze aan of onder garantie van overheden plaatsvindt.			
Openbaar belang (doelstelling)	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecificeerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. Doelen voor de gemeente Zwolle zijn : • invloed op dienstverlening en kostenniveau • rendement op aandelen en daarmee een duurzame belegging			
Resultaten beleidsvoornemens	Voor 2016 zijn er geen specifieke beleidsvoornemens opgesteld voor de BNG.			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Gemeente Zwolle heeft via stemrecht een belang van 0,27%.			
Financieel belang	1 januari 2016:	149.097 aandelen à € 2,50 nominaal = € 372.743	31 december 2016:	149.097 aandelen à € 2,50 nominaal = € 372.743
Toelichting				
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	€ 4.163 mln.	31 december 2016:	€ 4.486 mln.
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	€ 145.317 mln. + € 31 mln. (achtergestelde schulden)	31 december 2016:	€ 149.483 mln. + € 31 mln. (achtergestelde schulden)
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 226 mln. (2015) € 369 mln. (2016)			
Risico's	De aanhoudende onzekere marktomstandigheden hebben een negatieve uitwerking op het resultaat financiële transacties. Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de BNGBank Nederlandse Gemeenten het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2017. Dit betekent voor Zwolle onzekerheid over de dividendinkomsten. Voor het overige is het financiële risico voor Zwolle gering.			

Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland is Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (Enexis) en een productie- en leveringsbedrijf (Essent). In 2009 is het productie- en leveringsbedrijf verkocht aan RWE. Daarnaast heeft Zwolle in 2014 de aandelen in het afvalverwerkingsbedrijf Attero (voormalig Essent Milieu) verkocht aan Waterland. Uit beide verkopen vloeien de volgende deelnemingen voort waarin wij aandeelhouder zijn:

1. Enexis Holding N.V.
Het netwerkbedrijf van Essent, Enexis, is buiten de verkoop aan RWE gelaten en daarmee is Enexis Holding N.V. in 2009 een zelfstandig bedrijf geworden, waarvan de diverse overheden aandeelhouder zijn.
2. CBL Vennootschap B.V.
Bij de verkoop van Essent is het Cross Border Lease Escrow Fonds ontstaan.
3. Vordering Enexis B.V.
Het economisch eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten zijn binnen de Essent-groep in 2007 overgedragen aan Enexis. Op dat moment beschikte Enexis over onvoldoende contante middelen en daarom is de koopprijs omgezet in een lening van Essent. Na de splitsing in 2009 is de lening over gedragen aan de verkopende aandeelhouders van Essent.
4. Verkoop vennootschap B.V.
Bij de verkoop aan RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel hiervan is door de verkopende aandeelhouders overgedragen aan Verkoop Vennootschap (wat ook eigendom is van diezelfde aandeelhouders).
5. CSV Amsterdam B.V.
In 2008 zijn Essent en Essent Nederland B.V., met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON). Een eventuele schadevergoedingsvordering wordt gecedeerd aan de verkopende aandeelhouders die deze vordering gebundeld gaat ouden via de deelneming Claim Vennootschap B.V.
Daarnaast hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan Waterland bij de verkoop van Attero. De CSV beheert de daartoe geopende escrow-rekening.
6. Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.(PBE)
PBE is één van de onderdelen van Essent en heeft 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), onder andere eigenaar van de kerncentrale in Borssele. PBE heeft de aandelen ondergebracht bij Energy Resources Holding (ERH). Bij de verkoop van Essent aan RWE zouden de aandelen in EPZ ook worden overgedragen. Dit is door het bedrijf Delta NV bij de rechter aangevochten. In 2011 is het bemiddelingstraject dat daaruit voortkwam succesvol afgerond en zijn de aandelen alsnog aan RWE geleverd. PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket, waaronder het afwikkelen van zaken die uit de verkoop van de aandelen voortkomen.

Programma**Oorsprong verbonden partij**

Enexis beheert het energienetwerk in noord-, oost- en zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met onder andere toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.

Openbaar belang (doelstelling)

Doelen van de deelneming:

- invloed op dienstverlening en tarieven
- rendement
- grip op de uitvoering van een publiek belang.

Met het aandeelhouderschap worden publieke belangen behartigd. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving. Dit belang wordt nog verder versterkt doordat Enexis de transitie naar duurzame energie faciliteert.

Resultaten beleidsvoornemens

In het kader van de aflossing van de EDON-lening door Enexis zijn de aandeelhouders van Enexis in de gelegenheid gesteld om de lening om te zetten in aandelen én om aandelen te verkopen aan de partij die de lening wil omzetten in aandelen. De gemeente Zwolle heeft gebruik gemaakt van de laatste mogelijkheid. Op 21 december 2016 zijn 121.226 aandelen verkocht aan de provincie Groningen tegen een bedrag van

€ 3.800.152 (gebaseerd op de waarde van aandelen per 1 januari 2016). Daarnaast is de bij de aandelen behorende Back-to-Back Lening D (ten bedrage € 283.461) aan de provincie Groningen overgedragen.

Bestuurlijk belang

Gemeente Zwolle had via stemrecht een belang van 0,24% (355.645 aandelen). Door de verkoop van een aantal aandelen is het belang gedaald naar 0,16% (234.419 aandelen)

Financieel belang

1 januari 2016:	€ 355.645 (0,24% van het totale aandelenkapitaal)	31 december 2016:	€ 234.419 (0,24% van het totale aandelenkapitaal)
-----------------	---	-------------------	---

Toelichting

De nominale waarde per aandeel is € 1

(Verwacht) Eigen Vermogen

1 januari 2016:	€ 3.607 mln.	31 december 2016:	€ 3.704 mln.
-----------------	--------------	-------------------	--------------

(Verwacht) Vreemd Vermogen

1 januari 2016:	€ 3.472 mln.	31 december 2016:	€ 3.580 mln.
-----------------	--------------	-------------------	--------------

(Verwacht) Financieel resultaat

€ 223 mln. (2015)
€ 207 mln. (2016)

Risico's

Zwolle loopt het risico (een deel van) de boekwaarde van € 234.419 te moeten afwaarderen. Het risico voor de aandeelhouders is zeer gering, omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis.

Programma**Oorsprong verbonden partij**

CBL Vennootschap B.V. (CBL = Cross Border Lease) is ontstaan na verkoop van Essent aan RWE. Zij vertegenwoordigt de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en fungeert als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds. Wanneer na beëindiging van alle CBL's en de betaling uit het CBL Escrow Fonds nog geld overblijft in het CBL Escrow Fonds, wordt het resterende bedrag in de verhouding 50% - 50% verdeeld tussen RWE en verkopende aandeelhouders.

Openbaar belang (doelstelling)

Afwikkelen van de verkoop van Essent aan RWE (afhandeling alle rechten en plichten).

Resultaten beleidsvoornemens

Eind juni 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag afgerond \$ 19,1 mln. is door JP Morgan in de verhouding 50%-50% uitbetaald aan RWE en aan de vennootschap. Het restant bedrag is onder inhouding van \$ 1 mln. en 15% dividendbelasting naar rato van het belang in CBL Vennootschap B.V. uitbetaald aan de aandeelhouders. In juli 2016 is een bedrag van € 15.551 uitgekeerd aan de gemeente Zwolle (excl. € 2.744 ingehouden dividendbelasting)

Er is een bedrag van \$ 1 mln. aangehouden voor eventuele nakomende advies- en afwikkelingskosten. De verwachting is dat dit bedrag medio 2017 nog grotendeels vrij zal kunnen vallen en uitgekeerd kan worden aan de aandeelhouders.

Ondanks dat het escrow fonds in juni 2016 is uitbetaald en geliquideerd, dient de vennootschap nog in stand gehouden te worden tot en met 2019. De reden hiervoor is dat de vennootschap partij is in een aantal juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten.

Bestuurlijk belang

Gemeente Zwolle heeft via stemrecht een belang van 0,24% (4.752 aandelen) *(in vorige paragrafen werd een verkeerd aantal aandelen gehanteerd. Dit is nu aangepast. De stemverhouding was wel correct)*

Financieel belang

1 januari 2016:	€ 48 (0,24% van het totale aandelenkapitaal)	31 december 2016:	€ 48 (0,24% van het totale aandelenkapitaal)
-----------------	--	-------------------	--

Toelichting

De nominale waarde per aandeel is € 0,01

Verwacht Eigen Vermogen

1 januari 2016:	\$ 9,5 mln. (waarvan \$ 9,2 mln. reserves)	31 december 2016:	\$ 830.000 (waarvan \$ 570.000 reserves)
-----------------	--	-------------------	--

Verwacht Vreemd Vermogen

1 januari 2016:	\$ 445.000	31 december 2016:	\$ 155.000
-----------------	------------	-------------------	------------

Verwacht Financieel resultaat

- \$ 350.000 (2015)
- \$ 270.000 (2016) *(voorlopige cijfers)*

Risico's

Met de liquidatie van het CBL Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat wordt aangehouden in de vennootschap. (afgerond \$ 1 mln.). Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.81 BW.

Vordering Enexis B.V. - 's Hertogenbosch

Programma

Oorsprong verbonden partij

Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan. Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren is besloten de lening over te dragen aan de verkopende aandeelhouders van Essent.

Openbaar belang (doelstelling)

Afwikkelen van de verkoop van Essent aan RWE.

Resultaten beleidsvoornemens

Op het moment van overdracht bedroeg de vordering € 1,8 miljard. De vordering is vastgelegd in een leningovereenkomst bestaande uit vier tranches van aflossing.
 1e tranche - in januari 2012 door Enexis afgelost (€ 450 mln.)
 2e tranche - in oktober 2013 door Enexis vervroegd afgelost (€ 500 mln.)
 3e tranche - in april 2016 door Enexis vervroegd afgelost (€ 500 mln.)
 4e tranche - de 4^e tranche mag niet vervroegd worden afgelost en loopt tot 30 september 2019. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's zou de 4e tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen.

Bestuurlijk belang

Gemeente Zwolle had via stemrecht een belang van 0,24% (4.752 aandelen).
(in vorige paragrafen werd een verkeerd aantal aandelen gehanteerd. Dit is nu aangepast. De stemverhouding was wel correct)

Vanwege de aflossing van de EDON-lening, is 34% van de aandelen Enexis verkocht aan de provincie Groningen (zie Enexis Holding NV). De verkoop betekende tegelijkertijd dat ook de aandeelhouderslening Tranche D en de daaraan gekoppelde aandelen Vordering Enexis voor 34% overgedragen zijn aan de provincie Groningen. In totaal zijn 1.620 aandelen (ter waarde van € 0,01 per aandeel) in Vordering op Enexis BV overgedragen. Hiermee komt het bestuurlijk belang van de gemeente Zwolle in Vordering op Enexis BV op 0,16% (3.132 aandelen) te liggen.

Financieel belang

1 januari 2016:	€ 47,52 (0,24% van het totale aandelenkapitaal)	31 december 2016:	€ 31,32 (0,16% van het totale aandelenkapitaal)
-----------------	---	-------------------	---

Toelichting

De nominale waarde per aandeel is € 0,01

(Verwacht) Eigen Vermogen

1 januari 2016:	€ 850 mln. (waarvan -€ 56.500 reserves)	31 december 2016:	€ 350 mln. (waarvan - € 73.500 reserves)
-----------------	---	-------------------	--

(Verwacht) Vreemd Vermogen

1 januari 2016:	€ 12,2 mln.	31 december 2016:	€ 6,3 mln.
-----------------	-------------	-------------------	------------

(Verwacht) Financieel resultaat

- € 22.200 (2015)
 - € 16.900 (2016)

Risico's

De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet -tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000). Voor Zwolle betekent dit een risico van € 31.

Programma**Oorsprong verbonden partij**

Bij de verkoop van Essent aan RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de verkopende aandeelhouders overgedragen aan Verkoop Vennootschap B.V..

Daarnaast heeft RWE, ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims, bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Dit fonds wordt door de Verkoop vennootschap B.V. beheerd. Daarmee is de functie van Verkoop Vennootschap B.V. dus tweërlei:

- namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RWE;
- het geven van instructies aan de escrow agent wat betreft het beheer van het bedrag dat in het General Escrow Fonds is gestort.

Openbaar belang (doelstelling)

Afwikkelen van de verkoop van Essent aan RWE.

Resultaten beleidsvoornemens

Het vermogen in het General Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009 € 800 mln.. In april 2011 is het eerste deel van de General Escrow, minus gemelde claims door RWE, vrijgevallen en aan de aanhouders uitgekeerd (€ 360 mln.). In september 2015 is een tweede deel, minus gemelde claims, vrijgevallen en aan de aandeelhouders uitgekeerd (€ 326,9 mln.)

Eind juni 2016 zijn RWE en Verkoop Vennootschap B.V. tot een compromis gekomen voor de afwikkeling van alle (fiscale) claims, te weten € 29.768.308. Het restbedrag in het General Escrow Fonds van € 83.090.963 is door JP Morgan uitbetaald aan Verkoop Vennootschap B.V.. Dit bedrag is vervolgens aan de aandeelhouders naar rato van hun belang in Verkoop Vennootschap B.V. uitbetaald.

Eind juni 2016 is het General Escrow Fonds geliquideerd. Ondanks dat het escrow fonds in juli 2016 is uitbetaald en geliquideerd, dient de vennootschap nog in stand gehouden te worden tot en met 2019. De reden hiervoor is dat de vennootschap partij is in een aantal juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten.

Zwolle heeft een bedrag van € 776.714 ontvangen.

Bestuurlijk belang

Gemeente Zwolle heeft via stemrecht een belang van 0,24% (4.752 aandelen).
(in vorige paragrafen werd een verkeerd aantal aandelen gehanteerd. Dit is nu aangepast. De stemverhouding was wel correct)

Financieel belang

1 januari 2016:	€ 47,52 (0,24% van het totale aandelenkapitaal)	31 december 2016:	€ 47,52 (0,24% van het totale aandelenkapitaal)
-----------------	---	-------------------	---

Toelichting

De nominale waarde per aandeel is € 0,01

(Verwacht) Eigen Vermogen

1 januari 2016:	€ 84,8 mln. (waarvan reserves - € 16 mln.)	31 december 2016:	€ 1,4 mln. (waarvan reserves - € 16,4 mln.)
-----------------	--	-------------------	---

(Verwacht) Vreemd Vermogen

1 januari 2016:	€ 30,1 mln. (waarvan voorzieningen € 29,8 mln.)	31 december 2016:	€ 2.000 (waarvan voorzieningen € 0)
-----------------	---	-------------------	-------------------------------------

(Verwacht) Financieel resultaat

€ 48,9 mln. (2015)
- € 430.000 (2016)

Risico's

Buiten het bedrag dat in het General Escrow Fonds werd gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen.

Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000). Voor Zwolle betekent dit een maximaal risico van € 47,52.

Programma

Oorsprong verbonden partij

Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V.. De statuten zijn gewijzigd, zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:

- namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON;
- namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland");
- het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening naar aanleiding van de verkoop Attero (in 2014) is gestort.

Openbaar belang (doelstelling)

Afwikkelen van de verkoop van Essent aan RWE

Resultaten beleidsvoornemens

- De Hoge Raad heeft op 26 juni 2015 arrest gewezen. De Hoge Raad heeft de Staat in het gelijk gesteld door te oordelen dat de Won niet in strijd is met het EU-recht. Met deze uitspraak van de Hoge Raad zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen. Voor de vennootschap is de procedure daarmee geëindigd.
- De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat een eventuele schadeclaim wordt gevoerd tegen de Staat en dat claims (die door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) kunnen worden ingediend) worden afgewikkeld.
Op 22 mei 2015 heeft Waterland een claim van ten minste € 9,5 mln. ingediend bij CSV Amsterdam BV. Vanwege deze claim moest het gehele in escrow geplaatste bedrag ter beschikking blijven ter afwikkeling van deze claim. Om die reden heeft de beoogde verlaging van de escrow en de uitbetaling aan de aandeelhouders niet plaatsgevonden in 2015. Voor Zwolle zou het gaan om een bedrag van € 22.800.

In juni 2016 is een compromis bereikt tussen Waterland en de vennootschap voor een bedrag van € 5.464.217 over de belastingclaims tot en met de periode waarin Attero integraal onderdeel, als Essent Milieu, uitmaakte van de Essent-organisatie. Het bedrag is betaald uit het escrow fonds van € 13,5 mln.. Daarnaast is door Attero een bedrag betaald aan de vennootschap van € 3.406.063 voor de (eventuele) belastingteruggaven over deze periode. Het bedrag is toegevoegd aan de overige reserves van de vennootschap. Eventuele uitkering van dit bedrag zal uiterlijk mei 2019 plaatsvinden.
- Het vermogen op de escrow-rekening is € 13,5 mln. De escrow-rekening wordt aangehouden bij de notaris. De verkopende aandeelhouders en Waterland zijn niet zonder meer gerechtigd tot het voornoemde bij een notaris in escrow gestorte bedrag. De verkopende aandeelhouders en Waterland hebben enkel een voorwaardelijke aanspraak op dat bedrag. Zodra aan de in de escrow overeenkomst opgenomen voorwaarden is voldaan, zal de notaris het desbetreffende bedrag betalen aan hetzij de CSV Amsterdam B.V. (ten gunste van de verkopende aandeelhouders van Attero), hetzij aan Waterland. Het in escrow gestorte bedrag maakt geen onderdeel van de balans van CSV Amsterdam B.V..

Bestuurlijk belang

Gemeente Zwolle heeft via stemrecht een belang van 0,24% (4.752 aandelen).
(in vorige paragrafen werd een verkeerd aantal aandelen gehanteerd. Dit is nu aangepast. De stemverhouding was wel correct)

Financieel belang

1 januari 2016:	€ 47,52 (0,24% van het totale aandelenkapitaal)	31 december 2016:	€ 47,52 (0,24% van het totale aandelenkapitaal)
-----------------	---	-------------------	---

Toelichting

Nominale waarde per aandeel is € 0,01

(Verwacht) Eigen Vermogen

1 januari 2016:	- € 42.000 (waarvan reserves - € 42.000)	31 december 2016:	€ 3,2 mln. (waarvan reserves € 3,2 mln.)
-----------------	--	-------------------	--

(Verwacht) Vreemd Vermogen

1 januari 2016:	€ 50.000	31 december 2016:	€ 162.000
-----------------	----------	-------------------	-----------

(Verwacht) Financieel resultaat

- € 51.000 (2015)
€ 3,3 mln. (2016, voorlopige cijfers)

Risico's

Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag (€ 13,5 mln.) op de escrow-rekening.
Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000). Voor Zwolle betekent dit een maximaal risico van € 47,52.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. - 's Hertogenbosch				
Programma				
Oorsprong verbonden partij	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. had, via Energy Resources Holding (ERH) een 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ). Dit aandeel is in 2011, na een juridisch- en een bemiddelingstraject, geleverd aan RWE, als onderdeel van de gehele verkoopprocedure van Essent aan RWE. PBE heeft nu nog een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant borging publiek belang kerncentrale Borssele (2009). Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid.			
Openbaar belang (doelstelling)	Afwikkelen van de verkoop van Essent aan RWE			
Resultaat beleidsvoornemens	Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders. Ondanks dat het escrow fonds in juli 2016 is uitbetaald en geliquideerd (zie Verkoop Vennootschap B.V.), dient de vennootschap nog in stand gehouden te worden tot en met 2019. De reden hiervoor is dat de vennootschap partij is in een aantal juridische overeenkomsten (convenanten) die bij de overdracht van EPZ aan RWE c.q. Delta zijn afgesloten.			
Bestuurlijk belang	Gemeente Zwolle heeft via stemrecht een belang van 0,24% (355.645 aandelen).			
Financieel belang	1 januari 2016:	€ 3.556 (0,24% van het totale aandelenkapitaal)	31 december 2016:	€ 3.556 (0,24% van het totale aandelenkapitaal)
Toelichting	Nominale waarde per aandeel is € 0,01			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	€ 1,6 mln. (waarvan reserves € 83.000)	31 december 2016:	€ 1,6 mln. (waarvan reserves € 148.000)
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	€ 118.000	31 december 2016:	€ 45.000
(Verwacht) Financieel resultaat	- € 18.000 (2015) € 65.000 (2016, voorlopige cijfers)			
Risico's	Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (€ 1.496.822). Voor Zwolle betekent dit een maximaal risico van € 3.556.			

Attero - 's Hertogenbosch				
Programma				
Oorsprong verbonden partij	In 2009 is het voormalige bedrijf Essent Milieu verzelfstandigd en verder gegaan onder de naam Attero. Attero is expert in het storten, verbranden en composteren van afval. Daarnaast richt Attero zich op de productie van duurzame energie uit afval. Attero is in 2014 verkocht aan Waterland Private Equity Investments.			
Openbaar belang (doelstelling)	Afwikkelen van de verkoop van Essent aan RWE			
Resultaten beleidsvoornemens	Bij de verkoop van Attero in 2014 is een bedrag van € 13,5 mln. euro in escrow (derdenrekening) gestort. Dit bedrag wordt beheerd door CSV Amsterdam BV. Hiermee komt een einde aan Attero als verbonden partij.			
Bestuurlijk belang	Vanwege verkoop van de aandelen heeft Zwolle geen belang meer in Attero.			
Financieel belang	1 januari 2016:	n.v.t.	31 december 2016:	n.v.t.
Toelichting				
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	n.v.t.	31 december 2016:	n.v.t.
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	n.v.t.	31 december 2016:	n.v.t.
(Verwacht) Financieel resultaat	n.v.t.			
Risico's	n.v.t.			

NV Vitens - Zwolle				
Programma				
Oorsprong verbonden partij	Overall in ons land werden drinkwaterbedrijven opgezet; uiteindelijk telde Nederland er zo'n 220. In de jaren daarna fuseerden steeds meer drinkwaterbedrijven tot de huidige tien, waarvan Vitens er één is. Vitens bestaat in haar huidige vorm sinds 2006 en richt zich op het maken van drinkwater.			
Openbaar belang (doelstelling)	- invloed op dienstverlening en tarieven - rendement op aandelen en daarmee een duurzame belegging			
Resultaten beleidsvoornemens	Het is Vitens gelukt om in 2016 de tarieven te laten dalen. Hiermee is de gemiddelde jaarnota voor kleinverbruik gedaald van € 120 in 2015 naar € 114 in 2016. Vitens heeft hierdoor in 2016 de laagste drinkwatertarieven in Nederland. De solvabiliteit (voor uitkering dividend) is gestegen van 27,5% (2015) naar 28,1% (2016). Hiermee ontwikkeld de solvabiliteit zich verder richting de doelstelling van 30%. Vitens stelt de aandeelhoudersvergadering voor om een bedrag van € 19,4 mln. aan dividend uit te keren (40% van de winst). Dit is per aandeel € 3,36. Het bedrag is lager dan in 2016, toen € 3,83 per aandeel werd uitgekeerd over de winst van 2015.			
Bestuurlijk belang	Via stemrecht op aandelen: 0,802%. Gemeente Zwolle vertegenwoordigt de Overijsselse gemeenten tijdens de Algemene vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang	1 januari 2016:	€ 46.329 (0,802% van het totale aandelenkapitaal)	31 december 2016:	€ 46.329 (0,802% van het totale aandelenkapitaal)
Toelichting	De nominale waarde per aandeel is € 1			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	€ 471,7 mln.	31 december 2016:	€ 489,1 mln.
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	€ 1.249,2 mln.	31 december 2016:	€ 1.242,7 mln.
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 93,3 mln. (2015) € 82,7 mln. (2016)			
Risico's	Met een boekwaarde van € 46.329 van de aandelen en een verwachte solvabiliteit die is gegroeid naar 28,1 % per 31 december 2016, wordt het risico gering geacht. Voor 2018 zullen echter de dividendinkomsten stevig dalen. In dat jaar zal Vitens, in verband met landelijke wetgeving (WACC), een deel van haar winst over 2016 moeten teruggeven aan haar klanten via een tariefsverlaging.			

NV Wadinko - Zwolle				
Programma	2 - Economie			
Oorsprong verbonden partij	Wadinko is in 1992 ontstaan vanuit de Waterleidingmaatschappij Overijssel. De gemeente Zwolle is één van de 25 aandeelhouders. De overige aandeelhouders zijn 24 gemeenten en de Provincie Overijssel.			
Openbaar belang (doelstelling)	Het stimuleren van gezonde bedrijvigheid (vooral stuwende sectoren, zoals zakelijke dienstverlening en industrie) en daarmee de groei en het behoud van werkgelegenheid in de regio. Doelstelling is 5000 arbeidsplaatsen in 2021 bij Wadinko participaties.			
Resultaten beleidsvoornemens	In 2016 participeerde Wadinko in 5 bedrijven uit Zwolle (op een totaal van 23 participaties). Deze participaties zijn meerjarige trajecten, die soms decennialang duren.			
Bestuurlijk belang	Via stemrecht op aandelen: 4,18%.			
Financieel belang	1 januari 2016:	€10.000	31 december 2016:	€10.000
Toelichting	100 aandelen van € 100 (nominaal).			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	€ 65.283.560	31 december 2016:	€ 65.583.560
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	€ 0	31 december 2016:	€ 0
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 1.500.000, waarvan €1.200.000 als dividend aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd. Voor Zwolle komt dit neer op een dividenduitkering van € 50.000.			
Risico's	Inherent aan haar bedrijfsactiviteiten loopt Wadinko risico's. Door de interne maatregelen met betrekking tot risicobeheersing, zijn de risico's voor de aandeelhouders nihil.			

NV ROVA - Zwolle			
Programma	9 - Integraal beheer openbare ruimte		
Oorsprong verbonden partij	De Gemeente heeft in het gemeentelijk belang, in samenwerking met de overige in de Gemeenschappelijke Regeling IJssel-Vecht deelnemende gemeenten en de Regio IJssel-Vecht, ROVA op 28 mei 1996 opgedragen de gemeentelijke afvalbeheertaken en enkele reinigingstaken uit te voeren in het belang van een doelmatige, milieu hygiënisch en economisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen. In 2012 is afdeling Uitvoering van de Gemeente en de groenafdeling van WEZO samen onder de paraplu van ROVA gebracht.		
Openbaar belang (doelstelling)	Doelen van de deelneming: • invloed op dienstverlening, kostenniveau en tarieven. • rendement op aandelen en daarmee een duurzame belegging Met de bundeling van de vak deskundigheid van de afdeling Uitvoering van de gemeente, de inzet van WSW medewerkers en de (commerciële) deskundigheid van ROVA worden de volgende effecten beoogd: • structureel lagere kosten voor het groenonderhoud en het serviceonderhoud grijs op korte en langere termijn voor de gemeente Zwolle; • langdurige werkgelegenheid voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt; • een bijdrage aan de duurzaamheid omdat de productie en verwerking van groenafval in één hand komt • en tegemoet komen aan de ambities van het college ten aanzien van opgave gericht werken, maar tegen lagere kosten.		
Resultaten beleidsvoornemens	Doorvoeren omgekeerde inzameling cf. gemeentelijk grondstoffenplan 2012 – 2016 is afgerond. Doelstellingen zijn gehaald: minder restafval is 46 kg per inwoner (doel was 47 kg). Per 1 juli 2012 is het onderhoud van openbare ruimte overgegaan naar Rova. Dit heeft geleid tot structureel lagere kosten. Ten opzichte van de loonsom van ROVA bedraagt het SROI percentage in 2016 ruim 8%.		
Bestuurlijk belang	Via stemrecht op aandelen: huidig aandeel, aandelen A (afval) → totaal 17,19%. In 2013 heeft uitbreiding plaatsgevonden met het aandelenpakket (C) i.v.m. overgang van het onderhoud van openbare ruimte naar Rova → totaal A+C: 26,66% van de aandelen.		
Financieel belang	1 januari 2016: 1.490 aandelen A à € 113,45 nominaal. 1.225 aandelen C à € 113,45 nominaal. Achtergestelde geldlening € 2,3 mln.; rentevergoeding 8% = € 185.000	31 december 2016: 1.490 aandelen A à € 113,45 nominaal. 1.225 aandelen C à € 113,45 nominaal. Achtergestelde geldlening € 2,3 mln.; rentevergoeding 8% = € 185.000	
Toelichting	Ontvangen dividenden: in 2009 € 673.000 in 2010 € 664.000 in 2011 € 1.068.000 in 2012 € 945.000 in 2013 € 1.054.000 in 2014 € 701.000 in 2015 € 723.000 in 2016 € 833.000		
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016: € 28.720.000	31 december 2016:	€ 30.720.000
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016: € 50.280.000	31 december 2016:	€ 50.280.000
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 4.106.000 (begroting 2016)		
Risico's	Risico bestaat uit het niet kunnen terugbetalen van achteruit gestelde lening van € 2,3 mln. en het geïnvesteerde bedrag in aandelen van € 308.000. Gezien de activiteiten van Rova (zij opereert vrijwel alleen voor gemeenten) en de financiële positie van Rova (een eigen vermogen van rond € 30 mln.) wordt het risico geacht.		

NV WEZO - Zwolle				
Programma	12 - Inwonersondersteuning			
Oorsprong verbonden partij	Wezo NV is ontstaan vanuit de wettelijke verplichting tot uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening.			
Openbaar belang (doelstelling)	Uitvoering geven aan de Wet sociale werkvoorziening op basis van het Aanwijzingsbesluit van gemeente Zwolle			
Resultaten beleidsvoornemens	Gemeente Zwolle heeft alle aandelen van de vier andere, kleinere aandeelhoudende gemeenten overgenomen en is daarmee per 11 december 2015 enig aandeelhouder van Wezo NV geworden. In 2016 is gestart met de samenwerking tussen Wezo NV en de afdeling Werk, Re-integratie en Arbeidsontwikkeling van gemeente Zwolle in de uitvoering van de Participatiewet.			
Bestuurlijk belang	Gemeente Zwolle is per 11 december 2015 enig aandeelhouder.			
Financieel belang	1 januari 2016:	2330 van 2330 aandelen (100%)	31 december 2016:	2330 van 2330 aandelen (100%)
Toelichting	Maatschappelijk kapitaal : 4.500 a 1.000 nominaal Aandelen in portefeuille : 2170 Geplaatst en gestort : 2.330			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	€ 87.000	31 december 2016:	€ 0
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	€ 15.505.000	31 december 2016:	€ 14.698.000
(Verwacht) Financieel resultaat	Exploitatie uitvoering wsw 69.000			
Risico's	De gemeente Zwolle staat als enig aandeelhouder voor de tekorten van de Wezo holding NV afgegeven. Daarnaast staat de gemeente Zwolle garant voor de BNG leningen en de wachtgeld uitkeringen en premieafdracht voor het niet Wsw-personeel dat vóór 2001 reeds in dienst was bij de GR WEZO. Het financieel risico is groot, zie paragraaf weerstandsvermogen			

Zuiderzeehaven Ontwikkelingsmaatschappij CV en Zuiderzeehaven Beheer BV – Kampen				
Programma	2 - Economie			
Oorsprong verbonden partij	In het kader van de regionale bestuurlijke samenwerking en omdat Zwolle geen natte kavels meer kan verkopen is er gekozen voor een regionale aanpak. Inmiddels is er de Logistieke visie.			
Openbaar belang (doelstelling)	Versterking van de economische structuur van Zwolle en Kampen. De ontwikkeling van de ZZH, een watergebonden bedrijventerrein op Kampens grondgebied is één van de acties. Voor de gemeente Zwolle van groot belang omdat wij geen watergebonden bedrijventerreinen meer hebben. Daarom de gezamenlijke ontwikkeling via PPS.			
Resultaten beleidsvoornemens	In 2017 is van de 51 hectare nog 13,3 hectare te verkopen. Het betreft ca. 2,3 ha nat en ca. 11,0 ha droog. Het streven is per 2018 / 2021 alles verkocht te hebben.			
Bestuurlijk belang	Participatie is in beide gevallen 16,67% obv PPS constructie 50% publieke- en 50% private sector			
Financieel belang	1 januari 2016:	Inbreng als commanditair vennoot € 237.500 en achtergestelde lening € 0,67 mln. Deelname aandelen beherend vennoot 30 aandelen á € 100 = € 3.000.	31 december 2016:	
Toelichting	Geen opbrengst uit rente op kapitaalverstrekking en voorlopig geen dividend.			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	€ 5.836.266	31 december 2016:	€ 7.244.424
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	€ 4.656.156	31 december 2016:	€ 4.309.668
(Verwacht) Financieel resultaat	ca. € 14,8 mln (resultaat grondexploitatie)			
Risico's	Het risico bestaat dat in de vigerende grondexploitatie de resterende uit te geven kavels niet in de geplande looptijd (31-12-2018) worden uitgegeven. Indien dit dreigt te gebeuren, wordt in de loop van 2018 overwogen om Of de grondexploitatie per 31-12-2018 te beëindigen en de resterende gronden tegen inbrengwaarde aan kampen over te doen Of de looptijd te verlengen met drie jaar met als doel de resterende kavels alsnog te verkopen. De beheersmaatregel die is getroffen om alle kavels voor 31-12-2018 te verkopen, is inzet op extra acquisitie. Hiervoor is recentelijk een accountmanager aangetrokken.			

Port of Zwolle Coöperatie U.A.- Zwolle				
Programma	2 - Economie			
Oorsprong verbonden partij	Gemeentelijke samenwerking op het gebied van logistiek en havens, Zwolle, Kampen en Meppel. Oprichting heeft begin 2016 plaatsgevonden.			
Openbaar belang (doelstelling)	Gezamenlijke profilering en marketing, acquisitie, uniformiteit in verordening en regelgeving. Hierdoor stimuleren en vergroten ladingstromen over water.			
Resultaten beleidsvoornemens	2016 is voornamelijk gebruikt voor oprichting en vaststellen havenvisie en businessplan.			
Bestuurlijk belang	Alle partners zijn voor 1/3 aandeelhouder in de coöperatie.			
Financieel belang	1 januari 2016:	1/3	31 december 2016:	1/3
Toelichting	Alle drie de deelnemers dragen 75.000,-- per jaar bij aan de exploitatie			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	€ 0	31 december 2016:	€ 0
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	€ 0	31 december 2016:	€ 0
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 0			
Risico's	Maximaal ten hoogste van de financiële bijdrage. Het is een organisatie in oprichting waar nog diverse onderdelen ingebed moeten worden met bijhorende risico's. Daarom is er per fase een go/no go moment opgenomen.			

Stichtingen en verenigingen

Stichting administratiekantoor Dataland - Gouda				
Programma				
Oorsprong verbonden partij	DataLand is een initiatief van en voor gemeenten. Het doel van DataLand is het realiseren van een landelijke voorziening die leidt tot het breder toegankelijk maken van gegevens uit het gemeentelijke informatiedomein voor de publieke en private markt. Per brief van 13 april 2001 adviseert de Vereniging van Nederlandse Gemeenten aan gemeentebesturen - mede in het licht van de zeer lage eenmalige kosten - deel te nemen aan de activiteiten van Dataland.			
Openbaar belang (doelstelling)	Dataland verzorgt de toegankelijkheid van gemeentelijke vastgoed informatie voor marktpartijen in Nederland. Dataland faciliteert het Gemeentelijk Geo Beraad; een bestuurlijk podium voor gemeentelijke standpunten op het terrein van de ruimtelijke informatie. En verzorgt een verbinding tussen gemeenten, VNG en KING.			
Resultaten beleidsvoornemens	Voor 2016 waren er geen specifieke beleidsvoornemens			
Bestuurlijk belang	Zwolle is als een van de 400 deelnemende gemeenten als participant vertegenwoordigd in de certificaathoudersvergadering			
Financieel belang	1 januari 2016:	59.422 certificaten van aandelen Dataland B.V. à € 0,10	31 december 2016:	59.422 certificaten van aandelen Dataland B.V. à € 0,10
Toelichting	Dienstenovereenkomst voor aanlevering gebouwgegevens. 20% van de opbrengst die Dataland maakt op door Zwolle aangeleverde gegevens komt ten gunste van de algemene middelen.			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	€ 948.912	31 december 2016:	€ 846.646
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	€ 0	31 december 2016:	€ 0
(Verwacht) Financieel resultaat	- € 102.266			
Risico's	Het financieel risico is laag en beperkt zich tot het in certificaten geïnvesteerde bedrag. Het betreft een eenmalige storting. Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden. Verstrekking van gegevens aan afnemers vindt plaats tegen verstrekkingskosten. Deze inkomsten worden door DataLand gebruikt om de drieledige taken van de organisatie – een stichting zonder winstoogmerk – uit te voeren. Jaarlijks wordt een vergoeding aan deelnemende gemeenten uitgekeerd voor het leveren van de gemeentelijke gegevens. Het eventuele overschot aan inkomsten wordt daarnaast aan certificaathoudende gemeenten uitgekeerd.			

Coöperatieve vereniging Dimpact UA – Enschede			
Programma	16 - Bestuur en dienstverlening		
Oorsprong verbonden partij	Sinds 2005 is Zwolle lid van de coöperatieve vereniging Dimpact. Een vereniging met als doel het gezamenlijk inkopen van dienstverleningssoftware. Deze doelstelling is inmiddels uitgebreid met het thema standaardisatie van overheidsdienstverlening.		
Openbaar belang (doelstelling)	Vereenvoudigen en verbeteren van digitale (dienstverlenings)processen en digitale aanvragen. Verbeteren digitale dienstverlening.		
Resultaten beleidsvoornemens	Lidmaatschap van de vereniging Dimpact houdt in dat voor een vaste prijs gebruik kan worden gemaakt van een aantal softwarepakketten ter ondersteuning van digitale dienstverlening en bedrijfsvoering. Hieronder valt het KCS systeem, zaakstelsysteem, DMS/RMA, mid-office suite en Burgerzakenmodules. Ook realisatie van koppelingen tussen deze geïntegreerde suite met bijv. MijnOverheid Berichtenbox, de basisregistraties en overige bronnen uit de GDI valt hieronder. Hosting van de suite, beheer en onderhoud is hierbij inbegrepen, evenals doorontwikkeling van de systemen om aan te kunnen sluiten bij de wijzigende eisen aan de digitale overheid. Verder zit in het lidmaatschap inbegrepen de kosten voor het regiebureau Dimpact. Verder inbegrepen is zijn licenties voor een kennisbank voor het KCC(SDU), content search engine (My-lex) en het gebruik van het standaard website moedersjabloon. Het Dimpact bureau organiseert verder kennisevents die gratis toegankelijk zijn voor de leden en waar kennis over relevante onderwerpen (van informatiebeveiliging tot standaardisatie van overheidsdienstverlening) kan worden gehaald en gedeeld. In 2017 wil Dimpact de praktijkervaring van op grote schaal samenwerken tussen gemeenten inzetten om als landelijke proeftuin te fungeren voor VNG/KING. Dit om bij te dragen aan het realiseren van de Digitale Agenda 2020.		
Bestuurlijk belang	De vereniging is afgelopen jaar met twee leden uitgebreid en telt nu 33 lid gemeenten. Zwolle levert afvaardiging in kerngroep, stuurgroep, expert- en werkgroepen.		
Financieel belang	1 januari 2016:	€ 0	31 december 2016: € 0
Toelichting	Contributie van € 570.000 per jaar		
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	€ 608.000	31 december 2016: € 675.000
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	€ 2.205.000	31 december 2016: € 2.350.000
(Verwacht) Financieel resultaat	67.000		
Risico's	Risico wordt gering geschat Het vreemd vermogen bestaat uit kortlopende schulden waaronder handelscrediteuren, sociale premies, belastingen en vooruit gefactureerde omzet. De genoemde bedragen zijn slechts voorlopige schattingen. De jaarrekeningen dienen nog te worden gecontroleerd en goedgekeurd door een externe accountant.		

Paragraaf 4 Lokale heffingen

Op basis van de uitgangspunten van de begroting 2016 is een algemene inflatiecorrectie op de gemeentelijke tarieven en belastingen toegepast van -0,25%. Voor de meeste tarieven betekent dit dat de algemene inflatiecorrectie is toegepast. De volgende tarieven kennen een afwijkende tariefsaanpassing:

- De sporttarieven zijn verhoogd met 20% (in verband met extra verhoging vanwege de bezuinigingstaakstelling)
- Voor de baatbelasting is de tariefstelling niet aan de orde
- De tarieven toeristenbelasting zijn niet verlaagd met inflatiepercentage
- De tarieven voor de begraafplaatsrechten zijn niet verlaagd met inflatiecorrectie
- De tarieven voor parkeerbelasting (parkeren bij parkeerapparatuur) zijn met € 0,20 per uur verhoogd
- De tarieven leges zijn niet verlaagd met de inflatiecorrectie van -0,25%, met uitzondering van de tarieven voor gebruiksvergunningen, gedoogbeschikkingen en ondergrondse leidingen.
- Dwangsom voor afhalen van een fiets bij AFAC is niet aangepast

Woonlastenontwikkeling

De OZB tarieven zijn verlaagd met 0,25%.

De tarieven voor afvalstoffenheffing zijn verlaagd met 1,35% en bedragen in 2016:

- € 212,48 voor een éénpersoonshuishouden
- € 265,60 voor een meerpersoonshuishouden.

Het tarief voor de rioolrechten is met 2,0% verhoogd en bedraagt voor 2016 € 107,89.

Woonlastendruk	WOZ-waarde woning			
	€ 150.000		€ 250.000	
Soort huishouden	2015	2016	2015	2016
Huurder 1 persoonshuishouden	215,38	212,48	215,38	212,48
Huurder meer persoonshuishouden	269,23	265,60	269,23	265,60
Eigenaar/bewoner 1 persoonshuishouden	520,80	519,12	653,90	651,62
Eigenaar/bewoner meer persoonshuishouden	574,65	572,24	707,75	704,74

Gerealiseerde opbrengst gemeentelijke tarieven 2015 (bedragen x € 1.000)	rekening 2015	begroting 2016	rekening 2016	
1. Onroerende zaakbelasting	35.465	35.687	36.143	
2. Baatbelasting	-2	2	1	
3. Precariobelasting	308	415	495	
4. Toeristenbelasting	142	102	152	
5. Leges Juridische zaken en veiligheid (APV)	145	190	125	
6. Leges Burgerzaken	1.303	1.343	1.456	2)
7. Bouwleges	3.188	2.750	3.288	
8. Gebruiksvergunningen	8	26	14	
9. Havengelden	425	433	429	
10. Warenmarktrechten	217	250	217	
11. Rioolrechten	6.448	6.674	6.849	1)
12. Begraafplaatsrechten	772	875	1.119	1)
13. Parkeergelden	6.916	7.546	7.452	1)
14. Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	13.584	13.394	13.319	1)
15. Fiscalisering parkeerboetes	670	700	741	1)
16. Sporttarieven	847	963	961	
17. Overige leges/rechten	299	211	382	
Totaal opbrengst gemeentelijke tarieven	70.735	71.561	73.143	

1) Deze tarieven hebben zowel op begrotings-, als op rekeningsbasis een kostendekkendheid van 100%. Voor het onderdeel parkeergelden en fiscalisering parkeerboetes geldt een taakstellende winstafracht. Verschillen worden verrekend met de egalisereserves.

2) De opbrengsten rijksleges zijn buiten beschouwing gelaten, i.v.m. afdracht aan het rijk.

Toelichting op opbrengst van de gemeentelijke tarieven:

De werkelijke opbrengst uit tarieven is ruim € 1,5 mln. hoger dan begroot. Dit is met name het gevolg van meer opbrengsten uit OZB, bouwleges, rioolrechten en begraafplaatsrechten en overige lege/rechten (AFAC en Kabels en leidingen). De motivering van de meer- en minderopbrengsten is opgenomen in de financiële toelichting op de betreffende programma's.

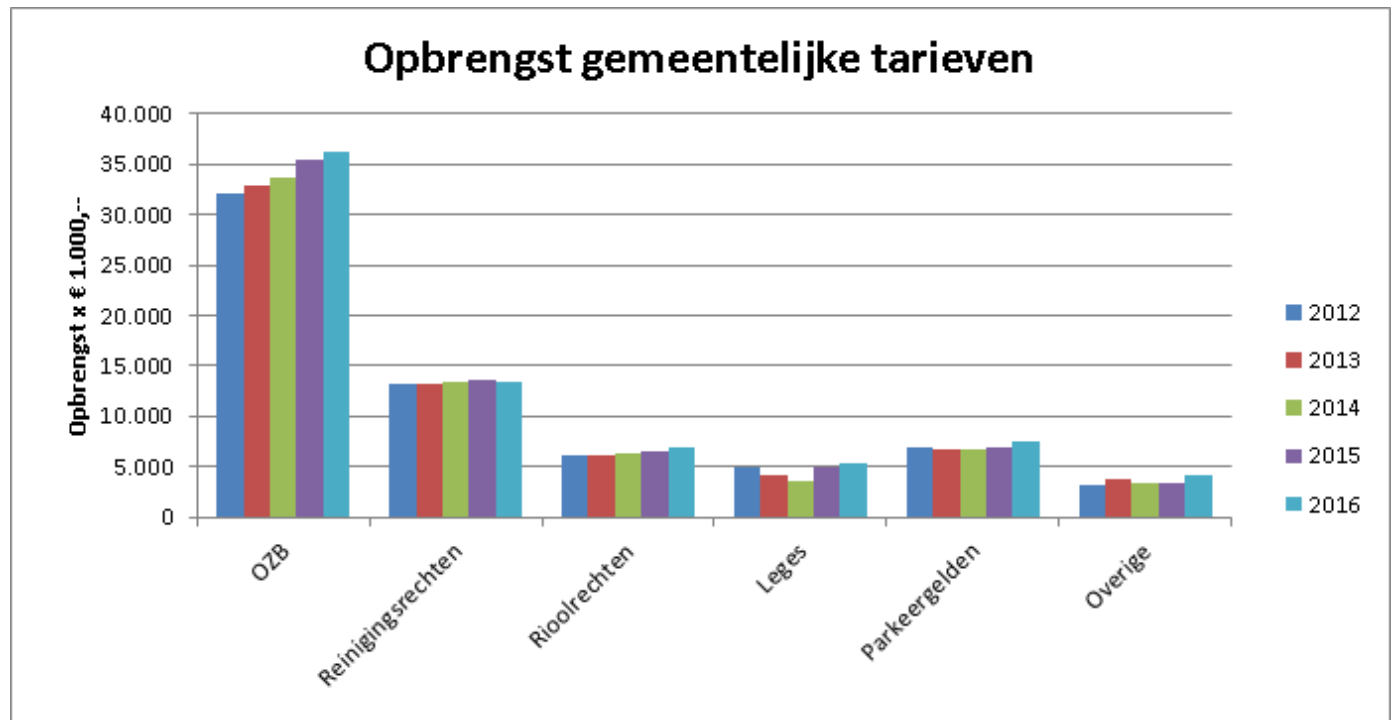
Kwijtschelding

Vanaf 01-01-2014 voert GBLT de kwijtschelding voor de gemeente Zwolle uit.

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de geheven belasting. Dit is het geval als aan de voorwaarden voor kwijtschelding van de invorderingswet is voldaan. De gemeente Zwolle hanteert de 100% bijstandsnorm. Dit is het wettelijk maximum. Ook is het voor ZZP-ers mogelijk om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. Daarnaast wordt er vanaf 2016 rekening gehouden met de kosten van kinderopvang. In 2016 zijn er 5.390 aanvragen ontvangen waarvan 3.893 volledige toewijzingen en 140 verzoeken nog in behandeling. De verwachte uitgaven 2016 voor kwijtschelding bedragen € 827.000.

Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ).

De herwaarderingsronde 2016 had als waardepeildatum 01-01-2015. Net als in voorgaande jaren zijn de objecten, woningen en niet woningen, modelmatig gewaardeerd. Dit wil zeggen dat bij het waarderen gebruik gemaakt wordt van recente verkoopcijfers. Daarnaast zijn de waarden van niet woningen afhankelijk van de verhuurprijzen van de panden.

Paragraaf 5 Financiering

Algemene ontwikkelingen

2016 is in grote mate onvoorspelbaar gebleken. Twee opvallende momenten in het afgelopen jaar vielen in het bijzonder op. Ten eerste op 23 juni de uitslag van het referendum over een Brexit. De Britten kozen ervoor zich af te scheiden van de EU. Ten tweede in november de uitslag van de Amerikaanse presidentsverkiezingen. Deze gebeurtenissen leidde op korte termijn tot heftige reacties op de financiële markten. Meer van "structurele" invloed was het besluit van de Europese Centrale Bank (ECB) in maart 2016 om op grote schaal (staats)obligaties, analoog aan de Verenigde Staten van Amerika eerder, te gaan opkopen. Met als doelen deflatie tegen te gaan / inflatie aan te jagen tot dichtbij, maar beneden de 2%, het lange renteniveau te drukken en de economie verder te stimuleren. Dit programma is eind 2016 verlengd tot voorlopig eind 2017.

Waar marktverkenningen aangaven dat de korte rente in Europa dicht bij 0% zou uitkomen in 2016 en dat partijen moesten betalen om geld te mogen stallen bij de ECB is dat bijzonder goed uitgekomen. De officiële depositorente werd zelfs verlaagd naar exact 0%. Om geld te kunnen stallen bij de ECB moesten partijen zelfs 0,4% betalen. De verwachting voor 2017 is dat de banken het gehele jaar minimaal 0,4% dienen te betalen om geld te mogen stallen bij de ECB. In onze primaire begroting 2016 hadden wij voorzichtigheidshalve rekening gehouden met een korte rente van 1,5%. In werkelijkheid hebben we gemiddeld ruim 0,37% ontvangen op onze korte leningen. Voor heel 2017 verwachten wij nu een negatieve rente voor onze korte leningen.

De 10-jaarsrente stond eind 2016 op 0,87% en begin 2016 was dat 1,0%. In het verloop van het jaar zijn er forse bewegingen geweest in het verloop van deze rente. Ter illustratie, op enig moment in het jaar kon de Nederlandse Staat een 10-jaars lening afsluiten tegen een negatieve rente! Wij hadden in onze primaire begroting 2016 rekening gehouden met een langlopende rente van 2%. Onze verwachting voor 2017 is nu een bandbreedte tussen de 0,7% en 1,5%.

Sinds 2013 is Schatkistbankieren ingevoerd als onderdeel van de Wet Financiering decentrale overheden (Fido). Kort samengevat houdt dit in dat gemeenten overtollige liquide middelen bij de schatkist van het Rijk moeten stallen. Verderop in deze paragraaf is een tabel opgenomen over dit onderwerp. In die tabel staat dat wij binnen de kaders van de wet hieraan uitvoering hebben gegeven. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn enkele kengetallen met betrekking tot de schuldontwikkeling opgenomen.

Risicobeheer

Renterisicobeheer

Renterisico over de vlottende schuld

De kasgeldlimiet bepaalt het bedrag waarvoor gemeenten maximaal kortlopende leningen (korter dan 1 jaar) mogen aangaan. Het maximum wordt volgens de Wet fido berekend op basis van een vast percentage (8,5%) van het begrotingstotaal per 1 januari. Voor 2016 hadden we de kasgeldlimiet berekend op € 41,3 miljoen.

Zolang de korte rente lager is dan de rente voor langere looptijden streven wij ernaar de kasgeldlimiet optimaal te benutten. Het Treasurycomité heeft spelregels afgesproken voor het moment waarop we korte schuld omzetten in lange schuld (consolideren). Daarbij spelen de rentevisie en de liquiditeitsprognose een belangrijke rol.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1 mln)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Netto vlottende schuld (+) / vlottende middelen	50,355	29,127	28,639	32,541
Kasgeldlimiet	41,262	41,262	41,262	41,262
Ruimte onder limiet	-9,093	12,134	12,622	8,720

In het eerste kwartaal van 2016 is de kasgeldlimiet overschreden. Deze overschrijding is, conform Wet Fido, toegestaan. Nadien zijn we ruim binnen de kasgeldlimiet gebleven.

Renterisico over de vaste schuld

Voor het renterisico over het begrotingstotaal geldt een norm van maximaal 20% per jaar. Dit houdt in dat wij in enig jaar niet meer dan een bedrag ter grootte van 20% van het begrotingstotaal aan herfinanciering dan wel renteherziening mogen hebben. Dat maximum percentage is door het Rijk ingesteld om een enigszins stabiele rentelast over de jaren te bewerkstelligen. In het overzicht hieronder ziet u gegevens over de renterisiconorm voor onze gemeente over de jaren 2016-2020.

RENTERISICO OP VASTE SCHULD VERSUS RENTERISICONORM							
nr. Omschrijving		Begroot	Realisatie	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
		2016	2016	2017	2018	2019	2020
		Berek.	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Renterisico							
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g		2.657		10.000	6.000	15.000
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g		2.657	1.015	812	609	203
2	Per saldo renteherziening op vaste schuld	1a - 1b	0	-1.015	9.188	5.391	14.797
3	Betaalde aflossingen (netto)		37.738	37.738	35.240	12.243	2.248
4	Renterisico op vaste schuld	2 + 3	37.738	36.723	44.428	17.634	17.045
Renterisiconorm							
5	Begrotingstotaal		480.000	485.429	470.000	470.000	470.000
6	Percentage renterisiconorm volgens ministeriële regeling		20%	20%	20%	20%	20%
7	Renterisiconorm	5 * 6	96.000	97.086	94.000	94.000	94.000
8	Ruimte onder renterisiconorm	7 - 4	58.262	60.363	49.572	76.366	76.955
	ofwel renterisico in percentage van begrotingstotaal	4 / 5	7,86%	7,57%	9,45%	3,75%	3,63%

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de renterisiconorm in 2016 niet is overschreden. Ook voor de komende jaren wordt geen overschrijding verwacht. Naast deze norm kijken we naar de meerjarige financieringsbehoefte om de looptijd van nieuwe langlopende leningen te bepalen.

Kredietrisico op verstrekte geldleningen (bedragen x € 1.000)			Restant vordering Per 1-1-2016		Restant vordering Per 31-12-2016	
			Absoluut	%	Absoluut	%
Risicogroep						
(hoe lager in de rij des te groter risico)						
Gemeenten / provincies			1.043	1,88%	782	2,21%
Woningcorporaties			18.805	33,86%	15.100	42,65%
Semi-overheidsinstellingen			2.263	4,08%	2.133	6,02%
Startersleningen via het SVN			3.394	6,11%	3.020	8,53%
Bijstandsleningen			2.898	5,22%	3.050	8,62%
Overheid gelieerde bedrijven			7.007	12,62%	4.833	13,65%
Karakter publieke taak			17.669	31,82%	4.403	12,43%
Niet publieke taak			2.451	4,41%	2.086	5,89%
TOTAAL			55.531	100,00%	35.407	100,00%

De verstrekte geldleningen zijn oplopend gerangschikt naar risico, waarbij alle verstrekte leningen binnen de toegestane kredietrisico's vallen. De verstrekte leningen voldoen aan de eisen gesteld door de Wet Fido en het Treasurystatuut of zijn expliciet door uw raad goedgekeurd. Dit laatste geldt met name voor de verstrekte leningen in de entiteiten met een publiek karakter en de entiteiten met een niet publieke taak. Er heeft een grote mutatie in de uitzettingen met karakter publieke taak plaatsgevonden. Deze heeft te maken met de terugkoop van de brandweerkazerne Marsweg zoals dat juridisch was vastgelegd en daar tegenover de aflossing van de verstrekte lening die ermee verband hield.

Langlopende beleggingen (langer dan 1 jaar) mogen alleen bij de instellingen met een minimale AAA-rating plaatsvinden. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de kaders vanuit de Wet Schatkistbankieren.

Risico op gemeentegaranties (bedragen x € 1 mln.)	Restant bedrag per 1-1-2016	Restant bedrag per 31-12-2016
	Absoluut	Absoluut
· Diverse garantstelling	1.944	1.854

In tabel 10 is een overzicht opgenomen van de gewaarborgde geldleningen per 31-12-2016 met een toelichting en risicobeschrijving.

Gemeentefinanciering

Financieringspositie

Op financieringspositiebasis van de voorliggende rekening is de behoefte aan financieringsmiddelen uitgekomen op € 535 mln. wegens (netto-) investeringen in materieel, aankopen van gronden en gebouwen en uitvoering van projecten, waaronder grondexploitaties. Dit wijkt ongeveer € 28 mln. af ten opzichte van de begroting.

Interne financieringsmiddelen, reserves en voorzieningen tezamen met reeds in eerdere jaren aangetrokken langlopende leningen bedroegen € 417 mln. Derhalve is er op rekeningbasis een financieringstekort van € 118 mln., waarin is voorzien middels € 45 mln. nieuwe leningen, € 45 mln. leverancierskrediet en € 33 mln. aan kortlopende leningen. Het verschil leidt tot een positief rekening-courant saldo van € 5 mln..

In de begroting 2016 hadden wij rekening gehouden met een lening van € 10 mln. die we nog in 2015 zouden aantrekken en voor 2016 hadden we rekening gehouden met een bedrag van 50 mln. aan nieuwe leningen. Uiteindelijk is de lening in 2015 niet nodig geweest en hebben we € 45 mln. nieuwe leningen in 2016 aangetrokken. Met name enige vertragingen in investeringen, zijn reden voor deze afwijkingen. Daarnaast zagen we binnen de grondexploitaties ook achterblijvende investeringen en iets meer verkopen dan begroot.

Om de totale schuldpositie te beschouwen dienen korte leningen, lange leningen en de positie in rekening-courant samen genomen te worden. Dit tezamen gezien is onze schuld in 2016 met ongeveer € 9 mln. afgenomen.

Financieringsbehoefte en -bronnen per 31 december van genoemd jaar (bedragen x € 1 mln.)

	2012	2013	2014	2015	2016
Financieringsbehoefte:					
- Boekwaarde investeringen en verstrekte geldleningen	424	418	406	426	424
- Onderhanden werk / grondexploitaties .	176	84	74	69	64
- Nog niet in exploitatie genomen gronden (NNIEGG)	44	64	63	63	63
- Af: algemene voorziening Vastgoed	-108	-25	-27	-30	-16
Totaal financieringsbehoefte	536	541	517	528	535
Financieringsmiddelen:					
Langlopende financiering:					
- Reserves, voorzieningen en waarborgsommen	135	137	135	128	155
- Langlopende geldleningen	341	334	325	303	307
	476	471	460	431	461
Kortlopende financiering:					
- Netto leverancierskrediet	35	50	37	58	45
- Kortlopende geldleningen	54	25	26	33	33
- Rekening-courant saldo				8	-5
- Afronding	-28	-5	-6	-2	
	61	70	57	97	73
Totaal financieringsmiddelen	537	541	517	528	535

Met ingang van 2016 zijn de BBV-regels (Besluit begroting en verantwoording) aangepast met betrekking tot de post Nog niet in exploitatie genomen gronden (NNIEGG). Deze dient voortaan onder de vaste activa te worden gerubriceerd. Voor de vergelijkende cijfers hebben wij deze post in bovenstaand overzicht nog apart genoemd.

Leningenportefeuille opgenomen gelden (exclusief bijstandsleningen)

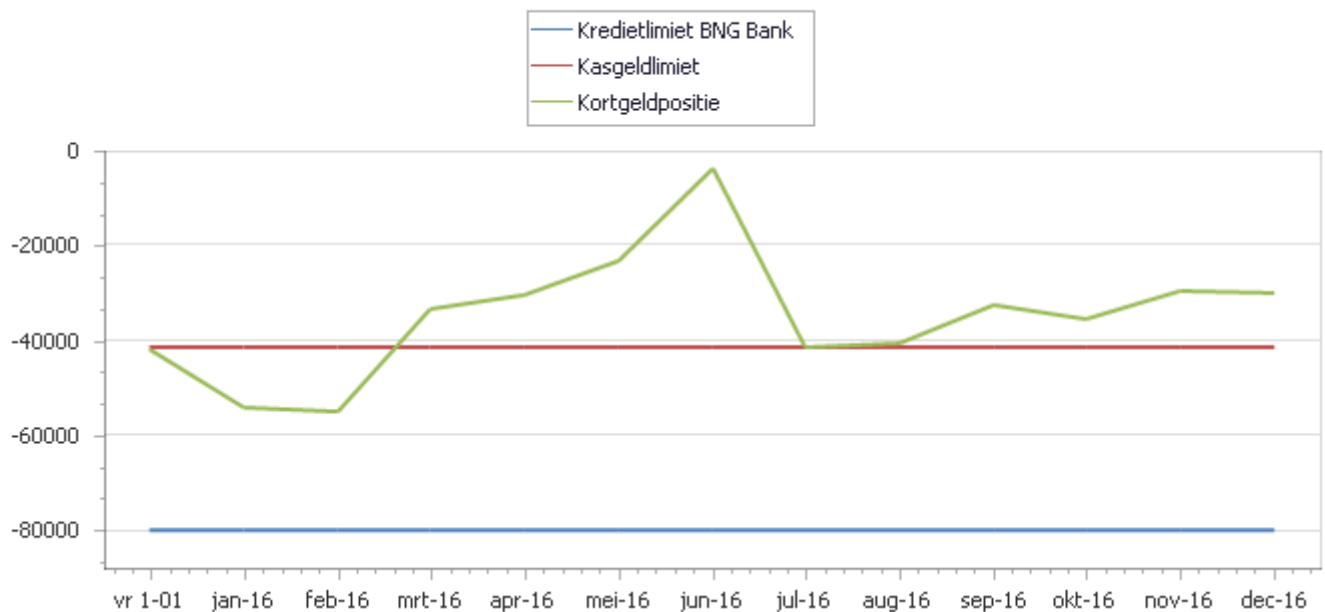
Mutaties portefeuille opgenomen leningen (excl. bijstandsleningen)	Begroting 2016		Rekening 2016	
	Bedrag (x € 1 mln.)	Gemiddelde rente	Bedrag (x € 1 mln.)	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2016	310,9	3,13%	300,9	3,11%
· Nieuwe leningen	50,0	2,50%	45,0	0,82%
· Reguliere aflossingen	-38,9	2,26%	-38,9	2,26%
· Vervroegde aflossingen			-2,7	3,79%
· Rentehervziening oud	2,7	3,79%		
· Rentehervziening nieuw	2,7	2,37%		
Stand per 31 december 2016	321,9	3,12%	304,3	2,87%

Er bleek in 2015 € 10 mln. minder nodig dan ten tijde bij het opstellen van de begroting 2016 was bedacht, vandaar de lagere beginstand. In 2016 zelf bleek dat we uiteindelijk ook voor € 5 mln. minder aan nieuwe lange leningen nodig hadden dan was begroot. Deze € 45 mln. aan nieuwe leningen zijn tegen een gemiddeld percentage van 0,82% afgesloten. Dit zijn fors lagere percentages dan was begroot. Daarnaast zijn twee door verstrekte leningen aan een woningbouwcorporatie, waar een rentehervziening aan de orde was, uiteindelijk vervroegd afgelost voor een bedrag van € 2,7 mln.. Door bovenstaande opsomming is de gemiddelde rente ultimo 2016 gedaald naar 2,87%.

Risico swap

Wegens een stelselwijziging in de boekhoudvoorschriften voor gemeenten in 2014 heeft er sindsdien geen voorziening te worden gevormd voor de eventuele negatieve marktwaarde van de swap. De lening in combinatie met de swap is, net zoals in 2015, in bovenstaand overzicht leningportefeuille opgenomen. Overigens is de marktwaarde van de swap per ultimo 2016 € 7.187.438,-- negatief.

Liquiditeitsverloop 2016

Door het aantrekken van 1 lange lening van € 15 mln. eind eerste kwartaal zijn we na het eerste kwartaal weer binnen de kasgeldlimiet geraakt. In de tweede helft van het jaar hebben we nog 3 leningen van elk € 10 mln. aangetrokken om uiteindelijk ook het derde en vierde kwartaal binnen de kasgeldlimiet te blijven. De piek eind juni in het liquiditeitsverloop valt te verklaren door de teruggaaf uit het BTW-compensatiefonds.

Leningportefeuille uitgezette leningen (exclusief bijstandsleningen en startersleningen)

Mutaties portefeuille verstrekte leningen (excl. startersleningen en bijstandsleningen)	Begroting 2016		Rekening 2016	
	Bedrag (x € 1 mln.)	Gemiddelde rente	Bedrag (x € 1mln.)	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2016	47,3	3,72%	49,2	3,58%
- Nieuwe uitgezette leningen				
- Reguliere aflossingen	-16,1	2,50%	-16,4	2,44%
- Vervroegde aflossingen			-3,5	4,83%
- Renteherziening (oud percentage)	2,7	3,79%		
- Renteherziening (nieuw percentage)	2,7	2,37%		
Stand per 31 december 2016	31,3	4,23%	29,3	4,05%

In de reguliere aflossingen zit de aflossing van de verstrekte lening in verband met de brandweerkazerne Marsweg. Wij hebben deze contractueel teruggekocht zodat zij de door ons daarvoor eerder verstrekte lening konden terugbetalen. Daarnaast is er door Enexis een deel van de verstrekte achtergestelde lening vervroegd terugbetaald. Als laatste heeft een woningbouwcorporatie geen gebruik gemaakt van haar recht om voor twee leningen een renteherziening overeen te komen, deze zijn beide door haar vervroegd afgelost.

Treasuryresultaat

Doordat er enerzijds middels een rente-omslag methodiek rente wordt toegerekend aan de vaste activa en aan de voorraad gronden en anderzijds aan bepaalde reserves/voorzieningen rente wordt vergoed en de externe werkelijke rentekosten afwijken van de begrote kosten ontstaat er een renteresultaat. Per saldo is dit resultaat € 142.434 gunstiger dan bij de laatste Berap gemeld. Het voordeel is een mix van ontvangen rente op korte leningen, bespaarde rente op langlopende leningen en lagere overige kosten treasury. Hieronder is een gecompriemd overzicht van het totale treasuryresultaat opgenomen.

Gecompriemd overzicht renteresultaat in kader Rekening 2016	
LASTEN:	
- Verschuldigde rente (gem. 2,788% ultimo 2016) voor opgenomen leningen met looptijd > 1 jaar tbv. Algemene- en Projectfinanciering	8.355.697
- Verschuldigde rente (gem. 4,166% ultimo 2016) voor opgenomen leningen met looptijd > 1 jaar tbv. Doorlening	891.021
- Vergoede rente voor belegde reserves / voorzieningen	609.824
- Diverse lasten Treasury, waaronder kosten geldmakelaars, heffingsrentes e.d.	26.593
	9.883.135
BATEN:	
- Ontvangen rente wegens kapitaalverstrekking voor gedane investeringen	18.613.747
- Ontvangen rente (2,100%) wegens kapitaalverstrekking voor bouwgrondexploitaties vastgoed	1.456.121
- Ontvangen rente (0,372%) voor aangetrokken financieringsmiddelen met een looptijd < 1 jaar	124.387
	20.194.255
TOTAAL RENTERESULTAAT (voordelig)	10.311.120

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat gemeenten overtollige middelen in de schatkist moeten onderbrengen. Een beperkte hoeveelheid geld mag de gemeente op haar eigen bankrekeningen aanhouden. Dit bedrag wordt bepaald op basis van het begrotingstotaal van een gemeente in een jaar. 0,75% van dat begrotingstotaal tot € 500 mln. en 0,2% over het eventueel hogere bedrag mag gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist blijven.

In onderstaande tabel wordt hierover gerapporteerd.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

		Verslagjaar			
1)	Drempelbedrag	3.641			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's-Rijks schatkist aangehouden middelen	2.381	2.849	2.143	2.140
(3a) = (1)>(2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.259	792	1.498	1.501
(3b) = (2)>(1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	485.429			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	485.429			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b) * 0,0075 + (4c) * 0,002 met een minimum van € 250.000	Drempelbedrag	3.640,718			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's-Rijks schatkist aangehouden middelen		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's-Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	216.693	259.270	197.134	196.848
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's-Rijks schatkist aangehouden middelen	2.381	2.849	2.143	2.140

Vanwege het feit dat wij de administratie voor BVO Jeugdzorg voeren zouden wij een iets hogere drempel mogen toepassen. Deze is hier nu verder niet opgenomen omdat we al ruimschoots binnen ons eigen drempelbedrag zijn gebleven.

Paragraaf 6 Grondbeleid

Kaders grondbeleid

Er is uitvoering gegeven aan de door de raad vastgestelde Nota Grondbeleid 2009 - 2013 die vanaf het begrotingsjaar 2017 over zal gaan in de **paragraaf grondbeleid**. Deze paragraaf grondbeleid zal de komende jaren verder worden ingevuld en aangescherpt.

Visie op het grondbeleid

De hoofddoelstelling van het grondbeleid blijft onveranderd: grondbeleid ondersteunt de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. De missie is om direct en indirect met inzet van financiële en juridische instrumenten bij te dragen aan een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van Zwolle. En daarmee een bijdrage te leveren aan een (combinatie van) maatschappelijke en financiële meerwaarde. Wij streven daarbij naar een zogenaamd situationeel grondbeleid. Dat wil zeggen afhankelijk van de concrete situatie bepalen we onze werkwijze en rolname.

Dat vraagt om een integraal handelingsperspectief. Dit moet ruimte en tegelijkertijd ook richting bieden. Zodoende kunnen wij per initiatief/project beredeneerd kiezen welk type beleid wordt gevoerd. Hierbij maken we gebruik van een menukaart. Naast inhoudelijke beleidskaders is het reëel dat ook expliciet financiële kaders meesturend zijn. Er zijn immers grote financiële belangen gemoeid met bijvoorbeeld al ingenomen grondposities. Zaken kunnen dus sterk verschillen al naar gelang een nieuwe situatie zich aandient waarbij de gemeente geen grond heeft versus een situatie waarbij de gemeente wel grond heeft. Bij het situationeel selecteren van een ontwikkelstrategie voor een specifiek project/gebied zijn de parameters 'doel/prioriteit' en 'grondposities' nuttig. De eerste wordt bepaald vanuit diverse strategische beleidskaders zoals bijvoorbeeld een omgevings-, ontwikkelings- of gebiedsvisie. De tweede wordt bepaald vanuit de feitelijke financiële en juridische grondpositie.

De nieuwe wet- en regelgeving BBV per 1-1-2016 heeft forse invloed gehad op de resultaten van de grondexploitaties. Deze zijn nu voor het eerst in de jaarrekening opgenomen.

Hoe wordt het grondbeleid uitgevoerd

In het Meerjaren Perspectief Vastgoed (MPV) wordt jaarlijks gerapporteerd over de behaalde resultaten, de toekomstige ontwikkelingen en de financiële positie.

In onderstaande tabel staan de projecten opgenomen in de MPV 2017.

In exploitatie genomen		boekwaarde	Nog te realiseren		Exploitatieresultaat		eind
gronden		per 1-1-2017	kosten	opbrengsten	Startwaarde	+ / -	jaar
Woningbouw							
	67 Oude Mars	€ 4.885.393	€ 9.050.543	€ 24.814.084	€ 7.177.139-	winst	2037
	119 Kraanbolwerk	€ 3.217.621-	€ 6.099.607	€ 2.552.834	€ 298.123	verlies	2021
	129 Bagijnweide	€ 316.174-	€ 85.518	€ -	€ 226.133-	winst	2017
	133 Stinspoort	€ 990.896	€ 682.196	€ 2.063.518	€ 367.907-	winst	2019
	19/197 Stadshagen I en II	€ 15.611.964	€ 71.079.057	€ 87.591.876	€ 753.795-	winst	2025
	283 Langenholtweg	€ 358.512	€ 658.277	€ 1.009.654	€ 6.858	verlies	2018
	337 Krasseknaar	€ 123.906	€ 618.271	€ 1.624.393	€ 847.958-	winst	2018
Subtotaal woningbouw		€ 18.436.876	€ 88.273.469	€ 119.656.358	€ 9.075.590-	winst	
Bedrijventerreinen en kantoren							
	11 Marslanden Zuid	€ 501.248-	€ 571.768	€ 1.054.782	€ 909.305-	winst	2020
	21 Hessenpoort	€ 48.886.614	€ 30.087.546	€ 200.742.707	€ 71.339.570-	winst	2043
	57 Voorsterpoort (Spolderwerk)	€ -	€ 0-	€ 0	€ 0-	winst	2017
Subtotaal bedrijven en kantoren		€ 48.385.366	€ 30.659.314	€ 201.797.488	€ 72.248.875-	winst	
Herstructurering							
	701 Kamperpoort	€ 1.807.912-	€ 6.059.703	€ 3.533.044	€ 638.227	verlies	2022
	269 Vrolijkheid (Herstructurering)	€ 1.585.811	€ 58.660-	€ 2.017.257	€ 480.497-	winst	2017
	313 Geert Grootestraat	€ 1.021.552-	€ 947.805	€ -	€ 70.884-	winst	2018
	335 Wipstrikerallee	€ 83.202-	€ 130.559	€ 234.961	€ 180.319-	winst	2018
	285 van Pallandmarke	€ -	€ -	€ -	€ -	neutraal	2017
Subtotaal herstructurering		€ 1.326.856-	€ 7.079.407	€ 5.785.261	€ 93.472-	winst	
Particuliere grondexploitaties							
	247 Campus Windesheim	€ 674.358-	€ 909.738	€ 453.500	€ 205.540-	winst	2019
Subtotaal part. grondexploitaties		€ 674.358-	€ 909.738	€ 453.500	€ 205.540-	winst	
Totaal		€ 64.821.028	€ 126.921.927	€ 327.692.608	€ 81.623.477-	winst	

In de tabel hieronder zijn de project met een voorziening opgenomen en het verloop van de voorziening tussen 2016 en 2017.

complexen met een voorziening		voorziening		
		2016	2017	verschil
119	Kraanbolwerk	€ 1.140.660	€ 298.123	€ 842.537-
129	Bagijneweide	€ 13.908	€ -	€ 13.908-
19/197	Stadshagen I en II	€ 7.591.644	€ -	€ 7.591.644-
281	Dorpsvisie Wythmen	€ 295.654	€ -	€ 295.654-
701	Kamperpoort	€ 602.512	€ 638.227	€ 35.715
245	Prinsenpoort	€ 125.624	€ -	€ 125.624-
271	Kanonsteeg / Derde Bredehoek	€ 34.754	€ -	€ 34.754-
283	Langenholterweg	€ 6.066	€ 6.858	€ 792
504	Complex NUTVV		€ -	€ -
Totaal		€ 9.810.821	€ 943.208	€ 8.867.613-

B. Jaarrekening

1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Zwolle draait mee in de landelijke pilot om het individueel keuzebudget (IKB) per 1 januari 2016 vorm te geven. Dit betekent dat in de jaarrekening 2015 al een verplichting is opgenomen van de in 2015 opgebouwde en in 2016 uitbetaalde vakantiegelden. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.

De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan vanaf het jaar volgend op het jaar van ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Door wijziging van het BBV worden per 1/1/2016 onder de immateriële vaste activa ook de bijdrages aan activa in eigendom van derden verantwoord. Deze stonden t/m 2015 onder de financiële vaste activa. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak

Materiële vaste activa met economisch nut.

In erfpacht uitgegeven gronden.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).

Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht worden tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het jaar volgend op het jaar van ingebruikneming lineair afgeschreven gedurende de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Daar waar sprake is van een verhuursituatie wordt annuïtair afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden.

Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn, soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen in jaren zijn opgenomen in de afschrijvingstabel in het bijlagenboek.

Door wijziging van het BBV worden per 1/1/2016 onder de investeringen met economisch nut (gronden en terreinen) ook de nog niet in exploitatie genomen gronden verantwoord. Deze stonden t/m 2015 onder de vlottende activa, de post voorraden. Deze gronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.

Voor investeringen in openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut worden de vastgestelde termijnen in de afschrijvingstabel gehanteerd. Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt op dergelijke activa (resultaatafhankelijk) extra afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.

Eén van de wijzigingen van het BBV is dat met ingang van 2017 alle investeringen met een maatschappelijk nut geactiveerd en over de verwachte levensduur afgeschreven moeten worden. Vanaf 2017 is er dus geen versnelde afschrijving meer mogelijk.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Door wijziging van het BBV worden per 1/1/2016 de bijdragen aan activa in eigendom van derden onder de immateriële vaste activa verantwoord.

Vlottende activa**Voorraden**

Door wijziging van het BBV worden de nog niet in exploitatie genomen bouwgronden per 1/1/2016 verantwoord onder de vaste activa, investeringen met economisch nut.

De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddelde betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

De systematiek van tussentijdse winstneming binnen grondexploitaties is herzien en door de raad vastgesteld. Deze is toegepast ingaande de jaarrekening 2011. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Stelselwijzigingen 2016

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is in 2016 gewijzigd waardoor de volgende stelselwijzigingen doorgevoerd dienen te worden.

De nog niet in exploitatie genomen gronden worden per 1-1-2016 niet meer verantwoord onder de vlottende activa (voorraden) maar onder de vaste activa (investeringen met economisch nut).

Tevens worden de bijdragen aan activa in eigendom van derden per 1-1-2016 niet meer verantwoord onder de financiële vaste activa, maar onder de immateriële vaste activa.

De administratieve verwerking van deze mutaties is conform de besluitvorming van de commissie BBV via een directe balansmutatie per 1 januari 2016 gedaan.

De impact van deze stelselwijzigingen beperkt zich tot de activakant van de balans en is op de betreffende balansposten als volgt:

(bedragen x €1.000)	na wijziging BBV per 1-1-2016	jaarrekening balans per 31-12-2015
Activa:		
Vaste activa		
immateriële vaste activa:	4.308	0
bijdrage aan activa in eigendom van derden	4.308	
materiële vaste activa:	362.000	314.049
investeringen met economisch nut	362.000	314.049
financiële vaste activa:	0	4.308
kapitaal verstrekkingen aan:		
bijdrage aan activa in eigendom van derden	0	4.308
Totaal vaste activa	366.308	318.357
Vlottende activa		
voorraden:	25	47.976
grond en hulpstoffen		
niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	35.844
overige grond en hulpstoffen	25	12.132
Totaal vlottende activa	25	47.976
Totaal generaal	366.333	366.333

2. Balans met toelichting

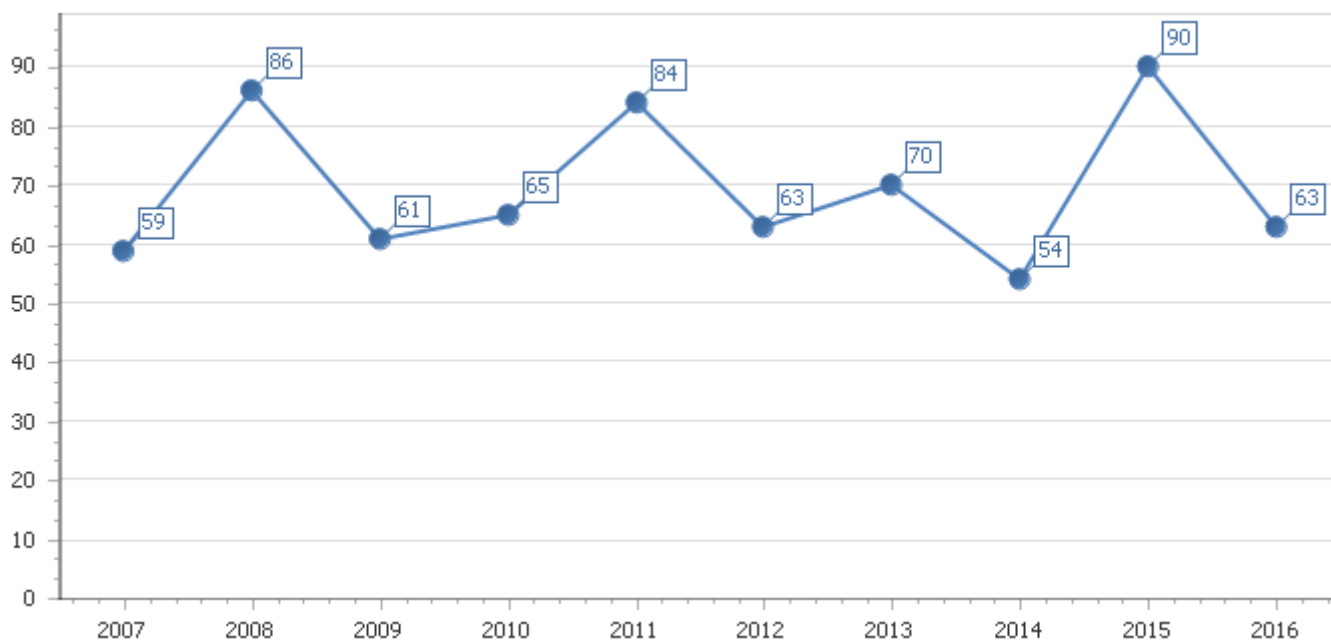
2.1 Balansontwikkeling

De ontwikkeling van de balanscijfers.

Het verloop van de totaal bedragen (x €1.000.000) van de balans is als volgt weer te geven:

*) In de treasuryparagraaf wordt alleen rekening gehouden met het bedrag aan onderhanden werk.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Beschikbaar op lange termijn:										
Algemene reserves	65	15	11	25	24	30	17	28	27	49
Bestemmingsreserves	121	170	159	151	153	157	115	95	91	95
Saldo baten en lasten	1	3	23	0	4	-57	-1	3	7	8
Voorzieningen	4	4	5	3	3	5	5	12	10	11
Schulden op lange termijn	304	304	368	353	322	341	337	325	303	307
Totaal beschikbaar	495	496	566	532	506	476	473	463	438	470
Vastgelegd op lange termijn										
Immateriële / materiële vaste activa	276	291	322	328	341	366	347	343	365	434
Financiële vaste activa	138	136	137	112	94	61	73	64	61	37
Vorraden (incl. onderhanden werk) *)	140	155	168	157	155	112	123	110	102	62
Totaal vastgelegd	554	582	627	597	590	539	543	517	528	533
Tekort op lange termijn beschikbare middelen	59	86	61	65	84	63	70	54	90	63

Reserves en voorzieningen.

De voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de nominale waarde van de leningen en vorderingen verrekend. De voorziening vastgoed is in mindering gebracht op de post materiële vaste activa (NNIEGG) en op de post voorraden (BIE). Zie verder de afzonderlijke paragraaf "Ontwikkelingen reserves en voorzieningen 2016"

Schulden op lange termijn.

Eind 2016 is er in totaal € 306,8 miljoen aan langlopende leningen beschikbaar. Ten opzichte van 2015 is de omvang met € 3,6 miljoen toegenomen.

Dit wordt veroorzaakt doordat er € 42,1 miljoen is afgelost en € 45,7 miljoen aan leningen is opgenomen.

Deze opname bestaat uit:

Voor algemene financiering € 45,0 miljoen.

Bijstandsleningen € 0,7 miljoen.

Immateriële / materiële vaste activa.

De immateriële / materiële vaste activa is met € 69,6 miljoen toegenomen. Door de stelselwijziging BBV per 1-1-2016 is € 52,2 miljoen (€ 4,3 activa in eigendom van derden + € 47,9 NNIEGG) toegevoegd. De afschrijvingen bedragen € 23,9 miljoen en aan bijdragen van derden is € 2,1 miljoen ontvangen. De netto-investeringen bedragen € 43,8 miljoen, hiervan heeft € 41,7 miljoen betrekking op investeringen met economisch nut en € 2,1 miljoen heeft betrekking op investeringen met maatschappelijk nut. Er heeft een afwaardering van € 0,4 miljoen bij investeringen met economisch nut plaatsgevonden. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Financiële vaste activa.

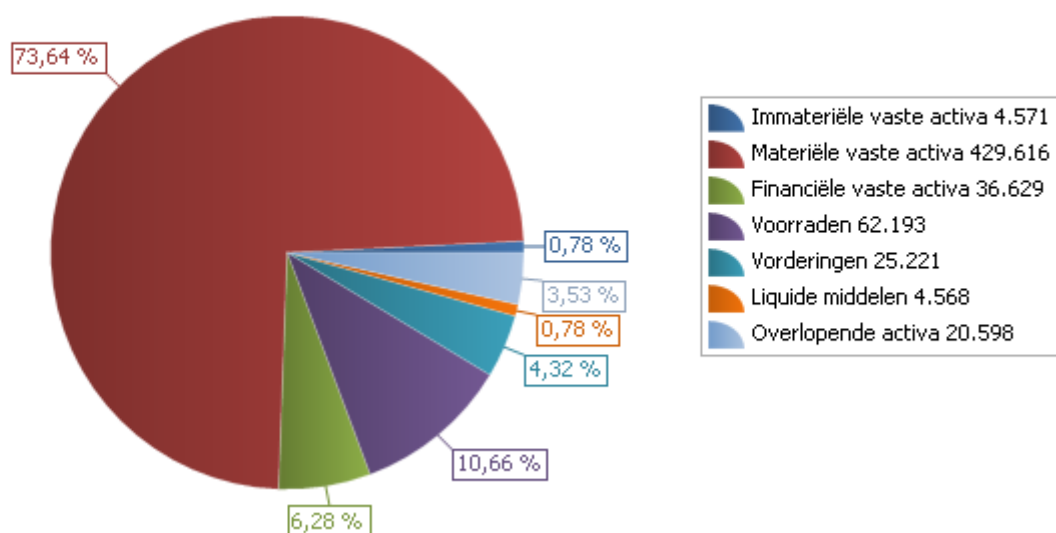
Onder de leningen financiële activa zijn opgenomen € 15,1 miljoen aan leningen die verstrekt zijn aan woningcorporaties. Er is voor € 4,3 miljoen leningen aan deelnemingen, € 4,9 miljoen aan verbonden partijen en voor een bedrag ad. € 10,4 miljoen aan overige leningen verstrekt.

De bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn door de stelselwijziging BBV per 1-1-2016 overgeheveld naar de immateriële vaste activa..

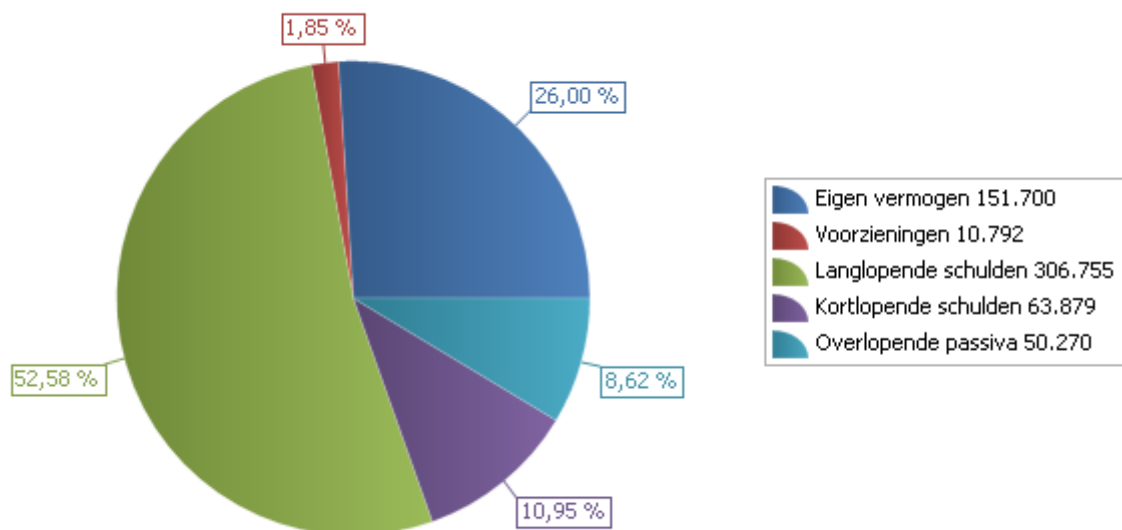
Voorraden.

De voorraden (BIE's) worden gecorrigeerd met de voorziening vastgoed, zoals voorgeschreven staat in het Besluit Begroting en Verantwoording. Een nadere specificatie wordt gegeven in de toelichting op de balans.

Verdeling Activa

Verdeling Passiva

2.2 Balans

(bedragen x €1.000)		balans per 31-12-2016	na wijz. BBV per 1-1-2016	balans per 31-12-2015
Activa				
Vaste activa				
immateriele vaste activa:		4.571	4.329	21
kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	14	21	21	
bijdrage aan activa in eigendom van derden	4.557	4.308		
materiële vaste activa:		429.616	412.524	364.573
investeringen met economisch nut	379.875	362.000	314.049	
investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	31.992	33.212	33.212	
investeringen in de openb. ruimte met maatschappelijk nut	13.826	13.886	13.886	
in erfpacht uitgegeven	3.923	3.426	3.426	
financiële vaste activa:		36.629	56.829	61.137
kapitaal verstrekkingen aan:				
deelnemingen	1.223	1.298	1.298	
leningen aan:				
woningbouwcorporaties	15.100	18.805	18.805	
deelnemingen	4.285	4.488	4.488	
overige verbonden partijen	4.852	19.549	19.549	
overige langlopende leningen	10.388	11.646	11.646	
overige uitzettingen > 1 jaar	782	1.043	1.043	
bijdrage aan activa in eigendom van derden	0	0	4.308	
Totaal vaste activa		470.816	473.682	425.731
Vlottende activa				
voorraden:		62.193	54.147	102.098
grond en hulpstoffen:				
niet in expl. genomen bouwgronden		0	35.844	
overige grond en hulpstoffen	24	25	12.132	
onderhandenwerk, waaronder bouwgronden in exploitatie	63.119	54.530	54.530	
gereed produkt en handelsgoederen	36	20	20	
vooruitbetalingen	-986	-428	-428	
uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar:		25.221	28.857	28.857
vorderingen op openbare lichamen	19.227	20.848	20.848	
overige vorderingen	5.994	8.009	8.009	
liquide middelen:		4.568	1.178	1.178
kas	74	128	128	
banksaldi	4.494	1.050	1.050	
overlopende activa:		20.598	20.533	20.533
nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van:				
Europese overheidslichamen	59	359	359	
het Rijk	2.629	8	8	
overige Nederlandse overheidslichamen	7.691	11.413	11.413	
overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	10.219	8.753	8.753	
Totaal vlottende activa		112.580	104.715	152.666
Totaal generaal		583.396	578.397	578.397
Rechten uit erfpachten		11.484		12.297
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969				

(bedragen x €1.000)		balans per 31-12-2016	balans per 31-12-2015
Passiva			
Vaste passiva			
eigen vermogen		151.700	124.857
algemene reserve	48.768	27.000	
bestemmingsreserves gekoppeld aan kostendekkingsbeginsel	770	471	
overige bestemmingsreserves	94.338	90.162	
gerealiseerd resultaat	7.824	7.224	
voorzieningen		10.792	10.246
vaste schulden		306.755	303.167
onderhandse leningen van:			
openbare lichamen	20.000	20.000	
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	264.265	260.870	
overige binnenlandse sectoren	2.490	2.297	
buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	20.000	20.000	
Totaal vaste passiva		469.247	438.270
Vlottende passiva			
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar korter dan één jaar		63.879	62.216
kasgeldleningen	33.000	33.000	
banksaldi	0	8.815	
overige schulden	30.879	20.401	
overlopende passiva		50.270	77.911
verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	10.829	22.679	
ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren van:			
het Rijk	1.586	2.040	
overige Nederlandse overheidslichamen	36.086	51.296	
overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	1.769	1.896	
Totaal vlottende passiva		114.149	140.127
Totaal generaal		583.396	578.397
Gewaarborgde geldleningen		1.853.889	1.941.220
Niet uit de balans blijvende overige verplichtingen		16.109	27.704

2.3 Balanstoelichting

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa:

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief en activa in eigendom van derden

De kosten onderzoek en ontwikkeling betreffen een aantal balansposten van onderzoek. Tevens worden hier door de stelselwijziging BBV per 1-1-2016 de activa in eigendom van derden verantwoord.

Het verloop van de immateriële vaste activa:	2016	2015
Kosten onderzoek en ontwikkeling		
boekwaarde per 1 januari	21	28
afschrijving	-7	-7
boekwaarde per 31 december	14	21
Activa in eigendom van derden		
boekwaarde per 1 januari	0	0
stelselwijziging per 1-1-2016 overheveling saldo activa in eigendom van derden van financiële vaste activa	4.308	
vermeerderingen	720	
afschrijving	-471	
boekwaarde per 31 december	4.557	0

Materiële vaste activa:

Verloop van de totale materiële vaste activa	2016	2015
boekwaarde per 1 januari	364.573	342.529
stelselwijziging per 1-1-2016 overheveling saldo nog niet in exploitatie genomen gronden van	63.174	
vlottende activa (voorraden)		
investeringen	45.698	39.211
desinvesteringen	-2.532	-1.591
afschrijvingen	-23.442	-14.690
afwaardering wegens duurzame waardevermindering	-422	
bijdrage van derden direct gerelateerd aan een actief	-2.056	-886
boekwaarde per 31 december	444.993	364.573
voorziening nog niet in exploitatie genomen gronden	-15.377	
boekwaarde per 31 december	429.616	364.573

De materiële vaste activa zijn onderverdeeld in:

Investerings met economisch nut	2016	2015
gronden en terreinen	104.438	39.858
af: voorziening nog niet in exploitatie genomen gronden	-15.377	
bedrijfsgebouwen	246.553	230.815
grond- weg en waterbouwkundige werken	579	622
vervoermiddelen	426	521
machines apparaten en installaties	26.379	24.396
overige materiële vaste activa	16.877	17.837
totaal	379.875	314.049

Specificatie van de "Niet in exploitatie genomen bouwgronden", die ingaande 1-1-2016 door de stelselwijziging BBV onderdeel zijn geworden van de bovenstaande balanssoort gronden en terreinen.

	stand per 1-1-2016				mutaties 2016	
	aanschaf- waarde	voorziening	boek- waarde	aantal m²	inves- teringen	desinves- teringen
vm schoolgebouwen	2.701	368	2.333	53.034		251
terreinen Voorsterpoort	14.334	2.990	11.344	102.644		
agrarisch verpacht < 6 jaar	6.345	1.694	4.651	2.416.809		
agrarisch verpacht > 6 jaar	681	85	596	972.456		29
stedelijk diverse bezittingen	718	440	278	18.006	75	
strategisch bezit bebouwd	15		15	7.317		
Dijklanden	6.463	3.396	3.067	536.226		
Vechtpoort	9.741	6.242	3.499	1.749.515		
aankoop NS gronden	0		0	167.380		
bouwrijpe/ te verkopen terreinen,	22.168		22.168	1.282.760		71
uit te nemen gronden	2	2	0	21		
waterberging Alm.Kanaal	5	5	0	250		
Totaal	63.173	15.222	47.951	7.306.418	75	351

	stand per 31-12-2016					
	aanschaf- waarde	aantal m²	aansch.w per m²	voorziening	boek- waarde	boekw. per m²
vm schoolgebouwen	2.450	46.771	52,38	368	2.082	44,51
terreinen Voorsterpoort	14.334	102.644	139,65	3.258	11.076	107,91
agrarisch verpacht < 6 jaar	6.345	2.335.941	2,72	1.742	4.603	1,97
agrarisch verpacht > 6 jaar	652	953.215	0,68	85	567	0,59
stedelijk diverse bezittingen	793	38.006	20,87	415	378	9,95
strategische bezit bebouwd	15	7.365	2,04		15	2,04
Dijklanden	6.463	536.226	12,05	3.260	3.203	5,97
Vechtpoort	9.741	1.749.515	5,57	6.242	3.499	2,00
aankoop NS gronden	0	167.396	0,00		-	0,00
bouwrijpe/ te verkopen terreinen,	22.097	1.280.746	17,25		22.097	17,25
uit te nemen gronden	2	21	95,24	2	-	0,00
waterberging Alm.Kanaal	5	250	20,00	5	-	0,00
Totaal NNIEGG	62.897	7.218.096	368	15.377	47.520	

Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	2016	2015
gronden en terreinen	1.856	1.948
bedrijfsgebouwen	29	33
grond- weg en waterbouwkundige werken	27.798	28.689
machines apparaten en installaties	1.922	2.136
overige materiële vaste activa	388	406
totaal	31.992	33.212

In het Besluit Begroting en Verantwoording is met ingang van 2014 opgenomen dat de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, apart op de balans tot uitdrukking moeten komen.

Betreft met name investeringen t.b.v. riolering

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	2016	2015
grond- weg en waterbouwkundige werken	7.961	8.389
machines apparaten en installaties	2.617	2.518
overige materiële vaste activa	3.248	2.979
totaal	13.826	13.886

In erfpacht uitgegeven	2016	2015
in erfpacht uitgegeven	3.923	3.426
totaal	3.923	3.426

De belangrijkste (des)investeringen zijn	2016	2015
Onderwijshuisvestingsbeleid diverse scholen	6.335	8.724
Parkeergarage Katwolderplein	11.478	7.029
Zeven Alleetjes 1	5.082	4.158
Zwartewaterallee 8, renovatie	2.000	
Anker	237	3.311
ICT investeringen (MPI)	2.020	2.702
Vervangingsinvesteringen Straatmeubilair	879	1.283
Het Nieuwe Werken		2.779
Stadskantoor vervanging installaties		1.370

Financiële vaste activa:

Kapitaal verstrekkingen aan deelnemingen	2016	2015
100 aandelen N.V. WMO (nominaal € 453,78; 25% volgestort)	10	10
aandelen Vitens nominale waarde	46	46
2.715 aandelen (nominaal € 113,45) N.V. ROVA Holding	308	308
234.419 aandelen Enexis holding	145	221
355.645 aandelen PBE BV	92	92
aandelen vordering Enexis BV	0	0
aandelen verkoop vennootschap BV	0	0
aandelen CBL vennootschap BV	0	0
aandelen Staat vennootschap BV	0	0
149.097 BNG aandelen (nominaal € 2,50; 100% volgestort)	373	373
dataland	5	5
deelneming WEZO NV	2	2
cv Kapitaal Zuiderzeehaven	238	238
bv Kapitaal Zuiderzeehaven	3	3
	1.223	1.298

Leningen aan	2016	2015
woningbouwcorporaties	15.100	18.805
deelnemingen	4.285	4.488
overige verbonden partijen	4.852	19.549
	24.237	42.842

Verloop van de leningen	2016	2015
boekwaarde per 1 januari	42.842	46.952
ontvangen aflossingen	18.605	4.110
boekwaarde per 31 december	24.237	42.842

Leningen aan deelnemingen	2016	2015
achtergestelde lening Zuiderzeehaven	667	667
achtergestelde lening ROVA	2.603	2.603
achtergestelde lening Vitens	1.015	1.218
	4.285	4.488

Leningen aan verbonden partijen:	2016	2015
Enexis BV	548	2.020
Veiligheidsregio	4.304	17.529
	4.852	19.549

Bij verkoop van de aandelen Essent aan RWE is besloten om de leningen niet mee te verkopen aan RWE maar over te dragen aan de aandeelhouders. Het ging hierbij om 4 leningen met een looptijd variërend van 3 t/m 10 jaar. Per 31-12-16 is er nog 1 lening over. Daarnaast zijn er 2 leningen verstrekt aan de Veiligheidsregio voor de overname van de gebouwen brandweer. Per 31-12-16 is er nog 1 lening over.

Overige langlopende leningen	2016	2015
boekwaarde per 1 januari	12.146	11.518
uitzettingen	888	2.072
ontvangen aflossingen	-2.031	-1.165
afwaardering wegens duurzame waardeverminderingen	-140	-279
boekwaarde per 31 december	10.863	12.146
voorziening oninbare leningen algemene bijstand	-394	-425
voorziening risico schuldhelpverlening	-82	-75
boekwaarde per 31 december	10.388	11.646

Overige uitzettingen > 1 jaar	2016	2015
boekwaarde per 1 januari	1.043	261
afkoopsommen Wezo		1.043
ontvangen aflossingen	-261	-261
boekwaarde per 31 december	782	1.043

Bijdrage aan activa in eigendom van derden	2016	2015
boekwaarde per 1 januari	4.308	4.532
stelselwijziging per 1-1-2016 overheveling activa in eigendom van derden naar immateriële vaste activa	-4.308	
bijdragen aan activa in eigendom van derden		253
afschrijvingen op bijdragen aan activa in eigendom van derden		-477
boekwaarde per 31 december	0	4.308

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden:

Door wijziging van het BBV worden de nog niet in exploitatie genomen bouwgronden per 1/1/2016 verantwoord onder de vaste activa, investeringen met economisch nut.

Grond- en hulpstoffen	2016	2015
stelselwijziging per 1-1-2016 overheveling saldo nog niet in exploitatie genomen bouwgronden naar materiële vaste activa investeringen met economisch nut	0	35.844
stelselwijziging per 1-1-2016 overheveling saldo voorraad gronden (uit NNIEGG) naar materiële vaste activa investeringen met economisch nut	0	12.107
voorraad restauratiematerialen	24	25
	24	47.976

Onderhandenwerk, waaronder bouwgronden in exploitatie	2016	2015
boekwaarde	64.058	69.321
af: voorziening voor verwachte verliezen	-943	-14.811
subtotaal bouwgrondexploitatie	63.115	54.510
onderhanden expertisecentrum	4	20
boekwaarde per 31 december	63.119	54.530

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2016 het volgende overzicht worden weergegeven:

projecten	stand per 1-1-2016			mutaties 2016			stand per 31-12-2016		
	Vervaar- digings- waarde	Voorziening verlieslatende complexen	Boek- waarde	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Winst nemingen	Vervaar- digings- waarde	Voorziening verlieslatende complexen	Boek- waarde
<u>Woningbouwprojecten</u>									
Stadshagen 1 & 2	18.624	7.592	11.032	5.608	8.619		15.613		15.613
Oude Mars	5.813		5.813	312	1.241		4.884		4.884
Schaepman	-2.110	1.141	-3.251	1.368	2.476		-3.218	298	-3.516
Bagijneweide	-670	14	-684	354			-316		-316
Stinspoort	1.061		1.061	275	345		991		991
Langenholterweg	308	6	302	50			358	7	351
Krasse Knarren	20		20	104			124		124
Subtotaal	23.046	8.753	14.293	8.071	12.681	0	18.436	305	18.131
<u>Werkgelegenheidsprojecten</u>									
Marslanden Zuid	-550		-550	49			-501		-501
Hessenpoort 1&2	50.501		50.501	632	2.246		48.887		48.887
Voorsterpoort Retail	0		0	68		-68	0		0
Subtotaal	49.951	0	49.951	749	2.246	-68	48.386	0	48.386
<u>Herstructureringsprojecten</u>									
Vrolijkheid herontwikkeling	1.547		1.547	39			1.586		1.586
Geert Grootestraat	22		22	115	1.159		-1.022		-1.022
Kamperpoort incl.Katwolderplein	-1.979	602	-2.581	510	328		-1.797	638	-2.435
Subtotaal	-410	602	-1.012	664	1.487	0	-1.233	638	-1.871
<u>Particuliere grondexploitaties</u>									
ABN AMRO Prinsenpoort	-47	125	-172	16			-31		-31
Campus	-660		-660	-13			-673		-673
Subtotaal	-707	125	-832	3	0	0	-704	0	-704

Binnenkort af te sluiten complexen

Wijthmen fase 1	-15	296	-311	48		-33	0		0
Noordereiland	-1.479		-1.479	926		267	-286		-286
Forelkolk	83		83	101			184		184
Westenholte Stins	12		12	1			13		13
Zwolle Zuid, restant	-431		-431	-5	168		-604		-604
Marslanden G, restant	216		216	6	32		190		190
Oosterenk, restant	-830		-830	130	3		-703		-703
Bos & Buitenplts.,restant	543		543	19	10		552		552
Stadsh,fase 1, restant	29		29	3			32		32
Stasds.vlek1, restant	9		9	1			10		10
Kop Hanzelan, restant	-144		-144	18			-126		-126
Rood voor Rood	-400		-400	38	5	359	-8		-8
Wipstrikpark	1		1	30	29		2		2
Hospice Wipstrikkerallee	-154		-154	91	20		-83		-83
Wijthmenerplas, marktselectie			0	44	44		0		0
Kanonsteeg/Derde Bredehoek	1	35	-34	0	0	-1	0		0
Subtotaal	-2.559	331	-2.890	1.451	311	592	-827	0	-827
Voorbereidingsprojecten									
Wijthmen, anteriure overeenkomst			0	8	8		0		0
Subtotaal	0	0	0	8	8	0	0	0	0
sprong in de grondprijs		5.000	-5.000						0
TOTAAL	69.321	14.811	54.510	10.946	16.733	524	64.058	943	63.115

Gebaseerd op de Nota van uitgangspunten MPV 2017 zijn de bedragen t/m 2042 voor:

- de geraamde nog te maken kosten € 144,7 mln., incl. € 14,8 mln. kostenstijgingen,
- de geraamde opbrengsten € 345,6 mln. incl. € 19,9 mln. opbrengstenstijgingen en € 16,5 mln. rente-inkomsten.

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op het programma exploitatie gronden.

Gereed produkt en handelsgoederen	2016	2015
rijbewijzen en eigen verklaringen	36	20

Vooruitbetalingen	2016	2015
ontvangen voorschotten op grondverkoppen	-986	-428

Uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar:

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Soort vordering	saldo 31-12-2016	voorzie- ning onin- baarheid	gecorr. saldo 31-12-2016	gecorr. saldo 31-12-2015
vorderingen op openbare lichamen	19.227		19.227	20.848
overige vorderingen	14.125	8.131	5.994	8.009
totaal	33.352	8.131	25.221	28.857

Verloop vorderingen	2016	2015
debiteuren openbare lichamen m.n. Belastingdienst	19.227	20.848
overige debiteuren	5.871	8.041
vorderingen sociale zaken	8.254	8.163
saldo 31-12	33.352	37.052
voorziening dubieuze debiteuren	-255	-326
voorziening WRZV	-353	-353
voorziening sociale zaken	-7.523	-7.516
gecorrigeerd saldo 31-12	25.221	28.857

Liquide middelen:

Kas	2016	2015
kassasysteem stadskantoor Publiekszaken	74	128

Banksaldi	2016	2015
BNG	3011	0
ING	0	1
rekening-courant restauratiefonds	138	118
rekening-courant Stimuleringsfonds	1.337	926
	4.486	1.045
kruisposten kas, bank en giro	8	5
totaal	4.494	1.050

Overlopende activa:

Overlopende activa	2016	2015
nog te ontvangen bedragen van Europese overheidslichamen	59	359
nog te ontvangen bedragen van het Rijk	2.629	8
nog te ontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	7.691	11.413
nog te ontvangen bedragen van overigen	9.861	8.167
subtotaal nog te ontvangen bedragen	20.240	19.947
voortuitbetaalde bedragen t.b.v. overigen	358	586
totaal	20.598	20.533

De belangrijkste posten nog te ontvangen bedragen per 31-12-2016 zijn

verrekeningen SSC met Provincie/Kampen	1.081
subsidies overheden m.b.t. projecten	9.496
GBLT (ozb, begraven, afval, riool)	4.680
subsidie beschermd wonen/jeugdzorg	1.380
afval (ROVA/Nedvang)	1.514
bijdrage GGD in asbestsanering Zeven Alleetjes	883
archeologisch onderzoek	352
afhandeling straatwerkbonden	318

De belangrijkste posten voortuitbetaalde bedragen per 31-12-2016 zijn

kosten bodem-/asbestsanering vastgoed	145
---------------------------------------	-----

VASTE PASSIVA**Eigen vermogen:**

Algemene reserve	2016	2015
stand per 1 januari	27.000	28.349
toevoegingen resultaat bestemming	21.421	9.685
onttrekkingen resultaatbestemming	-6.877	-14.038
toevoeging/onttrekking resultaat vorig boekjaar	7.224	3.004
saldo per 31 december	48.768	27.000

De belangrijkste mutaties in 2016 zijn	vermeerder- ingen	verminder- ingen
doorlichting reserves		736
rekeningresultaat 2015	7.224	
resultaatmaatschappelijk nut		867
Stadkamer		549
berapresultaat	6.130	4.239
algemene reserve vastgoed	15.028	

Bestemmingsreserves gekoppeld aan kostendekkingsbeginsel	2016	2015
stand per 1 januari	471	627
toevoegingen resultaat bestemming	306	
onttrekkingen resultaatbestemming	-7	-156
saldo per 31 december	770	471

De belangrijkste mutaties in 2016 zijn	vermeerder- ingen	verminder- ingen
rekeningsaldo 2016 begraafplaatsen	259	

Overige bestemmingsreserves	2016	2015
stand per 1 januari	90.162	94.140
toevoegingen resultaat bestemming + rente	50.932	45.082
onttrekkingen resultaatbestemming	-46.756	-49.060
saldo per 31 december	94.338	90.162

De belangrijkste mutaties in 2016 zijn	vermeerder- ingen	verminder- ingen
algemene bedrijfsreserve Vastgoed: o.a. vrijval voorziening, doorlichten res., afdracht algemene concernres.	15.660	16.043
risicoreserve Sociaal Domein: begrote storting, inkoop jeugdhulp	2.600	747
reserve WEZO financiële risico,s (nieuw)	1.008	
spoorzone (nieuw)	3.000	
onderhoud verhuurde panden: m.n. planbaar en dagelijks onderh.,verb. Celecomplex, Spiegel trekkenwanden	2.875	3.667
incidentele bestedingen: o.a. berapresultaat, reservedoorlichting, koningsdag, bestedingen/tekorten	8.703	2.547
reserve stadsontwikkelfonds: o.a. project binnenstad, N35 fietsbrug		1.902
parkeren: o.a. exploitatieresultaat, doorlichten reserves	3.926	6.256
stadsuitleg: o.a. N35 fietsbrug, Kamperlijn, Ceintuurbaan	700	1.546
reserve gebiedsbeheerplan: o.a. afkoopsommen	1.122	317
beschermd wonen (nieuw)	1.772	631
reserves nog uit te voeren werken (totaal)	5.849	7.552

Alle reserves gesaldeerd naar aard per 31-12	2016	2015
weerstand- en risicoreserves : algemene concernreserve, BCF, WWB en WMO	57.529	32.900
reserves gekoppeld aan kostendekkingsbeginsel: begraafplaatsen, rijbewijzen	770	471
reserves voor lopende exploitatielasten:		
- ter dekking van kapitaal- en exploitatielasten	4.202	4.598
- onderhoudsreserveringen	6.852	7.250
- rechtspositionele verplichtingen	926	1.540
- bedrijfsvoeringsreserves	960	1.627
overige bestemmingsreserves: o.a. MIP, stadsuitleg, HIS, parkeren, nog uit te voeren werken	72.637	69.247
	143.876	117.633
exploitatieresultaat (onderdeel eigen vermogen)	7.824	7.224
totaal alle reserves	151.700	124.857

Voor het verloop per reserve verwijzen wij naar het overzicht van reserves onder programmarekening 3.6 en naar het bijlagenboek met de toelichting per reserve.

Resultaat na bestemming o.b.v. de pijler-indeling	2016	2015
programma's	-78.145	-84.202
pilot sociaal domein	-187.618	-199.234
de organisatie	273.587	290.660
	7.824	7.224

Voorzieningen:

Nr. Voorzieningen	Stand per 1-1-2016	Toevoeging	Vrijval	Aanwen- dingen	Stand per 31-12-2016
A70 Bijdrage voormalig personeel	99	435		99	435
A71 Voorz. Rechtspositionele verplichtingen concern	218	8		98	128
C70 Voorz. Rechtspositionele verplichtingen cs	21				21
C73 Algemene Pensioenwet politieke Ambtsdragers	1.360	505	43	26	1.796
E01 Voorz. Rechtspositionele verplichtingen ec	346		117	29	200
E02 Voorziening Afval	3.346			-852	4.198
E03 Voorziening Riolering	3.804	58			3.862
O92 Voorziening Asbest Zeven Alleetjes	900			900	0
R01 Rechtspositie raadsleden	152				152
Totaal voorzieningen	10.246	1.006	160	300	10.792

De belangrijkste mutaties zijn	vermeerder- ingen	verminder- ingen
aanvulling voorziening voormalig personeel	435	
overheveling gelden van reserve naar voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers	505	
exploitatieresultaat afval 2016		-852
aanwending voorziening asbest Zeven Alleetjes		900

Voor het verloop per voorziening verwijzen wij naar het overzicht van voorzieningen onder programmarekening 3.7 en naar het bijlagenboek met de toelichting per voorziening.

vaste schulden:

Onderhandse leningen van	2016	2015
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	284.265	280.870
overige binnenlandse sectoren	2.490	2.297
buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	20.000	20.000
	306.755	303.167

Verloop leningen	2016	2015
stand per 1 januari	303.167	325.365
bij: nieuw aangetrokken leningen van openbare lichamen	0	20.000
bij: nieuw aangetrokken leningen binnenland	45.714	309
af: aflossingen	-42.126	-42.507
saldo per 31 december	306.755	303.167

De swap van € 10 miljoen heeft een looptijd tot december 2053 en de rente is 3,425%. Hij heeft een breekclausule die elke 10 jaar door beide partijen kan worden ingeroepen, voor het eerst in 2023. De Deutsche Bank is de tegenpartij en die heeft een rating van A- bij Standard & Poor's.

De totale rentelast voor het jaar 2016 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 9.247.
Voor een uitgebreid overzicht verwijzen wij naar het overzicht van leningen in het bijlagenboek.

VLOTTENDE PASSIVA**Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:**

Kasgeldleningen	2016	2015
opgenomen kasgeldleningen	33.000	33.000

Betreft leningen bij de N.V. Nederlandse Gasunie

Banksaldi	2016	2015
BNG	0	8.815

Overige schulden	2016	2015
crediteuren	27.678	18.527
sociale zaken verplichtingen SHV	1.598	1.367
sociale zaken overige schulden	1.603	507
	30.879	20.401

Overlopende passiva:

Overlopende passiva	2016	2015
m.b.t. openbare lichamen:		
vooruitontvangen van het Rijk	1.586	1.073
vooruitontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen	36.086	53.446
subtotaal openbare lichamen	37.672	54.519
m.b.t. overige:		
nog te betalen bedragen	10.829	22.679
vooruitontvangen bedragen	1.769	713
subtotaal overige	12.598	23.392
totaal	50.270	77.911

De belangrijkste posten nog te betalen bedragen per 31-12-2016 zijn

rente leningen	3.566
individuele begeleiding/beschermd wonen	310
huishoudelijke hulp	186
subsidies via subsidie loket	547
overige subsidies welzijn	912
afrekeningen WSW	559
kosten verkoop Diezerstraat	479
vennootschapsbelasting	150

De posten vooruitontvangen bedragen per 31-12-2016 zijn

vooruitontvangen specifieke uitkeringen	37.672
waaronder o.a.:	
Prov. - Spoorzone	27.537
Prov. - IJssel-Vecht Delta	1.459
Prov. - Onderdoorg. Kamperlijn SH	1.205
Prov. - Beter Benutten Zwolle Kampen Netwerkstad	1.004
overige	1.769
totaal	39.441

De overige vooruitontvangen bedragen hebben o.a. betrekking op

opbrengst parkeervergunningen 2017

Waarborgen en garanties

Het verloop van de gewaarborgde geldleningen is als volgt geweest:

Omschrijving categorie	Restantbedrag van geldlening per 1-1-2016	Bedrag van de in de loop van 2016 gewaarborgde geldleningen	Totaalbedrag van de gewone en buitengewone aflossing in 2016	Restantbedrag van geldlening per 31-12-2016
Woningcoöperaties met garantie WSW	643.168	72.157	52.884	662.441
Landelijk toegelaten instellingen	49.044		709	48.335
Particuliere woninghypotheken	1.216.000		101.000	1.115.000
Monumentale en behoudenswaardige panden	1.003		151	852
Verkrijgen en verbeteren eigen woning	9.940		2.755	7.185
Sportverenigingen c.a.	4.060	88	507	3.641
Wezo	12.380		2.027	10.353
Overige, w.o. woningcorporaties niet gegarandeerd door WSW	5.625	600	143	6.082
Totaal 31 december	1.941.220	72.845	160.176	1.853.889

Het restantbedrag per 1-1-2016 wijkt € 2.620 af van de in de jaarrekening 2015 gepresenteerde stand 31-12-15 (1.943.840 <=> 1.941.220). Omdat de detailinformatie op het moment van het opstellen van de jaarrekening 2015 niet voorhanden was, is toen uitgegaan van het maximaal te waarborgen leningsbedrag m.b.t. Wezo ad € 15.000. In bovenstaand overzicht is de werkelijke garantstelling ad € 12.380 opgenomen. Voor een nadere toelichting op de gewaarborgde geldleningen wordt verwezen naar het Overzicht gewaarborgde geldleningen ultimo 2016 in het bijlagenboek.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Wij vermelden de volgende verplichtingen en vorderingen die hun oorzaak voor de balansdatum hebben, maar daarna zullen worden geëffectueerd:

	x € 1.000
- Terugkoopverplichting gebouwen Brandweer van veiligheidsregio (i.c.m. lening) ultimo 202	3.592
- Huurcontracten	10.807
- Wachtgeldverplichtingen wethouders	120
- Verlofsaldi medewerkers 60.136 uren	1.590
- Garantstelling als aandeelhouder voor betalingsverplichtingen NV Wonen boven Winkels voor tenminste	p.m.
13 maanden na ondertekening jaarrekening 2015	
	16.109

3. Programmarekening

3.1 Programmarekening over begrotingsjaar 2016

Overzicht van baten en lasten over begrotingsjaar 2016

(bedragen x € 1.000)

Programma	Raming begrotingsjaar vóór wijziging			Raming begrotingsjaar na wijziging			Realisatie begrotingsjaar		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma's									
1 Volkshuisvesting	959	1.593	-634	824	1.959	-1.135	846	1.938	-1.092
2 Economie	774	2.148	-1.374	1.881	2.955	-1.074	5.641	2.913	2.728
3 Bereikbaarheid en mobiliteit	8.983	6.361	2.622	13.540	13.144	396	13.477	13.166	311
4 Groene leefomgeving en milieu	700	2.738	-2.038	1.012	3.372	-2.360	641	2.909	-2.268
5 Ruimte en cultuurhistorie		1.650	-1.650	10.183	13.654	-3.471	10.258	13.391	-3.133
6 Onderwijs	3.208	20.876	-17.668	3.223	27.662	-24.439	4.646	28.138	-23.492
7 Veiligheid	610	11.180	-10.570	535	10.980	-10.445	603	11.135	-10.532
8 Integraal beheer openbare ruimte	25.947	44.925	-18.978	27.333	45.902	-18.569	27.291	44.880	-17.589
9 Cultuur	43	16.530	-16.487	373	16.938	-16.565	352	16.681	-16.329
10 Sport	1.237	8.768	-7.531	1.237	9.069	-7.832	1.291	9.007	-7.716
Totaal Programma's	42.461	116.769	-74.308	60.141	145.635	-85.494	65.046	144.158	-79.112
Pilot Sociaal domein									
11 Samenleving	23	13.177	-13.154	696	13.221	-12.525	751	12.702	-11.951
12 Inwonersondersteuning	8.023	92.702	-84.679	8.268	93.132	-84.864	9.377	93.444	-84.067
13 Opvang en bescherming	1.400	78.737	-77.337	1.400	76.504	-75.104	1.400	76.373	-74.973
14 Inkomen	46.151	58.398	-12.247	47.346	62.897	-15.551	48.337	63.592	-15.255
Totaal Pilot Sociaal domein	55.597	243.014	-187.417	57.710	245.754	-188.044	59.865	246.111	-186.246
Pijler De Organisatie									
15 Raad en raadsgriffie		1.686	-1.686		1.690	-1.690	64	1.659	-1.595
16 Bestuur en dienstverlening	6.973	10.969	-3.996	6.383	11.271	-4.888	7.748	11.984	-4.236
17a Exploitatie gronden	42.081	43.761	-1.680	44.774	46.683	-1.909	23.231	10.065	13.166
17b Vastgoedmanagement	11.548	9.742	1.806	19.407	11.753	7.654	18.865	11.383	7.482
18 Bedrijfsvoering	11.632	41.465	-29.833	12.875	45.912	-33.037	11.648	44.848	-33.200
19 Financiering en alg. dekkingsmiddelen	88	3.954	-3.866	88	1.021	-933	71	71	0
Totaal Pijler De Organisatie	72.322	111.577	-39.255	83.527	118.330	-34.803	61.627	80.010	-18.383
Totaal	170.380	471.360	-300.980	201.378	509.719	-308.341	186.538	470.279	-283.741
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen:									
Uitkering gemeentefonds	261.050		261.050	263.740		263.740	264.678		264.678
Uitvoering Wet WOZ		1.195	-1.195		1.195	-1.195	1	1.152	-1.151
Bel. OZB, precario, toeristenbel.	35.530	138	35.392	36.130	138	35.992	36.719	138	36.581
Invordering		153	-153		153	-153		450	-450
Overige dekkingsmiddelen			0			0	32	165	-133
Deelnemingen algemeen	150	13	137	150	13	137	152	13	139
Overige financiering	9.718	2	9.716	10.787	2	10.785	10.921	1	10.920
Sub-totaal algemene dekkingsmiddelen	306.448	1.501	304.947	310.807	1.501	309.306	312.503	1.919	310.584
Totaalsaldo van baten en lasten	476.828	472.861	3.967	512.185	511.220	965	499.041	472.198	26.843

Programma	Raming begrotingsjaar vóór wijziging			Raming begrotingsjaar na wijziging			Realisatie begrotingsjaar		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaalsaldo van baten en lasten	476.828	472.861	3.967	512.185	511.220	965	499.041	472.198	26.843
Reserve mutaties:									
Programma's									
1 Volkshuisvesting	44		44	536	150	386	536	178	358
2 Economie	116		116	471	263	208	431	288	143
3 Bereikbaarheid en mobiliteit	2.943	3.747	-804	8.096	4.658	3.438	8.096	4.776	3.320
4 Groene leefomgeving en milieu	584	1.212	-628	1.192	1.493	-301	957	1.250	-293
5 Ruimte en cultuurhistorie	196	3.701	-3.505	2.535	4.726	-2.191	2.330	5.094	-2.764
6 Onderwijs	24		24	24		24	50	111	-61
7 Veiligheid			0	229		229	288		288
8 Integraal beheer openbare ruimte	1.030	538	492	1.139	538	601	1.086	1.293	-207
9 Cultuur	10		10	193	101	92	174	261	-87
10 Sport	825	231	594	841	281	560	769	351	418
Totaal Pijler De Stad	5.772	9.429	-3.657	15.256	12.210	3.046	14.717	13.602	1.115
Pilot Sociaal domein									
11 Samenleving	42		42	142		142	153	219	-66
12 Inwonersondersteuning	681	400	281	1.652	861	791	1.784	2.237	-453
13 Opvang en bescherming			0	610	1.607	-997	655	1.772	-1.117
14 Inkomen	200		200	200		200	264		264
Totaal Pilot Sociaal domein	923	400	523	2.604	2.468	136	2.856	4.228	-1.372
Pijler De Organisatie									
15 Raad en raadsgriffie			0			0			0
16 Bestuur en dienstverlening	301	145	156	993	381	612	1.339	575	764
17a Exploitatie gronden	1.881	2.328	-447	1.197	554	643	16.343	15.660	683
17b Vastgoedmanagement	2.873	2.769	104	4.461	2.953	1.508	4.632	2.953	1.679
18 Bedrijfsvoering	897	977	-80	1.178	929	249	1.685	1.390	295
19 Financiering en alg. dekkingsmiddelen	2.713	3.279	-566	11.864	19.023	-7.159	12.069	34.252	-22.183
Totaal Pijler De Organisatie	8.665	9.498	-833	19.693	23.840	-4.147	36.068	54.830	-18.762
Sub-totaal mutaties reserve	15.360	19.327	-3.967	37.553	38.518	-965	53.641	72.660	-19.019
Gerealiseerd resultaat 2016	492.188	492.188		549.738	549.738		552.682	544.858	7.824

3.2 Toelichting op programmarekening

Omvang en samenstelling uitkomsten jaarrekening 2016

Het voordelige gerealiseerde resultaat bedraagt € 7.824.487 ten opzichte van de laatst gewijzigde begroting 2016.

In de cijfers van de laatst gewijzigde begroting zijn de uitkomsten van de Beleidsrapportages 2016 al verwerkt, evenals de per saldo neutrale budgettaire gevolgen van de nadien t/m raad van 19 december genomen raadsbesluiten.

Het in de gewijzigde begroting verwerkte resultaat van de eerste Beleidsrapportage 2016 was € 0,2 mln. negatief en de tweede € 4,1 mln. positief.

Ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting 2016 is er dus ook sprake van een voordelig resultaat van € 11,7 mln.

Onderstaand gaan wij kort in op de samenstelling van het voordelig resultaat van de jaarrekening ad € 7,8 mln. vanuit de volgende invalshoeken:

- uitsplitsing resultaat: resultaat vóór en na bestemming (mutatie eigen vermogen)
- specificatie resultaten per pijler

Resultaat vóór en na bestemming

Het feitelijke resultaat van de jaarrekening 2016 komt overeen met de mutatie in het eigen vermogen in het boekjaar.	bedragen x € 1.000
Saldo eigen vermogen per 31-12-2016 (inclusief resultaat 2016)	€ 151.700
Saldo eigen vermogen per 1-1-2016 (inclusief resultaat bestemming 2015)	€ 124.857
Resultaat voor bestemming 2016 (saldo van baten en lasten)	€ 26.843
In de exploitatie zijn resultaatbestemmingen verwerkt volgens bestaand beleid:	
het saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves bedraagt	€ 19.019
Per saldo een voordelig resultaat inclusief toegestane verrekeningen met reserves	€ 7.824

Pijler	bedragen x € 1.000
Programma's	€ 4.454
Pilot Sociaal domein	€ 294
De organisatie	€ 3.076
Concernuitkomst resultaat	€ 7.824

3.3 Belangrijkste verschillen in de staat van baten en lasten

Voor een uitvoerige toelichting op de verschillen tussen de rekening en de laatst gewijzigde begroting ad € 7.824 mln. verwijzen wij naar de verantwoording per programma. Hierin worden ook de verschillen voor en na resultaatbestemming toegelicht en wordt ook nader ingegaan op het structurele dan wel incidentele karakter van ontstane verschillen. Wij volstaan op deze plek met vermelding van de belangrijkste verschillen waarbij uitgegaan is van het gerealiseerde resultaat, dus in deze verschillen zijn de onttrekkingen aan c.q. stortingen in de diverse reserves al meegenomen. Aansluitend volgt een summier toelichting met de bedoeling om op hoofdlijnen een beeld te krijgen van de belangrijkste verschillen.

Verschillen op productniveau

Bedragen x € 1.000

Pijler Programma's

Programma Economie:

Economische deelnemingen + 3.754

In 2016 zijn de aandelen Enexis Holding NV en aandelen Vordering op Enexis BV verkocht. Na afboeking van de deelnemingen heeft de verkoop een netto bedrag opgeleverd van afgerond € 3.725.000. Overige kleine afwijkingen in dividenden als renteopbrengsten hebben een extra bedrag van € 29.000 opgeleverd.

Programma Onderwijs:

Onderwijshuisvestingsbeleid + 752

Dit positief resultaat bestaat uit een aantal factoren:

Er hoefde in 2016 nauwelijks gebruik te worden gemaakt van het budget 'plaatsen/verwijderen noodlokalen'. De verwijderingskosten van een noodgebouw in Stadshagen bleken al voldaan bij de toenmalige plaatsing.

Het budget voor vandalismeschade was niet volledig nodig; de uitgaven hierop kunnen van jaar tot jaar fluctueren en zijn afhankelijk van de vernielingen in het betreffende jaar.

Het huurbudget was niet in zijn geheel nodig, omdat de noodlokalen Kon. Emmaschool pas vanaf september 2016 gehuurd hoefden te worden.

Verder was het budget voor onderhoudsplannen scholen slechts gedeeltelijk nodig, omdat de schoolbesturen sinds 2015 zelf verantwoordelijk zijn voor het onderhoud.

Pijler Pilot Sociaal Domein:

Programma Inwonersondersteuning:

Diensten in en aan huis - 798

Als gevolg van ingezette traject financiering voor huishoudelijke hulp (HH) zijn de bestedingen in 2016 voor HH verder afgenomen. Dit was ook noodzakelijk gezien de lagere budgetten voor HH. Tegenover de afname van HH is er een toename in de bestedingen voor individuele begeleiding (IB) in 2016. De uitgaven van IB liggen bijna 1 mln hoger dan bij de berap verwacht. Dit komt door een toename van het aantal inwoners dat zich bij het SWT meldt met een ondersteuningsvraag. IB is een open eind regeling en kent geen wachtlijsten. Het aantal PGB verstrekkingen voor kortdurend verblijf is echter lager dan begroot, dit kan komen omdat IB/zin is toegenomen. Het gesaldeerd tekort van het totale sociaal domein (-193) wordt onttrokken aan de reserve sociaal domein ten gunste van het product DIAH.

Programma Inkomen:

Algemene bijstand + 656

De afwijking op de lasten wordt met name veroorzaakt door het uitbetalen van de regionale reserve RCF. Zie ook afwijking op 'Onttrekking reserve' (264). Daarnaast is er meer doorbelast door het KCC in verband met het stijgende aantal bijstandsklanten(50). De hogere bate wordt met name veroorzaakt door een incidenteel voorschot op de rijksbijdrage in verband met de statushouders (704).

Pijler De Organisatie:

Programma Bestuur en dienstverlening:

Bouw + 484

De anterieure overeenkomsten zorgen voor meer inkomsten waar ook extra uitgaven tegenover staan. De bouwleges laten een behoorlijk voordeel zien. De markt laat een verbetering zien die naar verwachting ook in de komende jaren door zal zetten. De resterende gelden die beschikbaar zijn gesteld voor de omgevingswet stellen wij voor mee te nemen naar 2017.

Programma Exploitatie gronden:

Vorbereidingsprojecten +13.909

Af te sluiten projecten + 1.119

Afdracht uit de Algemene Reserve Vastgoed aan de Algemene Concern Reserve

Uitkering gemeentefonds + 938
Het verschil heeft vooral betrekking op de actuele gegevens inzake de verdeelsystematiek van het gemeentefonds.

Reserveverrekeningen - 15.028
Storting uit de Algemene Reserve Vastgoed aan de Algemene Concern Reserve

Stelposten + 548

Onvoorziene uitgaven + 385
Het beroep op de post onvoorzien (begroot € 500.000) is beperkt gebleven tot een bedrag van afgerond € 115.000 (voor een specificatie verwijzen wij naar het afzonderlijk overzicht in paragraaf 3.7).

3.4 Incidentele baten en lasten

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA JAARREKENING 2016			Lasten	Baten
Programma/omschrijving			(bedragen x € 1.000,00)	
Volkshuisvesting saldo van baten en lasten jaarrekening			1.938	846
waarvan incidenteel			390	135
specificatie:				
betreft diverse projecten, w.o. woningbouwprogrammering en beleid stedelijke vernieuwing			346	135
die worden gedekt door bijdragen van derden en/of reserves				
aanwending in het verleden gerserveerde bedragen			44	
Economie saldo van baten en lasten jaarrekening			2.913	5.641
waarvan incidenteel			857	4.384
specificatie:				
verkoop aandelen				3.754
betreft diverse projecten, w.o. economisch beleid en programmering en relatiebeheer-aquisitie			807	630
die worden gedekt door bijdragen van derden en/of reserves				
aanwending in het verleden gerserveerde bedragen			50	
Bereikbaarheid en mobiliteit saldo van baten en lasten jaarrekening			13.166	13.477
waarvan incidenteel			7.063	4.652
specificatie:				
betreft diverse projecten, w.o. verkeersmanagement, infra +verkeersveiligheid, mobiliteitsbeleid en			7.004	4.652
mobiliteitsbeleid die worden gedekt door bijdragen van derden en/of reserves				
aanwending in het verleden gerserveerde bedragen			59	
Groene leefomgeving en milieu saldo van baten en lasten jaarrekening			2.909	641
waarvan incidenteel			570	297
specificatie:				
betreft diverse projecten, w.o. bodembeheer, geluid/lucht/externe veiligheid, duurzaam stedelijk beheer,			494	297
groenbeleid die worden gedekt door bijdragen van derden en/of reserves				
aanwending in het verleden gerserveerde bedragen			76	
Ruimte en cultuurhistorie saldo van baten en lasten jaarrekening			13.391	10.258
waarvan incidenteel			12.265	10.183
specificatie:				
betreft diverse projecten, w.o. visies/progr./projecten en ruimtelijke kaders die worden			12.004	10.183
gedekt door bijdragen van derden en/of reserves				
aanwending in het verleden gerserveerde bedragen			261	
Onderwijs saldo van baten en lasten jaarrekening			28.138	4.646
waarvan incidenteel			7.222	0
specificatie:				
extra afschrijving ivm verkoop Diezerstraat			7.222	

Veiligheid saldo van baten en lasten jaarrekening	11.135	603
waarvan incidenteel	0	0
specificatie:		
Integraal beheer openbare ruimte saldo van baten en lasten jaarrekening	44.880	27.291
waarvan incidenteel	0	0
specificatie:		
betreft diverse projecten, w.o. blauwbeheer die worden	52	
gedekt door bijdragen van derden en/of reserves		
aanwending in het verleden gerserveerde bedragen	527	
Cultuur saldo van baten en lasten jaarrekening	16.681	352
waarvan incidenteel	-101	0
specificatie:		
betreft verrekening project beeldende kunst die wordt	-101	
gedekt door bijdragen van derden en/of reserves		
Sport saldo van baten en lasten jaarrekening	9.007	1.291
waarvan incidenteel	16	0
specificatie:		
betreft project sprtaccommodaties die wordt gedekt door reserve	16	
aanwending in het verleden gerserveerde bedragen		
Samenleving saldo van baten en lasten jaarrekening	12.702	751
waarvan incidenteel	-158	44
specificatie:		
betreft projecten sociaal cultureel werk en beleid meervoudige problematiek die worden gedekt door	94	44
bijdragen van derden en/of reserves		
zelforganisaties minderheden	-281	
participatieraad		
aanwending in het verleden gerserveerde bedragen	29	
Inwonersondersteuning saldo van baten en lasten jaarrekening	93.444	9.377
waarvan incidenteel	1.930	889
specificatie:		
betreft projecten SW-trajecten en maatschappelijke participatie die wordt gedekt door reserves	1.395	889
uitvoering HHT		
eigen kracht meicirc. 15		
aanwending in het verleden gerserveerde bedragen	535	
Opvang en bescherming saldo van baten en lasten jaarrekening	76.373	1.400
waarvan incidenteel	24	0
specificatie:		
betreft project maatschappelijke opvang die worden gedekt door reserve	24	
Dato		
aanpak huisv bijz doelgroepen		
aanwending in het verleden gerserveerde bedragen		

Inkomen saldo van baten en lasten jaarrekening	63.592	48.337
waarvan incidenteel	0	704
specificatie:		
incidenteel voorschot statushouders		704
Raad en Raadsgriffie saldo van baten en lasten jaarrekening	1.659	64
	11.984	7.748
Bestuur en dienstverlening saldo van baten en lasten jaarrekening	11.984	7.748
waarvan incidenteel	1.397	366
specificatie:		
betreft diverse projecten w.o organisatie-ontwikkeling en begravingen die worden gedekt door reserves	68	18
Koningsdag	825	348
storting in voorziening APPA (overheveling van reserve)	504	
Exploitatie gronden saldo van baten en lasten jaarrekening	10.065	23.231
waarvan incidenteel	0	13.909
specificatie:		
vrijval algemene voorziening vastgoed		13.909
Vastgoedmanagement saldo van baten en lasten jaarrekening	11.383	18.865
waarvan incidenteel	1.361	7.510
specificatie:		
opbrengst Diezerstraat		7.222
betreft project verhuurde panden eindbeheer die wordt gedekt door bijdragen en reserves	1.361	288
Bedrijfsvoering saldo van baten en lasten jaarrekening	44.848	11.648
waarvan incidenteel		
specificatie:		
betreft ICT projecten die worden gedekt door bijdragen en/of reserves	1.434	1.088
aanwending in het verleden gerserveerde bedragen	149	
Financiering en alg. dekkingsm. saldo van baten en lasten jaarrekening	1.990	312.574
	0	0
TOTALEN JAARREKENING	472.198	499.041
WAARVAN INCIDENTEEL	44.820	50.821

3.5 Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Reserve	Toevoeging	Onttrekking
	bedragen x € 1000	
2 Economie		
dekkingsreserve Zuiderzeehaven		32
3 Bereikbaarheid en mobiliteit		
reserve parkeren	3.821	2.612
4 Groene leefomgeving en milieu		
gebiedsbeheerplan Zwolle Centraal	512	317
5 Ruimte en cultuurhistorie		
reserve egalisatie bestemmingsplannen	180	
6 Onderwijs		
dekkingsreserve onderwijshuisvesting		24
8 Integraal beheer openbare ruimte		
onderhoudsreserve recreatieplassen	16	
reserve civiele infrastructuur	389	389
10 Sport		
onderhoudsreserve sportaccommodaties	231	
dekkingsreserve kunstgrasvelden		224
16 Bestuur en dienstverlening		
onderhoudsreserve huisvesting gemeentelijk personeel	430	88
onderhoudsreserve inrichting huisvesting gemeentelijk personeel	127	
reserve verkiezingen	145	
egaliseringsreserve rijbewijzen/eigen verklaringen		7
dekkingsreserve gemeentelijke panden		60
17b Vastgoedmanagement		
onderhoudsreserve verhuurde panden	2.875	2.378
reserve dekking kapitaallasten Morsestraat		21
reserve egaliseringsreserve Almeloos Kanaal		9
18 Financiering en algemene dekkingsmiddelen		
rente-verrekening reserves	401	
	9.127	6.161

3.6 Overzicht van reserves

Nr.	Reserve	Stand per 1-1-2016	Toevoeging resultaat vorig jaar	Toevoeging resultaat rente	Toevoeging resultaat bestemming	Onttrekking resultaat bestemming	Stand per 31-12-2016
1. Weerstand- en risicoreservering							
C01	Algemene reserve	26.999.871	7.223.613		21.420.899	6.876.663	48.767.720
C04	Risicoreserve Sociaal Domein	5.900.000			2.600.000	746.847	7.753.153
S54	Financiële risico's Wezo NV				1.008.465		1.008.465
Totaal Weerstand- en risicoreservering		32.899.871	7.223.613	0	25.029.364	7.623.510	57.529.338
2. Reservering gekoppeld aan kostendekkingsbeginsel							
P01	Begraafplaatsen	304.384			306.064		610.448
P04	Egalisatiereserve rijbewijzen/eigen verklaringen	166.569				7.000	159.569
Totaal Reserv.gekopp. aan kostend.beginsel		470.953	0	0	306.064	7.000	770.017
3. Reservering voor lopende exploitatielasten							
a. ter dekking kapitaal-/exploitatielasten							
A01	ICT investeringen	515.241			455.469	285.228	685.482
E03	Kapitaallasten wagenpark	35.000			1.300		36.300
O01	Algemene bedrijfsreserve Vastgoed	979.566			15.659.749	16.042.863	596.452
O12	Dekking kapitaallasten Morsestraat	288.275		10.090		21.317	277.048
O13	Dekking kapitaallasten verb.SH/SK	434.667		15.213		59.546	390.334
O14	Dekking kapitaallasten Vlasakkers	0			78.028		78.028
O18	Dekking kapitaallasten kunstgras	1.860.207		65.107		224.066	1.701.248
O32	Dekking kapitaallasten binnenklimaat PO	120.740		4.226		24.350	100.616
O33	Dekking kapitaallasten Almeloos Kanaal	123.702		4.948		9.419	119.231
O34	Dekking kapitaallasten Zuiderzeehaven	240.367		8.413		31.765	217.015
b. onderhoudsreserveringen							
A02	Onderhoud panden gemeentelijke organisatie	1.078.534			127.206		1.205.740
E04	Reserve civiele infrastructuur	333.847			674.834	388.800	619.881
E05	Onderhoud Wythmenerplas	292.500			16.304		308.804
E06	Onderhoud Kleine Veer	70.117				28.950	41.167
E07	Gronddepot Anth. Fokkerstraat	159.796				159.796	0
O05	Onderhoud wijk- en buurtcentra	47.379			130.024	61.396	116.007
O06	Onderhoud sportaccommodaties	538.499			230.884	488.508	280.875
O27	Onderhoud verhuurde panden	2.368.197			2.875.030	3.667.304	1.575.923
O30	Onderhoud gemeentelijke huisvestingspanden	2.360.646			430.206	87.676	2.703.176
c. rechtspositionele verplichtingen							
C53	Res.Alg.Pensioenwet Polit.Ambtsdr.(APPA)	1.429.169			-504.563	72.844	851.762
P51	Rechtspositionele verplichtingen publiekszaken	110.994		3.885		40.318	74.561

d. bedrijfsvoeringsreserves							
A52	Bedrijfsvoeringsreserve a&f	454.000			454.000		0
C10	Bedrijfsvoeringsknelpunten directie	359.463			359.463		0
C52	Bedrijfsvoeringsreserve concernstaf	83.000			83.000		0
E52	Bedrijfsvoeringsreserve expertisecentrum	428.000			428.000		0
R51	Bedrijfsvoeringsreserve raad(sgriffie)	14.000					14.000
F02	Bedrijfsvoeringsreserve gemeent.organisatie	0		1.324.463	468.000		856.463
SC1	Bedrijfsvoeringsreserve ONS (SSC)	288.575		160.225	359.451		89.349
Totaal Reservering voor lopende exploitatiel.		15.014.480	0	111.882	21.659.159	23.846.060	12.939.461

Nr.	Reserve	Stand per 1-1-2016	Toevoeging resultaat vorig jaar	Toevoeging resultaat rente	Toevoeging resultaat bestemming	Onttrekking resultaat bestemming	Stand per 31-12-2016
4. Overige bestemmingsreserves							
a. nog uit te voeren werken							
A50	Nog uit te voeren werken a&f	173.834			46.000	46.137	173.697
C50	Nog uit te voeren werken concernstaf	844.070			634.266	685.173	793.163
E50	Nog uit te voeren werken expertisecentrum	2.123.691			588.584	788.335	1.923.940
O50	Nog uit te voeren werken ontwikkeling	11.869.111			3.205.703	4.586.089	10.488.725
P50	Nog uit te voeren werken publiekszaken	684.347			118.878	304.762	498.463
R50	Nog uit te voeren werken Raad(sgriffie)	20.975					20.975
S50	Nog uit te voeren werken soc.zaken werkg.	2.179.284			1.255.250	1.141.076	2.293.458
b. overige bestemmingsreserves							
C03	Stadsontwikkelfonds	5.126.070				1.901.919	3.224.151
C05	Reserve incidentele bestedingen (v/h MIB)	5.325.496			8.703.424	2.547.000	11.481.920
O04	Stimuleringsreserve podiumkunsten	10.301				10.301	0
O21	Stadsuitleg	11.128.679			700.000	1.545.576	10.283.103
O22	Recreatieve voorziening	12.092				2.272	9.820
O23	Parkeren (vh Bereikbaarheidsfonds)	5.852.619			3.925.643	6.256.419	3.521.843
O25	Hoofdinfrastuctuur Stadshagen (HIS)	3.507.966				397.940	3.110.026
O26	Bestemmingsplannen	434.797			180.000	329.506	285.291
O28	Openbaar vervoer	1.246.800			75.000	431	1.321.369
O29	Decentralisatiefonds stadsvernieuwing	4.112.570			534	407.471	3.705.633
O35	Gebiedsbeheersplan	8.382.166		293.376	829.000	317.042	9.187.500
O36	Spoorzone	0			3.000.000		3.000.000
O37	Voorsterpoort	5.719.633					5.719.633
O38	Beschermd Wonen	0			1.772.000	631.387	1.140.613
P02	Verkiezingen	162.722			224.932		387.654
S53	Regionaal Coördinatiepunt Fraudebestrijding	330.414				264.125	66.289
Totaal Overige bestemmingsreserves		69.247.636	0	293.376	25.259.214	22.162.961	72.637.265
TOTAAL RESERVES							
		117.632.940	7.223.613	405.258	72.253.801	53.639.531	143.876.080
waarvan tbv ONS (bedrijfsvoeringsreserve SSC)		288.575	0	0	0	0	89.349

Voor het verloop per reserve verwijzen wij naar het bijlagenboek met de toelichting per reserve.

3.7 Overzicht van voorzieningen

Nr. Voorzieningen	Stand per 1-1-2016	Toevoeging	Vrijval	Aanwen- dingen	Stand per 31-12-2016
A. Voorzieningen als passivaposten:					
A70 Bijdrage voormalig personeel	98.976	434.908		98.976	434.908
A71 Voorz. Rechtspositionele verplichtingen concern	218.080	7.758		98.388	127.450
C70 Voorz. Rechtspositionele verplichtingen cs	20.477	716			21.193
C73 Algemene Pensioenwet politieke Ambtsdragers	1.360.346	504.563	43.324	25.554	1.796.031
E01 Voorz. Rechtspositionele verplichtingen ec	346.080		116.800	28.912	200.368
E02 Voorziening Afval	3.346.094			-852.323	4.198.417
E03 Voorziening Riolerig	3.804.292	57.648			3.861.940
R01 Asbestsanering Zeven Alleetjes	900.000			900.000	0
R01 Rechtspositie raadsleden	151.460				151.460
Totaal voorzieningen als passivaposten	10.245.805	1.005.593	160.124	299.507	10.791.767
B. Voorzieningen in mindering op de activa:					
C72 Voorz.vordering op verkoop venn.	273.478		273.478		0
O90 Algemene voorziening Vastgoed	30.033.004	196.216	13.909.297		16.319.923
O91 WRZV	353.974				353.974
P90 Voorziening dubieuze debiteuren	326.064	507.869		579.381	254.552
S90 Risico oninbaar schuldhelpverlening	75.427	8.364		2.202	81.589
S91 Risico oninbaar bijstandsleningen	424.810	118.825		150.094	393.541
S92 Risico oninbaar bijstandsvorderingen	7.516.140	1.375.838	48.492	1.320.640	7.522.846
Totaal voorzieningen in mindering op de activa	39.002.897	2.207.112	14.231.267	2.052.317	24.926.425
Totaal voorzieningen	49.248.702	3.212.705	14.391.391	2.351.824	35.718.192

Voor het verloop per voorziening verwijzen wij naar het bijlagenboek met de toelichting per voorziening.

3.8 Onvoorzien

Onderwerp	Begrotingswijziging Raadsbesluiten / B&W besluiten	Bedrag
Beschikbaar voor onvoorziene uitgaven 2016		
1. opgenomen in oorspronkelijke begroting		500.000
Via begrotingswijziging toebedeeld aan programma's:		
herbenoeming accountant	Rb. 23-11-2015	-32.426
cofinanciering boekenonderzoek toetreding Deventer tot GR HCO	B&W 15-12-2015	-4.840
WRZV Haalbaarheidsonderzoek WRZV-hallen	B&W 12-7-2016	-50.000
cultuurprijs 2016	B&W 13-9-2016	-5.000
geluidsoverlast rotonde Kranenburgweg	B&W 15-11-2016	-23.000
Restant posten onvoorzien		384.734
Niet via begrotingswijziging verwerkt, maar wel beslag op onvoorzien:		

3.9 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

WNT-verantwoording 2016 Gemeente Zwolle

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Gemeente Zwolle van toepassing zijnde regelgeving het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor de Gemeente Zwolle is € 179.000,-. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

bezoldigingsgegevens

2016

naam	functie	(gewezen) topfunctionaris (ja/nee)	met dienstbetrekking (ja/nee)	beloning	belastbare en variabele onkosten- vergoeding
RE Riemersma	gemeente secretaris	ja	nee	9.204	0
I Geveke	gemeente secretaris	ja	ja	109.077	148
ABM ten Have	raadsgriffier	ja	ja	101.811	0

naam	voorzieningen ten behoefte van beloningen betaalbaar op termijn	Totale bezoldiging	duur van het dienstverband in het jaar (in dagen)	omvang van het dienstverband in het jaar (fte)	(herrekende)WNT norm
RE Riemersma	0	9.204	0	0	179.000
I Geveke	13.819	123.044	366	1	179.000
ABM ten Have	12.564	114.375	366	1	179.000

bezoldigingsgegevens

2015

naam	functie	(gewezen) topfunctionaris (ja/nee)	met dienstbetrekking (ja/nee)	beloning	belastbare en variabele onkosten- vergoeding
RE Riemersma	gemeente secretaris	ja	ja	129.557	0
ABM ten Have	raadsgriffier	ja	ja	99.195	0

naam	voorzieningen ten behoefte van beloningen betaalbaar op termijn	Totale bezoldiging	duur van het dienstverband in het jaar (in dagen)	omvang van het dienstverband in het jaar (fte)	(herrekende)WNT norm
RE Riemersma	15.511	145.068	365	1	178.000
ABM ten Have	13.757	112.952	365	1	178.000

3.10 Restantkredieten

Overzicht restant kredieten 2016 per programma					
Bedragen x € 1.000	Beginsaldo	Nw. Kredieten	Besteding	Afgesloten	Restant krediet 31-12-2016
Volkshuisvesting	2.950	3.176	346	1.215	4.565
Economie	1.652	135	808	78	901
Bereikbaarheid en mobiliteit	51.727	6.257	19.253	121	38.610
Groene leefomgeving en milieu	5.492	1.485	874	387	5.716
Ruimte en Cultuurhistorie	103.597	2.613	12.526	5	93.679
Onderwijs	16.342	1.123	5.946	577	10.942
Integraal beheer openbare ruimte	4.808	2.628	2.384	-6	5.058
Cultuur	85	633	102		616
Sport	109	50	71		88
Samenleving	178	466	684	117	-157
Inwonersondersteuning	4.940		1.579		3.361
Opvang en bescherming	-12		24		-36
Bestuur en dienstverlening	710		65		645
Vastgoedmanagement	12.758	6.962	18.151	621	948
Bedrijfsvoering	10.737	3.524	3.647	215	10.399
Totaal	216.073	29.052	66.460	3.330	175.335
Dekking restant kredieten 2016:					
Bijdrage derden	77.182				27.464
T.l.v. reserves en voorzieningen	44.828				85.603
T.l.v. exploitatierekening	94.063				62.268
	216.073				175.335

Voor een nadere specificatie van de restantkredieten wordt verwezen naar de financiële verantwoording onder de programmaverantwoordingen

3.11a SISA Bijlage

De SISA Bijlage is te vinden op <https://www.zwolle.nl/sites/default/files/sisa-2016-bijlage-verantwoordingsinformatie.pdf>

3.11b DU V&V verantwoording

DU V&V verantwoording gemeente Zwolle 2016

Omschrijving van het gesubsidieerde project	Beschikingsnummer provincie	Project is afgerond / eindverantwoording Ja / Nee	In de verlenings-beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Werkelijke bestedingen ten laste van de provinciale middelen jaar 2016 (conform baten/lasten stelsel)	Werkelijke bestedingen ten laste van de gemeentelijke middelen jaar 2016 (conform baten/lasten stelsel)	Cumulatieve bestedingen ten laste van provinciale middelen t/m jaar 2016 (conform baten/lasten stelsel)	Cumulatieve bestedingen ten laste van gemeentelijke middelen t/m jaar 2016 (conform baten/lasten stelsel)	Geplande einddatum	Optionele toelichting op (één van de) voorgaande kolommen
Aard controle	(D1)	(D1)	(R)	(R)	(R)	(R)	(R)		D 1
Verkeersveiligheidsprojecten (gedragsbeïnvloeding)	2016/0007088 - 3438192	Ja	144.825	144.825	63.237	144.825	63.237	31-12-2016	
Kruising Ceintuurbaan / A-28, 2 strooks oprit en extra opstelstrook rechtdoor	2016/0017252 - 3441439 2016/0323020 - 3441439	Ja	205.000	205.000	249.328	205.000	249.328	31-12-2016	
Herinrichting fietsroute Oude wetering	2016/0017320 - 3441421 2016/0520084 - 3441421	Nee	240.000	-	-	-	-	31-12-2017	

Lijst van afkortingen

AB	Algemeen Bestuur	CtC	Communities that Care
AED	Automatisch Externe Defibrillatoren	CVAH	Centrale Vereniging Ambulante Handel
AFAC	Algemene Fiets Afhaal Centrale	Cvites	Een project voor alleenstaande ouders
AMA	Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers	CVO	Continu Vakantie Onderzoek
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk	CVZ	Centrum Voor Zorgverzekeringen
APV	Algemene Plaatselijke Verordening	CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
ASS	Autisme Spectrum Stoornissen	DATO	Dakloze Asielzoekers Tijdelijke Opvang
AVO	Algemeen Volwassenen Onderwijs	DDB	Duurzaam Dienstenbedrijf
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten	DEOZ	Duurzaam Energie en Ontwikkel Bedrijf Zwolle
Batsc	Binnenkort af te sluiten complexen	Diftar	Gedifferentieerd tarief afvalstoffenheffing
BB	Bijzondere bijstand	DigiD	Digitale Identiteit
BBV	Besluit begroting en verantwoording	DRIP	Dynamische Route Informatie Panelen
Bbz	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen	ECO	Extra Comptabel Overzicht
BCF	BTW compensatiefonds	EFRO	Europees Fonds Regionale Ontwikkelingen
BDU	Bijzondere Doeluitkering	EKD	Elektronisch Kind Dossier
BG	Bevoegd gezag	EMU	Economische en Monetaire Unie
BHV	Bedrijfs HulpVerlening	EPODE	Ensemble, prevenons l'obesite des enfants (Bestrijding zwaarlijvigheid bij kinderen)
BIE	Bouwgrond in exploitaties	ERIS	EigendomsRegistratie en InformatieSysteem
BIS	BestuursInformatieSysteem	Esco	Energie Service Companies
BISON	Breed Ict Samenwerkingsverband Onderwijs	ESF	Europees Sociaal Fonds
BI-Z	Bedrijfsinvesteringszone	ESLN	Een Spiegel liegt niet
BIZ	Bedrijveninvesteringszorg	EVC	Erkenning van verworven competenties
BLS	Besluit Locatiegebonden Subsidies	EVO	Vereniging van en voor verladers, ontvangers en eigen vervoerders, gespecialiseerd in logistiek
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	EZ	Economische Zaken
BOR	Beheersinstrumentarium Openbare Ruimte	FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
BOS	Buurt, Onderwijs en Sportvereniging	FLO	Functioneel Leefijds Ontslag
BREZ	Bereikbaarheid REgio Zwolle	FSC	Forest Stewardship Council
Bro	Besluit ruimtelijke ordening	FWI	Fonds Werk en Inkomen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde	G27 / 31	31 Grote Steden in het kader van het Grote Stedenbeleid (voorheen 27)
Bvb	Buurt voor buurt-onderzoek	GAN	Gegevens Autoriteit Natuur
bvo	bruto vloeroppervlak	GAP	Gemeentelijk AfvalstoffenPlan
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
CAD	Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs	GBD	Groene en Blauwe Diensten
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	GBT	GebiedsBeheersTeams
CCO	Centrale Commissie Oranje	GF	Gemeentefonds
CFV	Centraal Fonds Volkshuisvesting	GFT	Groente, Fruit en Tuinafval
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin	GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
Concilium	Overleg gemeente, corporaties, ontwikkelaars en makelaars	GGP	Gemeentelijk Grondstoffenplan
COSBO	Ouderenbond		
CPO	(Collectief) Particulier Opdrachtgeverschap		

GGV	Gemeenschappelijke Gegevensvoorziening	KWO	Koude Warmte Opslag
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg	LEA	Lokale Educatieve Agenda
GOBT	Gelders Overijssels bureau voor Toerisme	LLV	Leerlingenvervoer
GP	Generaal Pardon	LNV	Landbouw, Natuur en Visserij
GPA	Grote Podium Accommodatie	LOF	Lokaal onderwijsfonds
GPK	Gehandicaptenkaart	LVS	Leefbaarheid, Veiligheid en Stadseconomie
GPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap	mGBA	Modernisering Gemeentelijke Basis Administratie
GPR	Gemeentelijke Praktijk Richtlijn voor Duurzaam Bouwen	MBO	Middelbaarberoepsonderwijs
GPS	Global Positioning System	MIB	Meerjarige investeringen en bestedingen
GR	Gemeenschappelijke Regeling	MIP	Meerjarig InvesteringsProgramma
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan	MIRT	Meerjarenprogramma Infra Ruimte Transport
GS	(College van) Gedeputeerde Staten	MIT	Meerjarenprogramma Infrastructuur
GSB	Grote Steden Beleid	MJOP	Meer jaren opgave plan
GSBIII	Grote Stedenbeleid 2005 – 2009	MKB	Midden- en Kleinbedrijf
GVVP	Gemeentelijk Verkeers- en VervoersPlan	MoMo	Modernisering Monumentenzorg
HBD	Hoofdbedrijfschap voor de Detailhandel	MOP	Meerjarig OntwikkelingsPlan
Hbh	Hulp bij huishouden	MOP	Meerjaren Onderhoudsplanung
HBO	Hoger Beroepsonderwijs		Onderwijshuisvesting
HCZ	Hockey Club Zwolle	MOR	Meldingen Openbare Ruimte
HH	Hulp bij het Huishouden	MPI	Meerjarig Programma ICT
HHT	Huishoudelijke hulp toelage	MPG	Meerjaren Prognose Gebouwen
HIS	Hoofd Infra Structuur Stadshagen	MPV	Meerjaren Prognose Vastgoed
HOV	Hoogwaardige Openbaar Vervoer	MTO	Medewerkers Tevredenheids Onderzoek
HP	Hessenpoort	NHG	Nationale Hypotheek Garantie
HRM	Human Resource Management	NICIS	Netherlands Institute City Improvement Studies
HWBP	Hoogwater beschermingsprogramma	NIROV	Nederlands Instituut voor Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
IB	Individuele Begeleiding		
IBA	Individueel Behandelingssysteem voor Afvalwater	NLY	Nationaal Landschap IJsseldelta
ICT	Informatie en communicatie technologie	NIEGG	Niet in exploitatie genomen grond
IJVD	IJssel Vecht Delta	NRF	Nationaal Restauratie Fonds
ILG	Investeringsbudget Landelijk Gebied	NUG	Niet Uitkerings Gerechtigden
IMG	Investeren Met Gemeenten	NUTW	Nog uit te voeren werken
loaw/z	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers/gewezen zelfstandigen	NVM	Nederlandse Vereniging van Makelaars
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing	nWRO	Nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening
JGZ	Jeugdgezondheidszorg	OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
JOGG	Jongeren Op Gezond Gewicht	OGZ	Openbare Gezondheidszorg
KCC	Klanten Contact Centrum	OHV	Onderwijshuisvesting
KGA	Klein gevaarlijk afval	OPDC	Orthopedagogisch Didactisch Centrum
KIES	Programma voor kinderen in een achterstandsituatie	OOZ	Openbaar Onderwijs Zwolle
KISS	Kennis Instituut Stedelijk Samenwerking	ORRA	Online Raadpleegbare Reisdocumenten Administratie
KIZ	(Stichting) Kreatieve Industrie Zwolle	OTA	On Track Again
KPT	KermisProjectTeam	OV	Openbaar Vervoer
KvK	Kamer van Koophandel	OZB	Onroerend Zaak Belasting
KVO	Keurmerk Veilig Ondernemen	PDR	Programma Directie Ruimte voor de Rivier
		PGB	Persoonsgebonden Budget
		PIB	Persoonlijk inburgeringsbudget

PM10	Fijn stof	SZW	Sociale zaken en werkgelegenheid
PPN	Perspectiefnota	TLN	Transport en Logistiek Nederland
PRB	Persoonsgebonden Re-integratie Budget	TSC	Telefonisch Service Centrum
PS	Provinciale Staten	UGV	Uitgebreide Gevaren Verzekering
PvA	Plan van Aanpak	UWV	Uitvoeringsinstelling Werknemersverzekeringen
PvE	Programma van Eisen	V&W	Verkeer en Waterstaat
PVG	Project Verglazing Onderwijs	VAC	Vrouwen Advies Commissie
PVO	Praktijk Vormend Onderwijs	VAK	Voor Arbeid en Kansen
PVVP	Provinciaal Verkeers- en vervoersplan	VAVO	Volwassenonderwijs
RAAK	Regionale aanpak kindermishandeling	VCN	Vechtcorridor Noord
RAO	Regionaal Ambtelijk Overleg	VIA	Vangnet Informatie en Advies
ROB	Regionaal Bestuurlijk Overleg	VMBO	Voortgezet middelbaar beroepsonderwijs
RBZ	Regionaal Bureau Zelfstandigen	VNG	Vereniging voor Nederlandse Gemeenten
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie	VO	Voortgezet onderwijs
RMF	Regionaal Mobiliteitsfonds	Vpb	Vennootschapsbelasting
RO	Ruimtelijke Ordening	VRI	VerkeersRegelInstallatie
ROC	Regionaal Opleidingscentrum	VRIJ	Veiligheidsregio IJsselland
ROVA	Regionaal Orgaan voor Afvalverwerking	VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
RPA	Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid	VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
RSO	Richtlijnen Sportdeelname Onderzoek	VSV	Voortijdig schoolverlaten
RUD	Regionale UitvoeringsDienst	VTa	Visual Tree Assessment
RUDDO	Regeling uitzettingen en Derivaten Centrale Overheden	VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
RVI	Regeling Vrijwillige Inburgering	VVI	VerVangingsInvesteringsen
RWS	Rijkswaterstaat	VWA	Voedsel en Waren Autoriteit
SEZZ	Stichting Exploitatie Zwolse Zwembaden	VWS	Volksgesondheid, Welzijn en Sport
SH	Stadhuis	WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
SHV	Schuldhulpverlening	Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
SIZ	Steunpunt Informele Zorg	WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
SK	Stadskantoor	WAVE	Gebiedsbeheersplan bodem Zwolle Centraal/Zwolle Oost
SMS	Short Message Service	WAZ	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen
SMVP	Stichting Maatschappij Veiligheid en Politie	WDOD	Waterschap Drents Overijsselse Delta
SMWDS	Samen maken wij de stad	Wet FiDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
SOT	Subsidie Op Termijn	Wet HOF	Wet Houdbare OverheidsFinanciën
SPLIJ+	Stichting Particuliere Landschapsdiensten IJsseldelta Plus	Wet OKE	Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
SpvE	Stedebouwkundig programma van Eisen	WEW	Waarborgfonds Eigen Woningen
SPP	Strategisch Personeels Plan	WEZO	Werkvoorzieningsschap Zwolle en Omgeving
SROI	Social Return on Investment	WI	Werkgelegenheidsimpuls
SSC	Shared Service Centre	WI	Wet Inburgering
SSZ	Sport Service Zwolle	WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
SVLO	Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden	WIJ	Wet Investeren In Jongeren
SVN	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland	WION	Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten
SVO	Stichting Vluchtelingenwerk Overijssel	Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
SWOZ	Stichting Welzijn Ouderen Zwolle		
SWT	Sociaal Wijkteam		
SWUNG	Samen Werken aan de Uitwerking van Nieuw Geluidbeleid		
SWZ	Stichting Wonen Zwolle		

Wlz	Wet Langdurige Zorg
WOZ	Wet Onroerendzaakbelasting
Wpg	Wet Publieke Gezondheid
WRO	Wet Ruimtelijke Ordening
WSNP	Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WVG	Wet Voorziening Gehandicapten
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWI	Wonen, wijken en integratie (onderdeel Ministerie van VROM)
Wwik	Wet Werk en inkomen kunstenaars
WZU	Wijkzaken Uitvoering
ZAS	Ziektemelding als Signaal
ZAT	Zorg en adviesteam
ZKN	Zwolle - Kampen Netwerkstad
ZOO	Zwolle Op Orde
ZSA	Zeer Stil Asfalt
ZSM2	Zichtbaar, Slim, Meetbaar (uitbreiding van de capaciteit van een aantal snelwegen)
Zvw	Zorgverzekeringswet
ZWA	Zwolle Werkt Aanpak
ZZH	Zuiderzeehaven
ZZP	Zelfstandig ondernemer zonder personeel
ZZP	ZorgZwaartepakket